

Csuha Antal Baptista Általános Iskola, Technikum és
Szakképző Iskola

OM 201734

Pedagógiai program/ Szakmai program

Hatályos: 2026. szeptember 1.

Az intézmény adatai:

Csuha Antal Baptista Általános Iskola, Technikum és Szakképző Iskola

Székhelye: Nagyhalász, Arany J. u. 77

Telephelyei: Nagyhalász, Arany J. u. 9., Nagyhalász, Arany J. u. 73/a

Intézmény típusa: többcélú, közös igazgatású köznevelési intézmény (általános iskola, technikum, szakképző iskola)

Munkarendje: nappali rendszerű, nappali, esti (felnőttképzés)

Évfolyamok száma iskolatípusonként

általános iskolai nevelés-oktatás: 8 évfolyam

technikumi szakmai oktatás: 5 évfolyam

szakképző iskolai szakmai oktatás: 3 évfolyam

felnőttképzés: 2 évfolyam

Az intézménybe felvehető maximális tanuló létszám:

Nappali tagozaton: 584 fő

Intézmény OM azonosítója: 201734

Alapító szerve:

Nagyhalász Város Önkormányzat Képviselőtestülete

4485 Nagyhalász, Arany J. u. 50.

Intézmény fenntartója és működtetője:

Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy

1111 Budapest, Budafoki u. 34/B.

Tartalomjegyzék

Az intézmény rövid bemutatása.....	7
PREAMBULUM.....	9
Küldetésnyilatkozat	10
AZ ISKOLA NEVELÉSI ELVEI	11
NEVELÉSI PROGRAM	15
<i>1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai – összhangban a Nemzeti alaptervben megfogalmazottakkal.....</i>	<i>15</i>
1.1. Pedagógiai alapelvek, értékek:	15
1.2. A pedagógiai célok.....	16
1.2.1 Az általános iskolai képzés szakaszainak céljai.....	17
1.2.2. A középfokú képzés céljai.....	18
1.3. Pedagógiai feladatok	18
1.3.1. Általános iskolában.....	19
1.3.2. A középfokú oktatásban folyó nevelő-oktató munkánk feladata:.....	19
1.3.3 Az iskolafokok közötti átmenet.....	20
1.4. Eszköz és eljárás rendszer.....	22
<i>2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok .....</i>	<i>23</i>
<i>3. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok .....</i>	<i>28</i>
<i>4. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos pedagógiai feladatok .....</i>	<i>33</i>
<i>5. Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok .....</i>	<i>38</i>
<i>6. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai... ..</i>	<i>41</i>
<i>7. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek.....</i>	<i>45</i>
<i>8. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje .....</i>	<i>56</i>
<i>9. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái.....</i>	<i>56</i>
<i>10. A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményeit és az alkalmassági vizsga szabályait, valamint középfokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményeit.....</i>	<i>65</i>
<i>11. Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje.....</i>	<i>66</i>
<i>12. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv .....</i>	<i>69</i>
<i>13. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai (többcélú intézmény) .....</i>	<i>71</i>

<i>Az iskola a további felvételi, átvételi kérelmek teljesítésének, továbbá a tanulók osztályba vagy csoportba való beosztásának szempontjai, prioritásai:</i>	71
<i>14. A többcélú köznevelési intézményben általános iskolai tanulmányaikat befejező tanulók a pedagógiai programban meghatározottak alapján folytatják tanulmányaikat a megfelelő iskolatípus szerinti nevelés-oktatásban</i>	75
<i>15. Felnőttoktatás, felnőttképzés</i>	79
<i>16. Képességkibontakoztató, integrációs felkészítés keretébe tartozó pedagógiai feladatok</i>	80
HELYI TANTERV	89
<i>1. A választott kerettanterv megnevezését, ideértve bármely, a miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezését</i>	89
1.1. A kerettantervek óraszámai	89
1.1.1. A kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1-8. évfolyamokon	89
1.1.2. A kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 9-13. évfolyamokon	91
1.1.3. A kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1-4. évfolyamokon enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára	92
1.1.4. A kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 5-8. évfolyamokon enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára	93
1.1.5. A szakképző iskola heti óraszámai	94
<i>2. A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választott tanórai foglalkozások megnevezése</i>	95
<i>3. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettsége</i>	95
<i>4. A Nemzeti alaptantervben (NAT) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai</i>	96
<i>5. Mindennapos testnevelés, testmozgás megszervezése</i>	116
<i>6. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai</i>	118
<i>7. Választható érettségi vizsgatárgyak megnevezése, amelyekből a középiskola tanulóinak közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítését az iskola kötelezően vállalja, továbbá a tanulók milyen helyi tantervi követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát</i>	118
<i>8. Az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témakörei</i>	118
<i>9. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei</i>	119
<i>10. Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei</i>	127
<i>11. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag biztosítása</i>	130
<i>12. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek</i>	131
<i>13. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések</i>	135

14. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek.....	136
15. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek.....	137
16. Középfokú iskola esetében a 11–12. évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatok és követelmények a Nat és az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendelet alapján.....	140
17. Amennyiben az iskola egésznapos iskolaként működik, az oktatásért felelős miniszter által kiadott, vagy saját maga által kidolgozott és az Nkt.-ban meghatározottak szerint jóváhagyott nevelési-oktatási program	140
18. Az iskola valamennyi évfolyamát átfogó helyi tantervet használ	142
19. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabálya (többcélú intézmény)	143
Az iskola a további felvételi, átvételi kérelmek teljesítésének, továbbá a tanulók osztályba vagy csoportba való beosztásának szempontjai, prioritásai:.....	143
16. Sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékoságának típusához és fokához igazodó fejlesztő program ...	146
18. Különleges helyzet szabályozása a középfokú jelentkezőknél, akik azonos összesített eredményt értek el	191
19. Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek, témnapok, témahetek és projektoktatás.....	192
20. Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendjét.....	196
21. Az otthoni, napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli házi feladatok meghatározásának elvei és korlátai.....	199
22. Magasabb évfolyamba lépés feltételei	202
23. A közlekedési ismeretekkel kapcsolatos tananyag rész oktatása, a tanulók értékelése, minősítése során a miniszter által jóváhagyott elektronikus tanulmányi rendszerben e célra kifejlesztett program is használható.	204
Iskolánk a közlekedési ismeretekkel kapcsolatos tananyag rész oktatását, értékelését és minősítését a miniszter által jóváhagyott elektronikus tanulmányi rendszerben e célra kifejlesztett programot használ... 204	
SZAKMAI PROGRAM	204
1. Nevelési program	204
1.1. A szakmai oktatás pedagógiai alapelveit, értékeit, céljait, feladatait, eszközeit, eljárásait	204
1.1.1. Pedagógiai alapelvek, értékek:.....	204
1.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat.....	206
1.3. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokat	211
1.4. A közösségfejlesztéssel, a szakképző intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatokat	216
1.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje a különleges bánásmódot igénylő tanulók nevelése-oktatása, a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók nevelése, a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő, és HH és HHH tanulók, a gyermek –és ifjúságvédelemi feladatok ellátása, a tartós gyógykezelés alatt áll tanulók ellátása	225
2. A tanulóknak a szakképző intézményi döntési folyamataiban való részvételi joga gyakorlásának rendjét	236
3. A tanuló, a kiskorú tanuló törvényes képviselője, az oktató és a szakképző intézmény partnerei kapcsolattartásának formáit	236

4. A a tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményeit és az alkalmassági vizsga szabályait, valamint középfokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményei	244
5. A felvétel és az átvétel helyi szabályai	248

OKTATÁSI PROGRAM 250

1. A kötelező és a nem kötelező foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható foglalkozások megnevezését, számát.....	250
1.1. Technikumi szakmai képzések	251
1.2. Szakképző iskolai szakmai képzések, óraszámok.....	253
2. A közismereti kerettantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályait	258
2.1. Technikumi szakmai képzések	259
2.2. Szakképző iskolai szakmai képzések	266
2.3. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a Nkt. 27.§ (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg.	274
3. Választható érettségi vizsgatárgyak megnevezését, amelyekből a középiskola tanulóinak közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítését az iskola kötelezően vállalja, továbbá a tanulók milyen helyi tantervi követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát.....	275
4. Az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témakörei:	275
5. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módját, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formáit	276
6. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket	285
7. A tanuló jutalmazásával összefüggő szabályok.....	288
8. Az oktatói testület által szükségesnek tartott további elveket	290
9. Az érettségi vizsgával összefüggésben az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témaköreit, az emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítéshez – a közismereti kerettanterv és az érettségi vizsga általános és részletes követelményei alapján – az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatokat és követelményeket, továbbá annak meghatározását, hogy milyen követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehető érettségi vizsga, ehhez kapcsolódóan pedig azon választható érettségi vizsgatárgyak megnevezését, amelyekből a közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítést a szakképző intézmény kötelezően vállalja	290
10. A képzési és kimeneti követelmények és programterv alapján az intézményre konkretizált képzési program	291
11. Képzési program	302
Mellékletek	304
Záró rendelkezés	305

Az intézmény rövid bemutatása

Településünk a megyeszékhelytől 20 km-re található. Lakóinak száma közel 5 800 fő. A település 1993-ban városi rangot kapott.

A településen egy általános iskola, egy óvoda volt, és 2017-től az általános iskola mellett gimnázium, szakgimnázium és szakközépiskola is működik. A tanulók három épületeregységben vannak elhelyezve.

Iskolánk fenntartója 2012. szeptember 1-től a Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy. Jelenleg 25 tanulócsoportban tanulnak a gyerekek. A tanulók közel 60 % - a hátrányos helyzetben él, közülük 40%-a halmozottan hátrányos helyzetű. Ez szoros összefüggésben van a családok szociális helyzetével. A munkahelyek hiánya miatt romlik a lakosság életszínvonala. Igen nagy a munkanélküli, rendszeres szociális támogatásból élők aránya.

Tanáraink felkészültsége, tapasztalata biztosítja az eredményes munkának. Szakos ellátottságunk 100%-os. A nevelőtestület egésze folyamatosan képi magát, részt vesznek különböző tanfolyamokon, szakmai továbbképzéseken, többségük szerzett egyetemi diplomát, vagy szakvizsgázott. Ez az önképzés folyamatos a szakmai ismeretek és pedagógiai módszerek naprakészen tartása érdekében.

A munkához szükséges legfontosabb tárgyi feltételek adottak. A nélkülözhetetlen eszközök, felszerelések rendelkezésünkre állnak. Esetleges cseréjük, pótlásuk, bővítésük a költségvetés függvényében és pályázatok útján történik.

Az oktatás számára a megfelelő számú tanterem rendelkezésre áll. Az épületek mellett tágas udvar biztosítja a tanulóknak a kényelmes, pihenő levegőzést. Az informatika oktatásához a szaktantermünk optimálisan felszerelt. Közvetlen internet csatlakozással is rendelkezünk.

Angol nyelvet oktatunk. Az alapozást lehetőségeinkhez mérten igyekszünk minél korábban elkezdni.

Iskolai könyvtárunk 2005-ben kezdte meg működését 3000 kötettel. Azóta szépül, bővül és egyre kedveltebb a gyerekek körében.

A mindennapi sportolás feltételei is adottak. Mindkét épületben található tornaterem. A tanulók mozgásigényének kielégítésére salakos-, műfüves-, futópálya, 1-1 bitumenes pálya és kisméretű füves játéktér is rendelkezésre áll. A délutáni sportfoglalkozások is sok tanulót megmozgatnak.

A délutáni programok sokszínűségét biztosítják a különféle szakkörök, előkészítők, felzárkóztatók, így lehetőség nyílik tehetséggondozásra, a lassabban haladók felzárkóztatására. Gondoskodnak a tanulók szabadidejének hasznos eltöltéséről, versenyalkalmat biztosítanak. Mindezt szervesen egészíti ki a DÖK gazdag programkínálata, ami a szabadidő szórakoztató, közösségformáló eltöltését segíti.

Az iskolai élet szervezésében részt vesz az Szülői Szervezet (SzSz).

Első és második osztályban az egész napos oktatási forma kedvelt a szülők és diákok körében is. Megfelelő átmenetet biztosít az óvoda és iskola között. Igény szerint napközis és tanulószobai foglalkozást szervezünk. Saját konyhával rendelkezünk, így az iskolai étkeztetés megoldott.

Nagyhalászban ez az egy általános iskola működik, ezért természetesen az intézmény a helyi igényeknek is megpróbál eleget tenni, figyelembe veszi a település lakosainak elvárásait is. A helyi önkormányzattal együttműködve, közösen dolgozunk a város gyermekeiért, a családokért. Nagyon jó partneri kapcsolataink vannak a jelzőrendszer tagjaival is, a rendőrséggel, a gyermekjóléti szolgálatokkal, központokkal, a gyermekorvossal, a védőnői szolgálattal. De a tágabb környezetünkkel, a település egyházaival, a helyi civil szervezetekkel is kiváló kapcsolatot ápolunk. Kulturális életünk a település intézményeivel együtt zajlik, hiszen tanulóink minden ünnepségen, rendezvényen színvonalas műsorral kedveskednek a város lakóinak. Iskolánk hatékony és eredményes működéséhez szükség van ezen intézmények, partnerek összefogására.

2017-től kezdtük meg szakközépiskolai képzést iskolánkban. Képzési kínálatunkban jelenleg hat szakma szerepel.

A technikumban és a szakképző iskolában is duális képzés folyik, a gyakorlati oktatás megszervezését külső gyakorlati helyen munkaszerződéssel és stratégiai együttműködési megállapodással biztosítjuk.

Az intézmény a szakképző iskolai tanműhelyben folyó oktatást is a duális képzőhelyen valósítja meg együttműködési megállapodás keretén belül. A további évfolyamokon pedig duális képzésben, külső gyakorlati helyen, munkaszerződéssel történik a képzés.

A technikumban az ágazati képzés az intézményben zajlik megfelelő tárgyi eszközök és szakmai oktatók biztosításával.

PREAMBULUM

“...a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt, tudomány mellé pedig mértékletességet, a mértékletesség mellé pedig tűrést, a tűrés mellé pedig kegyességet, a kegyesség mellé pedig atyafiakhoz való hajlandóságot, az atyafiakhoz való hajlandóság mellé pedig szeretetet.”

(Péter második levele, 1: 5-7)

A Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy elhívása az oktatásban:

Az ősi bibliai igazság – „A bölcs tanítás az élet forrása.” (Pb.13:14.) – ma is érvényes. A baptista iskola célja, hogy tanulói a lehető legjobb alapokat kapják egy boldog, kiteljesedett, sikeres jövőhöz.

A baptista iskola keresztény értékekre és gondolkodásra épül, így a Teremtő és a teremtmény tisztelete, a gyermekszertet alapozza meg a színvonalas nevelési-oktatási munkát, és a tanulók személyiségének optimális fejlesztését.

Az Európában többszáz éves, Magyarországon több mint 160 éves Baptista Egyházra a kezdetektől jellemző, hogy a társadalom felé nyitott, bibliai értékeket közvetítő, családközpontú közösség. Felnőtt-keresztséget gyakorló, többgenerációs gyülekezetekből álló protestáns felekezet, amely az egyén döntésére, szabad akaratának tiszteletben tartására épít. A Magyarországi Baptista Egyház több mint száz éve működtet egyházi oktatási intézményt és a rendszerváltás óta tart fenn általános iskolát, óvodát és alapfokú művészeti iskolát.

Keresztyén szellemű nevelésünk feladata, hogy a személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése által gyermekeink önálló, felelősségteljes cselekvésre, ösztinteségre, szabadságra törekvő, saját magukra a mértékletesség, másokra a türelem keresztyéni erényeit alkalmazó, helyes erkölcsi érzékkel rendelkező, problémamegoldó személyiséggé váljanak.

Hisszük, hogy a szeretet a leghatékonyabb pedagógiai módszer, és ezzel támogatjuk, hogy a gyermekek e segítséggel találjanak rá az útra, az evangéliumi hitre, mely az Úr Jézuson keresztül Istenhez vezet.

A baptista iskola: Több, mint iskola. Magyarország egyik legnagyobb segélyszervezete, a Baptista Szeretetszolgálat megalakulása óta arra törekszik, hogy minden erejével és lehetősége szerint segítsen a szükségben lévőknek. A Baptista Szeretetszolgálat – alaptevékenységébe jól

illeszkedően – iskoláiban sokat tesz a hátrányos helyzetű, sajátos nevelésű igényű, és a roma tanulók felzárkóztatásáért, és a tehetséges diákok kibontakoztatásáért. Küldetése, hogy az általa fenntartott intézmény több legyen, mint iskola: az a hely, ahol a tanuló teljes körű támogatást kap személyisége és képességei kibontakoztatásához.

Küldetésnyilatkozat

Küldetésünk a ránk bízott gyermek fejlődésének minél teljesebb körű elősegítése.

A keresztyén elmének kell a legjobb elmének lennie, amelyet Krisztus értelme világosít meg, és amely integrálja Isten alapelveit az akadémikus ismerettel.

Küldetésünk személyes életpéldánkkal mintát adni.

Törekvésünk, hogy a baptista iskola olyan irányító testülettel, főigazgatókkal, pedagógusi karral és munkatársi gárdával rendelkezzen, akik a Biblia alapelveinek megfelelő nézőpontot alkalmaznak a tanítás és az intézmény vezetése során.

Küldetésünk a gyermekek képességeinek kibontakoztatása

Minden tanulási tapasztalat célja, hogy hozzásegítse a gyermekeket Istentől kapott képességeik teljes kibontakoztatásához.

A tanítás a következőkre összpontosít:

- A gyermek számára megfelelő tevékenységek és szolgáltatások biztosítása
- A gyermek ráébresztése a társadalommal való kapcsolatára és az iránta való felelősségére
- Minden tantervbe, nevelési programba tartozó és ahhoz kapcsolódó iskolai tevékenység segítse a gyermekek intellektuális, lelki, társadalmi, érzelmi és fizikai fejlődését.
- Felkészítés a szolgálatra

Küldetésünk működés szempontjából hitelesnek lenni.

Törekvésünk, hogy az iskola mindennapos működési gyakorlata az integritás (feddhetetlenség, tisztesség, becsület), hatékonyság és számon kérhetőség következetes mintaképe legyen.

A bibliai értékek következetes alkalmazása, ahogy az oktatási intézmény:

- Példamutató igényességet mutat az intézmény működési szabályzatának fejlesztésében és a számon kérhetőség terén a főigazgatóság működésében.
- Az emberi erőforrásokat etikusan és igazságosan kezeli.
- Az pénzügyeket feddhetetlenül és nyíltan kezeli, ill. ellenőrzi.
- A kormányval és a hatóságokkal egyenes és krisztusi kapcsolatot tart fenn.
- Etikus, világos és nyílt fejlesztési és stratégiákat dolgoz ki.

- Igazságos és következetes irányítási rendszert alkalmaz.
- A szülői kapcsolatok terén őszinteséget, nyíltságot és igazságosságot képvisel.

AZ ISKOLA NEVELÉSI ELVEI

„*Hittel és szakértelemmel!*” Szenczy Sándor - mottója iskolánknak, amely nagy hagyományokkal rendelkező intézmény.

Arra törekszünk, hogy a környék iskolái között kivívott előkelő helyünket, hírnevünket öregbítsük, és a megszerzett tudásunkat a régióban továbbadjuk.

Célunk, hogy színvonalas EU-konform oktatással szilárd alpműveltséget, biztos alapkészségeket nyújtsunk tanulóinknak, biztosítva számukra a képességeiknek megfelelő továbbhaladást.

Tevékenységünket szolgáltatásnak tekintjük, amelyet a társadalmi és partneri igényeknek megfelelően szeretetteljes légkörben végzünk.

Segítünk abban, hogy diákjaink harmonikus, kiegyensúlyozott, a felnőttek világában is boldogulni tudó emberekké váljanak. Mindezeket jól felkészült, szakmailag igényes, megújulásra képes, a minőség iránt elkötelezett, segítőkész, munkakörülményeikkel elégedett munkatársakkal és a velük együttműködő szülőkkel valósítjuk meg.

Általános iskolánk nappali rendszerű, általános műveltséget megalapozó, 8 évfolyamos oktatást nyújt a tanköteles korú gyermekeknek.

Intézményünk 2018. szeptember 01-től középiskolai képzést is biztosított tanulóinak számára.

2024 szeptemberétől a kereskedelmi értékesítő, kereskedő és webáruházi technikus, gépi és CNC forgácsoló, ipari gépész, hegesztő, és pék szakmákat oktatjuk.

A tanulók életük megformálásához elengedhetetlenül fontos ismereteket meg kell tanulniuk, és jól be kell gyakorolniuk. Olyan szaktudással, szakképzettséggel kell rendelkezniük, melynek segítségével képesek lesznek önmaguk és családjuk fenntartására.

Az életre kell őket felkészíteni, képességeiket fejlesztve. Tudásukat folyamatosan meg kell majd újítaniuk felnőttkorban is, erre kell őket rávezetni, mert a modern társadalom és gazdaság csak így működhet. Az élethosszig tartó tanulás, a továbbképzések, az állandó megújulás lehet csak egyéni sikerük záloga.

A modern technikai eszközök, az informatika világában az ember-ember kapcsolatot az ember-gép kapcsolata váltotta fel. Ezen negatív irányú változás csak a nevelés segítségével ellensúlyozható. Teljesítményelvű pedagógia helyett nevelésközpontú pedagógia kell, ugyanis csak a sikerorientált személyiség maradhat talpon a jövőben.

Szakmailag jól képzett kollektíva biztosítja, hogy partnereink igényeinek megfelelő szolgáltatást nyújtsunk.

Elsődleges célunk a tanulók életkori sajátosságait, képességeiket és igényeiket figyelembe véve az oktatás-nevelés hatékonyságának növelése. Iskolánk egyaránt vállalja a tehetséges tanulókkal, a gyenge képességű és a hátrányos helyzetű gyerekekkel való foglalkozást, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók nevelését-oktatását.

Változatos szabadidős programokkal biztosítjuk tanulóink számára az egészséges testmozgást és a kulturált szabadidő hasznos eltöltését.

Fontosnak tartjuk, hogy az intézmény valamennyi dolgozója törekedjen az iskola által nyújtott szolgáltatás minőségének a javítására.

Kiemelten fontos feladataink:

- nyelvoktatás,
- informatikai oktatás kiterjesztése,
- egész napos osztályok működtetése kizárólag magyar nyelven folyó roma kisebbségi nappali rendszerű nevelés-oktatás
- a sakk oktatásának kiterjesztése,
- a sport, (labdajátékok) megszerettetése,
- tánc és dráma,
- színjátszás,
- tanórán kívüli tevékenységek sokszínűségének biztosítása,
- jó munkahelyi légkör megteremtése, biztosítása,
- partnerek igényeinek kielégítése, megfelelni az elvárásoknak.

A szülőkkel együtt törekszünk az oktató-nevelő munka folyamatosságára, annak fejlesztésére és egységére.

Céljaink eléréséhez az alapvető feltételek biztosításán túl, folyamatosan fejlesztjük az oktatás szellemi és tárgyi feltételeit. Célunk, olyan képzési rendszer megvalósítása, amelynek során tanulóinkat felkészítjük a továbbtanulásra, neveltségi szintjüket emeljük, megszilárdítjuk. A pedagógusok továbbképzését a képzési tervnek megfelelően szervezzük, irányítjuk.

Arra törekszünk, hogy ünnepeink, rendezvényeink bensőségesek legyenek, nyújtsanak igazi élményt. Valamennyi közös megmozdulás emlékezetes marad a gyerekek és a jelenlévő felnőttek számára is. A szülők jelentős része támogatja, segíti munkánkat, abban érdekelt, hogy iskolánk magas színvonalú oktatást, eredményes nevelő tevékenységet, színes és gazdag programkínálatot nyújtson.

Az iskola pedagógiai hitvallásának kialakítása azon érték vezérelt irány megjelölésének a folyamata, amelyet az intézmény működésének valamennyi mozzanatában tudatosan érvényesíteni kíván.

Öt fontos mozzanatot kell figyelembe venni a meghatározás előtt:

1. A nevelőtestület elképzeléseinek felmérése

A pedagógiai hitvallás kialakításában a nevelőtestület egészének részt kell vennie, és konszenzusos megállapodásra törekedni. Azért fontos ennek a hangsúlyozása, mert minden pedagógus csak azzal tud azonosulni, ami megfelel pedagógiai meggyőződésének és tapasztalatainak, valamint amelynek megfogalmazásába aktívan bekapcsolódik.

2. Az iskola helyzetének elemzése

Az iskola céljainak meghatározása nem képzelhető el egy alapos helyzetelemzés nélkül.

Ez nem más, mint az iskola eddigi tevékenységének, feltételrendszerének, a környezetben betöltött szerepének és az iskolázásban érintettek szükségleteinek – az iskolával szemben támasztott elvárásainak – feltérképezése.

Az iskolának figyelembe kell vennie a társadalmi erőteret, azokat a helyi adottságokat, amelyek között működik. Csak akkor képes fejlődni, ha úgy működik, és olyan szolgáltatásokat nyújt, amely vonzza a gyerekeket és szüleiket, ha jó hírnevet és elismerést szerez környezetében, vagyis az ott megfogalmazandó igényekre válaszol.

3. Az iskolába érkező gyereket ért hatások

A diákok eltérő szociális környezetből érkeznek. Az összes faktor közül a legnagyobb jelentőségű a család, amelynek hatását a legkorábban érzékeli a gyermek.

A család és a szülők helyzete magában foglalja a

- szociális körülményeket,
- életmódjukat,
- a szülők foglalkozásának jellegét és képzettségi szintjét is.

Mindez jelentős mértékben befolyásolja a gyermek gondolkodását, viselkedését és az egész személyiségét. A szülő által nyújtott tudatos, célirányos nevelés mellett a gyermekre a család belső atmoszférája is hat. Ez a ráhatás a gyermek élete folyamán felhalmozódik, és beépül személyiségébe.

Az utóbbi években tanúi vagyunk a társadalom polarizálódásának. Vannak családok, amelyeknek nincsenek anyagi gondjaik, ugyanakkor a gyermek nevelésére sincs elég idejük. Mások perifériára kerültek, és a kilátástalanság, a céltalanság jellemzi őket. Az utóbbiak száma az elmúlt évtizedben megsokszorozódott. Ezen családok gyermekei céltalanok, nem hisznek a jövőben.

- a) Befolyásolja a tanulót a társadalmi környezet is. Nagy különbség lehet a városi és vidéki gyerekek között. Természetesen más hatások érik a tanulót, ha bejáró vagy albérletben lakik.
- b) Fontos az általános iskola, amelyben a gyerek sok évet tölt, ahol különböző hatások érik: megtanítják a tanulásra, a viselkedés szabályaira, kialakítják érdeklődő, fejlődni akaró személyiségét.
- c) Természetesen hat a gyermekre a saját korosztálya is. A serdülőkor egyik tendenciája, hogy az ifjú a szülőktől, a tanároktól, általában az idősebbektől az azonos korúak felé fordul.

Az azonos korúak hatásának fokozódása egyaránt megnyilvánulhat:

- a magatartásban (fokozódik az azonos korúak között eltöltött idő részaránya a szülőkkel eltöltött időhöz viszonyítva),
- az értékorientációban (az azonos korúak között elfogadott normák fontossá válnak),
- és az emóciókban is (fokozódik az azonos korúak elismerésének az igénye).

Mindezekkel tisztában kell lennünk, amikor az iskola alapvető nevelési feladatait meghatározzuk.

4. Aktuális szemléletváltás a nevelésben

A pedagógus sokrétű tevékenységet végez, és egy igen komplex folyamat megismerésére, befolyásolására van kötelezve. A társadalmi méretű változások az ő személyén keresztül éreztetik legközvetlenebbül hatásukat a tanuló felé.

Azonban az iskola és a család közötti határ manapság átalakulóban van. Természetesen védettséget élvez az egyes ember (diák, szülő, tanár) intim szférája.

A diáknak joga van megtagadni az olyan kérdésekre adott válaszadást, amelyek átlépik a személyes szféra határvonalait.

5. Együttműködés a nevelésben

A nevelőmunka sikere nagyrészt azon múlik, hogy sikerül-e a diákot érdekeltté tenni önnön nevelésében, felkelteni benne az önnevelési igényt. Ez a pedagógus és a diák együttműködését felételezi a nevelési folyamat egésze során. A nevelt személynek joga van részt venni saját fejlesztésében, ezért a tervezés során az ő nézőpontját is célszerű figyelembe venni.

A diákönkormányzat és a szülői szervezet véleményének kikérése A nevelés alanya a diák, ezért a nevelésben egymásra utalt pedagógus és szülő, szükséges tehát, hogy nevelési céljaikat

egyeztessék, az alapvető célokban egyetértsenek. Nélkülük a pedagógus munkája nem vezethet sikerre.

A fenti 5 mozzanat együttes figyelembevétele elengedhetetlenül szükséges az iskola nevelési alapelveinek kidolgozásához.

Az iskola valamennyi évfolyamára vonatkozóan érvényes a központi kerettantervek által kidolgozott helyi tantervünk.

NEVELÉSI PROGRAM

1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai – összhangban a Nemzeti alaptervben megfogalmazottakkal

1.1. Pedagógiai alapelvek, értékek:

Pedagógiai alapelvünk, hogy:

- iskolánk nevelő-oktató munkájában demokratizmus, humanizmus, az egyén tisztelete, a lelkiismereti szabadság, a személyiség fejlődése, az alapvető közösségek (család, nemzet, emberiség) együttműködésének kibontakoztatása a nemzetek, etnikai csoportok és nemek egyenlősége, szolidaritás és tolerancia értékei hatják át a tanítási-tanulási folyamatokat.
- az emberiség problémáira és a különböző kultúrákra nyitottak vagyunk.
- a nevelés két alapvető tényezője: a pedagógus és a diák egyenrangú félként vesznek részt a folyamatokban.
- az iskola valamennyi dolgozója és tanulója kölcsönösen tiszteletben tartja egymás emberi méltóságát.
- tiszteletben tartjuk a gyermekek személyiségének jogait, mindenek felett álló érdekeit, bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül.
- minden iskolai tevékenységünket az oktatás és a nevelés terén egyaránt a szeretet járja át.
- célunk a szilárd alapkészségek kibontakoztatása.
- a tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a tevékenység központú tanítási gyakorlatot honosítjuk meg.
- alkotó pedagógiai klímát teremtünk.
- esélyegyenlőséget teremtünk.
- differenciált foglalkozást szervezünk tanulóink sajátos igényeinek megfelelően.
- kompetencialapú oktatást szervezünk.
- a nevelési-oktatói folyamatunkat a következetesség jellemzi.

- célunk az egészséges életmódra nevelés.
- a 2020-as Nat irányelveinek figyelembevételével fejlesztjük a kulcskompetenciákat.
- a képességkibontakoztatás, a személyiségfejlesztés, a közösségfejlesztés hozzájárulnak a szociális hátrányból eredő lemaradás csökkentéséhez.
- fontos pedagógiai elvünk a partnerközpontúság, a szülők és tanuló beavatása az iskolai dokumentumokba.
- Az EFOP 3.2.6-16-2016-00001 „A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben” című projekt keretében, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem partnerintézményeként az átvett szakmai programok tananyagát, módszertanát alkalmazzuk a tanórai tevékenységekben, valamint a tanórán kívüli egyéb nevelő-oktató munkában.

1.2. A pedagógiai célok

Nevelési céljainkat, feladatainkat megvalósultnak tekintjük ha:

- Sikerül tanulóinkkal elsajátíttatnunk a helyi tantervben továbbhaladási feltételként meghatározott ismeretanyagot, kifejlesztjük az adott életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelő kulcskompetenciákat, képességeket, készségeket, gondolkodási műveleteket, a kulturált magatartási szokásokat.
- Nem következik be nagymértékű csökkenés a tantárgyi tanulmányi eredményekben, a különböző szintű és tartalmú versenyeken elért eredményekben.
- Javulnak a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók továbbhaladási mutatói.
- A közvetlen illetve közvetett partnerek körében végzett, az iskola működésével, eredményességével, hatékonyságával kapcsolatos elégedettségi vizsgálatok tapasztalatai nem mutatnak tartósan negatív tendenciát.
- Különböző pénzügyi források, pályázatok igénybevételével, megszerzésével biztosítani tudjuk a hatékony nevelő-oktatómunka, a tanórán kívüli tevékenységi formák, a szabadidő hasznos eltöltésének személyi tárgyi feltételeit.
- A felzárkóztatásra szoruló gyermekek fejlesztése az iskolai mérőprogrammal alátámasztva fejlődést mutat, illetve nem mutat negatív irányt.
- Felderítjük tanulóink veszélyeztetettségének okait és megtaláljuk a segítségnyújtás leghatékonyabb módját.
- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek a közösség tagjaivá válnak – a pedagógiai segítségnyújtás révén.
- A mérési program alkalmazásával – a célirányos, tervszerű fejlesztést valósítjuk meg.
- Szülők, tanulók, nevelők együtt tudnak működni, a konfliktusokat, vitás helyzeteket kompromisszumra törekvően oldjuk meg.
- Nem növekszik az iskolai balesetek száma.
- Sikerül gazdag programkínálattal élnünk a gyermekek felé.

- Neveltségi szintjük pozitív irányultságot vesz.
- Hitükben erősebbé válnak, magatartásuk megfelel az egyházi szellemiségnek.
- Sikerül felhívni a tanulók figyelmét az egészségtudatos magatartásra, egészséges napirendre.
- Az egészséges táplálkozás kialakításának elindítása – a konyhai menza kínálatának egészségessé tételével.
- A családi életre nevelés hangsúlyosabbá tétele (osztályfőnöki órán, hittanórán, projekteken, szakkörökön, táborok alkalmával).

Célunk, hogy a pedagógiai programunkban a központilag szükséges és helyileg lehetséges tartalmak a tanulók személyiségének mind teljesebb kibontakozását elősegítő módon jelenjenek meg.

1.2.1 Az általános iskolai képzés szakaszainak céljai

- Fontos feladatunk, hogy az iskolába lépő kisgyermekben kialakítsuk a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot.
- Egészségtudatosságra és környezettudatosságra nevelünk.
- Játékos átmenet biztosítása az óvoda és az iskola között.
- A tanulók egyéni fejlődését és haladását figyelembe véve oktatunk.
- Fogékonyra tesszük a tanulót saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a magasabb társadalom értékei iránt.
- Segítjük a gyermekek fejlődését, érését.
- Az iskola a tananyagtartalmak feldolgozásának folyamatában elemi ismereteket közvetít, alapvető képességeket és alapkészségeket fejleszt.

Az 5-8. évfolyamban folyó nevelő-oktató munkánk célja:

- Folytatjuk a kezdő szakasz nevelő-oktató munkáját, a képességek, készségek fejlesztését.
- Folytatjuk az egészséges életmódra nevelést, a korosztályhoz, az életkorhoz igazítva a helyes szokások bemutatását és kialakítását.
- A tananyagtartalmak feldolgozásának folyamata két, pedagógiaileg elkülöníthető periódusra tagolódik: a 10-12 éves tanulók gondolkodása kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz, a 13-14 éves kortól (serdülőkor kezdete) a tanulók ismeretszerzési folyamatában előtérbe kerül az elvont fogalmi és az elemző gondolkodás.
- A tanulókat érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően felkészítjük a továbbtanulásra.
- Tanulóink az egyéni képességüknek, érdeklődésüknek megfelelően választják meg a továbbtanulás irányát.
- A helyi tanterv műveltség tartalmának elsajátításával tanulóink megfelelnek a kilencedik évfolyam bemeneti követelményeinek.

1.2.2. A középfokú képzés céljai

Célunk olyan iskola megteremtése, ahol a tanulóknak lehetőségük van tudásuk gyarapítására, személyiségük harmonikus fejlesztésére.

Célunk az, hogy iskolánk olyan értékrendet közvetítsen a diákoknak, amely képessé teszi őket arra, hogy elfogadják, illetve azonosulni tudjanak:

- a demokrácia eszméjével,
- a tudás megbecsülésével,
- a humanista értékekkel,
- a nemzeti identitás érzésével,
- a nemzeti kultúra alapértékeivel,
- az esztétikum jelentőségével,
- az emberi jogok eszméjével,
- a környezetvédelem fontosságával.

Iskolánk fontos célkitűzései:

- egy olyan képzési struktúra kialakítása, amely révén diákjainknak lehetőséget biztosítunk a megfelelő ismeretek megszerzésére, és képességeik kibontakoztatására.

1.3. Pedagógiai feladatok

A tanulóknak az élethosszig tartó tanulás igényét próbáljuk feléleszteni, és az ehhez szükséges készségeket, képességeket. Igyekszünk felkészíteni tanulóinkat arra, hogy a tudás valódi érték.

Feladatunk:

- a nemzeti és európai identitástudat kialakítása,
- együttműködésre nevelés,
- eredményes konfliktuskezelési technikákat alkalmazása,
- elsajátítható tudást közvetítése,
- a kommunikációs és tanulási képesség fejlesztése,
- az anyanyelv igényes használatára,
- a természet és az épített környezet védelmére,
- az egészséges életmód értékeinek elfogadására,
- valamint a fenntartható fejlődés és fogyasztás egyensúlyát célzó szemléletre nevelés,

- a tanulók intellektuális, érzelmi és testi érésének egyensúlyának biztosítása.

1.3.1. Általános iskolában

Az 1-4. évfolyamban folyó nevelő-oktató munkánk feladata:

- a személyre szóló fejlesztés,
- a felelősségtudatuk,
- a kitartás képességének fejlesztése,
- érzelemlágyulásuk gazdagítása,
- a feladat-és probléma megoldó képesség kialakítása,
- a tanulás tanítása játékosan,
- a rendre, fegyelemre szoktatás,
- egyéni képességek kibontakozása,
- a sajátos nevelési igényű tanulókat integrált oktatása, egyéni fejlesztésük,
- hátránykompenzáció az eltérő szociokulturális környezetből érkező tanulóknak,
- humánus magatartásmintákat, szokások kialakítása.

Az 5-8. évfolyamban folyó nevelő-oktató munkánk feladata:

- a tanulók önismeretének,
- együttműködési készségének,
- segítőkészségének,
- szolidaritásának,
- empátiájának fejlesztése,
- a sajátos nevelési igényű tanulók oktatása a kezdő szakaszban elkezdett módon, nehézségeiket figyelembe véve folytatódjon,
- a mindennapi nevelés során a rend, a fegyelem megkövetelésére, a tanulási környezet tárgyainak megóvására,
- neveljük a tanulókat a nemzeti hagyományok ápolására,
- erősítsük az Európához való tartozás tudatát,
- ismerjék meg más népek hagyományait, kultúráját, szokásait, életmódját.

1.3.2. A középfokú oktatásban folyó nevelő-oktató munkánk feladata:

- az egyéni képességek és készségek fejlesztése,
- fontos, hogy az érettségi vagy szakmai vizsgák után egészséges, ép személyiséggel rendelkező ifjak kerüljenek ki, akik sokoldalúan képzettek és az élet minden területén jól használható tudással rendelkeznek,
- a tanuláshoz, a kommunikációhoz, a közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges magatartási képességek és készségek fejlesztése,
- felelősség vállalására, alkalmazkodásra nevelés,
- legyenek a társadalom hasznos és aktív tagjai, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak,
- tudatos jövőkép kialakítása,

- digitális kompetenciák fejlesztése.

1.3.3 Az iskolafokok közötti átmenet

Óvoda–iskola átmenet

- Az átmenetek az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek, tanulók számára különösen nehezek, számukra a változások, újdonságok megértése, elfogadása jelentős stresszt jelent.
- Az óvodából az iskolába való átmenet gondos előkészítést és a folyamatban részt vevő valamennyi szereplő szoros együttműködését kívánja meg.
- A folyamat tervezését-szervezését az autizmus spektrum pedagógiájában képzett gyógypedagógus végzi.
- A szülők bevonása és aktív részvétele nagyban elősegíti a zökkenőmentes átmenetet.
- Az óvodai és iskolai élet közötti eltéréseket, a várható újdonságokat, a napi rutin megváltozását a szülők is segítenek megérteni és elfogadni.
- Hasznos egyénre szabott vizuális segítséget készíteni, mely tartalmazza azoknak a személyeknek, tevékenységeknek, elvárásoknak, tárgyaknak a listáját (fotókkal, rajzokkal illusztrálva), melyek nem változnak a tanulók életében, és azokat a személyeket, körülményeket, elvárásokat, melyek újak lesznek. A szülőknek fontos szerepük van a fogadó intézmény pontos informálásában a gyermek egyéni szükségleteiről.
- Fontos, hogy az óvoda részletes tájékoztatást nyújtson az iskola számára a gyermekről a következő területeken:
  - stressz megelőzésének és kezelésének stratégiái;
  - szenzoros ingerekre adott reakció;
  - szociális készségek, felnőttekkel és kortársakkal való együttműködés;
  - érdeklődés és motiváció, tanulási stílus (beleértve az egyénre szabott jutalmazási rendszert);
  - kommunikációértés és -használat
  - önkiszolgálás, önállóság (beleértve a szervezést-kivitelezést segítő vizuális stratégiákat, ha a gyermek használja azokat).
- Az iskolának meg kell ismernie a gyermek egyéni szükségleteit, és fel kell készülnie a gyermek fogadására.
- A gyermek egyéni szükségletei szerint adaptálni kell a fizikai környezetet és személyre szabottan biztosítani kell az autizmus-specifikus eszközök alkalmazását (pl. szenzoros védelem, napirend, egyénre szabott jutalmazási rendszer, kommunikációs eszköz). A gyermeket fogadó tanítókat segíteni kell az autizmus-specifikus szempontok megismerésében, alkalmazásában: a kommunikáció és beszédstílus adaptálása, vizuális stratégiák alkalmazása,

stressz megelőzés és kezelés, a követelmények és feladatok egyéni differenciálása terén.

Átmenet az alsó és felső között

Az alsóból a felsőbe való átmenet típusos nehézségekkel jár az autizmussal élő tanulók számára. Egyszerre több területen is megelőzni, kezelni szükséges a változások okozta stresszt: új tanárok kommunikációs stílusához és elvárásaihoz kell alkalmazkodni, új tantárgyak lépnek be, növekszik az önállósággal, szervezési készségekkel kapcsolatos követelmény.

Felsőben a tantárgyi tartalom elvontabb, egyre több, nehezebb, kevésbé lehetséges a tevékenységbe ágyazott, közvetlen tapasztalaton alapuló tanulás.

Az autizmus spektrumán jellegzetesen gyengébb értő olvasás, a kommunikációs és nyelvi nehézségek és a grafomotoros gyengeség valamennyi belépő tantárgynál nehézséget okozhat. A változások okozta stressz kezelésének nehézsége mellett megjelenhet a másság felismerése, megélése, a kortársakhoz való kapcsolódás nehézségének fokozódása.

Az átmenet támogatásának stratégiái:

- Az új tanárok felkészítése a tanuló fogadására.
- Kortárssegítő program működtetése.
- A tanuló felkészítése a változásokra a család bevonásával.
- Saját tanulási ütem és stílus jóváhagyása.
- Számítógép használatának engedélyezése kézírás helyett.
- Hosszabb időkeret biztosítása a feladatok megoldására.
- A tanulási feladatok strukturálása, pl. egyszerre egy probléma prezentálása.
- A képességeket meghaladó feladatok kerülése, sikerélmény biztosítása.

Az iskolai fejlesztés szakaszai (alapozó első félév, óvoda–iskola átmenet, felső, középiskola)

Az alapkészségek biztos kialakítása, a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges alapkompenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozása, valamint a tanulási motiváció felkeltése és fenntartása az egyéb pszichés fejlődést mutató tanulók esetében is kiemelt jelentőségű.

Az első tanév első féléve olyan előkészítő szakasz, amely tananyagában, módszereiben és értékelési formáiban eltér a későbbiektől. Ez az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába eső tanulóknak kedvező, a NAT-ban javasoltak alkalmazása megfelelő.

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a NAT-ban rögzítettektől.

Nyílt napok alkalmával az általános iskola 7-8. évfolyamának tanulói betekintést nyerhetnek a középiskolai életbe. A középiskolások számára pályaaorientációs napot is szervezünk, ahol lehetőségük nyílik találkozni a felsőoktatás szereplőivel, a szakmák képviselőivel, valamint tájékoztatást kaphatnak a számukra elérhető képzésekről. A programok során pályaválasztási pályaaalkalmassági, pályaaorientációs tesztekkel töltenek ki a tanulókkal, így segítve őket jövőjük tervezésében.

1.4. Eszköz és eljárás rendszer

- Következetes tanári magatartással és követelményrendszerrel dolgozunk tanítványaink nevelése és formálása érdekében.
- Folyamatos ellenőrzéssel kitartó munkára, tanulásra készítjük diákjainkat.
- Rendszeres értékeléssel és minősítéssel adunk visszajelzéseket tanulmányaikról.
- A hatékonyabb nevelő-oktató munka érdekében egyéni képességfejlesztést biztosítunk.
- A tehetséges tanulóknak fakultációs lehetőséget, szakköri munkát biztosítunk.

Eszközök

- új módszerek, szervezési módok, tanulásszervezési eljárások alkalmazása,
- tevékenykedtetésre épülő tanulásszervezés,
- projektek,
- témahetek szervezése,
- IKT, az infokommunikációs technológia, mint eszköz és taneszköz alkalmazása,
- személyes példamutatással a toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására,
- a mentális képességek céltudatos fejlesztése az önálló tanulás és az önművelés alapozásával, gyakoroltatásával;
- az iskolai tanulás folyamatában a gyakorlatközpontúság, az életvitelhez szükséges, alkalmazható tudás gyarapítása, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése,
- a diagnosztikus és formatív mérések mérőeszközök alkalmazása.

Ösztönző módszerek:

- helyeslés, biztatás, megbízás, elismerés, ígéret, dicséret;
- gyakorlás, követelés;
- ellenőrzés, értékelés, szóban vagy írásban, osztályozás;
- játékos módszerek;

A pozitív magatartásra ható módszereink:

- helyeslés, ösztönzés, biztatás; elismerés, dicséret, jutalmazás;
- osztályozás;
- felszólítás; kényszerítés
- követelés.

A negatív viselkedés kialakulása elleni módszerek:

- felügyelet;
- ellenőrzés;
- figyelmeztetés;

- intés, elmarasztalás, tiltás;
- büntetés

Hagyományosan alkalmazott módszerek, munkaformák:

- tanári magyarázat (frontális tanítás): beszélgetés, kérdezve kifejtés, előadás, szemléltetés
- munkáltatás (egyéni, de nem önálló): házi feladat
- egyéni és önálló tanulás: egyéni feladatok,
- páros munka,
- csoportmunka,
- játék, szerepjáték,
- vita,
- kooperatív módszerek,
- projekt módszer,
- az IKT alkalmazása.

Új pedagógiai eljárások, módszertani elemek:

- hatékony tanuló megismerési és segítő technikák, pedagógiai diagnosztizálás,
- rehabilitációs és rehabilitációs tevékenység,
- inkluzív nevelés,
- attitűdváltást segítő továbbképzések pedagógusoknak,
- multikulturális tartalmak,
- kooperatív tanulás,
- a drámapedagógia eszközei,
- tevékenységközpontú pedagógiák eszközei,
- projektmunka (egyéni és csoportos), prezentációs technikák,
- tanulói értékelési formák gazdagítása,
- tanórai differenciálás,
- aktív tanulás,
- multidiszciplináris eljárások, módszerek,
- IKT-s módszerek.

2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiség olyan egyedi és megismételhetetlen, dinamikus, funkcionális rendszer, amely veleszületett testi és idegrendszeri sajátosságai bázisán, a társadalmi és természeti környezettel való folytonos kölcsönhatásban, állandó fejlődés és változás folyamatában „én tudata” birtokában többé – kevésbé tudatos viselkedésválasztással határozza meg önmagát.

A személyiséget a biológiai tényezők és a környezeti, nevelési hatások – egymással szoros kölcsönhatásban – együttesen határozzák meg.

A személyiség fejlődését három tényező befolyásolja:

- az öröklés
- a környezet
- és a nevelés

A személyiség jellege, kialakulása az örökletes és környezeti hatások és ezek egymásra hatásának eredménye.

Az emberben az adottságok, mint diszpozíciók jelennek meg, melyek génjeiben, azok kódjában benne van.

A környezeti hatások – társadalom, nevelőintézmények, család – befolyásolják, hogy az adottságból mi, mikor és milyen mértékben és miképpen valósul meg.

Ezen tényezők közül a legfontosabb a nevelés – oktatás személyiségformáló hatása.

A nevelő hatások forrásai a nevelési tényezők: felnőtt tekintélyi személyek, a feladatok és a kortársi interakciók.

A nevelési tényezőkből eredő nevelő hatásokat orientálják és optimalizálják a nevelési módszerek; alkalmazásuk végső célja és eredménye a személyiség formálása.

A nevelési módszerek főbb csoportjait meghatározhatjuk a hatásszervező funkciók szerint:

- közvetlen nevelési módszerek
- közvetett nevelési módszerek Személyiségformáló funkciók szerint
- szokásformáló eljárások
- a példakép – eszménykép formálásának módszerei
- meggyőződés – formáló eljárások.

A pedagógusok bánásmódja, kontrollmódszerei változnak a nevelés folyamán, alkalmazkodnak a gyermek életkorához, alkatához, reakciómódjaihoz.

Lelki gondozás, mentálhigiénia

Problémás esetekben családlátogatás alkalmával felderítjük a gyermek családi körülményeit, az ennek hátterében húzódó problémákat. Elbeszélgetésekkel, odafigyeléssel és meggyőzéssel igyekszünk segíteni közösen az adott problémán.

Ha szükséges, felvesszük a kapcsolatot a gyermek- és ifjúságvédelem felelősével, majd a Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival, ill. a pszichológussal.

A pedagógus pálya szépsége abban rejlik, hogy nap mint nap a gyerekek között részesei lehetünk, személyiségük ezerféle megnyilvánulásának, testi, lelki, értelmi fejlődésüknek, rövidebb-hosszabb ideig végig kísérhetjük őket azon az úton, aminek a neve: ÉLET

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos iskolai feladatok rendszerét felépíthetjük: a pedagógiai alapelvekből, célokból, feladatokból, eljárásokból és az eszközökből.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat az alábbi négy területre bontjuk:

- a. az értelem kiművelése /kognitív kompetencia/
- b. segítő életmódra nevelés /szociális kompetencia/
- c. egészséges és kulturált életmódra nevelés /személyes kompetencia/
- d. a szakmai képzés alapozása /speciális kompetencia/

Alapvető fontosságú a személyes kompetenciák megismertetése, magalapozása, fejlesztése, hogy minden tanuló ismerje saját személyiségének jellemzőit, erősségeit, gyengeségeit: éntudatosság, önismeret, helyes önértékelés, egészséges önbizalom jellemezze őket. Képesek legyenek a tudatos önszabályozásra a viselkedés, a tanulás és a játék során is.

A fejlesztés során figyelembe kell venni, hogy tanulóink:

- különböző egyéni adottságokkal,
- eltérő ütemű fejlettséggel,
- eltérő tudásháttérrel,
- eltérő érdeklődési körrel,
- eltérő tapasztalatokkal rendelkeznek.

A személyiségfejlődés segítésében kiemelt szerepe van:

- a tanult motívumok kialakításának,
- a képességek, kompetenciák fejlesztésének,
- egyéni tanulási útvonal a differenciált fejlesztés biztosításának,
- a magatartási készségek fejlesztésének.

A személyiségfejlesztő tevékenység kiemelt területei az iskolai sportkör és a tanítási órák keretében nem megvalósítható csoportos tevékenységi formák, így különösen a környezeti nevelés, kulturális, illetőleg sportrendezvények.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink iskolánk gyermekideáljának szellemiségéből fakadnak.

A fentiekből következően iskolánk tanulója:

- Legyen nyitott, de ha zárkózott, akkor igyekszünk kinyitni.
- Legyen eleven, de ha csöndes, akkor igyekszünk bátorítani.
- Legyen magabiztos, de ha bizonytalan önmagában, segítünk önbizalmat ébreszteni benne.
- Legyen kedves, de ha morcos, akkor kedvességgel közeledünk hozzá
- Legyen barátkozó természetű, de ha magányos, igyekszünk magányát oldani.

- Legyen szorgalmas, de ha lusta, igyekszünk kedvet ébreszteni benne a tanulás iránt.
- Legyen okos, de ha nem annyira az, akkor keresünk benne más értékeket.
- Legyen tiszteltudó, de csak akkor, ha meg is érdemeljük.
- Legyen szófogadó, de csak akkor, ha értelmes dolgokban kell szót fogadnia.
- Legyen kitartó, de ne legyen önfejű.
- Legyen ambiciózus, de ne legyen törtető.
- Legyen együttműködő, de ne legyen konformista.

Nevelési tartalmak

Tanulóink személyiségfejlesztéséhez kapcsolódó pedagógiai feladataink

A tanulók erkölcsi nevelése terén

- a különböző szociokulturális háttérrel rendelkező tanulóink között a hátrányok feltárásával és kompenzálásával az esélyegyenlőség biztosítása,
- a szociális motívumok fejlesztése a tanulók csoportokba, közösségekbe való beilleszkedéséhez,
- az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása (szociális kompetenciák fejlesztése).

A tanulók értelmi nevelése terén

- az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése,
- a világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása, felkészülés az egész életen át tartó tanulásra (hatékony, önálló tanulás kompetenciájának fejlesztése),
- a tanulás, tudás értékének tudatosítása, céltudatos tanulási tevékenység kialakítása,
- a tanulók kötelességtudatának és önbizalmának fejlesztése reálisan elvégezhető feladatok adásával, melyeket ellenőrzés és értékelés is követ,
- a belső motiváltság fejlesztése (megismerési vágy, felfedezési vágy, alkotásvágy, teljesítményvágy, érdeklődés),
- a tanulói aktivitás, rugalmasság, nyitottság, problémaérzékenység kialakítása,
- játékos módszerek beépítése a tanítás-tanulás folyamatába,
- a szorongás csökkentése, a kudarctól való félelem oldása.

A tanulók érzelmi nevelése terén

- a tanulókat körülvevő környezet jelenségeire, a közösségre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek kialakítása (énkép, önismeret fejlesztése),
- a tanulók közösségi nevelése terén az emberi együttélés szabályainak megismertetése,
- az együttműködési készség kialakítása az önismeret fejlesztésével (szociális kompetencia),

- a kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása (anyanyelvi kommunikáció).

A tanulók esztétikai nevelése terén

- szűkebb és tágabb környezetünk esztétikájának tudatosítása, értékmegőrző magatartás kialakítása,
- igényesség önmagunkkal és környezetünkkel szemben,
- az önismeret kialakításával a kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség formálása (énkép, önismeret fejlesztése).

A tanulók nemzeti nevelése terén

- a haza, a szülőhely múltjának és jelenének megismerése,
- a nemzeti hagyományok ápolása, megbecsülése; a hazaszeretet érzésének felébresztése (szociális és állampolgári kompetencia).

A tanulók állampolgári nevelése

- az alapvető emberi, állampolgári és európai uniós jogok és kötelességek megismertetése.
- problémaérzékenység kialakítása a társadalmi jelenségek és problémák iránt (állampolgári kompetencia).

A tanulók munkára nevelése terén

- a munka fontosságának tudatosítása,
- a munkavégzés, mint az ember egész személyiségét fejlesztő folyamat iránti tudatos törekvés, igény kialakítása (kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia).

A tanulók egészséges életmódra nevelése

- a testmozgás képességének fejlesztése, a testmozgás iránti vágy felkeltése,
- az egészséges, edzett személyiség bemutatása,
- az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása.

A tanulók környezeti nevelése

- a természetes és mesterséges emberi környezet értékeinek megismerése,
- értékmegőrző és fejlesztő, környezettudatos magatartás kialakítása,
- az egészséges természet kialakításáért és megtartásáért tevékenykedő tudatos és felelős személyiség kialakítása (természettudományos kompetencia),
- a tanuló személyiségének fejlesztésében a szülővel együttműködve, az iskola felelős a gyermek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődéséért, a tanulói közösség kialakulásáért és működéséért.

A tanulók közösségi nevelése

- az emberi együttélés szabályainak megismerése,
- az együttműködési készség alakítása,

- a kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása.

Multikulturális nevelés

- multikulturális tartalmak beépítése az iskolai tantervbe, az egyes tantárgyak anyagába,
- a kisebbségi kultúrát megjelenítő könyvek, gyűjteményes kötetek, kiadványok, ismeretterjesztő anyagok, filmek, antológiák megismerése,
- a diákok megtanítása a kritikai gondolkodásra,
- a különbözőség hangjainak és perspektíváinak megjelenése az oktatási anyagokban.

3. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az egészségnevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék minden tagja képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az egészségi állapotot érintő hatásokat és ez által képessé váljon az egészség megőrzésére, illetve a veszélyeztető hatások csökkentésére.

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskolának segítenie kell azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják.

Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely lehetőséget teremt, és képessé teszi az embereket arra, hogy egyre fokozódó kontrollt szerezzenek saját egészségi állapotuk felett, és ez által képessé váljanak annak javítására, alakítására. Az egészséget tehát, mint a mindennapi élet erőforrását, nem pedig mint életcélként kell értelmezni.

Az egészségfejlesztés sarokpontjai a következők:

- az egész lakosságra irányul, és az együttműködésre épít,
- az okok feltárására és a feltételek megteremtésére irányul a társadalom különböző szereplőivel való együttműködésben,
- az egyén autonómiája érvényesül az egészséget befolyásoló döntésben és aktivitásban. Az egészséges életmódra nevelés nem csak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteletére is nevel.

Az egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési- oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan építő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

A mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- a) az egészséges táplálkozás,
- b) a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- d) a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- f) a személyi higiéné területére terjednek ki.

A teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, és beilleszthető az átfogó prevenciós programokba.

Célunk olyan egészségfejlesztő program kidolgozása, amelynek eredményeként a tanulóknál erősödjenek a személyiségfejlesztő hatások, csökkenjenek az ártótényezők, és az iskola befejezésekor a diákok saját életükre alkalmazni tudják az elsajátítottakat.

Képesek legyenek figyelemmel kísérni:

- viselkedésüket, az életvezetésük helyes alakítását,
- az egészségkárosító magatartásformák elkerülését,
- a betegségeket a korai szűrésekben való részvétel révén megelőzni,
- tudjanak sajátos étrendet, mozgásprogramot kialakítani egészségük megőrzése érdekében,
- erősítsék a társas-kommunikációs készségeik fejlesztését és a konfliktuskezelési magatartásformák fejlesztését.

Általános céljaink a következők:

1. Minden rendelkezésre álló eszközzel elősegíteni a tanulók, a nevelőtestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.

2. Együttműködést alakítunk ki az egészségügyi és gyermekvédelmi szakemberekkel, a szülőkkel, diákokkal annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.
3. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az egészséges étkezésnek, a testedzésnek, a szabadidő helyes eltöltésének.
4. Teret adunk a lelki egészségfejlesztést és tanácsadást biztosító programoknak.
5. Olyan nevelési-oktatási gyakorlatot folytatunk, amely tekintetbe veszi a tanulók és a pedagógusok jól-létét és méltóságát.
6. Az egészség megőrzésére törekszünk a tanulók, családjaik és az iskola dolgozóinak körében. Az egészségi állapotot szakemberek szerint négy alapvető tényező határozza meg:
  - a) / genetikai tényezők,
  - b) / környezeti tényezők,
  - c) / életmód,
  - d) / az egészségügyi ellátó rendszer működése.

Az iskola a fentiek közül érdemi hatást az iskola-egészségügyi ellátás minőségére és az életmódra, vagyis a két utóbbira tud gyakorolni.

Az egészségfejlesztés magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéné, az önségítés feladatait, módszereit. Valójában az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi a gyerekeket és felnőtteket az egészséget meghatározó tényezők felügyeletére és ezáltal, egészségük javítására.

Egészségfejlesztési célunk iskolánkban: testi, pszichikai, szellemi szempontból egészséges fiatalok nevelése,

Módszereink:

1. Higiénikus, egészséges életvitel
  - Az ember legfontosabb biológiai, pszichológiai, szociálpszichológiai jellemzőinek megismertetése (biológia órák).
  - Emberismeret, empátia, alkalmazkodó készség (osztályfőnöki órák). Egyén és közösség (osztályfőnöki órák).
  - Kulturált viselkedés (osztályfőnöki órák).
2. Betegségek elkerülése, egészség megóvása
  - Testi és személyi higiénia, tisztálkodás, öltözködés (osztályfőnöki és természetismeret, biológia órán)

- Személyi higiénia, öltözködés (osztályfőnöki órák)
- Közlekedés kultúra és biztonság (osztályfőnöki órák, Csuha-hét) Étrend (osztályfőnöki órák, minta menza program)
- Baleset-megelőzés, elsősegély-nyújtási ismeretek Testnevelési, tömegsport rendezvényeken való részvétel
- Bőrgyógyász és kozmetikus meghívása a tanszalomba, ill. a Csuha-hétre

3. Lelki egészség megóvása, krízis prevenció

- önismeret, mely vonatkozik a fiatalok szociális egészségi és érzelmi állapotára, magatartásbeli hiányosságokra,
- stresszt oldó technikák: sikeres emberek életútjának bemutatása (művészek, tudósok), emberismeret, empátia egyéni képességek és célok összhangja (osztályfőnöki órán)

4. Függőséghez vezető motívumok feltárása, egészségkárosító szokások megelőzése

- egészségkárosító élvezeti szerek, serkentők, nyugtatók drogok,
- szenvedélybetegségek, függőséghez vezető okok feltárása, tudatosítása.
- a virtuális veszélyek megelőzése.

5. A családi életre, szülővé nevelés témakörei

- barátság, partnerkapcsolatok, a család funkciója, jelentősége, érzések – érzelmek – értékek, családtervezés,
- terhesség, szülés, csecsemőgondozás,
- AIDS és más szexuális úton terjedő betegségek, szülői felelősség – konfliktusok feloldása, családalapítás, családjogi törvény,
- betegbiztosítás, egészségügyi szolgáltatások igénybevételek módjai.

6. Szabadidő – kultúra fejlesztése

- A mai családok életére a túlterheltség, a túlhajszoltság a jellemző, ezért a szülő „nem ér rá” gyermekével foglalkozni. Hiányzik az értékorientált nevelés, így fiataljaink gyakran nem tudják mi a helyes és helytelen szórakozási mód. A szociálisan hátrányos helyzetű tanulóinknál a család különböző okok miatt nem tudja ezt a feladatot ellátni, illetve nem megfelelően. Emiatt a kulturált szórakozás megtanítása rendkívüli jelentőséggel bír, hogy gyerekeink a stressz és unalom elől ne az alkohol, drog és egyéb pótcselekvések világába meneküljenek.

- A kitűzött célok megvalósítása a tanuló, az egyén autonómiájára épül, hiszen ahogy nevelni nem lehet önmaga ellenében az embert, úgy egészséges emberré sem válhat senki anélkül, hogy ehhez önmaga ne járulna hozzá.
- Az egészség pedig azáltal keletkezik, hogy az ember törődik saját magával és másokkal, hogy képes döntéseket hozni és életkörülményeit kézben tartani. Erre kell ösztönözni diákjainkat, és rajtuk keresztül az új nemzedéket.

3.2. Megelőző, prevencióos tevékenység

- preventív szemlélet jelentősége, szűrővizsgálatok fontossága, lényege,
- otthoni balesetek, iskolában előforduló balesetek, az utcán és a közösségekben megjelenő veszélyforrások felismerése,
- mentális betegségek megelőzése, a tanulók lelki egészségi állapotának, és életminőségének javítása,
- az egészségtudat fejlesztése, a lelki egészségnek, mint értéknek a felmutatása,
- drogtagadás, az egészségre káros szokások mellőzésének segítése, erősítése,
- pozitív döntéshozás: a „nemet mondani problémahelyzetek” elősegítése,
- az ifjúság ismerje fel a veszélyes helyzeteket, s meggyőződéssel tudjon IGEN-t mondani a valódi értékekre, és NEM-et a káros szenvedélyekre: a dohányzásra, alkoholra, drogra és szexuális promiszkuitásra,
- csökkenjen a szexuális úton terjedő betegségek, az AIDS-es esetek és a művi abortuszok száma. (Drog-, AIDS- és abortusz prevenció).

3.3. Egészségnevelési stratégia

- A tanulóknak legyen megfelelő önismeretük, szervezetük felépítéséről és működéséről, egészségi állapotukról. Ennek alapvető színtere a biológia óra.
- Az egészséges életmód egyik fő eleme a rendszeres testmozgás.
- Fontos kialakítani a tanulóknál a mindennapos testmozgás igényét. Ennek érdekében délutáni tömegsport foglalkozások bevezetése évfolyamonként. A testnevelés órákon az elméleti ismereteket, gyakorlati megvalósítással szükséges kiegészíteni.
- Ismerjék a serdülőkorban és az ifjúkorban bennük lejátszódó élettani folyamatokat és változásokat, a testi higiénia fontosságát.
- Rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel a leggyakoribb vírusos és bakteriális betegségek kialakulásáról és gyógyításáról.
- A barátság, a párkapcsolatok, a családi életre nevelés, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben kiemelt téma.
- A szenvedélybetegségek elkerülése kiemelt fontosságú. Iskolánk a prevencióra helyezi a hangsúlyt a dohányzás és alkoholfogyasztás visszaszorításában, a kábítószermentes életmód kialakításában. Ennek fő színtere az osztályfőnöki óra.
- Ismerjék a tanulók a gyógyszerek, a mosó-, tisztítószer, kozmetikumok, mérgező gyom- és kerti növények, gyomirtáshoz, rovarirtáshoz, járműápoláshoz használt anyagok használatával kapcsolatos szabályokat, veszélyeztető tényezőket.

- Ismerjék a tanulók a mérgezés általános tüneteit.
- Tudatosítani kell a tanulóban a rendszertelen étkezés, az egyoldalú táplálkozás, divatdiéták követéséből származó veszélyeket.
- Az egészségfejlesztés szemléletének elsajátítása együttműködést kíván az iskolán kívüli egészségügyi -, prevenció- valamint civil szervezetekkel.
- A mindennapi testedzés megvalósítása
- A mindennapos testedzés célja a 6-18 éves korosztály egészséges életmódra nevelése, a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel. A rendszeres sportolás, mozgás iránti igény kialakítása és kielégítése, a sport megszerettetése.
- A mindennapi egészségfejlesztő testmozgás.
- Iskolánkban a törvény által előírt mindennapos testedzés kötelező tanórai foglalkozások, nem kötelező, választható tanórai foglalkozások keretében valósul meg.

4. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos pedagógiai feladatok

Egy iskolában a feladatok végrehajtása nem oldható meg egy, esetleg néhány évfolyam pedagógiai munkájával, nem köthetők egy műveltségi területhez, egy tantárgyhoz. Olyan készségek fejlesztéséről, olyan ismeretek átadásáról kell sok esetben gondoskodnia az iskolának, amelyeknek meg kell jelenniük szinte minden pedagógus ismeretközlő tevékenységében, igazodva az éppen adott tanulói csoporthoz, az érintett tanulók életkorához, személyiségéhez, felkészültségéhez. Ezek az ellátandó feladatok az iskola pedagógiai érték közvetítő tevékenységének lényegét adják, amelyek célja elsősorban a személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés.

Ezek közé tartoznak:

- az erkölcsi ismeretek
- a családi és közösségi kapcsolatok elmélyítését támogató fejlesztési feladatok, és azok részét képező ismeretek,
- az előítéletek felismerésére való képesség,
- a testi és lelki egészség megőrzésére történő felkészítés,
- a bűnmegelőzés,
- a drog-prevenció,
- fogyasztóvédelmi nevelés.

E körben minden pedagógusnak van feladata. Ahhoz, hogy a tanuló eredményesen dolgozhasson, biztosítani kell számukra a tudás megszerzéséhez szükséges jó klímát, azaz közösséget kell formálni az osztályból. Ez tudatos pedagógiai, szociológiai, pszichológiai ismereteket és azok alkalmazását követeli meg az osztályfőnöktől.

Sajnálatos és gyakran tapasztalható, hogy a diákokban alacsony szintű az egymáshoz való alkalmazkodás képessége vagy szinte teljesen hiányzik belőlük a tapintat, mások tisztelete. Egymás közt is gyakran kíméletlenek, szolidaritásuk felszínes, és általában a felnőtt világgal szembeni dacszövetség jellemzi őket. Nagymértékű a kulturátlanság: szinte természetes a trágár beszéd, fegyelmezetlen és senkire tekintettel nem lévő magatartás, az udvariatlanság, a bántó és sértő viselkedés az utcán. Gyakori a vandalizmus, a randalírozás.

A pedagógusoknak a szülőkkel együtt közösen kell harcolniuk ezen negatív jelenségek ellen. Fontos nevelési feladat a szociális képességek kialakítása és fejlesztése, ami a következő területeken nyilvánul meg:

- kulturáltság a mindennapi érintkezésben, kommunikációban, viselkedésben,
- másokkal való együttélés, együttműködés,
- egymás elfogadása, tisztelete, segítése,
- a másság tolerálása, türelem egymás iránt,
- aktív részvétel a közösség életében, tevékenységében,
- a személyes érdekek összehangolása a közösség érdekeivel,
- önfegyelem, önkontroll.

Tanulóink pozitív személyiséggé formálódásához kellene a közös célkitűzések, erőfeszítések és élmények, az összetartozás érzése, az emberi kapcsolatok fontosságának felismerése.

A közösségi nevelés lehetséges szinterei az iskolában:

- elsősorban az osztályközösségek és gyakorlati oktatási csoportok,
- egyéb iskolai szerveződések: szakkörök, sportkörök, iskolai diákönkormányzat
- közös programok: iskolai rendezvények, ünnepek, kirándulások, közös színház-, mozi-, múzeumlátogatások, diáknapiak.

A közösség formálásában minden - a tanulókkal kapcsolatba kerülő pedagógus - részt vesz. Kiemelkedő szerepe van a csoport vezetőjének, osztályközösség esetén az osztályfőnöknek. Középsiskolában már lehet támaszkodni a tanulók korábban szerzett közösségi élményeire, tapasztalataira.

A középiskola első osztályába érkező gyerekek csoportjából közösséget formálni csak következetes nevelőmunkával lehet. Ezért az osztályfőnök munkája rendkívül összetett tevékenység. A kilencedik osztályba érkező, egymás számára idegen gyerekből kell az osztályfőnöknek közösséget kialakítani. Kivéve, ha az általános iskolai évfolyamtársak nagy része egy osztályban folytatja tanulmányait a középiskolában.

Az osztályfőnök legaktuálisabb feladatai a tanévkezdéskor:

- a gyermekek személyiségének, életkörülményeinek megismerése,
- a közösség és a közösségi érzés kialakítása,
- érzelmi kötődés kialakítása az iskola hagyományaihoz,
- bizalmas, szeretetteljes légkör kialakítása,
- közös értékrendszer kialakítása,
- az iskolai rend és fegyelem elfogadtatása,
- képességek szerinti teljesítmény elérése,
- a tudásvágy, a tanulási képesség kialakítása,
- távlatadás, jövőkép, célok kialakítása.

A gyerekek eltérő szociális környezetből érkeznek. Van közöttük helybeli, bejáró is. Ugyanakkor különböző a család, az iskola és a társadalmi környezet is, amely eddig befolyásolta őket.

A közösség kapcsolatrendszerének megismerésére végezhetünk szociometriai felmérést, melynek során a következőkről kell tájékozódni:

- aktivizálhatóság,
- együttműködési képesség szintje,
- a tanulók társas helyzete.

Ezeket a sajátosságokat a közösség tagjainak esetében együtt kell látnunk, együttesen kell mérlegelnünk, érzékelnünk kell a változásait is, és a fejlesztésükre kell törekedni. Az erősebb, magasabb szintű közösség fokozza a személyiségnevelő hatást is.

A közösség alakításának folyamata és módszerei:

- A véletlenszerű együttléttől a szerveződésen át a tudatos együttműködésig és aktív cselekvésig kell eljutni.
  - Legfontosabb egy aktív mag kialakítása az osztályközösségben, akik legelőbb képesek magukévá tenni a feladatokat és húzóerőt jelentenek társaik számára.
  - Lényeges a bomlasztó elemek kiszűrése, negatív befolyásuk háttérbe szorítása.
  - Célszerű a közösséget állandó, illetve ideiglenesen kisebb csoportokra bontani, majd kollektív megbízásokat adni, felszítani az egészséges versenyszellemet.
  - Fontos, hogy legyen lehetőség olyan osztályfőnöki órára, ahol a tanulók megvitathatják a közösség életének fontos kérdéseit és feladatait, közös elhatározásra juthatnak.

A végső cél, hogy az egyes tanulóközösségek ne izolálódjanak, és ne csupán önmagukban, és önmagukért tevékenykedjenek, hanem az egész iskolaközösség életében (Diákönkormányzat) is vállaljanak szerepet.

Megvalósítási helyek:

Tanórai foglalkozásokon:

- Minden tantárgynak van csatlakozási pontja az egészségneveléssel, ezért fontos a tantárgyak, szaktanárok, ill. munkaközösségek közötti folyamatos kapcsolat.
- A testi nevelés feladatait a testnevelési és az osztályfőnöki órák tanterve részletesen tartalmazza.
- Az egészséges életmódra nevelés elméleti anyagát a szaktantárgyi – természetismeret, biológia, egészségtan, földünk és környezetünk, technika, kémia, fizika és osztályfőnöki órák tanterve tartalmazza. Meghívott vendégek színesíthetik az órákat: védőnő, gyermekorvos, fogorvos, iskola rendőr stb.
- Minden óra jellege és adott témaköre határozza meg, hogy milyen problémát milyen módszerekkel dolgozunk fel (filmvetítés, szituációs játék, előadás stb.).

Tanórán kívüli foglalkozásokon:

- Napközis foglalkozásokon kiváló alkalom adódik a játékokra, a játékos feladatokra. Lehetőség nyílik az étkezési és napirendi szokások kialakítására.
- Szakkörökön
- Délutáni szabadidős foglalkozásokon: sportesemények, programok, vetélkedők, versenyek, Pl. a helyes táplálkozás versenye, az egészségnap

programja, az ünnepi terítés versenye, a kulturált társas viselkedés versenye, melyeket lehetőség szerint igyekszünk megtartani.

- Kirándulások alkalmával, tanítási szüneti napokon való iskolai programok során, gyalog- és kerékpártúrák, akadályversenyek szervezésével.
- Sportrendezvények, kulturális programok, szabadidős rendezvények kapcsán.
- Drogprevenciós program.
- Környezetvédelmi napok.
- Előadások.
- Diáknapi rendezvények.
- Csuha-hét programjai

A programokba lehetőség szerint a szülőket is bevonjuk.

Erőforrások:

Iskolán belüli együttműködés:

- Tanárok: Az iskola minden tanárának feladata, hogy magatartásával, életvitelével, gondosságával, munkájával minden szempontból – így természetesen az egészségnevelés szempontjából is – példaértékű legyen a tanulók számára. Gondoskodniuk kell arról, hogy az iskolai környezet biztosítsa számukra az egészséges testi, lelki és szociális fejlődést. Pl. osztályterem berendezése, ülésrend, a tanulók egészségi állapota, napi munkarend – melyben kiemelt szerepe van a mozgásigény helyes levezetésének-, helyes testtartás.
- Diákok: Az osztályközösségben a tanulók vigyázzanak a saját és társaik egészségére, a tisztaságra, higiéniára, és figyelmeztessék társaikat az egészségnevelési szempontból is kulturált magatartásra.
- Szülők: Az egészségnevelés területén is nélkülözhetetlen a szülők, a családi háttér és az iskola együttműködése. A családban elsajátított viselkedési formákat, ismereteket hozzák magukkal a tanulók az iskolába, tehát nélkülözhetetlen a két szféra – szülők és tanárok – együttműködése. Minden programunkhoz szükséges a családok erkölcsi- fizikai támogatása, míg egyes esetekben anyagi hozzájárulást is kérünk (pl.: kirándulás, család nap, stb.).
- Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak: Az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói munkájukkal aktív részesei az egészségnevelési programunknak (egészséges táplálkozás, higiénikus környezet stb.).

Iskolán kívüli kapcsolatok:

- Iskolai egészségügyi szolgálat: iskolaorvos, védőnő, pszichológus, fogorvos. A tanulók rendszeres egészségügyi és higiéniai szűrővizsgálata. Osztályfőnöki órák keretében egészségügyi és higiéniai előadások tartása.

- Gyermekjóléti szolgálat.
- Pedagógiai szakszolgálatok
- Rendőrség.
- DÖK.
- Volt tanítványaink, akik kortárs oktatóként segítik munkánkat.
- Tanárok és szülők harmonikus együttműködése.

A teljes-körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi részterületeken jelentkező hatások révén eredményezi a hatékonyság növekedését:

- a tanulási eredményesség javítása;
- az iskolai lemorzsolódás csökkenése;
- a társadalmi befogadás és esélyegyenlőség elősegítése;
- a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a kábítószer-fogyasztás és egyéb szenvedélyek elsődleges megelőzése;
- bűnmegelőzés;
- a társadalmi kapcsolatok javulása a kortársakkal, szülőkkel, pedagógusokkal;
- az önismeret és önbizalom javulása;
- az alkalmazkodó készség, a stressz kezelés, a problémamegoldás javulása;
- érett, autonóm személyiség kialakulása;
- a krónikus, nem fertőző megbetegedések (lelki betegségek, szív-érrendszeri, mozgásszervi és daganatos betegségek) elsődleges megelőzése;
- a társadalmi tőke növelése.

5. Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

NEVELŐTESTÜLET

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen személyes kapcsolata valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

ALSÓBAN

- Családias léggör kialakítása, szokásrendek kialakítása, a Házirend szabályainak folyamatos megismertetése, betartása, az osztályközösség kiépítésének megkezdése (felelősi rendszer) saját szabályok létrehozása, betartása, szülőkkel való kapcsolattartás, önkiszolgálás megszervezése, szabadidős tevékenységek szervezése, a személyközi kapcsolatok figyelése, alakítása;
- Az önkormányzó képesség kialakítása, bekapcsolódás a DÖK munkájába a szakasz végén, a közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása;
- Fő fejlesztési irányok: az elkülönült évfolyamközösségek egymáshoz közelebbi kapcsolatba hozása.

FELSŐBEN

- Az önkormányzás képességének kialakítása, aktív részvétel a DÖK munkájában, a közösség egyéni arculatának hagyományok ápolása, ügyeleti rendszer kiépítése, viselkedési normák betartása (Házirend), vitakészség fejlesztése;
- A tanuló ismerje és alkalmazza a közösségben éléshez szükséges magatartásformákat, a család, az iskola, a társadalom együttélései szabályait.
- Segítségnyújtás a kamaszkori testi, lelki problémák megoldásához;
- Multikulturális képességek fejlesztése.
- A tolerancia képességének fejlesztése, a másság elfogadására nevelés.
- A kulturált beszéd, magatartás csiszolása.
- Az összetartást erősítő normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

KÖZÉPFOKÚ ISKOLA

- Az önkormányzás képességének kialakítása, aktív részvétel a DÖK munkájában, a közösség egyéni arculatának hagyományok ápolása, ügyeleti rendszer kiépítése, viselkedési normák betartása (Házirend), vitakészség fejlesztése;
- A tanuló ismerje és alkalmazza a közösségben éléshez szükséges magatartásformákat, a család, az iskola, a társadalom együttélései szabályait.
- Segítségnyújtás a kamaszkori testi, lelki problémák megoldásához;
- Multikulturális képességek fejlesztése.
- A tolerancia képességének fejlesztése, a másság elfogadására nevelés.
- A kulturált beszéd, magatartás csiszolása.

- Az összetartást erősítő normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.
- Bűnmegelőzési tanácsadás,
- Drogprevenció, dohányzás, alkohol, egyéb szenvedélybetegségek megelőzése.
- Karitatív tevékenységekbe történő bevonás.
- Proszociális képességek kialakítása, fejlesztése.
- Társadalmi befogadás és esélyegyenlőség elősegítése.

SZAKMAI MUNKAKÖZÖSSÉG

- Vezetője a munkaközösség-vezető, aki az iskolavezetés tagja. Szakmai és módszertani kérdésekben ad segítséget az iskolai nevelő-oktató munka tervezéséhez, szervezéséhez, ellenőrzéséhez. Saját éves munkaterv szerint dolgozik. Szervezi az adott szaktárgyak versenyait, szakmai vitákat tart, továbbképzéseket szervez, irányt mutat a továbblépéshez. Törekszik az egységes eljárások és módszerek, az értékelés, osztályozás egységes módszereinek megtalálására.

OSZTÁLYKÖZÖSSÉGEK

- A gyermek neveltségének fontos eleme a közösségben a közösségekért végzett munka. A közösségi nevelés fontos része az önkormányzó képesség kialakítása, fejlesztése. Közös tevékenységek szervezése, amelyek együttes élményt adnak, az együvé tartozás érzését erősítik.

Cél: jó csoportlégkörben az együtt megválasztott közeli és távoli célok érdekében közös munkálkodás. Fontos az önállóság lehetővé tétele. Közös szabályok, normák alkotása, azok betartása. Közben kialakulnak a megfelelő személyközi viszonyok, mélyül a tanulók helyes önértékelése.

CSOPORTOK

- A felnőttek és a gyerekek között egyaránt létrejönnek egy-egy rövidebb vagy hosszabb időszakra szóló, egy adott feladat megoldására létrejövő csoportosulások, csoportok. Szerveződhetnek közös érdeklődési kör alapján, vagy konkrét feladat megoldására. Igen értékesek ezek a csoportok a közösségfejlesztés szempontjából, hiszen alulról szerveződnek. Jelenlétük és segítségük igen fontos az iskolai munkában.

6. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése, sajátos nevelési igényű tanuló esetén az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével.

1. A pedagógus kötelessége, hogy

- nevelő és oktató munkája során gondoskodik a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárhatót, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,
- a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint működjön együtt a gyógypedagógussal vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkózását elősegítse,
- segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartsa a tehetséges tanulókat,
- előmozdítsa a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartására,
- a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő - és szükség esetén más szakemberek - bevonásával,
- a gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon,
- az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, oktatómunkáját éves és tanórai szinten, tanulócsoporthoz igazítva, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a tanulók tevékenységét,
- a Kerettantervben és a Pedagógiai Programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szövegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját, a dolgozataikat időben kijavítva adja ki azokat megtekintésre,
- folyamatosan képezze magát, részt vegyen a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken, határidőre megszerezze a kötelező minősítéseket,
- tanítványai pályaorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítsa,
- adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesítse,

- pontosan és aktívan részt vegyen a nevelőtestület, illetve munkaközösségi értekezleteken, a fogadóórákon, az iskolai ünnepeken és az éves munkatervben előírt rendezvényeken,
- megőrizze a hivatali titkot,
- hivatásához méltó magatartást tanúsítson,
- a tanulók felügyeletét óráközi szünetekben következetesen, felelősségteljesen lássa el,
- a tanuló érdekében működjön együtt munkatársaival és más intézményekkel,
- képzéseken való részvétel, önképzés,
- módszertani megújulás,
- együttműködés partneriskolákkal,
- digitális kompetencia folyamatos fejlesztése,
- pályázatírás, pályázatirányítás,
- részvétel a taneszközök fejlesztésében,
- innováció.

Az osztályfőnöki munka

Általánosságban a nevelési programunkban megfogalmazott elvek alapján képzeljük el az osztályfőnöki munka lényegét:

„Kísérjük óvó szemmel, formáljuk a fiatal korában még szertelen embert, hogy felnőve ne csak természetben, de igazi emberi értékekben is nagy legyen.”

Ezen túlmenően azonban a nevelés nem csak az osztályfőnöki órák keretein belül zajlik, hanem minden osztályfőnöknek feladata:

- közösség- és személyiségfejlesztés,
- egymás szeretetére és tiszteletére,
- a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére,
- együttműködésre,
- környezettudatosságra,
- egészséges életmódra,
- hazaszeretetre nevelés,
- a rábízott közösség minél mélyebb megismerése, a koordináció érdekében látogatja osztályát,
- tapasztalatcsere a nevelők között,
- a szülőket folyamatosan tájékoztatja az elektronikus napló felületén is,
- szülők bevonása az iskolai életbe,
- naprakészen, pontosan végzi az adminisztrációs teendőket,

- az osztályfőnök joga, hogy az osztálya tanítási óráit rendszeresen, bejelentett és bejelentés nélküli alkalmakkor is látogassa,
- tudomásul veszi, hogy a főigazgató az óráit rendszeresen, előre bejelentett és bejelentés nélküli alkalmakkor is ellenőrizheti,
- folyamatos feladata osztálytermének rendjének kialakítása,
- tanítványai pályaorientációját segíti és figyelemmel kíséri,
- osztályával aktívan részt vesz minden iskolai rendezvényen.

A tanuló nevelése nem csak az iskolában történik, szükség van a szülőkkel való gyümölcsöző kapcsolattartásra, együttműködésre is.

Az osztályfőnöknek, mint nevelési feladatok megvalósítása koordinátorának feladatai:

Az osztályfőnök és a diákok kapcsolata:

- Az osztályfőnök közvetíti az osztálynak a kulturált iskolai élet szabályrendszerét. Megismerteti, értelmezi és betartatja az osztály tanulóival a Házirendben rögzített szabályokat.
- Tájékoztatja a tanulókat a tanév rendjéről, az iskolai rendezvényekről, az aktuális eseményekről.
- Az osztályfőnök megismerteti osztálya tanulóit az iskola hagyományaival, múltjának és jelenének értékével.
- Motiválja a diákokat, hogy aktívan vegyenek részt az iskola által szervezett programokban. Különösen fontos az ünnepségeken való ünnepélyes megjelenés.
- Az osztályfőnök felelős az osztály által szervezett rendezvényekért (pl.: megemlékezés, múzeumlátogatás), ezeket előkészíti és lebonyolításában személyesen is részt vesz.
- Az osztályfőnök felelős az osztály termének dekorációjáért, amely legyen összhangban az iskola által közvetített értékekkel.
- Tiszteletben tartja az egyes tanulók emberi méltóságát, törekedve önismeretük fejlesztésére. Nyomon követi a tanulók fejlődését, tevékenységét, és segít a felmerülő problémák megoldásában.
- Az iskola pszichológusával és a szociális segítővel együtt közreműködik a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Az iskolai élet bármely területén (tanulmányi, kulturális, sport, stb.) elért kiemelkedő teljesítményeket jutalmazza, a tanulók iskolai szintű jutalmazását kezdeményezi.

- A szabályok ellen vétőket megbünteti, büntetésüket kezdeményezi.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, az osztályozó értekezletek előtt.
- Az osztályfőnök figyelemmel kíséri az osztályban tanító tanárok munkáját. (pl. órák beírása a naplóba, dolgozatok kijavítása, kiadása, fegyelmezési problémák), törekszik a kollégák tevékenységét összehangolni.
- Az osztályfőnök kivizsgálja az osztályban tanító tanárok bármelyike számára problémát okozó eseteket. Kollégái kérésére összehívja az osztályban tanító tanárok értekezletét, ha szükségesnek látja, ilyen értekezletet maga is kezdeményezhet.
- Képviseli az osztályba járó diákok érdekeit. A tudomására jutott jogsérelmeket saját hatáskörében vagy az iskolavezetés bevonásával orvosolja.
- Irányítja tanulóit a mindennapi életben eligazodni, segítséget nyújt a tanulónak a pályaválasztásban.

A szülők és az osztályfőnök kapcsolata:

- Az osztályfőnök kötelessége, hogy kapcsolatot tartson a szülőkkel. A munkatervben meghatározottak szerint, illetve szükség esetén szülőértekezletet tart, ahol tájékoztatja őket a házirendről, gyermekük iskolai teljesítményéről, és magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő kérdésekről.
- Gondoskodik arról, hogy a szülők szavazás útján megválasszák képviselőiket.
- Az osztályfőnök az osztály tanulóinak szociális helyzetével kapcsolatos információval segíti az iskolai szociális döntések meghozóit, családot látogat.
- A tanuló iskolából való igazolatlan távolmaradásáról értesíti a szülőt, intézkedéseket tesz a törvényi előírások szerint.
- A szülők figyelmét felhívja arra, hogy a szakmai gyakorlaton való részvétel is a tanítás része. A hiányzásokat attól függően kell igazolni, hogy az iskolai tanműhelyben (ellenőrző) vagy tanulószerveződéssel/munkaszerveződéssel külső gazdálkodó szervezetnél van (táppénzes papír). Fontos, hogy igazolt 20%-os hiányzás is évisméltelést jelent a szakképzési törvény szerint.

Adminisztrációs feladatok:

- KRÉTA napló, osztálynapló, törzslapok, bizonyítványok pontos vezetése, a tanulói jogviszony megszűnésének, a tanuló tovább haladásának, osztályozó, javító, és egyéb vizsgák záradékolása,
- a tantárgyak pontos beírása, (a tantárgyak nevét nem lehet rövidíteni)
- adatváltozások bejegyzése, a „bejáró” megjegyzés beírása a naplóba, a gyakorlati hely beírása a különböző dokumentumokba,
- féléves és év végi osztályozó konferencia előkészítésével kapcsolatos teendők elvégzése, statisztikai összesítések elkészítése,
- az osztályozó és különbözeti vizsgák időben történő megszervezése, lebonyolítása,
- hiányzások havi, félévi és év végi összesítése, az igazolatlanul hiányzó tanuló szüleinek értesítése a törvényi előírások szerint,
- a gyakorlati oktatásvezetővel hetente a hiányzók és a jegyek egyeztetése,
- a szaktanárok, a tantárgyak nevének és a fogadóórák beírása az ellenőrzőbe,
- az órarend ismertetése (változás esetén is!) (HONLAP),
- az ellenőrzőben a jegyek ellenőrzése legalább kéthavonta, szülők számára fontos információk beírása.

7. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek

Az Nkt. 4. § 13-14. pontja határozza meg a kiemelt figyelmet igénylő tanuló fogalmát, s két nagyobb kategóriát definiál:

a) különleges bánásmódot igénylő tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló,

ac) kiemelten tehetséges tanuló,

ad) tartós gyógykezelés alatt álló tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

- A kiemelten tehetséges tanuló a törvény szerint az a különleges bánásmódot igénylő tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. Iskolánk bármelyik kategóriába tartozó tanulóval készen áll a fejlesztésre, a törődésre.

- A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíttetni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar nyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

a. A különleges bánásmódot igénylő tanulók nevelése-oktatása

Az Nkt. 4. § 13-14. pontja határozza meg a kiemelt figyelmet igénylő tanuló fogalmát, s két nagyobb kategóriát definiál:

- a) különleges bánásmódot igénylő tanuló:
- aa) sajátos nevelési igényű tanuló,
  - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló,
  - ac) kiemelten tehetséges tanuló,
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

b. Sajátos nevelési igényű tanulók

- A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:
- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíttetni;

- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatják a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése és oktatása fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő program a mellékletben található.

Integrált nevelés, oktatás:

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációjuk).

Sikerkritériumok:

- a tanulók beilleszkedése,
- önmagához mért fejlődése,
- a többi tanulóval való együtt haladása.

Ezeknek az eléréséhez szükséges:

- a pedagógusok részvétele az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.
- a pedagógusok, egyéb dolgozók, gyermekek és szülők közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- a habilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása.
- az egyes gyermek vagy csoport igényeihez igazodó pedagógiai – egészségügyi – eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanítás-tanulást segítő speciális eszközök alkalmazása.

Pedagógusok elvárható kompetenciái:

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógus:

- a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait,

- egyéni fejlesztési tervet készít a gyógypedagógus – konduktív nevelés esetén konduktor
- együttműködésével, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából,
- individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján – szükség esetén – megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez;
- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- javaslatot tesz a fogyatékoság, a pszichés fejlődési zavar típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
- segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
- javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;
- együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon – egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben –, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;
- segíti a befogadó pedagógust az egyéni értékelés kialakításában, a gyermek önmagához mért fejlődésének megítélésében;
- segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását.

A sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez, oktatásához igénybe vesszük a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiaiszakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét a köznevelés-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint.

c. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók nevelése, oktatása

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók fogalma:

„beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.”

A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézség komplex jelenség, a személyiség problémája, amelyben értelmi, érzelmi és akaratú tényezők ötvöződnek.

A beilleszkedési zavar, a magatartási rendellenesség nemcsak azoknál a tanulóknál figyelhető meg, akiknek gyenge a tanulmányi eredményük.

Sok jó tanulónál is előfordul az idegrendszeri labilitás, a depresszió, a teljes zárkózottság, esetleg az ellenkezője: az agresszió, a túlzott önbecsülés stb. Ezek a zavarok más életmódbeli problémákkal is jelentkezhetnek.

Minden esetben elvárás a pedagógussal, gyógypedagógussal, fejlesztőpedagógussal különösképpen az osztályfőnökkel szemben:

- nevelje a közösséget a másság, a különbözőség tolerálására,
- a tanuló problémáit értesse meg a szaktanárokkal,
- a szülővel kiemelten foglalkozzon, figyelmesen és tapintatosan viselkedjen,
- szükség esetén forduljon szakemberhez a tanuló ügyében, kérjen segítséget az iskolaorvostól, pszichológustól
- kísérje figyelemmel a tanuló szakellátásának eredményességét,
- gondoskodjon a tanuló megfelelő pályaválasztásáról,
- szükség esetén a tanuló iskolai magatartásáról, teljesítményéről adjon írásbeli véleményt

Fejlesztőpedagógus/ gyógypedagógus feladatspecifikációja

- bemeneti méréseket végez
- segíti a pedagógiai diagnózis értékelését.
- javaslatot tesz a fogyatékoság, illetve a sérülés típusához, a tanuló egyéni igényeinek
- megfelelő környezet kialakításához
- segítségnyújtás a speciális eszközök és módszerek kiválasztásához és alkalmazásához
- figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz az értékelésben
- terápiás, fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon egyéni fejlesztési terv alapján, támaszkodva az ép funkciókra.

A beilleszkedési, tanulási és magtartási nehézséggel küzdő tanulókkal kapcsolatos tevékenység:

A fejlesztő munka eltér a „hagyományos” pedagógiai tevékenységtől. A fejlesztés alkalmával a szakember nem felzárkóztat, hanem olyan képességeket fejleszt, melyek a tanulók iskolai teljesítményét javítják.

A komplexitás elvének érvényesítése szellemében a fejlesztés az alábbi területeket öleli fel: mozgás (nagy- és finommozgás), testséma, téri orientáció, percepció (vizuális, auditív, taktilis), figyelem, emlékezet gondolkodás és egyéb szakvéleményben meghatározott kompetens terület

A fejlesztésbe bekerülők köre:

Azon tanulók, akik az intelligencia szintjük alapján elvárhatóan lényegesen alacsonyabb tanulási teljesítményt mutatnak. A tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok (továbbiakban: szakértői bizottságok) tanulási képességvizsgálata alapján részképesség zavarokkal, tanulási nehézséggel, illetve másodlagosan kialakuló magatartási zavarokkal küzdők. A gyerek iskolai elhelyezésének lehetőségei:

-Integráltan, azaz normál osztályban. Ez esetben ajánlatos a létszám maximum 30%-ig különféle problémákkal küzdő tanulók elhelyezése, mert ellenkező esetben a tanító, a tanár figyelme nagyon le van terhelve.

Szervezeti formái:

Egyéni vagy mikro csoportos fejlesztés (1-3 fő) szakfejlesztő órákon a szakvéleményben, illetve a szakértői véleményben rögzített óraszámok szerint.

A fejlesztés célja:

- Személyiségfejlődés segítése (boldog, egészséges, erkölcsös ember)
- Pozitív énkép, jó kommunikációs képesség
- Idegrendszer fejlődésének biztosítása
- Mozgásfejlődés
- Érzelmi élet fejlődése
- Beszéd fejlődése
- Érzékszervek fejlődése
- Figyelem-, viselkedési-, tanulási nehézségek csökkentése
- Ismeretek bővítése
- Iskolai szerepeknek, elvárásoknak való megfelelés támogatása, sikerélmény nyújtása.

A beilleszkedési zavar, a magatartási rendellenesség nemcsak azoknál a tanulóknál figyelhető meg, akiknek gyenge a tanulmányi eredményük. Sok jó tanulónál is előfordul az idegrendszeri labilitás, a depresszió, a teljes zárkózottság, esetleg az ellenkezője: az agresszió, a túlzott önbecsülés stb. Ezek a zavarok más életmódbeli problémákkal is jelentkezhetnek. Minden esetben elvárás a pedagógussal, különösképpen az osztályfőnökkel szemben:

- nevelje a közösséget a másság, a különbözőség tolerálására,
- a tanuló problémáit értesse meg a szaktanárokkal,
- a szülővel kiemelten foglalkozzon, figyelmesen és tapintatosan viselkedjen,
- szükség esetén forduljon szakemberhez a tanuló ügyében, kérjen segítséget az iskolaorvostól,
- kísérje figyelemmel a tanuló szakellátásának eredményességét,
- gondoskodjon a tanuló megfelelő pályaválasztásáról,
- szükség esetén a tanuló iskolai magatartásáról, teljesítményéről adjon írásbeli véleményt.

5.4 A kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók nevelése

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység, tanórán kívüli foglalkozások

Iskolánk kiválóan akkreditált tehetségpont, illetve a tanulóink egyre nagyobb elvárásokkal találkoznak az érettségi vagy a szakmai vizsgák után, ezért kiemelt gondot fordítunk a tehetséggondozásra. A tehetség, képesség kibontakoztatását elsősorban tanórai keretek között biztosítjuk, azonban az iskola a tanulók érdeklődése, igényei és szükségletei szerint tanórán kívüli foglalkozásokat szervez. Ezek a foglalkozási formák lehetnek szakkörök, iskolai sportkör, korrepetálás, tanulmányi és sportversenyek, kulturális rendezvények, könyvtárlátogatás stb. Ezeknek a foglalkozásoknak helyét és időtartamát a főigazgatóhelyettes rögzíti a tanórán kívüli órarendben, terembeosztással együtt.

A tanórán kívüli tehetséggondozás szinterei:

Szakköröket a tanulók érdeklődésétől függően – az iskolai tantárgyfelosztás és az iskola költségvetési lehetőségeinek figyelembevételével – a munkaközösség-vezetők javaslata alapján indítunk. A szakkörök vezetőit a főigazgató bízza meg. A foglalkozások előre meghatározott éves munkaterv alapján történnek. Erről, valamint a látogatottságról szakköri naplót kell vezetni. A szakkörök térítésmentesek.

Az iskolai sportkör (ISK) a tanulók mozgásigényének kielégítését, a mozgás és a sport megszerettetését szolgálja. Az ISK tanulóinknak nyújt lehetőséget sportköri foglalkozásokon, versenyeken való részvételre. A tanulók a heti kötelezően megállapított órarendi testnevelési órákon túl részt vehetnek tanári vezetéssel a délutáni tömegsport-foglalkozásokon: pl. kézilabda, kosárlabda, röplabda, labdarúgás, torna, asztalitenisz, tenisz stb.

Tehetséges tanulóink tanulmányi- és sportversenyeken (intézményi, városi, területi és az országos meghirdetésű versenyeken) vehetnek részt.

Az iskolai könyvtár segíti a tanulók felkészülését; használatát a könyvtár működési rendje szabályozza.

Az iskola tanulóközösségei egyéb rendezvényeket is tarthatnak. Az ilyen jellegű rendezvényeket a főigazgató engedélyezheti – pedagógus részvétele szükséges.

A kiemelkedően jó képességű tanulók esetében – ha a többi tanulóval való közös munka számára nem nyújt elég lehetőséget a tehetsége kibontakozására – egyéni foglalkozás szervezhető.

A tehetséggondozás és felzárkóztatás módszereiben megújuló tanulásszervezési eljárások alkalmazásával tesszük hatékonyabbá a fejlesztő munkát. Sikeresen alkalmazhatók a differenciált tanulásszervezésnek az alábbi formái:

a) individuális tanulás: valamennyi gyerek számára biztosítja az egyéni haladást, figyelembe véve a tanuló sajátosságait. Egyénre szabott elsajátítási, készség- és képességfejlesztési utakat biztosít, az ennek megfelelő eszközrendszerrel.

b) kooperatív tanulás: a tanulási tartalom elsajátítása, és a készség- és képességfejlesztés csoportos formában történik. A tanulók aktívan együttműködnek a siker érdekében. A tanulási képességek, és a szociális készségek a kooperatív tanulási módszerrel egyszerre

fejleszthetők. (Leghatékonyabb más tanulásszervezési módokkal vegyesen alkalmazva). Nő az önirányítás szerepe.

c) projekt módszer: ez az a módszer, amely összefogja mindazt a sok-sok módszert és eszközt, amelyek külön-külön is nagyon sokat segítenek a gyerekek sikeres tanulásában. A projekt a gyerekek érdeklődésére épít, ami kizárja, hogy csak a tankönyvet tanítsuk, lapozzuk és évekig központi vagy irányító tanmenet alapján dolgozzuk fel. A projekt komplex fejlesztési lehetőség, amely tartalmazza az önálló tanulást, a kutatást az önálló ismeretszerzést és a nagyfokú integrációt.

d) témanap/témahét: az adott napon vagy héten iskolánk (vagy legalábbis bizonyos csoportjai) minden tagja ugyanazzal a témával foglalkozik. Lényegük a következő: egy vagy több témát(projektet) a pedagógusok a hagyományostól eltérő formában dolgoznak fel, a lehető legkomplexebb módon. A résztvevő diákoknak is jó kedvet és sikerélményt adjon, mely a projektpedagógia segítségével lehetséges, ennek lényege, hogy nem a tényszerű ismeretekre, hanem az ismeretek megszerzésének folyamatára, a kivitelezés módjára helyezi a hangsúlyt úgy, hogy a téma a tanulók által kiválasztott és elfogadott legyen és a megoldása csoportban történjék, megszüntetve a hagyományos osztály és tanórai kereteket. A projektkeretek közötti tanulásban – így témanap vagy témahét alkalmával is – megszűnik a verbális képességek fölénye.

e) Feltételek:

- Tárgyi feltételek:

- iskolai könyvtár,
- fénymásolási lehetőség,
- számítógép, mint fejlesztőeszköz,
- videó, zenei anyagok, meghallgatásukhoz, megnézésükhöz szükséges eszközök,
- projektor, interaktív tábla,
- variálható tanterem-berendezés a csoportfoglalkozásokhoz,
- megfelelő tankönyvek és szakmai könyvek (egyszerű alapeladatokkal, többszintű nehézségi fokkal, szorgalmi és választható feladatokkal).

Személyi feltételek:

- A tanár gyerekekkel szembeni beállítódása (igenlő legyen, ne ambivalens, ne előítéletes).
- A tanár nevelési stílusa megfelelő legyen (együttműködő, ne erőszakos, ne tehetetlen, ne korlátozó, ne közömbös).
- A tanár tudása megfelelő legyen.
- Legyen képes a pedagógus önművelésre, önképzésre.

- Jó kapcsolat a családdal. Szükség esetén bevonva a családsegítő szolgálat munkatársait.
- Továbbképzések a differenciált tanulásszervezéshez.

5.5 HH és HHH tanulók, a gyermek –és ifjúságvédelemi feladatok ellátása

Az, hogy a tanuló hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek minősül-e az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 67/A.§-a alapján a gyámhatóság állapítja meg.

A jogszabály értelmében: Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

A halmozottan hátrányos helyzetű a tanuló, aki esetében a fenti szabályozásban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

- a nevelésbe vett gyermek,
- az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A veszélyeztetett és hátrányos helyzet kialakulásának többféle formája jelenik meg. Családok szétesése, alacsony kereset, munkanélkülivé válás, a nagycsaládról való gondoskodás terhe, érzelmi, erkölcsi elhanyagottság, egészségügyi problémák, tanulási nehézségek és magatartászavarok.

A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek esetén szükséges a külön odafigyelés, egyéni bánásmód, szükség esetén kapcsolatfelvétel külső intézményekkel, melynek iskolai koordinátora a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős (pszichopedagógus).

Az anyagi gondokkal küzdő családok segítésére a következő juttatásokra van lehetőség:

- étkezési hozzájárulás (törvényi előírás szerint)
- tankönyvtámogatás (törvényi előírás szerint)
- alkalmi segélyek alapítványi forrásokból (osztálykirándulás, nagyobb kiadások esetén)

A szociálisan hátrányos helyzetben lévő családokból érkezett gyermekek fokozottan veszélyeztetettek, így rájuk külön figyelmet kell fordítani, mely megvalósulhat:

- fokozott odafigyelés, egyéni beszélgetés formájában (ifjúságvédelmi felelőssel - iskolai pszichopedagógussal),
- kapcsolattartás a szülőkkel családlátogatás formájában (osztályfőnök és az iskolai szociális segítő közösen),
- felzárkóztató, korrepetáló foglalkozások keretében,
- az osztályfőnök és az iskolai szociális segítő rendszeres kapcsolattartása külső intézményekkel (Családsegítő- és Gyermejkölési Szolgálat, Nevelési Tanácsadó, Gyermekpszichiátriai Gondozó, Rendőrség)
- logopédiai foglalkozás, gyógytestnevelés, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás az iskolai keretek között oldható meg.
- A gyermeket veszélyeztető helyzetben minden pedagógusnak gyors és hatékony intézkedést kell tennie!
- Meg kell vizsgálni, hogy a családi minta, törődés, érzelmi kötődés mennyire szolgálja a tanuló erkölcsi, érzelmi, értelmi fejlődését;
- hogy mennyire ellenőrzött a tevékenysége, szabad mozgása;
- hogy használ-e a tanuló egészségére káros anyagokat, szereket, folytat-e fejlődésére káros életmódot;
- hogy a tanuló szociális helyzete szükségessé teszi-e egyéb támogatások igénybevételét (alapítványi forrásokból);
- hogy folyamatos ellenőrzést igényel-e a hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett környezetben nevelkedő gyermekek otthoni életformája, ellátása, pihenése;
- hogy szükséges-e rendszeres segítségnyújtás tanulmányai befejezéséhez, pályaválasztásához és eredményes beiskolázásához;
- hogy tudunk-e olyan érzelmi kötődést biztosítani, amelyben a gyermek őszintén feltárhatja problémáit.

A fent felsorolt tények kialakulásának vizsgálata az osztályfőnök, az esetmenedzser és az iskolai szociális segítő közös feladata, majd a vizsgálat eredményeként fejlesztési terv kidolgozása és annak folyamatos monitorozása a feladatuk, illetve szükség esetén kapcsolatfelvétel külső intézménnyel.

Tartós gyógykezelés alatt álló tanulók

Tartós gyógykezelés alatt álló tanuló, az a tanuló, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbetegszakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni, illetve tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni.

Az iskolának heti 10 órában biztosítani kell ezeknek a tanulóknak az ellátását, ha a szakértői bizottság előírja, akkor a rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat is biztosítani kell. A pedagógusok a tanulót a tanuló saját otthonában látják el.

8. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

A tanulók intézményi érdekképviselői közössége a diákönkormányzat, amelyet e feladatra kijelölt, felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segít. A köznevelési törvény előírja, hogy a diákönkormányzat segítőjét – a diákönkormányzat javaslatára – az intézményvezető ötéves időtartamra bízza meg.

A tanulóközösségek döntési jogkörébe tartozik az iskolai diákönkormányzat megválasztása. A diákközösségek képviselőket delegálnak az intézményi szintű diákönkormányzatba. A delegálás és a választás módjáról a közösségek döntenek. A választás módját a diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatában (SZMSZ) kell szabályozni. Fontos elv: mindenki választható és választható. A választás módja lehet:

- A DÖK képviselőit közvetlenül választja az intézmény összes tanulója,
- Az osztály képviselőket delegálják, az elnököt, a tisztségviselőket közvetlenül választják.

A diákönkormányzat működésének részletes szabályait a köznevelési törvényhez kapcsolódó végrehajtási rendelet szabályozza.

9. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

Társadalmi ügy az új generációról való gondoskodás, az ifjúság nevelése. Ebben fontos szerepe van az iskolának és a munkahelyeknek, de a legfontosabb szerep a családé.

A cél olyan tartalmas, érdemi, kölcsönös kapcsolat kialakítása szülő és iskola között, mely érvényesíti mind a szülőt, mind a tanulót, mind a pedagógust megillető jogokat, ugyanakkor ügyel kötelességeik maradéktalan betartására.

A szülő és az iskola kapcsolata:

- a szülő és az iskola kapcsolata egyenrangú partneri kapcsolat, az eredményes pedagógiai munka ennek függvénye.

Ennek formái:

- szülői értekezlet,
- fogadóóra,
- telefon,
- e-mail,
- e-napló.

Mindez előre megtervezett és megszervezett. A fő cél a tanuló testi, lelki, értelmi és erkölcsi fejlődésének elősegítése.

A szülőknek jogaik és kötelességeik vannak. A gyermek a mindennapi életvitelben a szükséges segítséget és támogatást elsősorban a szüleitől kaphatja meg, így jogainak gyakorlásában is rájuk számíthat elsősorban. Ez abból következik, hogy a gyermek - életkora, érettsége és adottságai miatt – jogainak személyes gyakorlásában erősen korlátozott, így segítségre és támogatásra szorul. A szülőknek kötelessége gyakorolnia a gyermek törvényes képviselőjének jogát, s köteles a szülői felügyeleti jog részeként a gyermek megfelelő gondozására és nevelésére.

A szülő jogai:

- Köznevelési intézmény választása,
- Megválaszthatja a tankötelezettség teljesítésének módját: iskolába járással, vagy indokolt esetben (az Oktatási Hivatal határozata alapján) egyéni munkarendben.
- Megismerheti és véleményezheti az iskola Pedagógiai Programját, Házi rendjét.
- Gyermek fejlődéséről, magaviseletéről és tanulmányi előmeneteléről rendszeres tájékoztatást kaphat, a felmerülő problémák megoldásához pedagógiai segítséget és tanácsokat kérhet.
- Kezdeményezheti a szülői szervezet létrehozását, részt vehet a tagok megválasztásában, mint választó és mint választható személy, és közreműködhet annak tevékenységében.
- Írásbeli javaslatára a pedagógustól, a főigazgatótól, a nevelőtestülettől 30 napon belül érdemi választ kaphat problémáival kapcsolatban.
- A gyermekkel együtt független vizsgabizottság előtti beszámolási lehetőséget kérhet.

- Bármely iskolai eljárásban (fegyelmi, kártérítési) képviselheti gyermekét.

A szülő kötelességei:

- Meg kell tennie minden tőle elvárhatót gyermeke fejlődése érdekében.
- Biztosítani gyermeke tankötelezettségének, képzési kötelezettségének teljesítését.
- Megtenni a szükséges intézkedéseket gyermeke jogainak érvényesítésében.
- Rendszeresen kapcsolatot tartson a gyermeke pedagógusaival.
- Elősegíteni gyermekének a közösségbe történő beilleszkedését, az iskola rendjének és a közösségi élet magatartási szabályainak elfogadását.
- Tiszteletben tartani az iskola pedagógusainak és alkalmazottainak emberi méltóságát.

Szülői szervezet (SzSz):

- A szülők jogaik érvényesítése, kötelességük teljesítése érdekében, az intézmény működését, munkáját érintő kérdésekben véleményezési, javaslattevő joggal rendelkező szülői szervezetet (közösséget) hozhatnak létre.
- A szülői szervezet a jogainak megsértése esetén tizenöt napon belül a fenntartóhoz jogszabálysértésre hivatkozással fellebbezést nyújthat be.
- Az iskola és szülők közti tartalmas és érdemi munkakapcsolat kialakulásához figyelembe kell vennünk a szülőknek a köznevelési törvény által rögzített kötelességeit és jogait, hiszen a törvénymódosítás a korábban hatályos rendelkezéshez képest egyértelművé és pontosabbá teszi, milyen kötelezettségek terhelik, és milyen jogok illetik meg a szülőt. Ezek ismerete és betartása elengedhetetlen az eredményes együttműködéshez.

Véleményezési jog

A szülői szervezetet véleményezési jog illeti meg:

- az iskolai munkaterv elkészítésénél;
- az adatkezelési szabályzat elkészítésénél, módosításánál;
- a fenntartó a köznevelési intézmény megszüntetésével, átszervezésével, feladatának megváltoztatásával, nevének megállapításával, vezetőjének megbízásával és megbízásának visszavonásával összefüggő vagy véleményének kialakítása előtt;
- az SZMSZ elfogadásakor az iskolai szülői szervezet, közösség véleményét kell beszerezni;

- a fakultatív hit- és vallásoktatás idejének és helyének meghatározásához be kell szerezni az iskolai szülői szervezet, közösség és az iskolai diákönkormányzat véleményét.

Az iskolai szülői szervezet, közösség figyelemmel kíséri

- a tanulói jogok érvényesülését;
- a pedagógiai munka eredményességét.

A tanulók csoportját érintő bármely kérdésben tájékoztatást kérhet a nevelési- oktatási főigazgatójától, az e körbe tartozó ügyek tárgyalásakor képviselője tanácskozási joggal részt vehet a nevelőtestület értekezletein.

Együttműködési területek

- a szülői szervezet tájékoztatása legalább évi két alkalommal
célja: a pedagógiai, szervezési kérdések megbeszélése, megvitatása és értékelése, illetve észrevételeik hasznosítása
- osztályonkénti szülői értekezlet félévenként legalább egy alkalommal
célja: tájékoztatás az iskola, illetve az osztály munkájáról, lehetőség teremtése ahhoz, hogy a szülők a törvény adta döntési és véleményezési jogaikat gyakorolhassák
- konzultációk a szülőkkel történt egyeztetést követően
célja: tájékoztatás a tanulók tanulmányi eredményeiről, személyiségének fejlődéséről, a szülők javaslatainak, véleményének meghallgatása és hasznosítása a pedagógiai munka folyamatában
- fogadóóra félévente egy alkalommal, a negyedéves kiértékelést követően vagy egyénileg a pedagógus által meghatározott időpontban
- elektronikus ellenőrző könyv útján folyamatosan

Minden osztály, az osztály valamennyi szülőjének képviseletében a tanítási év első szülői értekezletén megválaszt 3 szülőt, akik az osztály tanulóinak és azok szüleinek közös akaratát képviselik a SzSz üléseken és tájékoztatják a szülőket a SzSz ülésen történtekről, illetve a felmerülő kérdéseket és véleményeket a szülők felé továbbítják.

A SzSz megválasztja saját tisztségviselőit (elnök, elnökhelyettes). A SzSz elnök közvetlenül az iskola főigazgatójával tartja a kapcsolatot.

A SzSz akkor határozatképes, ha az érdekeltek több mint 50%-a jelen van, döntéseit nyílt szavazással, vagy egyszerű többséggel hozza.

Szülői értekezletek:

- Kialakítja osztálya tanulóközösségét, és havonta tájékoztatja a szülőket az ellenőrzőn keresztül gyermekük tanulmányi előmeneteléről.
- A szülő és osztályfőnök közötti kapcsolattartás gyakori módja a telefonon történő személyes beszélgetés is, közösségi oldalon közös csoport, e-mail.
- Minden évben, a 1., 5., 9. évfolyamba járó gyerekek szüleinek tájékoztatása egy közös, iskolaszintű szülői értekezlettel kezdődik, melyet az iskola főigazgató az osztályfőnökök közreműködésével hív össze.
- A főigazgató megismerteti a szülőket az iskolai vezetőkkel (főigazgatóhelyettesek, SzSz elnök, munkaközösség-vezető) és azok feladataival.
- Tájékoztatást tart az iskola nevelési-oktatási céljairól, feladat- és követelményrendszeréről, a helyi adottságokról és lehetőségekről.
- Szól az iskola egészségnevelési programjáról, annak legfontosabb feladatairól, hogy ebben a témában a pedagógusok a szülők feltétlen együttműködését érje el.
  - Felhívja a figyelmet a Házi rend legfontosabb részeire.
- Az értekezlet végén az munkaközösség-vezető bemutatja az osztályokban tanító tanárokat, majd ezután az elsős, ötödikes és kilencedikes osztályfőnökök megtartják első osztályszintű szülői értekezletüket.
- Az iskola és a családi ház kapcsolattartásának folyamatos és legintenzívebb eszköze ez a fórum, amelyen a szülőnek nemcsak joga, hanem kötelezettsége is megjelenni.
- Az osztályfőnök itt részletesen ismerteti a Házi rendet, az iskola követelményrendszerét, az iskola pedagógiai tervében szereplő célkitűzéseket és feladatokat.
- Tájékoztatja a szülőket az osztály tanulmányi helyzetéről, a tanulók magatartásának és szorgalmának alakulásáról, az aktuális problémákról és az aktuális feladatokról.
- Felhívja a figyelmet az iskola által szervezett tanórán kívüli foglalkozásokra (korrepetálások, szakkörök, sportkörüli foglalkozások, kulturális rendezvények) és a szaktanárok fogadóóráinak rendjére.

Fogadóórák:

A fogadóóra célja, hogy a szülők egyénileg információt kapjanak gyermekük előmeneteléről, magatartásáról, a szaktanár gyermekéről alkotott véleményéről, valamint a pedagógus és a szülő megbeszélhesse a tanuló neveléséből adódó problémákat. A beszélgetés alapja az

őszinteség és a bizalomteljes légkör. A fogadóóra akkor éri el célját, ha az iskola pedagógusait sok szülő keresi fel.

A szülőkkel a szülői értekezleteken, fogadóórákon és egyéb alkalmakkor úgy kell foglalkoznunk, hogy a szülő érezze, hogy a pedagógus szereti a gyermekét. Csak így számíthatunk a bizalmukra és a további együttműködésükre.

Iskolánk az intézményi önértékelés keretében kérdőíveket készít a szülőkkel és a tanulókkal is az iskolában folyó nevelő- oktató munka eredményességének visszajelzése céljából.

Iskolaszék

Iskolánkban eredményesen működik az Iskolaszék, melynek tagjai a szülők és a pedagógusok képviselői. A szülők közösségének fő képviselői szerve; a 8 tagú iskolaszékben 4 fővel képviseltetik magukat.

Feladata: a rendszeres tájékoztatás megszervezése és működtetése a pedagógusok és a szülők kapcsolatában.

Nyílt napok

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

Feladata, hogy a középfokú tanulmányok megkezdése előtt álló gyermekek szülei tájékoztatást kapjanak iskolánkról, megismerhessék az itt dolgozókat, illetve a tárgyi feltételeket, az iskolai környezetet.

Egyéni kapcsolatfelvétel

Feladata: a szülők és a pedagógus személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal, pl. otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb. A szülő telefonon vagy írásban történt egyeztetés után bármikor felkeresheti a pedagógust.

A tanuló és az iskola kapcsolata:

A Diákönkormányzat a diákok érdekérvényesítő szerve.

A Diákönkormányzattal folyamatos kapcsolatot tart a főigazgató-helyettes, valamint a Diákönkormányzatot patronáló, segítő tanár.

A főigazgató vagy helyettesei negyedévente, vagy szükség esetén gyakrabban egyeztetést folytat a Diákönkormányzat képviselőivel a felvetődő aktuális kérdésekről, a programoknak megfelelően egyeztetett időben.

A tanulók szervezett véleménynyilvánításának formái:

- a diákönkormányzat elnöke képviseli tanuló társait bizonyos esetekben az iskola vezetősége, a nevelőtestület értekezleteinek diákokra vonatkozó napirendi pontjainál,
- az osztályközösségek a problémák megoldására megbízott diákjaik révén képviselik a tanulócsoportot a főigazgatójánál,
- a tanulók gondjaikkal, kéréseikkel közvetlenül is felkereshetik a főigazgatót.

A kapcsolattartás eszközei:

- személyes megbeszélés
- diákönkormányzati ülések
- diákparlament
- írásos tájékoztató
- elektronikus úton

A tanulók véleménynyilvánításának lehetőségei iskolánkban:

- A tanulónak véleménynyilvánítása során be kell tartania a Házirend szabályait.
- A tanuló véleményét önállóan, saját maga, ill. a tanulók képvisellete útján is elmondhatja.
- A tanuló képviselő útján nyilváníthatja ki véleményét a Diákönkormányzat, az egyéb iskolai közösség működése által.
- Az önálló véleménynyilvánításra az egyes iskolai fórumok adnak teret.

Ennek formái:

- személyes megbeszélés
- gyűlésen való felszólalás, véleményközlés
- írásos megkeresés, véleménynyilvánítás,
- diákparlament.

A főigazgató és a pedagógusok feladata, hogy biztosítsák a tanulók vélemény nyilvánításának a szabadságát.

A tanulók és pedagógusok együttműködésének formái

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról az iskola főigazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola főigazgatója legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
- a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
- a diákönkormányzat faliújságján keresztül,
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon,
- a tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve az ellenőrzőn, elektronikus naplón keresztül írásban) tájékoztatják.

Szülő – tanár – diák együttműködés

- A szülők és/vagy tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, elektronikus úton illetve választott képviselőik útján közölhetik az iskola vezetőjével nevelőtestületével, pedagógusával vagy az iskolaszékkel.

A pedagógusok együttműködésének formái

- A tanév során a nevelőtestület a következő állandó értekezleteket tartja: alakuló, majd tanévnyitó (augusztus), félévzáró értekezlet (január), tanévzáró értekezlet (június), félévi és év végi osztályozó (január, a végzős tanulókra vonatkozóan: április, illetve június), őszi és tavaszi nevelési értekezlet.
- Ha a nevelőtestület legalább 30 %-a, valamint a főigazgató szükségesnek tartja, rendkívüli nevelőtestületi értekezlet hívható össze.
- Munkaközösségi ülések, melyet egyes nevelési, oktatási kérdés megvitatására, szervezési feladat egyéni lebontására, illetve szükség szerinti aktuális téma megbeszélésére a munkaközösség-vezető hív össze.

A tanulók együttműködésének formái:

- Osztályközösségek.
- Diákönkormányzat (DÖK): a tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselője, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában DÖK működik.
- Az iskolai DÖK munkáját az osztályokban megválasztott küldöttekből álló diákönkormányzati vezetőség irányítja. A DÖK tevékenységét az iskola főigazgatója által öt tanévre megbízott nevelő segíti.
- A diákközgyűlés (iskolagyűlés) az iskola tanulóinak legnagyobb tájékoztató-tájékoztató fóruma, amely a tanulóközösségek által megválasztott küldöttekből áll. A diákközgyűlés nyilvános, azon bármelyik tanuló megteheti közérdekű észrevételeit, javaslatait, kritikai megjegyzéseit.
- A diákközgyűlés a főigazgató által, illetve a diákönkormányzat működési rendjében meghatározottak szerint hívható össze. A tanulóifjúság tájékoztatásának fóruma még a faliújság.

Az iskola partnereivel való kapcsolattartás formái

Nyitott oktatási intézményként működünk, céljainkat és feladatainkat csak akkor tudjuk megvalósítani, ha külső kapcsolatainkat oly módon tudjuk kialakítani, működtetni, hogy azok diákjaink ismereteit bővítsék, tanulási motivációját erősítsék. Ezek a kapcsolatok elősegítik azt, hogy szakmai együttműködés alakuljon ki, tevékenységünk eredményességéről visszacsatolást kapjunk, melynek hasznosításával iskolánk pedagógiai munkája gazdagodik. Kiváló kapcsolatot ápolunk a jelzőrendszer tagjaival, a partneriskolákkal,

A gyakorlati képzést folytatókat, szervezőket be kell avatni minden olyan intézményi döntés előkészítésbe, mely érinti a gyakorlati képzést. Ennek érdekében a gyakorlati képzés folytatójának, szervezőjének képviselőjét meg kell hívni azokra az értekezletre, melyeken szóba kerülnek a gyakorlati képzés olyan vetületei:

- melyre érdemi rálátása a gyakorlati képzést folytatóknak, szervezőknek van,
- melyek hatással lehetnek az eddig végzett tevékenységre.
- napi kapcsolattartás a kommunikációs eszközök segítségével (telefon, e-mail, levél) személyes megkeresés az érintettek között (az iskolában vagy a képzőhelyen).
- Értékeljük és elismerjük a képzőhelyek szakmai képzésben kifejtett munkáját.
- Segítjük a képzőhely és a szülők közötti kommunikációt.
- Figyelemmel kísérjük a szakképzéssel kapcsolatos pályázati lehetőségeket, és informáljuk a képzőhelyeket a lehetőségekről.
- Együttműködés a gyakorlati képzés belső szakmai ellenőrzésében.
- A gyakorlati képzést folytató és szervező jogosult az intézmény számára: javaslatokat tenni az általa folytatott tevékenységgel kapcsolatban, véleményezni az iskola olyan tevékenységét, mely hatással van a gyakorlati képzésre.

- Iskolánkban az iskolavezetésén kívül, a szakmai munkaközösségek vezetői és tagjai, valamint az osztályfőnökök jogosultak meghatározott szintű kapcsolattartásra a képzőhelyekkel a Szervezeti és működési szabályzat vonatkozó rendelkezéseiben olvasható.

A külső kapcsolatok rendszere, formája és módja a Szervezeti és működési szabályzatban megtalálható.

10. A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményeit és az alkalmassági vizsga szabályait, valamint középfokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményeit

Középfokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményei:

A középiskolai osztályainkba jelentkezők részére nem tartunk felvételi vizsgát, esetleg egy kötetlen elbeszélgetésen vesznek részt a tanulók és szülei, a felvételi rangsor összeállítása a tanulmányi átlag alapján történik.

Tanulmányok alatti vizsga: A tanulmányok alatti vizsgákon az alábbi tantárgyakból kell írásbeli, szóbeli vagy gyakorlati vizsgarészeket tenniük a tanulóknak

<i>Tantárgy</i>	<i>Írásbeli</i>	<i>Szóbeli</i>	<i>Gyakorlati</i>
Magyar nyelv és irodalom	<i>x</i>	<i>x</i>	
Idegen nyelvek	<i>x</i>	<i>x</i>	
Matematika	<i>X</i>	<i>X</i>	
Környezetismeret	<i>x</i>	<i>x</i>	
Történelem	<i>x</i>	<i>x</i>	
Állampolgári ismeretek	<i>x</i>	<i>x</i>	
Bibliaismeret	<i>x</i>	<i>x</i>	
Természettudomány	<i>x</i>	<i>x</i>	
Biológia-egészségtan	<i>x</i>	<i>x</i>	
Fizika	<i>x</i>	<i>x</i>	
Kémia	<i>x</i>	<i>x</i>	
Földrajz	<i>x</i>	<i>x</i>	
Ének-zene	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>
Vizuális kultúra			<i>x</i>
Dráma és színház		<i>x</i>	
Mozgóképkultúra		<i>x</i>	<i>x</i>

<i>és médiaismeret</i>			
<i>Technika és tervezés</i>		<i>x</i>	<i>x</i>
<i>Digitális kultúra</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>
<i>Természetismeret</i>		<i>x</i>	
<i>Testnevelés</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>
<i>Szakmai-elméleti tárgyak</i>		<i>x</i>	

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti és évfolyamonkénti követelményét a melléklet tartalmazza.

11. Az *érdemjegyek* tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje

Az ismeretek számonkérésének, a tanuló teljesítménye értékelésének követelményei és formái

- A tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősítjük.
- Az érdemjegyekről a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell. A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján kell meghatározni.
- Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri.
- Az iskola az osztályzatról a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét félévkor értesítő, év végén bizonyítvány útján értesíti.
- Az érdemjegy és az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.
- Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését.
- Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzi.
- A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tantervben előírt követelményekből hogyan teljesített a tanuló, emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott-fejlődött-e vagy hanyatlott-az előző értékeléshez képest.
- Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.

- A magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, környezetismeret tantárgyakból az első-negyedik évfolyamon, a tanév végén a tanulók a követelményekből átfogó írásbeli dolgozatban is beszámolnak.
- A következő elméleti jellegű tantárgyak: magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv (2-8. évfolyamon), matematika, környezetismeret, természetismeret/természettudomány, történelem, állampolgári ismeretek, fizika, kémia, biológia, földrajz ellenőrzésénél:
- a nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizhetik,
- az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.

A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában.

Ennek érdekében egy-egy tantárgy esetében egy témakörön belül – a témazáró dolgozaton kívül- minden tanulónak legalább egyszer kell felelnie szóban:

- az ének zene, a rajz, a digitális kultúra és a technika és tervezés tantárgyból legalább félévente, valamilyen gyakorlati tevékenységgel összekapcsolva,
- a többi tantárgy esetében pedig egy-egy témakörön belül. (A testnevelés követelményeinek elsajátítását csak gyakorlati tevékenység révén ellenőrizzük.)

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak estében a következők szerint történik:

- Az első évfolyamon és a második év első félévében minden tantárgy esetében csak szöveges értékelést alkalmazunk.
- A második évfolyam második félévében és a magasabb évfolyamokon a tanulók teljesítményét, előmenetelét év közben minden tantárgyból érdemjegyekkel minősítjük.
- Az első évfolyamon, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük
- A bibliaismeret és a sakk értékelése minden évfolyamon félévkor és évvégén is szövegesen történik.
- Az idegen nyelvet 3. évfolyamtól érdemjeggyel értékeljük, addig a szöveges értékelésnek megfelelően.

Az első évfolyamon félévkor és év végén, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük. A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

- kiválóan teljesített
- jól teljesített
- megfelelően teljesített
- felzárkóztatásra szorul

Az első évfolyamon félévkor és év végén, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók munkáját az egyes tantárgyakhoz készített értékelő lapok, a szöveges értékelést szoftverrel előállított, illetve a értékelő lapok segítségével értékeljük.

A második évfolyamon év végén, valamint a harmadik-nyolcadik, kilencedik-tizenkettedik évfolyamon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét osztályzattal minősítjük.

- Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1), kitűnő (5)

Dicséretet kaphat az a tanuló, aki a tanév során az adott tantárgy tantervi követelményeit magas szinten sajátította el. Csak jeles osztályzata van a tantárgyból az adott tanévben. Félévi értesítőbe, bizonyítványba ezt „D”-vel jelöljük.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

1-8. évfolyamon:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-30%	elégtelen (1)
31-54%	elégséges (2)
55-70%.	közepes (3)
71-84%.	jó (4)
85-100%	jeles (5)

9-13. évfolyamon:

Teljesítmény Érdemjegy

0-39% elégtelen (1)

40-59% elégséges (2)

60-79% közepes (3)

80-89% jó (4)

90-100% jeles (5)

A tanulmányi munka jegyekkel történő értékelése a KRÉTA naplóban történik. A jegy rögzítésére legkésőbb az értékeléstől számított négy hétig van lehetősége a pedagógusnak. A határidő elmulasztása után a rendszerbe nem lehetséges a rögzítés.

12. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók:

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát,
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat,
- ismerjék fel a vészhelyzeteket,
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit,
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat,
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével,
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén,
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegély-nyújtás alapismereteit,
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése

Az alcímekben foglalt feladatok elősegítése érdekében:

- az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal és a Baptista Szeretetszolgálat mentőegységével,
- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe,
- támogatjuk a pedagógusok részvételét elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen.

Általános iskolás kortól kezdve lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók az elsősegélynyújtás alapismereteivel megismerkedhessenek.

Az oktatási intézmény maga is lehet baleset forrása, hiszen a mozgásos órák, foglalkozások (testnevelés, sportkör stb.), a szünetekben történő önfeledt játék, a legprecízebb tanári felügyelet mellett is tartogathat, eredményezhet kisebb-nagyobb baleseteket. A tanulóknak meg kell tanulniuk, el kell sajátítaniuk azokat az ismereteket, amelyekkel gyors segítséget nyújthatnak társaiknak (a baleset során keletkezett helyzet felismerése, stb.) addig, míg a szakszerű segítség meg nem érkezik.

Ma Magyarországon több olyan baleset is történik, amely során kisebb lett volna a baj, ha a közelben van olyan személy, aki mer vagy tud gyors segítséget nyújtani a bajba jutottaknak, addig, míg a mentő megérkezik. Elsősegélynyújtó ismeretek elsajátítása elsősorban a jogosítvány megszerzéséhez köthető, ahol a megszerzett ismereteket rövid ideig, kevés gyakorlással szerzik meg.

Az általános iskolában kezdődő ismeretsajátítás segítséget nyújthat abban, hogy a későbbiekben tanulóink stabil ismeretekkel bármilyen baleseti szituációban hatékonyan tudjanak segítségére lenni a balesetet szenvedett társának.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tanítási órákon belül (osztályfőnöki, biológia, környezetismeret és testnevelés óra), délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg.

Az elsősegélynyújtási-ismeretek bemutatását a biológia és testnevelés szakos pedagógusok végzik.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók:

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát,

- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat,
- ismerjék fel a vészhelyzeteket,
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit,
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat,
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével,
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén,
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegély-nyújtás alapismereteit,
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése

Az alcímben foglalt feladatok elősegítése érdekében:

- az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal és a Baptista Szeretetszolgálat mentőegységével,
- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe,
- támogatjuk a pedagógusok részvételét elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen.

A helyi tanterv bizonyos tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó elsősegélynyújtási alapismereteket tartalmaz. A helyi tanterv a mellékletben található.

13. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai (többcélú intézmény)

Az iskola a további felvételi, átvételi kérelmek teljesítésének, továbbá a tanulók osztályba vagy csoportba való beosztásának szempontjai, prioritásai:

Iskolai osztály, csoport: az a legalább egy nevelési évre, tanévre alkotott oktatásszervezeti egység, amely meghatározott közös pedagógiai feladatok végrehajtására alakul azonos feladatellátási helyrejáró tanulókból. (Nkt. 4. § 21.pont)

Osztályba sorolás: Az első osztályokba az óvodai szakvélemények alapján az iskolaérett gyermekek kerülnek. A csoportok létszámát az Nkt. 4. sz. melléklete által meghatározott létszámok alapján alakítjuk ki, figyelembe véve az osztályok közötti HHH arányokat.

A szülői elbeszélgetés és a tájékoztatás alapján a gyermek érdeklődésének megfelelően az intézmény vezetője dönt az osztályba való sorolásról.

Az osztályváltás szülői kérelem után igazgatói elbírálás és engedélyezés alapján lehetséges.

Általános iskolai átvétel, jogviszony létesítés:

A második-nyolcadik évfolyamba történő átvételnél be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát,
- a szülő személyi igazolványát,
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt,
- sajátos nevelési igényű gyermek esetében a bizottsági szakvéleményt,
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

Átvétel más intézményből:

A középfokú oktatás átvétel, jogviszony létesítés:

Iskolánk felvételi vizsgát nem tart, csak egy kötetlen beszélgetést folytat a tanulóval és a szüleivel. A felvételi kérelmekről a tanulók általános iskolai tanulmányi eredménye alapján dönt, a felvételiző tanuló általános iskolai tanulmányait igazoló bizonyítványában, félévi értesítőjében (ellenőrzőjében) szereplő osztályzatait, minősítései alapján.

A felvételi eljárás során a 7. osztály év végi és a 8. osztály félévi eredményeket vesszük figyelembe az alábbi tantárgyakból: magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, fizika, kémia, biológia, földrajz, digitális kultúra.

Az intézménybe történő felvételi eljárás során előnyt élvez a baptista felekezetű családból érkező vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkező tanuló.

Általános iskolánkból jelentkező tanulók felvételének szabályai:

- 4.0 feletti tanulmányi átlag feletti eredmény,
- a hetedik év végi és a nyolcadik félévi magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, fizika, kémia, biológia, földrajz, digitális kultúra jegyek átlaga

- Az intézménybe történő felvételi eljárás során előnyt élvez a baptista felekezetű családból érkező vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkező tanuló.

- A beiratkozás feltétele a jogszabály által előírt iskolai végzettség igazolása. Szakképző iskolában csak ugyanabban a szakmában lehetséges az iskolaváltás, ill. eltérő szakma esetén kilencedik osztályban a tanév második hónapjának végéig, amíg a gyakorlati hiányzás ezt nem teszi kizárttá a Szakképzési törvény értelmében.

Átvétel során a tanuló bizonyítványa bemutatása után a főigazgató felvételi határozata után különbözeti vizsga nélkül a következő magasabb évfolyamon folytathatja tanulmányait. Külföldi tanuló vagy eltérő jellegű iskolából érkező diák átvétele a főigazgató egyedi elbírálása alá esik.

A 9-13. évfolyamba történő átvételnél be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát,
- a tanuló személyi igazolványát,
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt,
- sajátos nevelési igényű gyermek esetében a bizottsági szakvéleményt,
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

Átjárhatóság a szakközépiskola és más iskolatípusok között

Az iskolai rendszerű szakképzésben kiemelkedő jelentősége van az egyes iskolatípusok, szakmacsoportok, szakképesítések közötti átjárhatóságnak. Az alapfokú iskolából a szakképzésbe történő bekapcsolódás kérdése mellett legalább olyan fontos szabályozási kérdés a technikum és az egyes szakképző iskolai képzési típusok közötti átjárhatóság.

A szakképzési törvény biztosította lehetőségek az általános képzési-oktatási utak kiegészítései, ám nem jelentenek kizárólagosságot. A szabályozás érinti a szakképző iskola első három éve után megszerzhető érettségit, az érettségire épülő szakképesítések érettségi nélkül történő megszerzésének a lehetőségét, valamint az érettségit nem adó és az érettségit adó iskolatípusok közötti átjárhatóságot is.

A szakképző iskolában és a technikumban is ágazati alapképzés történik a képzés első szakaszában, a 9. évfolyam végén van átjárhatóság a két iskolatípus között különbözeti vizsga nélkül. Az ágazati alapképzés ágazati alapvizsgával zárul. Az ágazati alapvizsga alkalmas egyszerű munkakörök betöltésére. A szakmai képzés lehetőséget biztosít a csak érettségizett, gimnáziumot végzettek, valamint az egyetemi tanulmányaikat feladó fiatalok részére. Erre szolgál a technikum 2 éves képzése.

A felvétel és az átvétel helyi szabályai

- A tanulói jogviszony felvétellel vagy átvétellel keletkezik.

- A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik.
- A felvételtől és az átvételtől a főigazgató dönt.
- A tanulói jogviszony a beíratás napján jön létre, a tanulót a tanulói jogviszonyon alapuló jogok és köteleességek ettől az időponttól kezdve illetik meg és terhelik.
- Jogszabály és a házirend egyes jogok gyakorlását az első tanév megkezdéséhez kötheti.
- A tanuló osztályba vagy csoportba való beosztásáról – a szakmai munkaközösség, véleményének kikérésével – a főigazgató dönt.

A felvétel szabályai:

Iskolánk felvételi vizsgát nem tart. A szakképzési évfolyamra a tanévet megelőző 03.01. és 08.31. között lehet jelentkezni. A beiratkozás feltétele a jogszabály által előírt iskolai végzettség igazolása.

Az iskolába beadott felvételi kérelmeket a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló rendeletben meghatározott sorrendben kell teljesíteni.

Amennyiben iskolánk – a rendeletben megadott sorrend szerint – az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, akkor az alábbi sorrendben részesíti előnyben az azonos összesített eredményt elérő tanulókat:

- halmozottan hátrányos helyzetű,
- lakó- vagy tartózkodási helye az iskola székhelyének településén található,
- baptista felekezetű családból vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkezik a tanuló,
- az 1-3. pontban érintett csoportba tartozók fölötti létszámból sorsolás útján kell dönteni.

Átvétel vagy felvétel a szakközépiskolából:

Az átvétel csak azonos ágazaton belül lehetséges az egyes szakmák esetében.

A szakképző iskolában és a technikumban is ágazati alapképzés történik a képzés első szakaszában, a 9. évfolyam végén van átjárhatóság a két iskolatípus között különbözeti vizsga nélkül. Az ágazati alapképzés ágazati alapvizsgával zárul. A szakmai képzés lehetőséget

biztosít a csak érettségizett, gimnáziumot végzettek, valamint az egyetemi tanulmányaikat feladó fiatalok részére. Erre szolgál a technikum 2 éves képzése.

14. A többcélú köznevelési intézményben általános iskolai tanulmányaikat befejező tanulók a pedagógiai programban meghatározottak alapján folytatják tanulmányaikat a megfelelő iskolatípus szerinti nevelés-oktatásban

a) Általános iskolánkból középiskolánkba jelentkező tanulók felvételének szabályai:

- 4.0 feletti tanulmányi átlag feletti eredmény,
- a hetedik év végi és a nyolcadik félévi magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, fizika, kémia, biológia, földrajz, digitális kultúra jegyek átlaga
- Az intézménybe történő felvételi eljárás során előnyt élvez a baptista felekezetű családból érkező vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkező tanuló.
- Előnyt élveznek a felvétel során azok a tanulók, akiknek a testvére az intézményünkben tanulói jogviszonnyal rendelkezik.
- A beiratkozás feltétele a jogszabály által előírt iskolai végzettség igazolása. Szakképző iskolában csak ugyanabban a szakmában lehetséges az iskolaváltás, ill. eltérő szakma esetén kilencedik osztályban a tanév második hónapjának végéig, amíg a gyakorlati hiányzás ezt nem teszi kizárttá a Szakképzési törvény értelmében.

Átvétel során a tanuló bizonyítványa bemutatása után a főigazgató felvételi határozata után különbözeti vizsga nélkül a következő magasabb évfolyamon folytathatja tanulmányait. Külföldi tanuló vagy eltérő jellegű iskolából érkező diák átvétele a főigazgató egyedi elbírálása alá esik.

A 9-13. évfolyamba történő átvételnél be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát,
- a tanuló személyi igazolványát,
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt,
- sajátos nevelési igényű gyermek esetében a bizottsági szakvéleményt,
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

Átjárhatóság a szakközépiskola és más iskolatípusok között

Az iskolai rendszerű szakképzésben kiemelkedő jelentősége van az egyes iskolatípusok, szakmacsoportok, szakképesítések közötti átjárhatóságnak. Az alapfokú iskolából a szakképzésbe történő bekapcsolódás kérdése mellett legalább olyan fontos szabályozási kérdés a technikum és az egyes szakképző iskolai képzési típusok közötti átjárhatóság.

A szakképzési törvény biztosította lehetőségek az általános képzési-oktatási utak kiegészítései, ám nem jelentenek kizárólagosságot. A szabályozás érinti a szakképző iskola első három éve után megszerzhető érettségit, az érettségre épülő szakképesítések érettségi nélkül történő megszerzésének a lehetőségét, valamint az érettségit nem adó és az érettségit adó iskolatípusok közötti átjárhatóságot is.

A szakképző iskolában és a technikumban is ágazati alapképzés történik a képzés első szakaszában, a 9. évfolyam végén van átjárhatóság a két iskolatípus között különböző vizsga nélkül. Az ágazati alapképzés ágazati alapvizsgával zárul. Az ágazati alapvizsga alkalmas egyszerű munkakörök betöltésére. A szakmai képzés lehetőséget biztosít a csak érettségizett, gimnáziumot végzettek, valamint az egyetemi tanulmányaikat feladó fiatalok részére. Erre szolgál a technikum 2 éves képzése.

A felvétel és az átvétel helyi szabályai:

- ⇒ A tanulói jogviszony felvétellel vagy átvétellel keletkezik.
- ⇒ A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik.
- ⇒ A felvételtől és az átvételtől a főigazgató dönt.
- ⇒ A tanulói jogviszony a beíratás napján jön létre, a tanulót a tanulói jogviszonyon alapuló jogok és köteleességek ettől az időponttól kezdve illetik meg és terhelik.
- ⇒ Jogszabály és a házirend egyes jogok gyakorlását az első tanév megkezdéséhez kötheti.
- ⇒ A tanuló osztályba vagy csoportba való beosztásáról – a szakmai munkaközösség, véleményének kikérésével – a főigazgató dönt.

A felvétel szabályai:

Iskolánk felvételi vizsgát nem tart. A szakképzési évfolyamra a tanévet megelőző 03.01. és 08.31. között lehet jelentkezni. A beíratkozás feltétele a jogszabály által előírt iskolai végzettség igazolása.

Az iskolába beadott felvételi kérelmeket a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló rendeletben meghatározott sorrendben kell teljesíteni.

Amennyiben iskolánk – a rendeletben megadott sorrend szerint – az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, akkor az alábbi sorrendben részesíti előnyben az azonos összesített eredményt elérő tanulókat:

- ⇒ halmozottan hátrányos helyzetű,
- ⇒ lakó- vagy tartózkodási helye az iskola székhelyének településén található,
- ⇒ baptista felekezetű családból vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkezik a tanuló,

- ⇒ akiknek a testvére intézményünkkel tanulói jogviszonyban áll,
- ⇒ az 1-3. pontban érintett csoportba tartozók fölötti létszámból sorsolás útján kell dönteni.

Átvétel vagy felvétel a szakközépiskolából:

Az átvétel csak azonos ágazaton belül lehetséges az egyes szakmák esetében.

A szakképző iskolában és a technikumban is ágazati alapképzés történik a képzés első szakaszában, a 9. évfolyam végén van átjárhatóság a két iskolatípus között különbözőzeti vizsga nélkül. Az ágazati alapképzés ágazati alapvizsgával zárul. A szakmai képzés lehetőséget biztosít a csak érettségizett, gimnáziumot végzettek, valamint az egyetemi tanulmányaikat feladó fiatalok részére. Erre szolgál a technikum 2 éves képzése.

b) Egyéb általános iskolából középiskolánkba jelentkező tanulók felvételének szabályai:

- 4.0 feletti tanulmányi átlag feletti eredmény,
- a hetedik év végi és a nyolcadik félévi magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, fizika, kémia, biológia, földrajz, digitális kultúra jegyek átlaga
- Az intézménybe történő felvételi eljárás során előnyt élvez a baptista felekezetű családból érkező vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkező tanuló.
- Előnyt élveznek a felvétel során azok a tanulók, akiknek a testvére az intézményünkben tanulói jogviszonnyal rendelkezik.
- A beiratkozás feltétele a jogszabály által előírt iskolai végzettség igazolása. Szakképző iskolában csak ugyanabban a szakmában lehetséges az iskolaváltás, ill. eltérő szakma esetén kilencedik osztályban a tanév második hónapjának végéig, amíg a gyakorlati hiányzás ezt nem teszi kizárttá a Szakképzési törvény értelmében.

Átvétel során a tanuló bizonyítványa bemutatása után a főigazgató felvételi határozata után különbözőzeti vizsga nélkül a következő magasabb évfolyamon folytathatja tanulmányait. Külföldi tanuló vagy eltérő jellegű iskolából érkező diák átvétele a főigazgató egyedi elbírálása alá esik.

A 9-13. évfolyamba történő átvételnél be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát,
- a tanuló személyi igazolványát,
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt,
- sajátos nevelési igényű gyermek esetében a bizottsági szakvéleményt,

- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

Átjárhatóság a szakközépiskola és más iskolatípusok között

Az iskolai rendszerű szakképzésben kiemelkedő jelentősége van az egyes iskolatípusok, szakmacsoportok, szakképesítések közötti átjárhatóságnak. Az alapfokú iskolából a szakképzésbe történő bekapcsolódás kérdése mellett legalább olyan fontos szabályozási kérdés a technikum és az egyes szakképző iskolai képzési típusok közötti átjárhatóság.

A szakképzési törvény biztosította lehetőségek az általános képzési-oktatási utak kiegészítései, ám nem jelentenek kizárólagosságot. A szabályozás érinti a szakképző iskola első három éve után megszerzhető érettségit, az érettségire épülő szakképesítések érettségi nélkül történő megszerzésének a lehetőségét, valamint az érettségit nem adó és az érettségit adó iskolatípusok közötti átjárhatóságot is.

A szakképző iskolában és a technikumban is ágazati alapképzés történik a képzés első szakaszában, a 9. évfolyam végén van átjárhatóság a két iskolatípus között különböző vizsga nélkül. Az ágazati alapképzés ágazati alapvizsgával zárul. Az ágazati alapvizsga alkalmas egyszerű munkakörök betöltésére. A szakmai képzés lehetőséget biztosít a csak érettségizett, gimnáziumot végzettek, valamint az egyetemi tanulmányaikat feladó fiatalok részére. Erre szolgál a technikum 2 éves képzése.

A felvétel és az átvétel helyi szabályai:

A tanulói jogviszony felvétellel vagy átvétellel keletkezik.

A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik.

A felvételtől és az átvételtől a főigazgató dönt.

A tanulói jogviszony a beiratás napján jön létre, a tanulót a tanulói jogviszonyon alapuló jogok és köteleességek ettől az időponttól kezdve illetik meg és terhelik.

Jogszabály és a házirend egyes jogok gyakorlását az első tanév megkezdéséhez kötheti.

A tanuló osztályba vagy csoportba való beosztásáról – a szakmai munkaközösség, véleményének kikérésével – a főigazgató dönt.

A felvétel szabályai:

Iskolánk felvételi vizsgát nem tart. A szakképzési évfolyamra a tanévet megelőző 03.01. és 08.31. között lehet jelentkezni. A beiratkozás feltétele a jogszabály által előírt iskolai végzettség igazolása.

Az iskolába beadott felvételi kérelmeket a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló rendeletben meghatározott sorrendben kell teljesíteni.

Amennyiben iskolánk – a rendeletben megadott sorrend szerint – az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, akkor az alábbi sorrendben részesíti előnyben az azonos összesített eredményt elérő tanulókat:

halmozottan hátrányos helyzetű,

lakó- vagy tartózkodási helye az iskola székhelyének településén található,

baptista felekezetű családból vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkezik a tanuló,

az 1-3. pontban érintett csoportba tartozók fölötti létszámból sorsolás útján kell dönteni.

Átvétel vagy felvétel a szakközépiskolából:

Az átvétel csak azonos ágazaton belül lehetséges az egyes szakmák esetében.

A szakképző iskolában és a technikumban is ágazati alapképzés történik a képzés első szakaszában, a 9. évfolyam végén van átjárhatóság a két iskolatípus között különbözeti vizsga nélkül. Az ágazati alapképzés ágazati alapvizsgával zárul. A szakmai képzés lehetőséget biztosít a csak érettségizett, gimnáziumot végzettek, valamint az egyetemi tanulmányaikat feladó fiatalok részére. Erre szolgál a technikum 2 éves képzése.

15. Felnőttoktatás, felnőttképzés

Iskolánk felnőttoktatás keretén belül érettségire készít fel esti munkarendben. A felnőttoktatás igazodik a tanuló munkahelyi, családi vagy más irányú elfoglaltságához.

Felvételi eljárás nincs. A felvétel az előzőleg benyújtott jelentkezési lap, illetve a beiratkozás napján bemutatott személyi okmányok és a legmagasabb iskolai végzettséget igazoló dokumentumok alapján történik.

Az főigazgató a tanuló felvételi kérelme, valamint előzetes tanulmányai alapján dönt a tanuló évfolyamba sorolásáról. Ebben az esetben a felvett tanuló adatai mellett a beírási naplóban, a törzslapban és a bizonyítványban rögzíteni és záradékolni kell az alsóbb évfolyamok elvégzését.

Az esti munkarend szerinti oktatás heti 2-3 napos iskolába járással történik. A tanulók a Köznevelési törvényben meghatározottak szerint kötelesek a tanítási órákon részt venni, teljesítményüket félévkor és év végén osztályozóvizsgán értékeljük.

A négyéves képzésre jelentkezhet, aki nem tanköteles, és sikeresen elvégezte az általános iskola 8. évfolyamát.

Két éves képzésre (előzetes eredmények beszámításával) jelentkezhethet, aki nem tanköteles, gimnáziumban vagy szakgimnáziumban a 9-10. évfolyamot sikeresen elvégezte. A különbözeti vizsgák szükségességéről az főigazgató dönt.

16. Képességkibontakoztató, integrációs felkészítés keretébe tartozó pedagógiai feladatok

„A hátrányos helyzet és a társadalmi leszakadás elsősorban nem nevelési-oktatási probléma. A gazdasági válságtünetek felerősödése azonban nyilvánvalóvá tette, hogy a társadalmi kirekesztettség elleni fellépésnek az oktatás az egyik legfontosabb terepe: a nem megfelelően méltányos oktatás már az indulásnál megalapozza az egyenlőtlenségeket, illetőleg képtelen ellensúlyozni a tanulók szocio-kulturális helyzetéből eredő hátrányokat. A hátrányos helyzetű gyermekek nevelését segítő kezdeményezéseknek ezért nemcsak az esélykülönbségek csökkentését, hanem az előítélet-mentes, befogadó, és szolidáris társadalom kialakítását is célul kell, hogy tűzzék. A gyermekek között nem szelektáló, gyermekközpontú, korszerű, differenciált, pedagógiai formákat alkalmazó iskola teremthet esélyt a társadalmi integráció eléréséhez.” (Fülöp Istvánné, 2011)

A program a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulóknak a többi tanulóval egy csoportban történő nevelését, oktatását célozza meg, a tanulók szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányának csökkentése érdekében. Az iskolai integrációs program kinyilvánítja az egyéni különbségekre alapozott nevelés kialakításának szükségességét. A nevelés, az oktatás igazodik a tanulóhoz, s ez azt is jelenti, hogy igazodik ahhoz a közeghez, amelynek a gyermek részese.

Programunk az intézményi keretei között és azon túl zajló nevelés és oktatás valamennyi színterét, tevékenységi formáját, nevelési-, tanulási- és oktatásszervezési eljárását áthatja, egy rendszert alkotva, egymást erősítve, bevonva valamennyi érintett felet a teljes körű személyiségfejlesztés érdekében.

Alapelvek a programmal kapcsolatban

- Be- és elfogadó szemlélet.
- Tanulóbarát környezet.
- Az integrációt támogató új tanulásszervezési eljárások, módszerek alkalmazása a nevelés, oktatás folyamatában.
- Az egyéni bánásmód, optimális fejlesztés.

· A kapcsolatfejlesztés, a párbeszéd.

Célok, feladatok

a) Szegregációmentesség

feladat: a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók azonosítása, heterogén tanulócsoportok szervezése

b) Az együttnevelés feltételeinek megteremtése

feladat: integrációs stratégia kialakítása, az iskolába való bekerülés előkészítése, pedagógiai kompetencia megteremtése, eszközzrendszer biztosítása, elfogadó társadalmi környezet kialakítása

c) A multikulturális értékek megismertetése, elfogadtatása, megbecsülése

feladat: a nemzetiségi kultúra beépítése a tantárgyak tantervi rendszerébe

d) A szülői részvétel a háromhavonkénti értékelésen, iskolai rendezvényeken

feladat: kommunikációs alkalmak bővítése, a szülők megnyerése, motiválása az együttműködésre

e) Tanári együttműködés megvalósítása a pedagógiai munkában

feladat: értékelő esetmegbeszélések vagy problémamegoldó fórumok, hospitáláson alapuló együttműködési alkalmak szervezése

f) A HH, HHH tanulók sikeressége

feladat: a tanulást-tanítást segítő eszközzrendszerének beépítése a pedagógiai gyakorlatba, releváns mérőeszközök alkalmazása, folyamatos mérés, értékelés, az értékelés eredményeinek beépítése a fejlesztésbe, az egyéni fejlesztés megvalósítása, értékelése, szoros együttműködés a partnerekkel, az integrációt segítő módszertani elemek jelenléte, befogadó légkör biztosítása

g) Hatékony beiskolázás a középfokú intézményekbe

feladat: továbbtanulási lehetőségek ismertetése, segítségadás a döntéshozatalban,

differentiált tanulásszervezés, tehetséggondozás, egyéni fejlesztés, tanórán kívüli programok

A teljesítés kritériumai

- heterogén összetételű tanulócsoporthok működnek,
- a pedagógusok módszertanilag felkészültek,
- együttműködési megállapodások szerinti kapcsolattartás sikeresen működik a partnerekkel,
- csökken az előítéletes magatartás,
- a szülők és pedagógusok között erősödik a kölcsönös bizalom,
- közös gondolkodás, összehangolt műhelymunka alakul ki a HH, HHH tanulók mérése, fejlesztése, értékelése érdekében,
- az évfolyamisméltés minimális legyen,
- csökkenjen a mulasztások száma,

A képességkibontakoztató, integrációs felkészítés keretébe tartozó pedagógiai feladataink:

Intézményi szinten

- A hatékony integrált neveléshez szükséges pedagógiai módszerek, iskolai tanulásszervezési eljárások alkalmazásában a tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon (Pl. differenciált tanulásszervezés, tevékenységközpontú ismeretközvetítés, kooperatív tanulás, projektoktatás, drámapedagógia, stb.);
- Az info-kommunikációs eszközök intenzívebb tantermi használatában (a tanulók a napi tanulási gyakorlatban használják a számítógépet, tudnak ismereteket szerezni, elmélyíteni az internetről, fokozatosan felhasználói szinten kezeljék a számítógépet);
- A gyermek- és tanulóbarát intézményi környezet kialakításában (hagyományos helyett csoportmunkára alkalmas csoportszobai, osztálytermi be- és elrendezés);
- A széleskörű tanórán kívüli foglalkozások és szabadidős programok biztosításában, szervezésében;
- A pedagógus szerep megváltozásában (ismeretközvetítő szerep helyett facilitátor szerep);
- A szülők és az óvoda, iskola partneri kapcsolatának javításában az intézmény mindennapi életébe történő hangsúlyosabb bevonással;

- A társadalmi és szakmai környezettel való együttműködés erősítésében (pl. roma önkormányzat, gyermekjóléti szolgálat, óvodák, alap- és középfokú oktatási intézmények, szakmai szolgáltatók, szakszolgálatok, civil szervezetek, stb);
- Az intézményfokokozatok közötti átmenet pedagógiai segítésében: óvoda-iskola, illetve általános iskola-középiskola között (közös programok szervezése, egymás munkájának megismerése, tanítási tartalmak összehangolása, tanulók átvétele intézményváltáskor, nyomon követés, esetmegbeszélések, közös programfejlesztések);
- Az inkluzív intézményi pedagógiai attitűd kialakításában (befogadó szemlélet kialakítása a pedagógusokban, a gyermekekben, tanulóknak és a szülőknél az eltérő szociális háttérű, a sajátos nevelési igényű és a roma gyermekek, tanulók iránt).

Egyén szintjén

- Valamennyi halmozottan hátrányos helyzetű gyermek és tanuló bevonásával a programba, megnyerve a szülőket is partnerként.

Ehhez az iskolában a pedagógiai munka kiemelt területévé válik: az érintett tanulók hátrányainak feltérképezése az alapvető képesség és készségterületeken, az egészséges személyiségfejlődés, a szociális fejlettség, a közösségi kapcsolatok és tanulási nehézségek területe;

- A feltérképezett hátrányok enyhítésére kidolgozott egyéni fejlesztési tervek készítésében: megjelölve benne a hátrányokat, azok fokát, a kompenzációs feladatokat, a tevékenységeket, a módszereket és a szervezeti kereteket, színtereket, gyakoriságot – ennek megfelelő folyamatos egyéni fejlesztés;
- A differenciált tanórai tanulásszervezés, valamint a fejlesztő, felzárkóztató, tehetséggondozó és az érdeklődési körnek megfelelő szakköri tanórán kívüli foglalkozások biztosításában: ennek eredményeként a lemorzsolódási, továbbtanulási, kompetenciamérési eredmények az érintett tanulók körében folyamatosan javuló mutatókat érnek el.
- Az iskolán kívüli, továbbtanulást segítő programokban (pl.: Útravaló Ösztöndíjprogram, Arany János Tehetséggondozó Program stb.).
- További fontos követelmény: fokozott figyelem irányítása az érintett gyermekekre, tanulókra, pozitív befogadó intézményi attitűddel, folyamatos pozitív mintaadással.
- A háromhavonkénti értékelő megbeszélés, amelybe minél több érintett fél bevonása indokolt.

A képességkibontakoztató felkészítés keretében intézményünk a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben foglaltak szerint biztosítja:

- a) a személyiségfejlesztéssel,
- b) közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- b) a tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztését segítő programot,
- c) a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet.

I. SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Fejlesztési feladatok a tanuló személyiségfejlesztésére:

1. A reális önismeret, önkép kialakítása. A megfelelő önértékelés kialakítása (önkifejezés, önjellemzés, önábrázolás, önmegfigyelés fejlesztése). A testi-lelki egészség gondozása, a gyermek belső, személyes harmóniájának megerősítése. Az átélés élményének gyakorlása.
2. A gyermek erősségeinek feltárása és ismerete a személyiségében és a tanulásában. Pozitív személyiségjegyek erősítése (megbízhatóság, becsületesség, őszinteség, alkalmazkodás, engedelmesség, engedékenység, előzékenység, kedvesség, bizalom, lelkiismeret, lelkipurdalás, a rossz cselekedet jóvá tétele, hazugság elítélése, kitartás, pozitív akarati vonások, időáldozat, teljesítményfigyelés, bátorság, ...).
3. A gyermek gyengeségeinek feltárása és ismerete a személyiségében és tanulásában. Az emberi negatív személyiségjegyek feltárása és azok megítélése.
4. A gyermek érdeklődési irányainak feltárása, megsegítése.
5. A gyermek egészséges önbizalmának erősítése. Az egészséges önbizalom kialakítása. (Mivel adok okot társaimnak arra, hogy büszkék lehessenek rám?)
6. A gyermek küzdőképességének növelése, akarati vonások erősítés. Akarati vonások erősítése az önirányítása, önalakítása területén.
7. Az egészséges önbecsülés segítése.
8. A gyors helyzetfelismerés és a jó döntéshozatal megsegítése.
9. A jó összhang megteremtésének segítése gyermek és pedagógus között.
10. A szorongások feloldásának segítése.
11. Önmagáért és környezetéért is felelős magatartás kialakítása.

12. Az őszinte kommunikáció kialakítása.

13. A korcsoportbeli, a családi, a felnőtt példakép fontossága a gyermek személyiségének fejlődésében.

14. A gyermek személyes igényeinek, törekvéseinek feltárása; egyéni céljainak, feladatainak tudatosítása.

II. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Fejlesztési feladatok a tanuló közösségi beilleszkedésének segítésére:

1. Csoportszabályok kialakítása, kiegészítése, rögzítése, betartásának fontossága. A közösségi normák elfogadtatása és betartatása a gyermekkel.

2. Kapcsolatfejlesztés segítése. A bizalom erősítése a társ felé. A gyermek barátkozásainak megsegítése.

3. A csoport nyújtotta biztonság kialakítása. A szeretet, összetartozás, biztonság átélése. A társas kapcsolatok javítása, az egymást segítő közösségi közeg megteremtése. A feloldódás megsegítése. Rokonszenv, ellenszenv, bajtársiasság kifejezése, kezelése. Gyors szociometria játék a pedagógus tájékozódására (szóban vagy írásban: Veled szívesen...).

4. Egymás iránti figyelem, tapintat fejlesztése, a rosszallás vagy elismerés megfelelő kifejezése. A tapintatos közlés, kérés elsajátítása. A helyes kommunikáció tanítása a problémás esetekben. A feszült állapot megkönnyítése tematikus szavakkal, kifejezésekkel. Tapintat a társakkal tanulás közben.

5. Az egyéni teljesítményének elismerésének fontossága a tanulócsoporthoz.

6. Konfliktustűrő, -kezelő, -megoldó képesség fejlesztése. Csúfolódások, bántások kezelése, az agresszivitás kezelése. A düh levezetésének módjai. Egyéni bánásmód az agresszivitás visszaszorítására. Mások haragjának megértése. A bocsánatkérés módjai.

7. A kommunikációs és kooperációs készség fejlesztése a közösségben. Vitázó és érvelő képesség erősítése közös munkavégzés közben. Együttműködési készség és döntéshozatal fejlesztése a közösen végzett munkálatok során.

8. A társakkal, másokkal szembeni előítélet-mentes magatartás megsegítése. A gyermek személyes és társadalmi identitásának megerősítése. A szegényekkel való szolidaritás érzésének megtapasztalása.

9. A gyermek magatartási zavarainak enyhítése. Magaviseletének megfelelő kezelése.

10. A gyermek iskolai rendezvényeken való részvételének megsegítése. Közösségi élmény átélése. A megbeszélés igényének kialakítása.

III. SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Fejlesztési feladatok a tanuló szociális hátrányainak enyhítésére:

1. A gyermek verbális és kommunikációs készségének fejlesztése (szereplés vállalása, beszédfejlesztés, előadásmód fejlesztése, vélemény-nyilvánítás gyakorlása). Mesemondással, mesehallgatás utáni véleménynyilvánítással, mondókákkal, kiszámolókkal, versekkel, szólásokkal, közmondásokkal. A verbális kreativitás fejlesztése (pl.: a mese kitalálásában, folytatásában, versírásban). Szövegértési-szövegalkotási készség fejlesztése. Szókincs fejlesztése: szavak gyűjtése, megmagyarázása, körbeírása, tulajdonságok gyűjtése, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése. Gyűjtőfogalmakhoz tartozó szavak gyűjtése. Relációszókincs fejlesztése.

2. Életkorának megfelelően érzelmek tudatos felvállalásának megsegítése. Az érzelmi intelligencia fejlesztése nonverbális eszközökkel. A száj és a szem mozgásának, a mimikai kifejezések jelentősége az előadásban. Imitációs készség fejlesztése. Indulatok, érzelmek kifejezésének gyakorlása mozgással, mimikával. A jelentéssolvasás gyakorlása. A mozgások, nézések fontossága, közlő értékük.

3. Szokás és hagyománytisztelet fejlesztése családjában, környezetében, a magyar népszokások megismerésével és a multikulturális tartalmak megjelenítésével is.

4. A megfelelő reagálás kialakítása jutalmazások és büntetések esetén. A tehetséggondozás, a művészetek fontossága, művészeti nevelés. (Buzdítás a szakkörökre, a versenyekre, a megmérettetésekre.)

5. Az érzelmi intelligencia fejlesztése: A családi szokások, családi kötődések által. A család, a kölcsönös megbecsülés fontossága. Az összetartozás, a segítség fontossága. Példaképek fontossága a családban. Az érzelmekből fakadó gondolatok kifejezése.

6. Az érzelmi intelligencia fejlesztése: kötődés a szülőhelyhez. A település ismerete életkori szinten, szeretete, értékeinek megőrzése.

7. Az érzelmi intelligencia fejlesztése: Az illemszabályok ismerete. A szabályok tudatos betartásának igénye. Egymásra figyelés és tapintat az illemben. Az ünnepi öltözet, a szép beszéd, éneklés, a helyes testtartás fontossága ünnepségeken. A helyes viselkedés-kultúra elsajátítása.

8. Az érzelmi intelligencia fejlesztése: kommunikáció idegen felnőttel (bolt, könyvtár, telefon). Kommunikáció és cselekvőkészség vészhelyzetekben.

9. A napirend fontossága. Tudatos tervezés fontossága a napirendben. A szabadidő hasznos eltöltése. Igényesség fejlesztése a televízió műsorválasztásban. Az értelmes időtöltés fontossága.

10. A higiéniai szabályok ismerete és betartásának igényessége. Az ápoltság és az ápolatlanság következményei. Igényesség az ápoltság és a tisztaság megőrzésében. A tiszta környezet fontossága.

11. A tudatos egészséges és biztonságos élet. A fizikai állóképesség megőrzése, erősítése. Tartózkodás az egészségkárosító rossz szokásoktól.

IV. TANULÁSI KUDARC, NEHÉZSÉG ENYHÍTÉSE

Fejlesztési feladatok a tanuló tanulási kudarcainak, nehézségeinek enyhítésére:

1. A tanulás, tudás értékének tudatosítása. A gyermek kötelességtudatának fejlesztése. A gyermek tanulási motivációjának előhívása, fejlesztése, erősítése, fenntartása. A tanulás céljának tudatosítása.

2. Rendszabályok kialakítása és betartása a tanulásban. Tapintat a társak önálló munkavégzésében.

3. Tanulási módszerek megismertetése, azok használatának tudatosítása, a tanulási

technikák jelentősége az eredményességbe (az írásbeli házi feladat elkészítésének módjai, ellenőrzése, a javítás helyes technikájának elsajátítása, a szorzótábla tanulása, vers tanulása, szöveg tanulása, szabályok tanulása, idegen nyelv tanulása).

4. A gyermek képességeinek megfelelő tanulás fontossága, ennek igényének tudatosítása.

5. Az önálló tanulás képességének kialakítása. Önértékelés, önellenőrzés igényének kialakítása. Gazdálkodás az idővel.

6. Mások tanulási technikájának megismerése, tanuló párok hasznos együttműködésének megtapasztalása (kooperatív tanulási próbák).

7. A gyermek szociokulturális hátrányainak kompenzálása a tanulás folyamatában. A gyermek családi kultúrájához igazodó tanítás-tanulás. A multikulturális tartalmak megjelenése a tanulás folyamatában.

8. A gyermek érzékszervi működésének segítése: a hallásérzékelés, a beszédhallás fejlesztése, hangfelismerések fejlesztése.

9. A gyermek érzékszervi működésének segítése: A látás fejlesztése. Mozdulatok, pozíciók megfigyelése. Színfelismerés fejlesztése.

10. A gyermek tanulási kudarcainak enyhítése fejlesztő feladatokkal. A gyermek sikerélményhez juttatása.

11. A gyermek tanulási képességeinek fejlesztése játékos feladatokkal: az írás-mozgás koordináció fejlesztése; a beszédészlelés fejlesztése; a beszédértés fejlesztése; a szövegértés fejlesztése. A gyermek nyelvi hátrányainak enyhítése. A beszédprodukciónak fejlesztése (szókincs, mondókák, versek, kérdésfeltevés, válaszadás, beszéltetés, a nyelv helyes használata, tartalomelmondás, vélemény megfogalmazása, ...). Ritmusérzék fejlesztése (szótagolás, mondókázás, ritmustapsolás, ...). A fantázia fejlesztése (meseírás, versírás, mesebefejezés, játékok, ...). A vizuális, motorikus, verbális emlékezet fejlesztése (feladatokkal, játékokkal, ...). A kreatív gondolkodás fejlesztése (önállóan, csoportosan, játékokkal, feladatokkal). A figyelem, a megfigyelő és összpontosító képesség fejlesztése (feladatokkal, játékokkal). A testkép-tudat, testkép-ismeret fejlesztése. A téri tájékozódás fejlesztése (térhasználat, térérzékelés, térkihasználás, észlelésérzékenyítés).

12. A gyermek mozgásának fejlesztése játékokkal, feladatokkal, mozgásfejlesztés játékosan (mozdulat és mozgásutánzás, éneklés mozdulattal követése). Nagymozgások fejlesztése (ügyesség, gyorsaság fejlesztése). A mozgáskoordináció fejlesztése. A finommozgások fejlesztése (praktikus mozgások, izlés, pontosság, tisztaság igénye, eszközök tulajdonságai, balesetveszély elkerülése).

A képesség-kibontakoztató felkészítés keretében a pedagógus feladata az I.-IV. bekezdésben foglalt pedagógiai rendszernek megfelelő tevékenységek megvalósítása, így különösen:

- hátrányok feltérképezése,
- egyéni fejlesztési terv készítése,
- ennek alapján történő kompetenciafejlesztés,
- az önálló tanulást segítő tanulói fejlesztés,
- az együttműködésen alapuló módszertani elemek alkalmazása tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon,
- a tanulói teljesítmény értékelése,
- értékelő eszmegbeszéléseken történő részvétel,
- mentori, tutori tevékenységek ellátása,

Magyar nyelv és irodalom	7	8	7	8	5	5	5	5	4	4	3	3
Élő idegen nyelv	1		1		1		3	2	3	3	4	4
Matematika	4	4	4	4	4	5	4	5	4	4	3	4
Történelem									2	2	2	2
Állampolgári ismeretek												1
Bibliaismeret	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret					1	1	1	1				
Természetismeret									2	2		
Biológia											2	1
Fizika											1	2
Kémia											1	2
Földrajz											2	1
Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Vizuális kultúra	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1
Hon- és népis.										1		
Dráma és színház											1	
Informatika/Digitális kultúra					1	1	1	1	1	1	1	1
Technika/technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Testnevelés	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	5	5
Szabadon választott mozgás	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)									1	1	1	1
sakk	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	24	24	24	25	25	28	28	30	30

A bibliaismeret tantárgyat napi és a heti terhelésbe nem kell figyelembe venni.

1.1.2. A kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 9-13. évfolyamokon

KERESKEDŐ ÉS WEBÁRUHÁZI TECHNIKUS		9. évfolya m	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam	13. évfolyam	9-13. évfolyam összesen
Közismeret i oktatás	Magyar nyelv és irodalom	5	5	3	4	0	596
	Idegen nyelv	4	4	3	3	7	716
	Matematika	5	5	4	4	0	632
	Történelem	4	3	2	2	0	388
	Állampolgári ismeretek	0	0	0	1	0	32
	Digitális kultúra	1	0	0	0	0	36
	Testnevelés	4	4	3	3	0	492
	Osztályfőnöki	1	1	1	1	1	172
	Kötelező komplex természettudományos tantárgy	3	0	0	0	0	108
	Ágazathoz kapcsolódó tantárgy: pl. fizika, kémia, biológia, idegen nyelv	0	2	2	0	0	144
	Érettségire felkészítő tantárgy (a matematikához és a magyar nyelv és irodalomhoz adtuk)	0	0	2	2	0	136
	Pénzügyi és vállalkozói ismeretek	0	1	0	0	0	36
	Bibliaismeret	1	1	1	1	1	172
	Szakmai matematika	0	0	0	0	2	64
	Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0	0	0	18
Munkavállalói idegen nyelv	0	0	0	0	2	64	
Gazdasági ismeretek	3	3	0	0	0	216	

Ágazati/ Szakirányú oktatás	Vállalkozások működtetése	0	2	0	0	0	72
	Kommunikáció	1	2	0	0	0	108
	Digitális alkalmazások	2,5	2	0	0	0	162
	Kereskedelem alapjai	0	0	1	1,5	1	122
	Termékismeret	0	0	1	0,5	0,5	70
	Vállalkozási ismeretek	0	0	0	0	2,5	80
	Kereskedelmi gazdaságtan	0	0	2	3	1,5	228
	Digitalizáció	0	0	1,5	1,5	1	140
	Webáruház működtetése	0	0	0	0	3	96
	Jogi ismeretek	0	0	0	0	1	32
	Marketing alapjai	0	0	1,5	1,5	0	108
	Marketing kommunikáció	0	0	0	0	1	32
	Szakmai gyakorlat	Kereskedelem alapjai	0	0	2	3,5	1
Termékismeret		0	0	3	1,5	0,5	178
Vállalkozási ismeretek		0	0	0	0	1,5	48
Kereskedelmi gazdaságtan		0	0	1	0	0,5	52
Webáruház működtetése		0	0	0	0	3	96
Marketing alapjai		0	0	1	1	0	72
Marketing kommunikáció		0	0	0	0	4	128
Összesen		35	35	35	35	35	6076

1.1.3. A kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1-4. évfolyamokon enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára

Óraterv a kerettanterv alapján 1-4. évfolyamon				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4

Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

1.1.4. A kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 5-8. évfolyamokon enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára

Óraterv a kerettanterv alapján 5-8. évfolyamon							
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	2 tanéves óraszám	7. évf.	8. évf.	2 tanéves óraszám	
	Heti óraszám			Heti óraszám			
Magyar nyelv és irodalom	4	4	288	4	4	288	
Idegen nyelv	-	-	-	2	2	144	
Matematika	4	4	288	4	4	288	
Etika	1	1	72	1	1	72	
Történelem	2	2	144	2	1	108	
Hon- és népismeret	1	-	36	-	-	-	
Természettudomány	2	3	180	5	5	360	
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36	
Ének-zene	2	2	144	1	1	72	

Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72
Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	144	2	2	144
Heti órakeret	28	28		30	30	

1.1.5. A szakképző iskola heti óraszámjai

Tantárgyak	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	9-11. óraszám összesen
Kommunikáció- magyar nyelv és irodalom	2	2	2	206
Idegen nyelv	2	1	1	139
Matematika	2	2	1	175
Történelem és társadalomismeret	3	0	0	108
Természetismeret	3	0	0	108
Testnevelés ¹	4	1	1	211
Osztályközösség- építő Program	1	1	1	103
Pénzügyi és vállalkozási ismeretek	0	0	1	31

Közismereti oktatás

Összes közismereti óraszám	17	7	7	1081
Ág91azati alapoktatás	16	0	0	576
Szakirányú oktatás	0	25	25	1675
Szabad órakeret	1	2	2	170
Tanítási hetek száma	36	36	31	
Éves összes óraszám	1224	1224	1054	3502
Rendelkezésre álló órakeret/hét	34	34	34	

Megjegyzés a kommunikáció-magyar nyelv és irodalom és a matematika tantárgyak korábbi kerettanterveihez képest megnövelt óraszámhoz igazodó tartalmú kerettantervek hamarosan rendelkezésre fognak állni a jelenleg elérhető kerettantervek lecserélésével. Valamint a pénzügyi és vállalkozási ismeretek tantárgy kerettanterve is itt lesz elérhető.

2. A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választott tanórai foglalkozások megnevezése

Kötelező tanórai foglalkozásokat a szabadon választható órakeret terhére építettünk be. A kötelező tanórai foglalkozások számát tantárgyanként a fenti táblázatok tartalmazzák.

3. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettsége

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket a miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított.

Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztása a tankönyvrendelés és tankönyvellátás jogszabályban meghatározott rendje szerint történik. Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak ismeretanyagának feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei (illetve az egyes szaktanárok) határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.

A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a kerettantervre épülő helyi tantervhez tananyag és követelmény szempontjából illeszkedjen,
- a demonstratív jellegén túl korszerű szemléletet tükröző, tanulói tevékenykedtetésre, önálló ismeretszerzésre, korszerű tanulási technikák elsajátíttatására és gyakoroltatására legyen alkalmas,
- feleljen meg az életkori sajátosságoknak,
- lehetőleg legyen tankönyvcsalád része, mely a folytonosságot az egész képzési időtartamra biztosítja, és több tanéven át használható,
- ne rójon irreális anyagi terhet a szülőkre,
- lehetőleg ne haladja meg az ingyenességet biztosító normatíva összegét.

Az iskola arra törekszik, hogy egyre több nyomtatott taneszközt szerezzen be, melyeket használhatnak a tanulók.

Az igényeket a munkaközösség-vezetők összesítik, az intézményvezető hagyja jóvá.

A tankönyvellátás állami feladat, rendszerének működtetéséért az köznevelésért felelős miniszter felelős.

Az iskola a tankönyvrendelés keretében a NAT szerinti kerettantervi tantárgyhoz kizárólag a tankönyvjegyzéken szereplő tankönyvek közül választhat.

Az iskolai tankönyvekhez a 2020-2021-es tanévtől minden diák ingyenesen juthat hozzá: a köznevelési intézményben és a szakképzésben tanulók is.

A tankönyv egy része könyvtári állományban van, így a tanulóknak azt év végén vissza kell adni.

4. A Nemzeti alaptantervben (NAT) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

Az 1-4., az 5-8. és a 9-13. évfolyam feladatai

Az alapkészségek biztos kialakítása, a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges alapkompenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozása, valamint a tanulási motiváció felkeltése és fenntartása az egyéb pszichés fejlődést mutató tanulók esetében is kiemelt jelentőségű.

A különbségek feltárása, az érési késést, fejlődésben való elmaradást mutató gyermekek képességeinek fejlesztése az alapkészségek kialakítása szempontjából is az alapozó nevelési szakasz kiemelt feladata.

Az első tanév első féléve minden köznevelési intézményben olyan előkészítő szakasz, amely tananyagában, módszereiben és értékelési formáiban eltér a későbbiektől. Ez az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába eső tanulóknak kedvező, a Nat-ban javasoltak alkalmazása megfelelő.

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a Nat-ban rögzítettektől. A helyi tantervben indokolt lehet esetükben az 1. évfolyam két tanévi időtartamra történő szétvágása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek

Az aktív tanulás a tanulónak a tanulási tevékenységekben történő részvételét hangsúlyozza. A tanulási tevékenység legfőbb célja olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását. A tevékenységekre épülő tanulószervezési formák segítik a tanulót a tanulási eredmények által kijelölt ismeretek megszerzésében, és ezen keresztül a kompetenciák fejlesztésében. Lehetőség szerint ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket. Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást. A tanulási eredmények elérését segítik elő az olyan differenciáló módszerek, mint a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált céljelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés. A differenciált tanulószervezés jellegzetességeit képviselik az olyan eljárások, mint az egyéni rétegmunka vagy az adaptált szövegváltozatok felhasználása, melyek kiterjeszhetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát. A pedagógus a probléma-megoldási és a jelenségértelmezési folyamatot – a tanuló szükségleteinek megfelelően – közvetett, illetve közvetlen eszközökkel segíti. A pedagógus az aktív tanulói tevékenységek megvalósítása során lehetővé teszi iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert). A pedagógus együttműködik más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására. Az iskolánk tanítási évenként több olyan tanórát igyekszik megszervezni, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a tananyag feldolgozásánál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását. Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történik.

Az eredményes tanulás segítésének elvei

Tanulási környezet

A tanulás közvetlen helyszínéeként használt helyiségeket (kiemelten osztálytermeket) lehetőség szerint úgy alakítjuk ki, hogy a különböző tanulásszervezési eljárások alkalmazásához a berendezések rugalmasan és gyorsan átalakíthatók legyenek, illeszkedjenek az osztályba járó tanulók korosztályi és egyéni szükségleteihez, valamint nyugodt, biztonságos és támogató tanulási környezetet teremtsenek valamennyi tanuló számára. Biztosítjuk a tanulóknak, hogy a foglalkozásokon IKT és digitális eszközöket, internetkapcsolatot és prezentációs eszközöket vehessenek igénybe.

A tanulók értékelését egyéni fejlődésük és sikeres tanulási teljesítményük érdekében az igazságosság, az esélyteremtés és a méltányosság alapelveit szem előtt tartva, emberi méltóságuk tiszteletben tartásával, az értékelés személyes jellegének figyelembevételével valósítjuk meg. A tanulóval szembeni elvárásainkat igyekszünk egyértelművé tenni, és az azokhoz igazodó mérési stratégiákkal együtt már a tanulási folyamat elején ismertetni.

Az aktív tanulási alapelvek szerint szerveződő, több tantárgy, tanulási terület ismereteinek integrálását igénylő témákat, jelenségeket feldolgozó tanórák, foglalkozások, témnapok, témahetek, tematikus hetek és projektek alkalmazása segíti a tanulót a jelenségek megértésében, a problémák komplex módon történő vizsgálatában.

Egyénre szabott tanulási lehetőségek

Az iskola a tanulók tanulmányi előmenetelét a képességeiknek megfelelő, egyénre szabott tanulási lehetőségek biztosításával tudja a leghatékonyabban támogatni.

Fontos alapelvünk, hogy a tanulók közti különbözőségeket az iskola a különféle környezeti feltételek és az egyénenként eltérő idegrendszeri érés, valamint az egyéni képességek kölcsönhatása eredményének tekintse. E szemlélet gyakorlatban történő alkalmazásához olyan fejlesztési célokat kell kijelölnünk, amelyek nemcsak a tanulótól várnak illeszkedést a tanulási környezethez, hanem a tanulási környezettől is alkalmazkodást igényelnek a tanuló egyedi jellemzőihez. Különösen fontos, hogy biztosítsuk a tanulás egyéni lehetőségeit és a személyre szabott nevelés-oktatás során megszerezhető tanulási tapasztalatokat, enyhítsük a hátrányok hatásait, optimális esetben képesek legyünk kiküszöbölni azokat. Ezek közül kiemelten fontos a családi és településszerkezeti hátrányokból eredő, az eltérő kulturális és nyelvi elsajátítási lehetőségekhez köthető, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulókhöz illeszkedő fejlesztő tevékenység. Minden gyermek, tanuló fejlődésében lényeges szerepet játszik a pedagógus fejlesztő tevékenysége. Különösen igaz ez a kiemelkedően kreatív, egy vagy több területen tehetséges, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulók fejlesztésének területén. Ennek a feladatnak az ellátásában felértékelődik a segítő szakterületek (iskolapszichológia, gyógypedagógia, fejlesztő pedagógia) szerepe, valamint a különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, egymást segítő szakmai tevékenysége.

A differenciálás speciális megvalósulása az együttnevelés során a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése. A hátránykompenzáció biztosítása érdekében (SNI, BTMN, HH, HHH) a tanuló szükségleteihez, képességeihez, készségeihez illeszkedő módszertani eljárásokat alkalmazunk a különböző pedagógiai szintereken.

A tehetséggondozást valamennyi nevelési-oktatási szakaszban, alkalmazzuk.

A technológiai fejlődés nyújtotta lehetőségek alkalmazása sokféle módszertani lehetőséget biztosítva segíti a tanulás-tanítás folyamatát. A XXI. századi tanulási környezet nélkülözhetetlen elemét képezi az iskolai tanuláshoz kapcsolódó digitális technológiával támogatott oktatási módszerek sokfélesége, ezért különösen fontos, hogy a pedagógusok ismerjék és alkalmazzák azokat. Olyan tanulási folyamatra adnak lehetőséget, amely nemcsak a pedagógus-diák együttműködést, hanem ennek következtében a hagyományos tanulási folyamatot is jelentősen megváltoztathatja.

Képesség-kibontakoztatás támogatása

A tanulói teljesítmény értékelésének egyik célja, hogy segítse a tanuló és a szülő objektív tájékoztatását, továbbá hozzájáruljon ahhoz, hogy a pedagógus folyamatosan meggyőződjön a tanulási folyamat hatékonyságáról, lehetőséget biztosítson a pedagógiai munka nyomon követésére, és az újratervezésére, a célok újra definiálására és továbbiak meghatározására, amennyiben ezt a tanulók fejlődése megkívánja.

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó tagozat, 1–4. évfolyam

Célok, feladatok

Az alapfokú nevelés-oktatás első szakasza, az alsó tagozat az iskolába lépő kisgyermekben óvja és továbbfejleszti a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot. Átvezeti a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe. Fogékonná teszi saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt. Az iskola teret ad a gyermek játék és mozgás iránti vágyának, segíti természetes fejlődését, érését. A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában – élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal – fejleszti az alapvető képességeket és alapképességeket, közvetíti az elemi ismereteket, szokásokat alakít ki.

Ez az iskolaszakasz a kíváncsiságtól és érdeklődéstől motivált, szabályozott és kötetlen tevékenységek célszerűen kialakított rendszerében fejleszti a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartást, az önállóságot, megalapozza a reális önértékelést. Mintákat és gyakorlóterepet ad, magatartási normákat, szabályokat közvetít a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. Megerősíti a humánus magatartásformákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva elősegíti a személyiség érését. Támogatja az egyéni képességek kibontakozását, segíti a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatát. Törődik azoknak a hátrányoknak a csökkentésével,

amelyek a gyermek szociális-kulturális környezetéből vagy a szokásostól eltérő ütemű éréséből, fejlesztési szükségleteiből fakadhatnak.

A fejlesztést a tanító az egyéni sajátosságokra épülő differenciált tanulás szervezéssel és bánásmóddal szolgálja. Az alapvető képességek, készségek, kompetenciák fejlesztésében a tanulói tevékenységekre épít. Az ehhez felhasznált tananyag tartalmak megtervezésekor, valamint a feldolgozás tempójának meghatározásakor, a pedagógiai módszerek és eszközök kiválasztásakor a tanuló csoport, illetve az egyes tanulók fejlődési jellemzőit és fejlesztési szükségleteit tekinti irányadónak.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az erkölcsi nevelés

A tanuló erkölcsi gondolkodása legalább konvencionális szintre kerül, vagyis a hozzá közelálló elvárásainak megfelelően él, képes alkalmazni az emberi kapcsolatok elfogadott formáit. Tudja, hogy a gyerek, testvér, barát stb. szerep betöltője hogyan viselkedjen, de adott esetben képes a szabályok újraértelmezésére.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló ismeri lakóhelye és környékének népi hagyományait és életkorának megfelelő szinten az ország és a magyarság szimbólumait. Ismeri a nagy ünnepkörök egy-egy hagyományát és az éves ünnepkör legfontosabb állomásait: ezeket évszakok szerint is képes elhelyezni, valamint ismer ezekhez kapcsolódó alkotásokat (népdalokat, mondákat, meséket, műalkotásokat). Ismeri nemzeti ünnepeinket, ezek időpontját, részt vesz érzelmi azonosulását segítő tevékenységekben (népi hagyományok felelevenítése, eljátszása, ünnepi díszítések készítése).

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló el tudja magát helyezni adott közösségben, felismeri a valódi és lehetséges szerepeit egy adott kapcsolati hálózatban. Képes a kooperációra, megérti a szabályok fontosságát. Képes egyszerű közösségi szabályok követésére, bekapcsolódik közös tevékenységekbe és követi a közösségi hagyományokat.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A tanuló képes az együttműködésre, az empátiára, átérzi és gyakorolja a segítségnyújtást. A közös tevékenységek révén ismeretet szerez saját képességeiről és lehetőségeiről. Azonosítja a saját és mások alapvető érzelmeit, illetve kifejezi a problémáit. Életkorának megfelelő szinten ismeri a kapcsolatteremtés, kapcsolatépítés kultúráját, rendelkezik az életkorának megfelelő kooperatív készséggel. Ismeri a különböző megbízatások betöltésével együtt járó felelősséget és a feladatok megosztásának fontosságát.

A családi életre nevelés

A tanuló megismeri és elsajátítja az alapvető együttélési, együttműködési normákat a családban, az iskolában, a társadalmi életben. Ismeri és betartja az illemszabályokat. Megismerkedik a családi ünnepekkel és az ezekhez kötődő szokásokkal. Megtanulja a családi szerepekhez (anya, apa, gyermek) kapcsolódó feladatokat, és törekszik rá, hogy saját feladatait napi rendszerességgel elvégezze.

Testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló képes önállóan, az évszaknak és az időjárásnak megfelelően ruhát választani és felöltözni. Tudja, hogy a rendszeres tisztálkodás, a táplálkozás és a megfelelő folyadékbevitel egyaránt fontos az egészség védelmében. A rendszeres mozgás, a természet szeretete igényként épül be személyiségébe, figyel testtartására. Képes kifejezni a betegség és az egészség, mint állapot közötti különbséget. Képes egyes betegségtünetek (láz, fejfájás) megnevezésére. Tudja, hogy a védőoltások is fontos eszközei az egészség megőrzésének. Képes kifejezni, leírni egyes feszültséget, stresszt okozó helyzeteket. Megtapasztal relaxációs technikákat, képes légzőgyakorlatok és egyszerű tornagyakorlatok (például reggeli torna) önálló elvégzésére. A tanulóban kialakul az igény a harmonikus, barátságos, otthonos környezet iránt. Kipróbálja a testmozgás, a manuális és művészeti, alkotó tevékenység több formáját, és képes megfogalmazni ezzel kapcsolatos élményeit, tapasztalatait.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanuló ismeri és betartja a kapcsolatteremtés elfogadott formáit. Képes az adott helyzeteknek megfelelő magatartási formákat alkalmazni a társas élet különféle színterein. Ismeri a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat, és ennek tudatában alakítja tevékenységét. Tisztában van azzal, hogy a vállalt feladatok felelősséggel járnak. Tapasztalatot szerez arról, hogy nemcsak kötelező feladatai vannak, hanem szabad választása alapján is egíthet környezetében (iskola, otthon).

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló érzékenyebbé válik környezete állapota iránt. Képes a környezet sajátosságainak megismerésére, észreveszi a környezetben lejátszódó kedvező és kedvezőtlen folyamatokat, tudja elemi szinten értékelni e változásokat. Képes saját mikrokörnyezetében olyan változásokat javasolni, amelyek annak minőségét javítják. Értéknek tekinti a természeti és az ember alkotta környezet esztétikumát, harmonikus működését. Késztetés alakul ki benne környezete értékeinek megőrzésére.

Pályaorientáció

A tanuló megismeri azokat a szakmákat, amelyek mindennapi életvitelének zökkenőmentességét vagy megfelelő minőségét biztosítják. Felismeri a különböző foglalkozások együttműködésének fontosságát. Képes megfogalmazni adott szakma tevékenységét, és képes csoportosítani a foglalkozásokat különböző szempontrendszer szerint.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló ismeri az általa mindennap fogyasztott alapvető élelmiszerek árát. A matematikai műveletekről, illetve a mértékegységekről szóló ismereteit alkalmazni tudja pénzre vonatkoztatva is. Képes mindennapi fogyasztási cikkeket önállóan vásárolni, tud vigyázni a pénzére. Beépül az energiatakarékosság cselekvéseibe és gondolkodásába. Vannak ismeretei arról, hogy hazánkban és a világ más részén hozzá képest milyen életszínvonalon élnek gyerekek.

Médiatudatosságra nevelés

A tanuló tisztában van a korhatárt jelző szimbólumok jelentésével. Képes különbséget tenni a televízióban történetek és a valóság között. Ismeri a médiumokat és azok szerepét az ő szabadidejében, valamint hasznosíthatóságukat a tanulásban.

A tanulás tanítása

A tanuló tapasztalatot szerez arról, hogy lehet játszva tanulni. Napi rutinjába beépül a tanulásból adódó otthoni feladatok elvégzése, egyre inkább saját időbeosztása szerint készül az órákra. Vannak élményei arról, hogy az iskolai oktatáson kívül a tanuláshoz és az önművelésnek egyéb lehetőségei is léteznek.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

A tanulás kompetenciái

A tanuló a korosztályának megfelelő szinten képes önállóan írni, olvasni, számolni. A tanulás iránti attitűdje pozitív. Egyre gyakorlottabb figyelmével összpontosításában. Tanári segítséggel képes saját tanulását megszervezni, segítséggel képes csoportmunkában aktívan részt venni, a sok pozitív visszajelzés hatására ezt egyre magabiztosabban teszi. Segítséggel felismeri szükségleteit, gyakorlatot szerez teljesítményének és képességeinek reális értékelésében. Képes kisebb segítséggel vagy anélkül házi feladatait elvégzésére.

Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A tanuló törekszik a mások számára érthető és kifejező beszédre. Figyelemmel tud követni szóbeli történetmondást, magyarázatot. Fel tudja idézni, el tudja mondani mindennapi élményeit, olvasmányainak tartalmát. Részt vesz a beszélgetésben és vitában, meg tud fogalmazni saját véleményét. Egyéni sajátosságainak megfelelően képes szövegek értő olvasására, illetve fokozatosan kialakul a kézírása. Megismeri és alkalmazza az anyaggyűjtés és elrendezés szabályainak alapjait. Ismer és alkalmaz néhány alapvető helyesírási szabályt. Képes a korosztályának szóló irodalmi és ismeretterjesztő művek megértésére és értelmezésére.

A tanulóban felébred az idegen nyelvek és a nyelvtanulás iránti érdeklődés. Felfedezi, hogy más országokban más szokások vannak, más nyelvet beszélnek az emberek, ez a felfedezés nyitottabbá teszi más kultúrák befogadására. Egyszerű idegen nyelvi szóbeli kommunikációval próbálkozik. Idegen nyelvi tevékenységei a korosztályának megfelelő dalokhoz, versekhez, mondókákhoz és jelenetekhez kötődnek.

Digitális kompetenciák

Kialakul és fejlődik a tanulóban az IKT-eszközök használata iránti érdeklődés. Képesé válik az IKT-eszközök irányított használatára (pl. képek, információk keresése, rövid szöveg létrehozása, továbbítása).

Matematikai, gondolkodási kompetencia

A tanuló képes érzékelni a tárgyak egymáshoz viszonyított helyzetét, méretét, képes a térben és a síkban tájékozódni. Gyakorlati tapasztalatait felhasználva felfedezi a mennyiségek közötti kapcsolatokat, képes ezen tapasztalatok megfogalmazására. El tud végezni egyszerű méréseket, az eredményeket a tanult mértékegységekkel le tudja írni. Képes a megtanult matematikai algoritmusok felidézésére és használatára gyakorlati tevékenységek során. Tud fejben számolni az adott évfolyamnak megfelelő számkörben. El tudja dönteni egyszerű állítások igazságértékét, felismer egyszerű logikai kapcsolatokat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Kialakul a tanulóban a társakkal történő közös feladatmegoldás képessége, tud irányítással együttműködni velük. Nyitott társai megismerésére, igyekszik megérteni őket. Elfogadja a közösségben való normaalapú viselkedés szabályait. Megjelenik az egyre táguló környezet megismerése iránti igénye, amely hozzájárul a szülőföldhöz, a hazához való kötődés kialakulásához.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés, és kulturális tudatosság kompetencia

A tanulóban fejlődik az emocionális érzékenysége. Képes versek, mesék befogadását, elmondását segítő, a ritmusérzéklet és a mozgáskultúrát fejlesztő játékokra és gyakorlatokra, ritmusos és énekes rögtönzésekre, szerepjátékokra. Tanári segítséggel képes csoportos improvizációval kapcsolatos élmények szóbeli megfogalmazására, történetek, versek, átél, elképzelt vagy hallott események zenei, vizuális vagy dramatikus megjelenítésére.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetencia

A tanuló motivált a kitűzött célok elérésében, vállalja az ezeket elősegítő feladatokat (pl. háziállatok, növények ápolása). Felismeri és megérti, hogy a feladatok megoldásához többféle út is vezethet, egyszerű élethelyzetekben képes ezeket segítséggel megtervezni. Megérti, hogy felelős a vállalt feladatok teljesítéséért, belátja mulasztásai közvetlen következményeit, képes előre látni cselekedetei egyes kockázatait.

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, felső tagozat, 5–8. évfolyam

Célok, feladatok

Az alapfokú nevelés-oktatás felső tagozatos szakasza szervesen folytatja az alsó tagozatos szakasz nevelő-oktató munkáját. Ez a szakasz a készségek és képességek fejlesztésével olyan pedagógiai munkát igényel, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az oktatás és nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a tanulók életének és tevékenységének számos más színtere, fóruma is. Az 5–6. évfolyamon – az 1–4. évfolyamhoz hasonlóan – továbbra is az

alapkészségek fejlesztése kap fő hangsúlyt. Igazodva a gyermeki gondolkodás fejlődéséhez, az életkori sajátosságokhoz figyelembe veszi, hogy a 10–12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz. Az 5–6. évfolyamokon ezért az integratív-képi gondolkodásra alapozó fejlesztés folyik, a 7–8. évfolyamon, a serdülőkor kezdetétől viszont hangsúlyossá válik az elvont fogalmi és elemző gondolkodás fejlesztése.

Az általános iskola az 1–4. évfolyamokhoz hasonlóan az 5–8. évfolyamokon is együtt neveli a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú tanulókat. Érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően felkészíti őket a középfokú nevelés-oktatás szakaszában történő továbbtanulásra, illetve az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszára, összességében ezzel is támogatva a társadalomba való beilleszkedést.

Nevelési-oktatási tevékenységével az iskola fejleszti a nevelési célok elérését támogató érzelmi, szociális és kognitív képességeket. Kiemelt figyelmet fordít az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatására, a tanuláshoz, a feladatokban való részvételhez szükséges kompetencterületek és koncentrációs képességek, akarati tulajdonságok fejlesztésére. Feladatának tekinti az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztését, a tanulók tanulási és társas motivációinak, önbizalmának növelését. Mindehhez előnyben részesíti az életszerű, valóságos problémák és feladathelyzetek teremtését az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az erkölcsi nevelés

A tanuló erkölcsi gondolkodásának szintje eleinte konvencionális, rendre és fegyelemre törekszik, belátja, hogy teljesíteni kell az elvállalt kötelességeket. A szabályokat minden körülmények között be kell tartani, kivéve az olyan szélsőséges eseteket, amikor azok más társadalmi kötelezettségekkel kerülnek konfliktusba. A szakasz második felében a tanuló erkölcsi gondolkodása posztkonvencionálissá válik, vagyis belátja, hogy a törvényeket a társadalom hozza és alakítja. Tudatosul benne, hogy az emberek különböző értékeket és véleményeket vallanak, és hogy az értékek és szabályok egy része viszonylagos. A tanuló megérti a normakövetés fontosságát.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló ismeri lakóhelye és környékének népi hagyományait, valamint több, az ünnepkörökhöz köthető magyar hagyományt. Egyre rendszeresebben részt vesz szűkebb közösségében nemzeti hagyományaink ápolásában, megismer ezekhez kapcsolódó műalkotásokat. Annak érdekében, hogy erősödjön benne saját népe és kultúrája értékeihez való kötődés, megismeri azok legfontosabb értékeit, kiemelkedő személyiségeit és szimbólumait. Fel tud sorolni néhány, lakókörnyezetére jellemző sajátosságot, megismeri a hungarikum fogalmát. Ismeri nemzeti ünnepeinket, ezekhez kötődő hagyományainkat, és ezeket tantárgyi

ismereteihez is kapcsolja. Kialakul benne a szülőföld, a haza és a nemzet fogalma, az ezekhez való kötődés igénye. Egyre nyitottabb más népek kultúrája iránt, ismeri, hogy Magyarországon milyen nemzetiségek és kisebbségek élnek. Ismerkedik egy-egy magyarországi nemzetiséggel, kisebbség kultúrájával. Ismeri az általa tanult idegen nyelvet beszélő népek kultúrájának egy-egy jelentős vonását. A tanulóban kialakul egy kép az európai kultúra értékeiről, és ismer ennek megőrzéséért munkálkodó intézményeket, programokat.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló törekszik a konfliktusok feloldására, alkalmazza a konfliktuskezelés demokratikus technikáit. Nyitottá válik a társadalmi jelenségek iránt, szert téve az együttműködés képességére. Ismeri a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat, és ennek tudatában alakítja tevékenységét. Megismerkedik az alapvető emberi, szabadság- és állampolgári jogokkal, kötelezettségekkel és az őt megillető jogok érvényesítési lehetőségeivel. Alkalmazza a méltányosságot és az erőszakmentességet biztosító technikákat a közösségben való tevékeny részvétele során. Részt vesz olyan tevékenységekben, amelyek a közösség jobbítását szolgálják.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanuló megfelelő szókinccsel rendelkezik érzelmi árnyalatok kifejezésére, képes dicsérni, és egyre több tulajdonságot meg tud nevezni. Megismeri az önmegfigyelés jelentőségét, vagyis cselekedetei, reakciói, viselkedése alapján véleményt tud mondani önmagáról, ismeri a stressz és stresszkezelés lényegét. Képes különbséget tenni a valódi és virtuális társas kapcsolatok természete között, be tud kapcsolódni különböző kisközösségekbe. Kialakul benne a személyiségének megfelelő humánus magatartás az önkritika és a környezeti visszajelzések egységében, képes elemezni, feltárni a jóra ösztönző, illetve a destruktív csoportok eltérő jellemzőit. Több szempontból is rálát egy vitás helyzetre, konfliktusra, képes vitatkozni. Felismeri társadalmi szerepeit (férfi-nő, gyerek-szülő, diák-tanár). Képes felismerni bizonyos előítéletes magatartásformákat és a sztereotípiák megnyilvánulásait.

A családi életre nevelés

A tanuló képes felismerni és megfogalmazni családban betöltött szerepeket, feladatokat, megtalálja és elvégzi a rá háruló feladatokat. Tisztában van a nemi szerepek biológiai funkcióival, társadalmi hagyományaival. Felismeri a családi élet és a párkapcsolatok során előforduló súlyos problémahelyzeteket, és ezek megoldásához megfelelő segítséget tud kérni. A szakasz végére a tanuló értéknek tekinti a gondosan kiválasztott, mély társas kapcsolatot. Tisztában van azzal, hogy a szexualitás a párkapcsolatok fontos eleme, és érti az ezzel kapcsolatos felelősséget is. Tud a pozitív és negatív családtervezés különböző lehetőségeiről, ismeri a művi terhességmegszakítás lelki és fizikai veszélyeit. A tanuló alkalmazás szinten ismeri a csecsemőgondozás néhány alapvető lépését.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló fel tudja sorolni az egészséges táplálkozás néhány alapvető szabályát. Ismeri a tisztálkodással kapcsolatos alapvető szabályokat, a személyes higiéné ápolásának módjait, majd

megtanulja tudatosan ápolni személyes higiéniáját. Tudja, hogy a rendszeres testmozgás és művészeti tevékenység hozzájárul lelki egészségünk megőrzéséhez, így fokozatosan kialakul az igénye ezek iránt. A tanuló (az iskola és szülei segítségével) igyekszik olyan kikapcsolódást, hobbit találni, amely hozzásegíti lelki egészségének megőrzéséhez. Ismeri az aktív pihenés fogalmát, meg tud nevezni aktív pihenési formákat. Tisztában van a feltöltődés és kikapcsolódás jelentőségével. Tudatosan figyel testi egészségére, képes szervezetének jelzéseit szavakkal is kifejezni. Ismer és alkalmaz stresszoldási technikákat, tisztában van a nem megfelelő stresszoldás következményeivel, ennek kockázataival (különösen az alkohol, a dohányzás és a drogok használatának veszélyeivel), és tudatosan kerüli ezeket. Ismeri a stressz okozta ártalmakat, a civilizációs betegségeket és ezek megelőzésének módját.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanulóban fokozatosan tudatosul, hogy társaival kölcsönösen egymásra vannak utalva. Bizonyos helyzetekben kérésre képes felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért), és vállalásaiért helyt is áll. Felismeri, hogy a beteg, sérült, fogyatékkal élő embereken egyes helyzetekben ő is képes segíteni. Az iskola lehetőséget biztosít arra, hogy a tanuló tapasztalatot szerezzen a fogyatékkal élőkkel való együttéléstről, amelynek során felismeri a segítő tevékenység fontosságát és szükségességét alkalmanként és a mindennapokban is.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulóban kifejlődnek a környezetharmonikus, környezetkímélő életvezetéshez szükséges szokások, mozgósítható a környezet védelmét célzó együttes cselekvésre. Érti a mennyiségi és minőségi változás, fejlődés fogalmát, valamint, hogy a fogyasztás önmagában sem nem cél, sem nem érték. Egyre érzékenyebbé válik környezete állapota iránt, képes annak változását elemi szinten értékelni. Felismeri a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerüli ezeket. Képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani az iskola belső és külső környezetét. Nem hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat, előnyben részesítve a természetes, újrahasznosítható, illetve újrahasznosított anyagokat. Érzékenyebbé válik az anyag- és energiatakarékos életvitelre és ismeri ezek gyakorlati technikáit. Érti a fenntarthatóság fogalmát.

Pályaorientáció

A tanuló képes megfogalmazni, hogy mi érdekli őt leginkább, és felismeri, hogy érdeklődési körét, motivációját, saját adottságait mely szakmákban tudná hasznosítani. Megfelelő ismeretekkel rendelkezik a továbbtanulással, a választható iskolákkal, életutakkal kapcsolatban. Ismeri az élethosszig tartó tanulás fogalmát. Tud célokat kitűzni és jövőképet felállítani. Van önkritikája, képes különbséget tenni a társas befolyásolás és saját elképzelése között. Érti a tanulás és a karrier cél elérésének összefüggéseit.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló történelmi ismeretei alapján felismeri a gazdasági rendszerek változását, viszonylagosságát, hibáit és fejlődését. Ismeri az unió közös fizetési eszközét, belátja, hogy az egyes országok eltérő mértékben és szerepben kapcsolódnak be a világgazdaság folyamatiba. Érzékeli az anyagi és kapcsolati tőke szerepét és értékét saját életében. Érzékeli, hogy mi a fenntartható gazdaság és hogyan valósítható ez meg globális és lokális szinten. Matematikai ismereteit alkalmazza pénzügyekkel kapcsolatos feladatokban. Képes összehasonlítani, hogy különböző országokban milyen életszínvonalon élnek az emberek, és felismer néhány összefüggést az életszínvonal, a globális problémák és a fenntarthatóság kérdései között.

Médiatudatosságra nevelés

A tanuló hatékonyan tud keresni a világhálón, kulcsszavak segítségével, majd képessé válik elektronikus gyűjtőmunkát végezni. Tisztában van a videojátékok használatának helyes mértékével. Egyre inkább tisztában van a közösségi oldalak, valamint a médiatartalmak megosztásának esetleges veszélyeivel. A közösségi oldalakon megjelenő verbális agresszió elhárítására megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik. Odafigyel arra, hogy magánszférájába ne engedjen be nem kívánatos médiatartalmakat. Kialakulóban van kritikai érzéke a médiatartalmak hitelességét illetően.

A tanulás tanítása

A tanuló megismer olyan alapvető, tanulást segítő technikákat, amelyek segítségével hatékonyabbá teszi az önálló felkészülését, pl. a tanuláshoz szükséges külső (rend, fény, csend) és belső (munkakedv, jutalom, kíváncsiság, elérendő cél) feltételeket. Tud a tanult témák kapcsán tájékozódni a könyvtárban (a gyermekirodalomban, egyszerűbb kézikönyvekben) és a világhálón. Ismer tudásmegosztó és tudásépítő platformokat. Képes gondolatait, megállapításait kifejezni, nyelvileg szabatosan indokolni. A tanuló megismeri saját tanulási stílusát, ezzel hatékonyabb információfeldolgozásra képes, tudatában van, mely területeket kell fejlesztenie. Elegendő önismerettel, önértékeléssel, önbizalommal rendelkezik ahhoz, hogy megfelelő teljesítményt nyújtson, de tisztában van vele, hogy ehhez megfelelő fizikai állapotban kell lennie. Ismer olyan módszereket, amelyekkel ezt megteremtheti.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

A tanulás kompetenciái

A tanuló rendelkezik a hatékony tanuláshoz szükséges alapvető készségekkel, azaz tud írni, olvasni, számolni, továbbá nem idegenek számára az IKT-eszközök. A tanuló képes kitartóan tanulni, a figyelmét összpontosítani, törekszik arra, hogy saját tanulását megszervezze. Képes a figyelem és a motiváció folyamatos fenntartására, elég magabiztos az önálló tanuláshoz. A tanulás iránti attitűdje pozitív. A tanuló egyre tudatosabban kezeli a saját tanulási stratégiáit, egyre gyakorlottabb abban, hogy felismerje készségeinek erős és gyenge pontjait, és hogy saját munkáját tárgyilagosan értékelje. Képes arra, hogy szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk. Esetükben a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangja ugyanolyan fontos, mint más gyermekeknél. Iskolai nevelés-oktatásuknak alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A tanuló képes érzéseinek, gondolatainak, véleményének kifejezésére, adott szempont szerint újrafogalmazására, mások véleményének tömör reprodukálására. Képes ismert tartalmú szövegeket biztonságosan elolvasni, értelmező hangos olvasással. Képes hallott és olvasott szöveg lényegének felidézésére, megértésére, értelmezésére. Önállóan olvas nyomtatott és elektronikus formájú irodalmi, ismeretterjesztő, publicisztikai szövegeket. Képes a szövegelemzés alapvető eljárásainak önálló alkalmazására, különböző műfajú és rendeltetésű szóbeli és írásbeli szövegek szerkezetének, jelentésrétegeinek feltárására, értelmezésére és értékelésére. Korosztályának megfelelő módon részt vesz az infokommunikációs társadalom műfajainak megfelelő információszerzésben és információátadásban. Törekszik az olvasható és pontosan értelmezhető írásbeli kommunikációra. Elsajátítja a jegyzetelés alapjait. Képes rövidebb szövegek alkotására különböző szövegtípusokban és műfajokban. Képes rövidebb szövegek összegyűjtésére, rendezésére. Gyakorlott a helyesírási kézikönyvek használatában, törekszik a normakövető helyesírásra. Képes művek önálló befogadására és ennek szöveges interpretálására. Képes egyes nem verbális természetű információk adekvát verbális leírására.

A tanuló felfedezi, megérti és alkalmazza a tanult idegen nyelvet vezérlő különböző szintű szabályokat, ami tudatosabbá és gyorsabbá teszi a nyelvtanulást. A beszédkészség és a hallott szöveg értése mellett törekszik a célnyelvi olvasásra és írásra is. Felfedezi a nyelvtanulás és a célnyelvi kultúra fontosságát. Próbálkozik önálló nyelvtanulási stratégiák alkalmazásával, és elindul a tudatos nyelvtanulás és az önálló nyelvhasználat útján. Megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Képes egyszerű interakcióra, ha a másik személy lassan, világosan beszél és segítőkész.

A digitális kompetenciák

A tanuló mind motiváltabbá válik az IKT-eszközök használata iránt. Képes alapvető számítógépes alkalmazásokat (szövegszerkesztés, adatkezelés) felhasználni a tanórai és a tanórán kívüli tanulási tevékenységek során, illetve a hétköznapi életben. Egyre nagyobb biztonsággal és mind önállóbban képes felhasználni a számítógép és az internet által biztosított információkat, akár megadott szempontok szerinti gyűjtőmunkában is. A megszerzett információkból irányítással, majd egyre önállóbban képes összeállítani prezentációkat, beszámolókat. Ismeri az elektronikus kommunikáció (e-mail, közösségi portálok) nyújtotta lehetőségeket és használja is ezeket. Felismeri az elektronikus kommunikációban rejlő veszélyeket és törekszik ezek elkerülésére. Látja a valós és a virtuális kapcsolat közötti különbségeket, kellő óvatossággal kezeli a világhálóról származó tartalmakat és maga is felelősséggel viszonyul a világháló használóihoz.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A tanuló képes matematikai problémák megoldása során és mindennapi helyzetekben egyszerű modellek alkotására, illetve használatára. A tanuló felismer egyszerű ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, és törekszik ezek pontos megfogalmazására. Gyakorlott a mindennapi életben is használt mennyiségek becslésében, a mennyiségek összehasonlításában. A tanuló képes következtetésre épülő problémamegoldás során egyszerű algoritmusok kialakítására, követésére. A tanuló képessé válik konkrét tapasztalatok alapján az általánosításra, matematikai problémák megvitatása esetén is érvek, cáfolatok megfogalmazására, egyes állításainak bizonyítására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanuló nyitott más kultúrák, más népek hagyományainak, szokásainak megismerésére, megérti és elfogadja a kulturális sokszínűséget. Ismeri és helyesen használja az állampolgársághoz kapcsolódó alapvető fogalmakat. Képes együttműködni társaival az iskolai és az iskolán kívüli életben egyaránt, önként vállal feladatokat különböző, általa választott közösségekben. Képes társai számára segítséget nyújtani ismert élethelyzetekhez kapcsolódó problémák megoldásában. Megérti és elfogadja, hogy a közösség tagjai felelősek egymásért, ennek figyelmen kívül hagyása pedig akár súlyos következményekkel is járhat. Képes megfogalmazni véleményét a közösséget érintő kérdésekben, meghallgatja és képes elfogadni mások érvelését. A magyar és az európai kultúra, illetve hagyományok megismerésével kialakul a tanulóban az országhoz, a nemzethez, az EU-hoz és általában az Európához való tartozás tudata.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A tanuló képes korának megfelelő, különböző művészeti (zenei, irodalmi, dramatikus, képzőművészeti, fotó- és film-) élmények több szempontú befogadására, élvezetére. Képes szabad asszociációs játékokra, gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezésére különböző művészeti területeken alkalmazott kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával. Képes történetek, érzések, élmények feldolgozására különböző dramatikus, zenei, tánc- és mozgástechnikai, továbbá képzőművészeti elemek alkalmazásával. Alakulóban van önálló ízlése, és ez megnyilvánul közvetlen környezete, használati tárgyai kiválasztásában, alakításában is.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Ismert élethelyzetekben a tanuló képes mérlegelni, döntéseket hozni és felmérni döntései következményeit. Képes a korának megfelelő élethelyzetekben felismerni a számára kedvező lehetőségeket és élni azokkal. Terveket készít céljai megvalósításához, és – esetenként segítséggel meg tudja ítélni ezek realitását. Csoportos feladathelyzetekben részt tud venni a végrehajtás megszervezésében, a feladatok megosztásában. Céljai elérésében motivált és kitartó.

Középfokú nevelés-oktatás szakasza, gimnázium, 9–12. évfolyam

Célok, feladatok

A középiskola általános célja, hogy érvényesítse a humánus értékeket, közvetítse az egyetemes és nemzeti kultúra alapértékeit, testi és lelki egészségre törekvő, az emberi kapcsolatokban igényes felnőtteket, demokratikus elveket követő állampolgárokat neveljen, akik képesek a társadalmi, gazdasági, technikai változások követésére és az ezekhez alkalmazkodó cselekvésre.

A gimnáziumban az általános műveltséget megalapozó, valamint érettségi vizsgára és felsőfokú iskolai tanulmányok megkezdésére felkészítő nevelés-oktatás folyik. Fejlesztő célú képzési tartalmakkal, problémakezelési módokkal, hatékony tanítási-tanulási módszerekkel készíti fel tanulóit arra, hogy a tudás – az állandó értékek mellett – mindig tartalmaz átalakuló, változó, bővülő elemeket is, így átfogó céljaival összhangban kialakítja a tanulóknál az élethosszig tartó tanulás igényét és az erre való készséget, képességet.

Az életfeltételek kialakítása és a társadalomba való beilleszkedés sokoldalú tájékozódási képességet és tájékozottságot kívánó feladatát a középiskola azzal támogatja, hogy felkészíti tanulóit a társadalmi jelenségek, kapcsolatrendszerek megértésére, alakítására, az alkalmazni képes tudás megszerzéséhez nélkülözhetetlen munka felvállalására. Mindehhez elengedhetetlen a tanulók tudatos, önkéntes, aktív, segítőkész együttműködése az iskolával.

A középiskola feladata, hogy előmozdítsa a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését; a nevelési-oktatási folyamat segítse elő a tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon módot tudásuk átrendezésére, továbbépítésére, integrálására.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az erkölcsi nevelés

A tanulóban kialakul a kötelességtudat, érti egyéni és közösségi (társadalmi) felelősségének jelentőségét. Felismeri, hogy az egyes törvények és társadalmi egyezségek általában azért érvényesek, mert saját magunk által választott etikai elvek követésén alapszanak. Megérti és belátja a normakövetés társadalmi jelentőségét és a normaszegés következményeit. Ismer közösségi egyezségeket és normákat, képes egy-egy közösség etikai elveinek felismerésére és a különböző kultúrák etikai elveinek összevetésére. Érti az etikai elvek, a normák és a törvények kapcsolódását. Képes értékkonfliktusok felismerésére, ismer eseteket, példákat értékkonfliktusok kezelésére.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló képes elhelyezni a magyarság kultúráját európai kontextusban. Megnevez és felismer magyar történelmi személyiségeket, feltalálókat, tudósokat, művészeket, sportolókat, tudatosul benne munkásságuk (egyetemes) jelentősége. Ismeri a magyar, illetve magyar származású Nobel-díjasokat, munkásságuk legkiemelkedőbb eredményeit. Tisztában van nemzeti

ünnepeink jelentőségével, kontextusával, hagyományaival. Részt vesz a nemzettel, a hazával való érzelmi azonosulást erősítő tevékenységekben. Ismeri a népi hagyományokon és vallási gyökereken alapuló éves ünnepkört, van tapasztalata ezekhez kötődő szokásokról, ismer ilyen témájú folklór- és műalkotásokat. Képes felidézni népi kultúránk néhány jelentős elemét, jellemzőjét. Értékeli a helytörténeti ismeretek fontosságát, ismeri lakóhelye és iskolája helytörténetének, kulturális és természeti örökségének főbb értékeit. Ismeri a nemzeti kultúrák jelentőségét, tiszteli a különböző népek és kultúrák hagyományait. Tájegységekhez kötve is ismer hungarikumokat. A hagyományos (népi) életmód, szokások megismerésén keresztül értékeli ezek fenntarthatósággal kapcsolatos szerepét. Felismeri az egyetemes emberi örökség és az európai kultúra kiemelkedő eredményeit, az ennek megőrzésén munkálkodó szervezeteket, a nemzetközi összefogás jelentőségét.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló érti az egyén felelősségét a közösség fenntartásában és a normakövetésben. Ismeri alapvető állampolgári jogait és kötelességeit. Ismeri a normaszegések társadalmi jelentőségét, képes az antidemokratikus eljárások, a korrupció és a hatalmi visszaélések veszélyével kapcsolatban érvelni. Ismer a demokratikus jogok fenntartásáért küzdő szervezeteket, és tud példát hozni az ENSZ és az Európai Unió ezzel kapcsolatos tevékenységére. Gyakorolja jogait és kötelességeit szűkebb környezetében, ismeri és tiszteli szűkebb közösségei tagjait, törekszik a jó együttműködésre az együttélésben. Képes a helyi közösségekkel való együttműködésre, ismeri a civil szervezetek működési formáit és lehetőségeit. Érzékenyé válik a helyi közösségek problémái iránt, és ismeri beavatkozási lehetőségeit ezek megoldáskeresési folyamataiba. Tisztában van a civil társadalmi aktivitás értékével, jelentőségével.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanuló képes különbséget tenni az ideális és a reális énkép között és tisztában van azzal, hogyan befolyásolhatja a társas környezet az önmagáról alkotott képet. Tudatosítja, hogy az önismeret természetes szükségleteink közé tartozik, és próbál ismeretet szerezni arról, milyen eszközök állnak rendelkezésünkre, hogy megismerjük, megmagyarázzuk önmagunkat. A tanuló tisztában van azzal, hogyan aknázhatja ki saját erőforrásait a mindennapi életben, és hogyan létesíthet, tarthat fenn kiegyensúlyozott társas kapcsolatokat. Rendelkezik a harmonikus (társas) kapcsolatok kialakításához megfelelő ismeretekkel, készségekkel, empátiával; ez jellemzi a tőle különböző embertársaival való kapcsolatát is. Érti az egyén felelősségét a közösség fenntartásában és a normakövetésben.

A családi életre nevelés

A tanuló tisztában van azzal, hogy az ember magatartását szocializációja, társas környezete hogyan befolyásolja. Tudatosan készül az örömteli, felelősségteljes párkapcsolatra, a családi életre. Jártas a munkaeszközök célszerű, gazdaságos használatában, kialakítja egyéni, eredményes munkamódszereit. Megismeri a háztartásban, közvetlen környezetében alkalmazott, felhasznált anyagokat (különös tekintettel az egészségkárosító anyagokra). Képes önálló életvitelét, önmaga ellátását megszervezni. Képes szükségletei tudatos rendszerezésére,

rangsorolására, megismeri a takarékoság-takarékoskodás alapvető technikáit. Ismeri a családtervezési módszerek alkalmazásának módját, ezek előnyeit és kockázatait, tud ezzel kapcsolatban információkat keresni és azokat döntéseiben felhasználni. Tud információkat szerezni a szexuális problémákkal kapcsolatban, ugyanakkor képes felismerni egyes információforrások veszélyeit. Tudja, hová fordulhat krízishelyzetekben. Képes tájékozódni a gyermekszülést és az örökbefogadást érintő kérdésekről. Érti a családnak a társadalomban betöltött szerepét. Érti a családtagok felelősségét a család egységének megtartásában, belátja a szerepek és feladatok megosztásának módjait, jelentőségét. A tanuló értelmezi a szülői és gyermeki felelősség fogalmát, tiszteli a különböző generációk tagjait.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló tudja, hogy környezetünk is hatással van testi és lelki egészségünkre, ezért igényévé válik környezetének tisztán tartása, szépítése és a személyes higiéné. Képes egészséges étrend összeállítására, ismeri a mennyiségi és minőségi éhezés, valamint az elhízás kockázatait. Tájékozott az e témakörben meglévő elemi lakossági szolgáltatásokról, azok használatáról. Ismeri a kultúra szerepét a lelki egészség megőrzésében. Képes stresszoldó módszereket alkalmazni, választani. Tudatában van annak, hogy életvitelét számos minta alapján, saját döntéseinek sorozataként alakítja ki, és hogy ez a folyamat hatással van testi és lelki egészségére. Ismeri az egészségre káros, szenvedélybetegségek kialakulásához vezető élvezeti szerek használatának kockázatait, tudatosan tartózkodik ezektől. Ismeri a rizikófaktor fogalmát, képes értelmezni erre vonatkozó információkat. Tudja, milyen szakemberek segítenek testi és lelki egészségünk megőrzésében és helyreállításában. Tud a gyász szakaszairól és az ilyenkor alkalmazható segítő technikákról, ismeri a hospice-szolgáltatás fogalmát. Képes értelmezni a gyógyszerekhez tartozó beteg tájékoztatót. Ismeri az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés módját, képes tájékozódni a beteg jogokról és az orvosválasztás lehetőségeiről. Tisztában van a védőoltások szerepével, ismeri ezek alapvető hatásmechanizmusát, tud példákat sorolni védőoltásokra.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanuló felismeri, ha környezetében, szűkebb vagy tágabb környezetében egyes emberek vagy csoportok segítségre szorulnak. Az adott helyzethez és lehetőségeihez mérten kötelességének érzi a segítségnyújtást és próbálja ebbe társait is bevonni. Egyes helyzetekben képes felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért), és vállalásaiért helyt is áll. Felismeri, hogy a beteg, sérült, fogyatékkal élő embereken egyes helyzetekben kötelessége segíteni. Tisztában van az önkéntesség értékével, jelentőségével, formáival.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló érti a fenntarthatóság, illetve a fenntartható fejlődés különbözőségeit, képes az ezzel kapcsolatos különböző szakpolitikák, törekvések és folyamatok egyes hatásainak megértésére. Konkrét példákon keresztül érti, hogyan függ össze a fenntarthatóság három vetülete (a gazdaságossági, a környezeti és a szociális fenntarthatóság) globális problémákkal. Érti, hogyan vezetett az emberiség tevékenysége környezeti problémák kialakulásához, érti ezek kockázatát,

és látja ezzel kapcsolatos felelősségét. Képes fokozatosan megérteni és értelmezni egyes globális problémák és a lokális cselekvések, valamint az egyéni életvitel közötti összefüggéseket. A tanulóban felelősség ébred abban, hogy saját életvitelével legyen tekintettel a fenntarthatóság kritériumaira. Érti a hagyományok szerepét a harmonikus és fenntartható életvitel megalapozásában. Képes a fenntarthatósággal kapcsolatban információkat keresni és értelmezni. Ismeri egyes hazai és nemzetközi szervezetek, intézmények fenntarthatósággal kapcsolatos munkáját.

Pályaorientáció

Tudatosul a tanulóban, hogy élete során többször pályamódosításra kerülhet sor, ezért is van jelentősége a folyamatos tanulásnak, önképzésnek. Reális ismeretekkel rendelkezik saját képességeiről, adottságairól tervezett szakmájával, hivatásával összefüggésben, továbbá munkaerő-piaci lehetőségeiről, munkavállalói szerepéről. Tisztában van azzal, milyen személyes tulajdonságokkal, ismeretekkel, gyakorlatokkal és képességekkel rendelkezik. Képes önéletrajzot készíteni, vagyis képes írásban összegezni céljait, képességeit, végzettségét, felkészültségét és mindazt, amit az alkalmazónak egy konkrét állással kapcsolatban nyújtani tud.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló rendelkezik ismeretekkel az euroövezetről, a valutaforgalomról, a tőzsdeindexről, a GDP-ről és ezek hatásairól az ő személyes életében. Törekszik arra, hogy a fejlődési, megélhetési, biztonsági, önérvényesítési, társas szükségleteit minél magasabb szinten, tartalmasabb életvitelben elégítse ki. Felismeri, hogy az egyén életútját a külső tényezők, hatások is nagymértékben befolyásolják, alakítják, melyek végig jelen vannak az emberi élet során. Érti a gazdasági folyamatok összefüggéseit különböző globális problémákkal is. Képes információkat keresni és értelmezni különböző egyéni pénzügyi döntésekkel (pl. befektetések, hitelek) kapcsolatban. Kellő ismerettel rendelkezik ahhoz, hogy számlát nyisson, és azt használja.

Médiatudatosságra nevelés

A tanuló tudatosan választ a tanulását, művelődését és szórakozását segítő médiumok között. Képes a média által alkalmazott figyelemfelkeltő eszközöket, képi és hangzó kifejezőeszközöket értelmezni, médiatartalmakat használni, megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik a nem kívánatos tartalmak elhárítására.

A tanulás tanítása

A tanuló megtanul jegyzetelni, rendszeresen használja az önálló, áttekinthető, lényegkiemelő jegyzetelési technikát hallott vagy olvasott szöveg alapján. Tisztában van azzal, hogy a jegyzetelés alkotás, hogy a gondolkodás által a meglévő ismeretekből egy új gondolatot hozhat létre. Képes saját tanulási stílusának, erősségeinek és gyengeségeinek megfelelő tanulási stratégiák kialakításával önálló tanulásra. A tanuló ismeri az időmenedzsment jelentőségét, alkalmaz ezt segítő technikákat. Képes a különböző információkat különböző formában

feldolgozni és rendszerezni, használ tudásmegosztó és tudásépítő platformokat. A tanulás folyamatában gyakorolja a szóbeli, az írásbeli és a képi kifejezés különböző formáit. A tanuló tud különböző természeti és társadalmi jelenségeket megkülönböztetni, összehasonlítani; alkalmazza a különböző tantárgyakban szerzett ismereteit ezek értelmezésében.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

A tanulás kompetenciái

A tanuló rendelkezik a hatékony tanuláshoz szükséges alapvető készségekkel, azaz eszközhasználat szintjén tud írni, olvasni, számolni, továbbá a tanulási folyamatban sokoldalúan tudja használni az IKT-eszközöket. Képes kitartóan tanulni, a figyelmét összpontosítani, képes saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Képes a figyelem és a motiváció folyamatos fenntartására, elég magabiztos az önálló tanuláshoz. A tanulás iránti attitűdje pozitív, ismeri és érti saját tanulási stratégiáit, felismeri szükségleteit és lehetőségeit, készségeinek erős és gyenge pontjait, valamint képes megtalálni a számára elérhető oktatási és képzési lehetőségeket, útmutatásokat, támogatásokat. Képes arra, hogy saját munkáját tárgyilagosan értékelje, és szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A tanuló hétköznapi kommunikációs helyzetekben alkalmazza a különféle beszédműfajok kommunikációs technikáit. Beszélgetés, vita során képes mások álláspontjának értelmezésére, saját véleménye megvédésére vagy korrekációjára. Önállóan olvas és megért nyomtatott és elektronikus formájú irodalmi, ismeretterjesztő, publicisztikai szövegeket. Képes különböző műfajú és rendeltetésű szóbeli és írásbeli szövegek szerkezetének, jelentésrétegeinek feltárására, értelmezésére és értékelésére. Kritikus és kreatív módon vesz részt az infokommunikációs társadalom műfajainak megfelelő információszerzésben és információátadásban. Felismeri és tudja értelmezni a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegekben megjelenített üzenetrétegeket. Képes szövegalkotásra a társadalmi (közösségi) élet minden fontos területén a papíralapú és az elektronikus műfajokban. Törekszik a nagyobb anyaggyűjtést, önálló munkát igénylő szövegek alkotására. Képes a normakövető helyesírásra, képes az önálló kézikönyvhasználatra. Képes az anyanyelvhez és az idegen nyelvhez kötődő sajátosságok összevetésére az általános nyelvészeti ismereteinek felhasználásával. Képes nem verbális természetű információk adekvát verbális leírására, értelmezésére.

A tanuló képes tudatos nyelvtanulóként tanulni az idegen nyelvet, és törekszik a célnyelvi kultúra megismerésére. Képes nyelvtudását önállóan fenntartani és fejleszteni, képes az idegen nyelvet saját céljaira is felhasználni utazásai, tanulmányai során. Törekszik arra, hogy egy második idegen nyelven is képes legyen az alapszintű kommunikációra, így teljesíti a többnyelvűség igényét. Valós élethelyzetekben is tudja használni a nyelvet a produktív készségek (írás és beszéd) alkalmazásával is. Megérti a fontosabb információkat a világos, mindennapi szövegekben. Önállóan elboldogul a legtöbb olyan helyzetben, amely a nyelvterületre történő utazás során adódik. Egyszerű, összefüggő szöveget tud alkotni ismert

vagy az érdeklődési körébe tartozó témában. Le tudja írni az élményeit, a különböző eseményeket, az érzéseit, reményeit és törekvéseit, továbbá röviden meg tudja indokolni a különböző álláspontokat és terveket.

A digitális kompetenciák

A gimnáziumban a tanuló képes a számítógép nyújtotta lehetőségek (pl. szövegszerkesztés, táblázatkezelés, prezentációkészítés) igényes, esztétikus, önálló alkalmazására a tanulásban és a mindennapi életben. Nyitott és motivált az IKT nyújtotta lehetőségek kihasználásában. Gyakorlottan kapcsolódik be az információmegosztásba, képes részt venni az érdeklődési körének megfelelő együttműködő hálózatokban a tanulás, a művészetek és a kutatás terén. Felismeri és ki is használja az IKT nyújtotta lehetőségeket a kreativitást és innovációt igénylő feladatok, problémák megoldásában. Kialakul a tanulóban az IKT alkalmazásához kapcsolódó helyes magatartás, elfogadja és betartja a kommunikáció és az információfelhasználás etikai elveit. Felismeri az IKT interaktív használatához kapcsolódó veszélyeket, tudatosan törekszik ezek mérséklésére. Ismeri a szerzői jogból és a szoftvertulajdonjogból a felhasználókra vonatkozó jogi elveket, figyelembe veszi ezeket a digitális tartalmak felhasználása során.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A tanuló követni és értékelni tudja az érvek láncolatát, matematikai úton képes indokolni az eredményeket. Kialakul az absztrakciós, analizáló és szintetizáló képessége. Megérti a matematikai bizonyítást, képes a matematikai szakkifejezéseket szabatosan használni, biztonsággal alkalmazza a megfelelő segédeszközöket. Képes megérteni egyes természeti és társadalmi-gazdasági folyamatokra alkalmazott matematikai modelleket, és ezt tudja alkalmazni a jelenségek megértésében, a problémák megoldásában a mindennapi élet különböző területein is. Felismeri a matematikai műveltség szerepét és fontosságát a valóság tények feltárásában, más tudományokban és a mindennapi gyakorlatban is.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanuló nyitott a személyek és kultúrák közötti párbeszédre. Él a véleménynyilvánítás lehetőségével a közösséget, a társadalmat érintő kérdésekben. Képes érveit megfogalmazni és vitahelyzetben is kulturáltan kifejezni, meghallgatni és elfogadni mások véleményét. Figyelembe veszi és megérti a különböző nézőpontokat, tárgyalópartnereiben bizalmat kelt, és empátiával fordul feléjük. Képes helyes döntéseket hozni, illetve segítséget elfogadni konfliktushelyzetekben. Képes a stressz és a frusztráció megfelelő kezelésére. Tudatosan készül a munka világához kapcsolódó döntéshelyzetek megismerésére. Igyekszik a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva aktívan részt venni az őt érintő közügyekben. Nyitott és érdeklődő a helyi és a tágabb közösségeket érintő problémák iránt, képes a különböző szinteken hozott döntések kritikus és kreatív elemzésére. Pozitív attitűdje alakul ki az emberi jogok teljes körű tisztelete, ideértve az egyenlőség, a demokrácia, a vallási és etnikai sokszínűség tiszteletben tartása iránt, törekszik a személyes előítéletek leküzdésére, képes a kompromisszumra. Kialakul a reális alapokon és ismereteken nyugvó nemzeti identitástudata, a hazához, illetve az Európához való kötődése.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A tanuló felismeri, hogy a művészetek érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élmények, a tapasztalatszerzés forrásai. Tudatosan benne a helyi, a nemzeti, az európai és az egyetemes kulturális örökség jelentősége. Megérti az európai országok, nemzetek és a kisebbségek kulturális sokféleségét, valamint az esztétikum mindennapokban betöltött szerepét. Nyitott műalkotások befogadására, képes a koncertélmények, színházi előadások, filmek és képzőművészeti események önálló feldolgozására, életkorának megfelelő szintű értelmezésére, ennek során a művekben megjelenített témák, élethelyzetek, motívumok, formai megoldások közötti kapcsolódási pontokat azonosítani, többféle értelmezési kontextusban elhelyezni. A tanuló képes képi, plasztikai, zenei és dramatikus megjelenítésre. Képes makettek, modellek konstruálására, belső terek különböző funkciókra történő önálló átrendezésére. Hajlandó kísérletezni új technikákkal, módszerekkel és anyagokkal.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A tanuló képes csoportos munkavégzésben részt venni, a közös feladatok, az iskolai élethez kapcsolódó problémák megoldása során képes a munka megtervezésére és irányítására, társai vezetésére. Együttműködik társaival, igényli és képes a feladatmegoldást segítő információk megosztására. Vannak elképzelései az egyén társadalmi-gazdasági feladataival, boldogulásával kapcsolatban. Nyitott a gazdaság működéséhez, az egyén gazdasági szerepéhez (pl. vállalkozás) kapcsolódó témák iránt, egyre realisabb elképzelései vannak saját jövőjét illetően. A pénz, a gazdaság, a vállalkozások világához kapcsolódó témákról szóló vitákban képes ismereteit felhasználva érvelni. Nyitott és érdeklődő a mindennapi életét érintő pénzügyi és jogi kérdések iránt. Mind realisabban méri fel tevékenysége kockázatait, adott esetben képes ezek vállalására. Problémamegoldó tevékenységét egyre inkább a függetlenség, a kreativitás és az innováció jellemzi.

5. Mindennapos testnevelés, testmozgás megszervezése

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a Nkt. 27.§ (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg.

A mindennapi egészségfejlesztő hatékonyságú testmozgásprogram lényege, hogy azokon a napokon, amikor nincs testnevelésóra, testnevelő tanáraink szaktudásán alapuló egyéb játékos testmozgás-programot biztosítunk „tömegsport” néven a gyerekek számára. Cél, hogy a köznevelés is segítse a gyermekek egészséges fizikumának fejlődését, egyéni életükbe a mozgásigény beépülését. A személyiség egészséges fejlődését elősegítő tevékenységek között az örömmel végzett, rendszeres testmozgás hangsúlyos szerepet tölt be, - nem feltétlenül jelent sporteredményeket, de a tehetségkutatás színtere.

A teljesítendő egészség szempontok:

- minden gyermek minden nap részt vesz a testmozgásban órarendbe, napirendbe szervezeten,

- minden alkalommal megtörténik a megfelelő keringési és légzőszervi terhelés,
- minden alkalom örömet, sikerélményt, játékot, lazulást, stresszoldást biztosít a gyerekeknek, köztük az eltérő adottságúaknak is,
- minden testnevelés órán van gimnasztika, benne légzőtorna, tartásjavító gyakorlatok,
- a szakszolgálat közreműködésével gyógytestnevelés keretében biztosítjuk a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, fenntartását szolgáló, speciális tartásjavító tornát,
- életmódsportok alapjait nyújtjuk labdajátékok kézilabda, kosárlabda, röplabda, atlétika alapelemeinek elsajátításával,
- szeretnénk, ha a szülők megismernék a lehetőségeket, gyermekük érdekében családi mozgásprogramokkal is kiegészítsék kínálatunkat,
- évi rendszerességgel mérjük fel gyerekek fittségét (állóképesség, izomerő, gyorsaság, hajlékonyság, egyensúly antropometriai méretek).
- Az iskola a tanulók számára a mindennapi testedzést a kötelező heti 5 testnevelés óra vagy 2 óra keretében a szabadon választható délutáni sportfoglalkozások biztosítják.

A könnyített testnevelés és a gyógytestnevelés szervezése

A tanulót az iskolaorvosi, szakorvosi szűrővizsgálat alapján könnyített testnevelés- vagy gyógytestnevelés órára kell beosztani.

- A könnyített testnevelés- vagy gyógytestnevelés órát, lehetőség szerint, amennyiben megoldható, a többi tanulóval együtt, azonos csoportban kell szervezni.
- Az orvosi szűrővizsgálatot május 15-éig kell elvégezni, kivétel, ha a vizsgálat oka később következik be.
- Az orvos által vizsgált tanulókról az iskola védőnője nyilvántartást vezet, amelyben feltünteti a felvételi állapotot és az ellenőrző vizsgálatok eredményét, majd átadja a nyilvántartást az intézmény vezetőjének.
- A könnyített testnevelés órát az iskolaorvosi, szakorvosi vélemény alapján a testnevelés óra vagy az iskola által megszervezett külön foglalkozás keretében úgy kell biztosítani, hogy a mindennapos testnevelés ezekben az esetekben is megvalósuljon.
- A gyógytestnevelés órákat a pedagógiai szakszolgálat feladatainak ellátására kijelölt nevelési-oktatási intézményben kell megszervezni legkevesebb heti három, de legfeljebb heti öt tanóra keretében.
- Ha a tanuló a szakorvosi javaslat alapján a testnevelés órán is részt vehet, akkor számára is biztosítani kell a mindennapos testnevelésen való részvételt. Ebben az esetben a gyógytestnevelés- és a testnevelés órákon való részvételnek együttesen kell elérnie a heti öt órát, ezek arányára a szakorvos tesz javaslatot.

- Fel kell menteni a tanulót a testnevelés órán való részvétel alól, ha mozgásszervi, belgyógyászati vagy egyéb, szakorvos által megállapított egészségkárosodása nem teszi lehetővé a gyógytestnevelés órán való részvételét sem.

Amennyiben a tanuló csak gyógytestnevelés órán vesz részt, értékelését a gyógytestnevelő végzi el. Amennyiben a tanuló gyógytestnevelés és testnevelés órán is részt vesz, értékelését a testnevelő és a gyógytestnevelő együtt végzi.

6. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

A tanulói részvétel szempontjából a tanítási óra lehet kötelező, kötelezően választandó és szabadon választható tanítási óra.

A szabadon választott tanórai foglalkozások szabályait a 20/2012 (VIII.31) EMMI rendelet 14-15. § tartalmazza.

Általános iskolában a tanulók az angol nyelv tanulását választhatják.

A kötelező és a nem kötelező foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát mellékletek tartalmazzák.

Kötelező tanórai foglalkozásokat a szabadon választható órakeret terhére építettünk be. A kötelező tanórai foglalkozások számát tantárgyanként a fenti táblázatok tartalmazzák.

A kötelezően választható tantárgyaknál az érettségi vizsga követelményeit vettük figyelembe, és aszerint választottuk ki a tantárgyakat, hogy ez minél eredményesebb legyen.

7. Választható érettségi vizsgatárgyak megnevezése, amelyekből a középiskola tanulóinak közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítését az iskola kötelezően vállalja, továbbá a tanulók milyen helyi tantervi követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát

Intézményünk a kötelező érettségi vizsgatárgyakon kívül a technikai képzésben szakmai érettségi vizsgát szervez ötödik tantárgyanként. Így nincs szabadon választható tantárgy.

8. Az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témakörei

Az érettségi vizsga részei és tantárgyai

Az érettségi témakörök a jogszabálynak megfelelő kidolgozásáért minden évben a munkaközösségek felelősek. A témakörök kidolgozásának alapja a 40/2002. (V. 24.) OM rendelet az érettségi vizsga részletes követelményeiről, mely a következő linken érhető el:

https://www.oktatas.hu/koznevelés/erettségi/erettségi_vizsgatargyak

(Letöltve: 2024.05.06.)

A középszintű érettségi vizsga témakörei a mellékletben találhatóak.

9. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

A tanulók folyamatos beszámoltatása, az ismeretek és azok alkalmazásának számonkérése biztosítja a pedagógus, a diák és a szülők számára azt, hogy

- figyelemmel kísérhessék a tanuló egyéni előrehaladását,
- a felmerülő problémákat időben észrevegyék,
- a jól teljesítők megerősítést nyerjenek,
- a lemaradó tanulók segítséget kaphassanak

Értékelés és motiváció

- A gyermekek és szülők számára is ismert és elfogadott értékelési rendszert alkalmazunk. A szülői értekezleten a szülőkkel részletesen ismertetjük és elfogadtatjuk.

Az értékelés céljai

- meggyőződés a tananyag elsajátításának mértékéről és a továbbhaladás lehetőségéről,
- motiválás,
- az adott pillanatban a tudásállapot meghatározása,
- a hiányosságok feltárása,
- fejlesztési feladatok meghatározása,
- minősítés,
- a szülők tájékoztatása arról, hogy milyen a gyermeke viszonya az iskola követelményeihez,
- a lényegkiemelő gondolkodásfejlesztés,
- kommunikációs képességek fejlesztése,
- önismeret fejlesztése,
- kötelességtudatra nevelés.

A beszámoltatás, a számonkérésének értékelésének formái

Diagnosztikus értékelés:

- Alapvető funkciója, hogy a tanárt informálja a tanuló felkészültségéről.
- Alkalmazzuk tanítási év elején vagy egy új témakör felvétele előtt a tanulók előzetes ismereteinek felmérésére.

Formatív értékelés:

- Feladata az, hogy visszajelzést kapjon a tanuló arról, hol tart, mit tud és mit nem tud vagyis segítse a tanuló önértékelését.

Szummatív értékelés:

- Feladata, hogy összegezze, lezárja a tanulási ciklust, tehát a folyamat végén alkalmazzuk.

Elvei:

- Az értékelés, minősítés mindig előremutató legyen, soha ne megbélyegző.
- Lényeges feladatnak kell tekinteni a tanulói önértékelés rendszerének kialakítását.
- A tantárgyi tudás értékelésébe a viselkedési problémák nem számíthatók be.

Feladatai:

- a tanulócsoporthoz eredményeinek viszonyítása általános (standard) értékekhez, illetve országos eredményekhez,
- a következtetés, a tanítás-tanulás hatékonyságára,
- a követelmény teljesítésének szintjei alapján a korrekció és további gyakorlás témáinak kijelölése,
- a tanuló egyéni eredményeinek viszonyítása a korábbi teljesítményéhez,
- a tanulók tantervi követelményekhez viszonyított tényleges teljesítményének minősítése érdemjeggyel.

Az ismeretek számonkérésének, a tanuló teljesítménye értékelésének követelményei és formái

- A tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősítjük.
- Az érdemjegyekről a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell. A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján kell meghatározni.
- Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri.
- Az iskola az osztályzatról a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét félévkor értesítő, év végén bizonyítvány útján értesíti.

- Az érdemjegy és az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.
- Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését.
- Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzi.
- A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tantervben előírt követelményekből hogyan teljesített a tanuló, emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott-fejlődött-e vagy hanyatlott-a az előző értékeléshez képest.
- Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.
- A magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, környezetismeret tantárgyakból az első-negyedik évfolyamon, a tanév végén a tanulók a követelményekből átfogó írásbeli dolgozatban is beszámolnak.
- A következő elméleti jellegű tantárgyak: magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv (2-8. évfolyamon), matematika, környezetismeret, természetismeret/természettudomány, történelem, állampolgári ismeretek, fizika, kémia, biológia, földrajz ellenőrzésénél:
- a nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizhetik,
- az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.

A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában.

Ennek érdekében egy-egy tantárgy esetében egy témakörön belül – a témazáró dolgozaton kívül- minden tanulónak legalább egyszer kell felelnie szóban:

- az ének zene, a rajz, a digitális kultúra és a technika és tervezés tantárgyból legalább félévente, valamilyen gyakorlati tevékenységgel összekapcsolva,
- a többi tantárgy esetében pedig egy-egy témakörön belül. (A testnevelés követelményeinek elsajátítását csak gyakorlati tevékenység révén ellenőrizzük.)

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak estében a következők szerint történik:

- Az első évfolyamon és a második év első félévében minden tantárgy esetében csak szóveges értékelést alkalmazunk.
- A második évfolyam második félévében és a magasabb évfolyamokon a tanulók teljesítményét, előmenetelét év közben minden tantárgyból érdemjegyekkel minősítjük.
- Az első évfolyamon, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szóveges minősítéssel értékeljük
- A bibliaismeret és a sakk értékelése minden évfolyamon félévkor és évvégén is szóvegesen történik.
- Az idegen nyelvet 3. évfolyamtól érdemjeggyel értékeljük, addig a szóveges értékelésnek megfelelően.

Az első évfolyamon félévkor és év végén, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szóveges minősítéssel értékeljük. A szóveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

- kiválóan teljesített
- jól teljesített
- megfelelően teljesített
- felzárkóztatásra szorul

Az első évfolyamon félévkor és év végén, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók munkáját az egyes tantárgyakhoz készített saját értékelő lapok, a szóveges értékelést szoftverrel előállított, illetve a tájékoztató füzetben lévő értékelő lapok segítségével értékeljük.

A második évfolyamon év végén, valamint a harmadik-nyolcadik, kilencedik-tizenkettedik évfolyamon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét osztályzattal minősítjük.

- Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1), kitűnő (5)

Dicséretet kaphat az a tanuló, aki a tanév során az adott tantárgy tantervi követelményeit magas szinten sajátította el. Csak jeles osztályzata van a tantárgyból az adott tanévben. Félévi értesítőbe, bizonyítványba ezt „D”-vel jelöljük.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

1-8. évfolyamon:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-30%	elégtelen (1)
31-54%	elégséges (2)
55-70%	közepes (3)
71-84%	jó (4)
85-100%	jeles (5)

9-12. évfolyamon:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-39%	elégtelen (1)
40-59%	elégséges (2)
60-79%	közepes (3)
80-89%	jó (4)
90-100%	jeles (5)

A tanuló mentesítése

A főigazgató a tanulót kérelmére – kiskorú tanuló esetében a szülő kérelmére – felmentheti az iskolai kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,

- ha a tanuló egyéni adottságai,
- sajátos nevelési igénye,
- továbbá sajátos helyzete ezt indokoltá teszi.

Ha a kérelem az összes tanórai foglalkozás alóli felmentésre irányul, egyéni munkarend szerint való tanulási formát a szülő kérése alapján az OH engedélyezhet.

A főigazgató a tanulót kérelmére mentesítheti a készségtárgyak tanulása alól, ha azt egyéni adottsága vagy sajátos helyzete indokoltá teszi.

A mentesítés, az értékelés a szakértői véleményben foglaltak szerint történik.

A magatartás és a szorgalom helyi minősítésének elvei:

A tanuló magatartásának értékelésénél és minősítésénél:

- példás
- jó
- változó
- rossz

A tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél:

- példás
- jó
- változó
- hanyag

A tanulók magatartásának értékelése

Példás:

- Annak a tanulónak a szorgalma, aki a tantervi követelményeket képességeinek megfelelő szinten, példamutató törekvéssel igyekszik elsajátítani.
- Munkája pontos, megbízható, precíz, törekszik a hibátlan munkavégzésre.
- Társaitól, közösségtől kapott feladatokat a legjobb tudása szerint teljesíti. Egyenletes és kiemelkedő tendenciát mutat szorgalom terén.
- Kötelességtudásában példát mutat a közösségnek, ha képessége olyan segíti társait. A tanórákon aktívan részt vesz az ismeretszerzésben, igen érdeklődő.
- Érdeklődése sokirányú, egyes tantárgyakban a tananyagon felül is produkál, ismeretanyaga a tananyagon kívülre is kiterjed.

- Igazolatlan hiánnyal nem rendelkezik.

Jó:

- Életkori sajátosságoknak megfelelően az a tanuló, aki jó kezdeményezéseivel tevékenyen részt vesz a közösségi munkában. Felsőben önként vállalt, míg alsóban a rábízott közösségi feladatokat maximálisan teljesíti.
- A házirendben foglaltakat betartja, s ezzel társainak jó példát mutat. Fegyelmezett és aktív a tanítási órákon az iskolai és az iskolán kívüli rendezvényeken, foglalkozásokon.
- Viselkedésével, jellemével pozitívan befolyásolja közössége fejlődését
- Fegyelmező intézkedés vele szemben nincs, és igazolatlan mulasztása sincs.
- Munkavégzése megbízható, pontos és lelkiismeretes.
- Megnyilvánulásaiban őszinte.
- A példás magatartás megítélésénél egyértelmű a tanár és a tanuló közösség állásfoglalása.
- Az a tanuló, akinek neveltségi szintjében, emberi kapcsolataiban apróbb hiányosságok tapasztalhatók, de törekszik a kijavításukra.
- Részt vesz a közösség munkájában, a rábízott feladatokat legjobb tudása szerint teljesíti.
- A házirendet igyekszik betartani és igazolatlan mulasztása nincs.
- A tanítási órákon, a tanórán kívüli foglalkozásokon nem merül fel visszatérően olyan kifogás, amely fegyelmi eljárást von maga után.
- Viselkedését képes szabályozni, jellemét engedi a nevelők és a közösség által irányítani.

Változó:

- Az a tanuló, aki kivonja magát a közösségi munkából, vagy vonakodva vesz részt benne.
- Rendezetlen, ingadozó, fegyelmeztelen magatartásával bomlasztja közösséget, annak egészséges fejlődését.
- A tanítási órákon, óráközi szünetekben, iskolán kívüli foglalkozásokon, az utcán megszegi a házirend előírásait.
- Szabadidejét nem hasznosan tölti.
- Társaival szemben időként durva, goromba, nem segítőkész.
- Önértékelése irreális, felelősségérzete, rendszeretete ingadozó.
- Viselkedésében megbánás tapasztalható.

Rossz:

- Az a tanuló, aki kivonja magát a közösségi munkából, fegyelmezetlenségével hátráltatja a közösség fejlődését, hibáit nem látja be, szándékosan árt a közösségnek.
- Viselkedésével zavarja a tanórák rendjét és hátráltatja tevékenységükben társait.
- • Igazolatlan mulasztásai vannak, igazolatlanul távol marad a kötelező iskolai foglalkozásokról.
- Olyan fegyelmi vétséget követ el, hogy fegyelmi ügyének elbírálása főigazgatói vagy nevelőtesti szinten történik.
- Viselkedése alig korlátozható, általában rossz példát mutat társainak, rontja az iskola hírnevét.
- Felnőttekkel szemben gyakran neveletlenül viselkedik, tiszteletlen, társaival durván beszél, verekedik.
- Szabad idejét csavargással, környezetének háborításával tölti.

A tanulók szorgalmának értékelése

Példás:

- Annak a tanulónak a szorgalma, aki a tantervi követelményeket képességeinek megfelelő szinten, példamutató törekvéssel igyekszik elsajátítani.
- Munkája pontos, megbízható, precíz, törekszik a hibátlan munkavégzésre.
- Társaitól, közösségtől kapott feladatokat a legjobb tudása szerint teljesíti. Egyenletes és kiemelkedő tendenciát mutat szorgalom terén.
- Kötelességtudásában példát mutat a közösségnek, ha képessége olyan segíti társait. A tanórákon aktívan részt vesz az ismeretszerzésben, igen érdeklődő.
- Érdeklődése sokirányú, egyes tantárgyakban a tananyagon felül is produkál, ismeretanyaga a tananyagon kívülre is kiterjed.

Jó:

- A tanuló szorgalma, az érdeklődésének megfelelő tantárgyban a képességeinek és körülményeinek megfelelően folyamatos, jó teljesítmény tanúsít.
- A többi tantárgyából kötelességtudóan, képességei és hajlamai arányában igyekszik a tantervi anyagot elsajátítani.
- A kapott megbízásokat rendszeresen elvégzi, esetenként önként is vállal munkát. A tanításhoz szükséges felszereléseket, eszközöket magával hordja, és rendben tartja.
- Szorgalma általában egyenletes, de ha lanygul is, nevelői ösztönzésére ismét a tőle megszokott teljesítményt nyújtja.

Változó:

- Annak a tanulónak, akinek a teljesítménye alacsonyabb, mint amilyenre képessége vagy szociális körülményei folytán lehetősége van.
- A kapott feladatokat felületesen, hibásan végzi el. Kötelességét csak állandó figyelmeztetésre és ellenőrzés hatására végzi el.
- Taneszközeit, felszerelését gyakran otthon hagyja.
- Munkája változékony, gyakran dolgozik képességszintje alatt.
- Szétszórtság jellemzi, ritkán figyel valamire.

Hanyag:

- A tanuló szorgalma, ha fegyelmezetlenül dolgozik, megbízhatatlan, a munkáját nem végzi el.
- Akaratgyenge, teljesítménye jóval alacsonyabb, mint amilyenre képessége, vagy szociális körülményei indokolnák.
- A tanításiórákon nem figyel, passzívmagatartást tanúsít, munkavégzése megbízhatatlan, pontatlan.
- Érdektelenség, teljes közömbösség jellemzi.
- A kapott feladatokat egyáltalán nem, vagy csak néha végzi el.

10. Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Tehetséggondozó, felzárkóztató és egyéni foglalkozások

Az egyéni képességek kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását biztosító tanórán kívüli egyéni vagy csoportos foglalkozások. Az alkalmi foglalkozások idejéről és helyszínéről a szaktanár köteles tájékoztatni a tanulókat. A heti rendszerességgel szervezett foglalkozásokat az éves ütemtervben határozzuk meg és az osztályfőnökök segítségével jelezzük a tanulóknak.

Felzárkóztató foglalkozásokra a szaktanárok javaslata alapján történik a tanulók szervezése. Az osztályfőnök írásban értesíti a szülőt a szaktanár javaslatáról.

Amennyiben a szülő egyetért a javaslattal (írásban), akkor a tanuló köteles járni a foglalkozásra mindaddig, amíg azt a szaktanár javasolja. A felzárkóztató foglalkozások szervezésének formái:

- egyéni (1-3 fő)
- csoportos (8-10 fő).

Szakkörök

A tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök indításáról - a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével - minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt. Szakkörök, sportkörök szervezésének elve, hogy indítását pedagógus kezdeményezheti az iskola főigazgatójánál szeptember 5-ig. Beindításának feltétele:

- főigazgatói jóváhagyás,
- legalább 8 regisztrált fő megléte,
- szakköri foglalkozástervezet benyújtása és elfogadása.

A szakkörre különböző korosztályú tanulók egyidejűleg is jelentkezhetnek, de figyelembe lehet venni a szakkört tartó pedagógus ajánlását. A szakkörrel tanuló pedagógus javaslatára, főigazgatói döntéssel eltiltható, amennyiben zavarja és akadályozza a szakköri foglalkozást.

Szakköri foglalkozást külső szakember is tarthatja. Ennek díjazása mindenkor megegyezés tárgya.

Versenyek, vetélkedők, bemutatók

Az iskolaközösségek által szervezett események, melyekre előzetesen lehet jelentkezni.

Kirándulások

Az iskola nevelői az osztályok számára, a munkaközösségek az egész iskolaközösség számára szervezhetik. A tanulók részvétele a kiránduláson önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Napközi és tanulószoba szervezésének elvei:

Iskolánkban 1-4. évfolyamon napközis, 5-8. évfolyamon tanulószobai foglalkozást szervezünk.

Az iskolában működő napközis és tanulószobás csoportok részére fontosnak feladatnak tartjuk, hogy:

- Gyermekközpontú, otthon pótló, derűs, nyugodt és szeretetteljes légkört biztosítsunk. Fontos, hogy a gyerekek jól érezzék magukat a napköziben/ tanulószobán.
- A délelőtti tanítás során elsajátított szóbeli tananyag megértési szintjének felméréseivel egyénre szabott rögzítési módokat alkalmazunk. A tanulók a délelőtti tanult ismereteket rögzítik a napköziben/tanulószobán, és megtanulják alkalmazni.

- Megismertetjük a tanulókat a különböző tanulási technikákkal, melyek segítségével képesek az önálló ismeretszerzésre.
- Olyan feladattudatot alakítunk ki, mely helyes időtervezéssel optimális munkavégzést eredményez, a cél, hogy a gyerekek kötelességüknek érezzék a tanulást.
- Fontos, hogy a házi feladatokat minden tanuló a megértés szintjén elsajátítsa, és az írásbeli feladatokat a tanulás végére maradéktalanul elkészítse.
- A tevékenység akkor sikeres, ha a gyermekek írásbeli munkája a napköziben készül el, és a tanulók nagy része a szóbeli tananyagot képességeinek megfelelően a lehetőségekhez mérten megtanulja.
- Fontos a konstruktív és jó kapcsolat a szülőkkel és az osztályfőnökökkel.
- Munkánk akkor sikeres, ha ez a kapcsolat a gyermekek érdekeit, értelmi és érzelmi fejlődését szolgálja.
- A napközis és tanulószobai foglalkozásokon a tanulók megismerik és megtanulják alkalmazni az alapvető illemszabályokat.
- A házirend betartása alapvető feladat.
- A tanulók megismerik az alapvető tisztálkodási és étkezési szokásokat, egészséges életmódot alakítanak ki.
- A cél, hogy igényükké váljon az ápolts, gondozott külső megjelenés, a tisztaság és a kulturált viselkedés.
- A cél teljesülését a napközis nevelők - a mindennapi munka során - folytatott értékelése alapján, a tanévet értékelő nevelőtestületi értekezleten vizsgáljuk.

Tanulást segítő délutáni foglalkozások alsó tagozatban

A délelőtti tevékenységet lezáró óra után a délutános nevelő látja el az oktatási-nevelési feladatokat. A délutáni program a házi feladat elkészítéséből, szabad mozgásból, levegőzésből, szabadon választott tevékenységekből áll.

Tanulási idő a szakórákon túl:

- 1-2. osztályban legfeljebb 30 perc
- 3-4. osztályban legfeljebb 45 perc

A napköziben a jutalmazási és büntetési fokozatokat a törvény szerint kell alkalmazni.

A napközis házirend folyamatos megszegése a napköziből való eltanácsolást vonhatja maga után.

Tanulást segítő délutáni foglalkozások felső tagozatban:

A felső tagozatos tanulóink szaktanárok felügyelete mellett készülhetnek fel szóbeli és írásbeli feladataikból és lehetőséget kapnak szabadon választott tevékenységek eltöltésére a következő beosztás szerint:

- 13:20 – 15:05 óráig szakórákra felkészülés, illetve tervezett szabadidős foglalkozások (2-szer 45 perces időintervallumban). A foglalkozások tanulószobának minősülnek.

- 15.15-16.00 óráig kötetlen szabadidős foglalkozások

Tanulást segítő délutáni foglalkozások a középfokú oktatásban:

A középfokú oktatásban részt vevő tanulóink szaktanárok felügyelete mellett készülhetnek fel a másnapi tanórákra. Ezen kívül lehetőségük van felzárkóztató és tehetséggondozó foglalkozásokon részt venni, illetve igénybe vehetik a mentorálási programot is.

11. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag biztosítása

A nemzeti, etnikai kisebbséghez nem tartozó tanulók részére a településünkön és a környező településeken élő kisebbségek kultúrájának megismerését alapvetően integrált oktatás formájában biztosítjuk. A tantárgyi keretek között megjelenő, a kisebbségek kultúrájának, képzőművészetének, zenei világának, népviseletének és életmódjának megismerésére szolgáló ismeretanyag nem elkülönítetten, hanem az évfolyamok tantervi követelményeiben beépítve, az egyes témakörök részterületeiként jelennek meg, és azok a Magyarországon élő összes népcsoporttal együtt kerülnek tárgyalásra. Kiemelten foglalkozunk a településünkön nagy számban élő roma kisebbség kultúrájával. A településen élő nemzeti, etnikai kisebbség kultúrájának megismerését az alábbi tevékenységek szolgálják:

- tanórák
- osztályfőnöki órák
- tanórán kívüli tevékenységek:
- szakkörök,
- hagyományőrző rendezvények,
- kiállítások rendezése, szervezése,
- szabadidős tevékenységek,
- táborozások,
- színház- és múzeumlátogatás,
- hangverseny látogatás,
- iskolai fellépések.

A tanórán és a tanórán kívüli tevékenységben lehetőség nyílik a toleranciára való nevelésre, a másság megismerésére, tiszteletben tartására.

12. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek

Az egészségnevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnővekvő nemzedék minden tagja képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az egészségi állapotot érintő hatásokat és ez által képessé váljon az egészség megőrzésére, illetve a veszélyeztető hatások csökkentésére.

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnővekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskolának segítenie kell azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják.

Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely lehetőséget teremt, és képessé teszi az embereket arra, hogy egyre fokozódó kontrollt szerezzenek saját egészségi állapotuk felett, és ez által képessé váljanak annak javítására, alakítására. Az egészséget tehát, mint a mindennapi élet erőforrását, nem pedig mint életcélként kell értelmezni.

Az egészségfejlesztés sarokpontjai a következők:

- az egész lakosságra irányul, és az együttműködésre épít
- az okok feltárására és a feltételek megteremtésére irányul a társadalom különböző szereplőivel való együttműködésben
- az egyén autonómiája érvényesül az egészséget befolyásoló döntésben és aktivitásban.
  - Az egészséges életmódra nevelés nem csak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékékként való tiszteltetésére is nevel.

A Köznevelési törvény szerint (128. § (1))a teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

A mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- a) az egészséges táplálkozás,
- b) a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- d) a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- f) a személyi higiénié területére terjednek ki.

A teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, és beilleszthető az átfogó prevenciós programokba.

Célunk olyan egészségfejlesztő program kidolgozása, amelynek eredményeként a tanulóknál erősödjenek a személyiségfejlesztő hatások, csökkenjenek az ártótényezők, és az iskola befejezésekor a diákok saját életükre alkalmazni tudják az elsajátítottakat.

Képesek legyenek figyelemmel kísérni:

- viselkedésüket, az életvezetésük helyes alakítását,
- az egészségkárosító magatartásformák elkerülését,
- a betegségeket a korai szűrésekben való részvétel révén megelőzni,
- tudjanak sajátos étrendet, mozgásprogramot kialakítani egészségük megőrzése érdekében,
- erősítsék a társas-kommunikációs készségeik fejlesztését és a konfliktuskezelési magatartásformák fejlesztését.

Általános céljaink a következők:

1. Minden rendelkezésre álló eszközzel elősegíteni a tanulók, a nevelőtestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.
2. Együttműködést alakítunk ki az egészségügyi és gyermekvédelmi szakemberekkel, a szülőkkel, diákokkal annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.
3. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az egészséges étkezésnek, a testedzésnek, a szabadidő helyes eltöltésének.

4. Teret adunk a lelki egészségfejlesztést és tanácsadást biztosító programoknak.
5. Olyan nevelési-oktatási gyakorlatot folytatunk, amely tekintetbe veszi a tanulók és a pedagógusok jóllétét és méltóságát.
6. Az egészség megőrzésére törekszünk a tanulók, családjaik és az iskola dolgozóinak körében.

Az egészségi állapotot szakemberek szerint négy alapvető tényező határozza meg:

- a) genetikai tényezők,
- b) környezeti tényezők,
- c) életmód,
- d) az egészségügyi ellátó rendszer működése.

Az iskola a fentiek közül érdemi hatást az iskola-egészségügyi ellátás minőségére és az életmódra, vagyis a két utóbbira tud gyakorolni.

Az egészségfejlesztés magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéné, az önségítés feladatait, módszereit. Valójában az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi a gyerekeket és felnőtteket az egészséget meghatározó tényezők felületeire és ezáltal, egészségük javítására.

Egészségfejlesztési célunk iskolánkban: testi, pszichikai, szellemi szempontból egészséges fiatalok nevelése.

Módszereink:

1. Higiénikus, egészséges életvitel

Az ember legfontosabb biológiai, pszichológiai, szociálpszichológiai jellemzőinek megismertetése (biológia órák).

Emberismeret, empátia, alkalmazkodó készség (osztályfőnöki órák). Egyén és közösség (osztályfőnöki órák).

Kulturált viselkedés (osztályfőnöki órák).

2. Betegségek elkerülése, egészség megóvása

- Testi és személyi higiénia, tisztálkodás, öltözködés (osztályfőnöki és természetismeret, biológia órán)
- Személyi higiénia, öltözködés (osztályfőnöki órák)
- Közlekedés kultúra és biztonság (osztályfőnöki órák)
- Étrend (osztályfőnöki órák)

- Baleset-megelőzés, elsősegély-nyújtási ismeretek
- Testnevelési, tömegsport rendezvényeken való részvétel
- Egészségmegőrzési programok a Csuha-héten

3. Lelki egészség megóvása, krízis prevenció

- önismeret, mely vonatkozik a fiatalok szociális egészségi és érzelmi állapotára, magatartásbeli hiányosságokra,
- stresszt oldó technikák: sikeres emberek életútjának bemutatása (művészek, tudósok), emberismeret, empátia egyéni képességek és célok összhangja (osztályfőnöki órán)

4. Függőséghez vezető motívumok feltárása, egészségkárosító szokások megelőzése

- egészségkárosító élvezeti szerek, serkentők, nyugtatók drogok,
- szenvedélybetegségek,
- függőséghez vezető okok feltárása, tudatosítása.

5. A családi életre, szülővé nevelés témakörei

- barátság, partnerkapcsolatok, a család funkciója, jelentősége, érzések – érzelmek – értékek, családtervezés,
- terhesség, szülés, csecsemőgondozás,
- AIDS és más szexuális úton terjedő betegségek, szülői felelősség – konfliktusok feloldása, családalapítás, családjogi törvény,
- betegebiztosítás, egészségügyi szolgáltatások igénybevételek módjai.

6. Szabadidő – kultúra fejlesztése

A mai családok életére a túlterheltség, a túlhajszoltság a jellemző, ezért a szülő „nem ér rá” gyermekével foglalkozni. Hiányzik az értékorientált nevelés, így fiataljaink gyakran nem tudják mi a helyes és helytelen szórakozási mód. A szociálisan hátrányos helyzetű tanulóinknál a család különböző okok miatt nem tudja ezt a feladatot ellátni, illetve nem megfelelően. Emiatt a kulturált szórakozás megtanítása rendkívüli jelentőséggel bír, hogy gyerekeink a stressz és unalom elől ne az alkohol, drog és egyéb pótcselekvések világába meneküljenek.

A kitűzött célok megvalósítása a tanuló, az egyén autonómiájára épül, hiszen ahogy nevelni nem lehet önmaga ellenében az embert, úgy egészséges emberré sem válhat senki anélkül, hogy ehhez önmaga ne járulna hozzá.

Az egészség pedig azáltal keletkezik, hogy az ember törődik saját magával és másokkal, hogy képes döntéseket hozni és életkörülményeit kézben tartani. Erre kell ösztönözni diákjainkat, és rajtuk keresztül az új nemzedéket.

13. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az főigazgató felelős azért, hogy az intézmény minden dolgozója, tanulója, a szülők és a társadalmi partnerek számára elérhető legyen a köznevelési intézményi esélyegyenlőségi program, ismerjék és kövessék a benne foglaltakat. Az ő felelőssége annak biztosítása is, hogy az intézmény dolgozói minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a program végrehajtásához. Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg kell tennie a szükséges lépéseket.

Az főigazgató felelős a köznevelési intézményi esélyegyenlőségi program megvalósításának koordinálásáért, a program végrehajtásának nyomon követéséért, és az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálásáért.

A nevelőtestület minden tagja felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjon minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteit bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyen. A nevelőtestület minden tagjának felelőssége továbbá, hogy ismerje a programban foglaltakat és közreműködjön annak megvalósításában; illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezze azt a felettesének, illetve az illetékes munkatársának.

Minden, az intézménnyel szerződéses viszonyban álló, szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy ismerje a köznevelési intézményi esélyegyenlőségi programot és magára nézve is kötelezőként kövesse azt.

Esélyegyenlőség működtetésének feladatai:

- a társadalmilag hátrányos helyzetű, valamint a pszichésen sérült tanulók számára olyan pedagógiai programok, eljárások, információs fórumok, oktatásszervezési technikák biztosítása, amelyek segítik e tanulók társadalmi integrációját, hogy képességeiknek megfelelő egyéni tanulási utat járhassanak be,
- az intézmény szolgáltatásaihoz való hozzáférés egyenlőségének biztosítása,
- az esélyteremtést támogató intézkedések, szolgáltatások megvalósítása a hátrányok kompenzálása és az esélyegyenlőség érdekében,
- a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülése,
- a testi fogyatékosok számára az intézmény teljes körű akadálymentesítése,
- az intézmény minden dolgozója, tanulója, szülők és társadalmi partnerek számára elérhető legyen az intézményi esélyegyenlőségi program, ismerjék és kövessék a benne foglaltakat,

- iskolánkban a hátránnyal élő tanulók semmilyen módon ne legyenek megkülönböztetve társaiktól,
- az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben a szükséges lépések megtétele.

Az esélyegyenlőség biztosítására kiemelt céljaink:

- olyan pedagógiai környezet kialakítása, mely tiszteletben tartja a sokszínűséget, mentes a hátrányos megkülönböztetéstől, jogellenes elkülönítéstől, biztosítja a közneveléshoz való egyenlő esélyű hozzáférést,
  - biztosítani az intézményben a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését,
  - elősegíteni a hátrányos helyzetű csoportok esélyteremtését, szükség szerint egyének, társadalmi csoportok előnyben részesítése által az esélyegyenlőtlenség felszámolásának érdekében az alábbi tevékenységek során:
    - a beiratkozásnál, felvételinél,
    - tanításban, ismeretközvetítésben,
    - a gyerekek egyéni fejlesztésében,
    - az értékelés gyakorlatában,
    - tanulói előmenetelben,
    - a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában,
    - a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében,
    - a továbbtanulásban, pályaaorientációban,
    - a humán erőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében,
    - a partnerség-építésben és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

Méltányos oktatásszervezés keretében biztosítjuk az intézmény szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáférést (pl. tanulószoba, napközis foglalkozás, szakkörök, szabadidős és szülői programok stb.)

14. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A tanulók jutalmazásának formái

Jutalmazás formája	Mely tevékenységért	Az adományozás ideje	Az adományozó
Szaktanári dicséret	kiemelkedő szaktárgyi munka	folyamatos	szaktanár

Osztályfőnöki dicséret / szóbeli, írásbeli/ Napközis nevelői dicséret.	A közösségért tett munkáért A napközis csoportban végzett kiemelkedő munkáért	folyamatos	Az osztályfőnök, a szaktanár, a napközis nevelő, a DÖK javaslata alapján
főigazgatói dicséret	- versenyeken elért I-III. helyezés, - megyei verseny -5 osztályfőnöki dicséret után -városi rendezvényen való részvétel	folyamatos	Az főigazgató az osztályfőnök javaslatára
Jutalomkönyv	A versenyekért és kiemelkedő tanulmányi munkáért, példamutató magatartásáért	Évenként egy alkalommal	Gyermekszervezet vezetője
Oklevél	Kiemelkedő tanulmányi munkáért és példamutató magatartásáért	A tanév végén	Az főigazgató
Nevelőtestületi dicséret	Országos versenyértés példamutató magatartásáért, kiemelkedő tanulmányi eredményért	A tanév végén	A nevelőtestület

15. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

A pályázati lehetőségek kihasználásával tehetségpont, a helyi vállalkozókkal és az önkormányzattal kialakított jó kapcsolat segítségével megteremtjük az anyagi feltételeit azoknak a programoknak, melyeket intézményünk kiemelt feladatnak tekint. A szakmai feltételeket a jól felkészült nevelők színvonalas oktató-nevelő munkája biztosítja.

- az első évfolyamtól elkezdjük az idegen nyelv oktatását,

- a mindennapos testnevelés órakeretéből a néptánc oktatásra is adunk lehetőséget, a tehetséges tanulókat néptánc szakkör keretében versenyekre készítjük,
- a színjátszó kör lehetőséget ad a színészi képességekkel rendelkező, az irodalmat szerető tanulók fejlesztésére és felkészítésére,
- a sakk oktatását első osztálytól órakeretben a felsős tanulóknál szakkör formájában vezetjük be
- a kézilabda, röplabda szabályaival szakkör keretében ismerkedhetnek meg a gyerekek, mely új és eredményes sportágként jelent meg iskolánk életében,
- Tehetségpont-fejlesztése.

Az egész napos oktatás az alsóban

Az iskolánk él az egész napos oktatás lehetőségével. Intézményünk az egész napos oktatással minden tanuló számára biztosítani akarja a versenyképességet, a minőséget. Az egész napos iskolában a tanórákat és a tanórán kívüli foglalkozásokat harmonikus rendben képzelel el. A cél az, hogy az iskolában a lehető legtöbbet megkapja a diák, ami nem csak a tanuláshoz, az iskolai életúthoz, hanem a társadalomban való érvényesüléshez is hozzájárulhat.

Az egész napos iskola nem csak a tanóráról szól, hanem

- a közösség építéséről,
- a szociális tér kiszélesítéséről,
- az egyén lehetőségeinek megteremtéséről.

Olyan hely, ahol a gyerekeket és a szüleiket célzó szolgáltatás is helyet kap. Egész napos oktatás keretében a tanítás és a szabadidős tevékenységek egész napra elosztott formában, rugalmas napirend kialakítására adnak lehetőséget. Ennek egyik előnye a tanulók egyenletesebb leterhelése, mert a modell kialakítását az a törekvés vezérli, hogy az iskolában töltött időkeretbe beleférjen a tehetséggondozás, a felzárkóztatás, a sport, a szakköri (hobby) tevékenység. Ennek következtében nyílik lehetőség külön órakeret nélkül a differenciális pedagógia alkalmazására, a házi feladat elkészítésére és az esetleges korrepetálás és/vagy tehetséggondozás megvalósítására is.

Az egész napos iskola törekvése, hogy a célok és tanulási célok, valamint a tananyag és a módszerek differenciálása a lehető legnagyobb mértékben, a meglévő tudások aktivizálásával, azokra építve, de új tudások cseréjére is sort kerítve valósuljon meg.

Az egész napos iskola gyakorlatában a pedagógusok konkrét feladata a tanulók képességeinek, készségeinek, kompetenciáinak tudatos fejlesztése. Ennek érdekében a tudományterületek, a hozzájuk kapcsolódó készség-, képesség-és attitűd-fejlesztések, a tanulók különböző irányú, sokféle megközelítése az elvárás. Ehhez a módszerek, a tanulásszervezési formák, tevékenységközpontú és a differenciális pedagógiák alkalmazása vezet.

Az egész napos iskola célja a személyiség egészét átható fejlődés eredményeinek a rögzítése.

Azt gondoljuk, hogy bár az iskola nem szakadhat el a gyökereitől, pedagógiai és társadalmi környezetétől, de a tanulás-pedagógiák aktuális eredményeinek ismeretére is szüksége van. Azt is gondoljuk, hogy iskola nem független az aktuális társadalmi, közvetlen környezeti tendenciáktól. Az elmúlt évek gazdasági és társadalmi változásai az iskoláktól is –eltérő mértékben ugyan – de biztosan változásokat várnak el. Az átalakuló és változó társadalmi (szülői) igények kielégítésének egyik megoldása lehet az egész napos iskola.

Az egész napos iskolában jelentős szerepe és felelőssége van az intézmény menedzsmenájének, valamint a pedagógusoknak, hiszen sikerét nagyban befolyásolják a pedagógusok nézetei, előzetes tapasztalatai is. Ezért kulcseleme a pedagógusok megnyerése, mert aktív támogatásuk nélkül a program intézményi szinten nem valósítható meg.

Nem kerülhető meg a szülők párhuzamos felkészítése sem, mint ahogy a sikeresség érdekében át kell formálni az iskola kommunikációs stratégiáját, fejleszteni kell az ezt biztosító infrastruktúra anyagi és személyi feltételrendszerét. Az attitűd-váltás (tudatformálás), legyen szó bármely szereplőről vagy érintettről, azért nélkülözhetetlen, mert az egész napos iskola jelenéről és jövőjéről történő gondolkodás ilyen módon válhat a helyi közösség és társadalom számára is valóban köz(ös)üggé.

Ha a szülő nem kíván élni az egész napos iskola lehetőségével, akkor kérheti gyermeke napközis ellátását.

Időfelhasználás az egész napos iskolában

	Kerete az RJR-modell alapján (ráhangolódás, jelentésteremtés, reflexiók).	A szakasz funkciója
8.00 – 8.45 45 perc	Modulok: bevezetés, ráhangolódás	Ráhangolódás
8.45 – 10.15 (90 perc)	Tanóra	Jelentésteremtés , (tartalomfeldolgozás, fejlesztés, felkészülés, szabadidő eltöltésstb.)
10.15 – 11.15 (60 perc)	Modulok: Sport – pihenés	
11.15 – 12.45 (90 perc)	Egyéni menü: differenciálás, felzárkóztatás, tehetséggondozás, egyéni (házi) feladat adás.	
12.45 – 13.45 (60 perc)	Ebéd, szabadidő	
13.45 – 14.45 60 perc	Modulok: tudomány, művészet	

14.45 – 15.45 (60 perc)	Tanóra	
15.45 – 16.00 (15 perc)	Modulok – zárás	Reflexiók

Összes időfelhasználás: 345 perc (7 teljes – hagyományos értelemben vett tanóra és még 30 perc)

Ebből

- Tradicionális formában megtartott tanóra: 150 perc
- Modul-rendszerben felhasznált idő: 195 perc

(Ez részben egyéni fejlesztés, tartalmában közvetlenül köthetően a tanórához: 90 perc, azaz a tanórákkal együtt 240 perc, azaz 5 hagyományos tanóra. A többi a szabadidő)

Az iskola valamennyi évfolyamát átfogó helyi tantervet használ.

A helyi tanterveket a mellékletek tartalmazzák.

16. Középiskola esetében a 11–12. évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatok és követelmények a Nat és az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendelet alapján

Az emelt szintű érettségire történő felkészítés a 11-12. évfolyamokon a 40/2002. (V:24.) OM rendelet az érettségi vizsga részletes követelményeiről alapján történik.

Intézményünk a kötelező érettségi vizsgatárgyakon kívül a technikumi képzésben szakmai érettségi vizsgát szervez ötödik tantárgyként. Így nincs szabadon választható tantárgy.

17. Amennyiben az iskola egésznapos iskolaként működik, az oktatásért felelős miniszter által kiadott, vagy saját maga által kidolgozott és az Nkt.-ban meghatározottak szerint jóváhagyott nevelési-oktatási program

Az iskola valamennyi évfolyamát átfogó helyi tantervet használ.

Az egész napos oktatás az alsóban

Az iskolánk él az egész napos oktatás lehetőségével. Intézményünk az egész napos oktatással minden tanuló számára biztosítani akarja a versenyképességet, a minőséget. Az egész napos iskolában a tanórákat és a tanórán kívüli foglalkozásokat harmonikus rendben képzelel el. A cél az, hogy az iskolában a lehető legtöbbet megkapja a diák, ami nem csak a tanuláshoz, az iskolai életúthoz, hanem a társadalomban való érvényesüléshez is hozzájárulhat.

Az egész napos iskola nem csak a tanóráról szól, hanem

- a közösség építéséről,
- a szociális tér kiszélesítéséről,
- az egyén lehetőségeinek megteremtéséről.

Olyan hely, ahol a gyerekeket és a szüleiket célzó szolgáltatás is helyet kap. Egész napos oktatás keretében a tanítás és a szabadidős tevékenységek egész napra elosztott formában, rugalmas napirend kialakítására adnak lehetőséget. Ennek egyik előnye a tanulók egyenletesebb leterhelése, mert a modell kialakítását az a törekvés vezérli, hogy az iskolában töltött időkeretbe beleférjen a tehetséggondozás, a felzárkóztatás, a sport, a szakköri (hobby) tevékenység. Ennek következtében nyílik lehetőség külön órakeret nélkül a differenciális pedagógia alkalmazására, a házi feladat elkészítésére és az esetleges korrepetálás és/vagy tehetséggondozás megvalósítására is.

Az egész napos iskola törekvése, hogy a célok és tanulási célok, valamint a tananyag és a módszerek differenciálása a lehető legnagyobb mértékben, a meglévő tudások aktivizálásával, azokra építve, de új tudások cseréjére is sort kerítve valósuljon meg.

Az egész napos iskola gyakorlatában a pedagógusok konkrét feladata a tanulók képességeinek, készségeinek, kompetenciáinak tudatos fejlesztése. Ennek érdekében a tudományterületek, a hozzájuk kapcsolódó készség-, képesség-és attitűd-fejlesztések, a tanulók különböző irányú, sokféle megközelítése az elvárás. Ehhez a módszerek, a tanulószervezési formák, tevékenységközpontú és a differenciális pedagógiák alkalmazása vezet.

Az egész napos iskola célja a személyiség egészét átható fejlődés eredményeinek a rögzítése.

Azt gondoljuk, hogy bár az iskola nem szakadhat el a gyökereitől, pedagógiai és társadalmi környezetétől, de a tanulás-pedagógiák aktuális eredményeinek ismeretére is szüksége van. Azt is gondoljuk, hogy iskola nem független az aktuális társadalmi, közvetlen környezeti tendenciáktól. Az elmúlt évek gazdasági és társadalmi változásai az iskoláktól is –eltérő mértékben ugyan – de biztosan változásokat várnak el. Az átalakuló és változó társadalmi (szülői) igények kielégítésének egyik megoldása lehet az egész napos iskola.

Az egész napos iskolában jelentős szerepe és felelőssége van az intézmény menedzsmentjének, valamint a pedagógusoknak, hiszen sikerét nagyban befolyásolják a pedagógusok nézetei, előzetes tapasztalatai is. Ezért kulcseleme a pedagógusok megnyerése, mert aktív támogatásuk nélkül a program intézményi szinten nem valósítható meg.

Nem kerülhető meg a szülők párhuzamos felkészítése sem, mint ahogy a sikeresség érdekében át kell formálni az iskola kommunikációs stratégiáját, fejleszteni kell az ezt biztosító infrastruktúra anyagi és személyi feltételrendszerét. Az attitűd-váltás (tudatformálás), legyen szó bármely szereplőről vagy érintettől, azért nélkülözhetetlen, mert az egész napos iskola jelenéről és jövőjéről történő gondolkodás ilyen módon válhat a helyi közösség és társadalom számára is valóban köz(ös)üggé.

Ha a szülő nem kíván élni az egész napos iskola lehetőségével, akkor kérheti gyermeke napközis ellátását.

Időfelhasználás az egész napos iskolában

	Kerete az RJR-modell alapján (ráhangolódás, jelentésteremtés, reflexiók).	A szakasz funkciója
8.00 – 8.45 45 perc	Modulok: bevezetés, ráhangolódás	Ráhangolódás
8.45 – 10.15 (90 perc)	Tanóra	Jelentésteremtés , (tartalom-feldolgozás, fejlesztés, felkészülés, szabadidő eltöltésstb.)
10.15 – 11.15 (60 perc)	Modulok: Sport – pihenés	
11.15 – 12.45 (90 perc)	Egyéni menü: differenciálás, felzárkóztatás, tehetséggondozás, egyéni (házi) feladat adás.	
12.45 – 13.45 (60 perc)	Ebéd, szabadidő	
13.45 – 14.45 60 perc	Modulok: tudomány, művészet	
14.45 – 15.45 (60 perc)	Tanóra	
15.45 – 16.00 (15 perc)	Modulok – zárás	Reflexiók

Összes időfelhasználás: 345 perc (7 teljes – hagyományos értelemben vett tanóra és még 30 perc)

Ebből

- Tradicionális formában megtartott tanóra: 150 perc
- Modul-rendszerben felhasznált idő: 195 perc

(Ez részben egyéni fejlesztés, tartalmában közvetlenül köthetően a tanórához: 90 perc, azaz a tanórákkal együtt 240 perc, azaz 5 hagyományos tanóra. A többi a szabadidő)

18. Az iskola valamennyi évfolyamát átfogó helyi tantervet használ

Ezeket a mellékletek tartalmazzák.

19. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabálya (többcélú intézmény)

Az iskola a további felvételi, átvételi kérelmek teljesítésének, továbbá a tanulók osztályba vagy csoportba való beosztásának szempontjai, prioritásai:

Iskolai osztály, csoport: az a legalább egy nevelési évre, tanévre alkotott oktatásszervezeti egység, amely meghatározott közös pedagógiai feladatok végrehajtására alakul azonos feladatellátási helyrejáró tanulókból. (Nkt. 4. § 21.pont)

Osztályba sorolás: Az első osztályokba az óvodai szakvélemények alapján az iskolaérett gyermekek kerülnek. A csoportok létszámát az Nkt. 4. sz. melléklete által meghatározott létszámok alapján alakítjuk ki, figyelembe véve az osztályok közötti HHH arányokat.

A szülői elbeszélgetés és a tájékoztatás alapján a gyermek érdeklődésének megfelelően az intézmény vezetője dönt az osztályba való sorolásról.

Az osztályváltás szülői kérelem után igazgatói elbírálás és engedélyezés alapján lehetséges.

Általános iskolai átvétel, jogviszony létesítés:

A második-nyolcadik évfolyamba történő átvételnél be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát,
- a szülő személyi igazolványát,
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt,
- sajátos nevelési igényű gyermek esetében a bizottsági szakvéleményt,
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

Átvétel más intézményből:

A középfokú oktatás átvétel, jogviszony létesítés:

Iskolánk felvételi vizsgát nem tart, csak egy kötetlen beszélgetést folytat a tanulóval és a szüleivel. A felvételi kérelmekről a tanulók általános iskolai tanulmányi eredménye alapján dönt, a felvételiző tanuló általános iskolai tanulmányait igazoló bizonyítványában, félévi értesítőjében (ellenőrzőjében) szereplő osztályzatait, minősítései alapján.

A felvételi eljárás során a 7. osztály év végi és a 8. osztály félévi eredményeket vesszük figyelembe az alábbi tantárgyakból: magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, fizika, kémia, biológia, földrajz, digitális kultúra.

Az intézménybe történő felvételi eljárás során előnyt élvez a baptista felekezetű családból érkező vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkező tanuló.

Általános iskolánkból jelentkező tanulók felvételének szabályai:

- 4.0 feletti tanulmányi átlag feletti eredmény,
- a hetedik év végi és a nyolcadik félévi magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, fizika, kémia, biológia, földrajz, digitális kultúra jegyek átlaga
- Az intézménybe történő felvételi eljárás során előnyt élvez a baptista felekezetű családból érkező vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkező tanuló.
- A beiratkozás feltétele a jogszabály által előírt iskolai végzettség igazolása. Szakképző iskolában csak ugyanabban a szakmában lehetséges az iskolaváltás, ill. eltérő szakma esetén kilencedik osztályban a tanév második hónapjának végéig, amíg a gyakorlati hiányzás ezt nem teszi kizártnak a Szakképzési törvény értelmében.

Átvétel során a tanuló bizonyítványa bemutatása után a főigazgató felvételi határozata után különbözeti vizsga nélkül a következő magasabb évfolyamon folytathatja tanulmányait. Külföldi tanuló vagy eltérő jellegű iskolából érkező diák átvétele a főigazgató egyedi elbírálása alá esik.

A 9-13. évfolyamba történő átvételnél be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát,
- a tanuló személyi igazolványát,
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt,
- sajátos nevelési igényű gyermek esetében a bizottsági szakvéleményt,
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

Átjárhatóság a szakközépiskola és más iskolatípusok között

Az iskolai rendszerű szakképzésben kiemelkedő jelentősége van az egyes iskolatípusok, szakmacsoportok, szakképesítések közötti átjárhatóságnak. Az alapfokú iskolából a szakképzésbe történő bekapcsolódás kérdése mellett legalább olyan fontos szabályozási kérdés a technikumban és az egyes szakképző iskolai képzési típusok közötti átjárhatóság.

A szakképzési törvény biztosította lehetőségek az általános képzési-oktatási utak kiegészítései, ám nem jelentenek kizárólagosságot. A szabályozás érinti a szakképző iskola első három éve után megszerzhető érettségit, az érettségire épülő szakképesítések érettségi nélkül történő megszerzésének a lehetőségét, valamint az érettségit nem adó és az érettségit adó iskolatípusok közötti átjárhatóságot is.

A szakképző iskolában és a technikumban is ágazati alapképzés történik a képzés első szakaszában, a 9. évfolyam végén van átjárhatóság a két iskolatípus között különbözeti vizsga nélkül. Az ágazati alapképzés ágazati alapvizsgával zárul. Az ágazati alapvizsga alkalmas egyszerű munkakörök betöltésére. A szakmai képzés lehetőséget biztosít a csak érettségizett,

gimnáziumot végeztek, valamint az egyetemi tanulmányaikat feladó fiatalok részére. Erre szolgál a technikum 2 éves képzése.

A felvétel és az átvétel helyi szabályai

- A tanulói jogviszony felvétellel vagy átvétellel keletkezik.
- A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik.
- A felvételtől és az átvételtől a főigazgató dönt.
- A tanulói jogviszony a beiratás napján jön létre, a tanulót a tanulói jogviszonyon alapuló jogok és köteleességek ettől az időponttól kezdve illetik meg és terhelik.
- Jogszabály és a házirend egyes jogok gyakorlását az első tanév megkezdéséhez kötheti.
- A tanuló osztályba vagy csoportba való beosztásáról – a szakmai munkaközösség, véleményének kikérésével – a főigazgató dönt.

A felvétel szabályai:

Iskolánk felvételi vizsgát nem tart. A szakképzési évfolyamra a tanévet megelőző 03.01. és 08.31. között lehet jelentkezni. A beiratkozás feltétele a jogszabály által előírt iskolai végzettség igazolása.

Az iskolába beadott felvételi kérelmeket a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló rendeletben meghatározott sorrendben kell teljesíteni.

Amennyiben iskolánk – a rendeletben megadott sorrend szerint – az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, akkor az alábbi sorrendben részesíti előnyben az azonos összesített eredményt elérő tanulókat:

- halmozottan hátrányos helyzetű,
- lakó- vagy tartózkodási helye az iskola székhelyének településén található,
- baptista felekezetű családból vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkezik a tanuló,
- az 1-3. pontban érintett csoportba tartozók fölötti létszámból sorsolás útján kell dönteni.

Átvétel vagy felvétel a szakközépiskolából:

Az átvétel csak azonos ágazaton belül lehetséges az egyes szakmák esetében.

A szakképző iskolában és a technikumban is ágazati alapképzés történik a képzés első szakaszában, a 9. évfolyam végén van átjárhatóság a két iskolatípus között különbözeti vizsga nélkül. Az ágazati alapképzés ágazati alapvizsgával zárul. A szakmai képzés lehetőséget biztosít a csak érettségizett, gimnáziumot végzettek, valamint az egyetemi tanulmányaikat feladó fiatalok részére. Erre szolgál a technikum 2 éves képzése.

16. Sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékoságának típusához és fokához igazodó fejlesztő program

Az iskola a sajátos nevelési igényű tanulók közül elláthat

- értelmi fogyatékos - enyhén értelmi fogyatékos
- beszéd fogyatékos
- autizmus spektrum zavarral küzdő
- pszichés fejlődési (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás-szabályozási) zavarral küzdő tanulót
- érzékszervi fogyatékos (hallási fogyatékoság- nagyothalló)

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóval kapcsolatos iskolai fejlesztési feladatok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai értelemben a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okokra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a tartósan kedvezőtlen környezeti hatások miatt a neurológiai érés lelassulása folytán tartós, átfogó tanulási problémákat mutatnak.

Az enyhe értelmi fogyatékoság sok esetben először iskolai tanulási helyzetekben jelentkezik, összefüggésben az alapképességek eltérő, lelassult fejlődésével. Így a tanulási sajátosságok szinte valamennyi tantárgyban generalizáltan, átfogóan és tartósan jelentkeznek.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a minél korábban megkezdett, hosszantartó, rendszeres és intenzív gyógypedagógiai fejlesztés és terápia, a tanulási képesség szintjéhez igazodó tanulási módszerek folyamatos alkalmazása, a tanulási motiváció megfelelő fejlesztése, valamint a stigmatizációs hatások (eredménytelenség a tanulásban, kisebbségi érzés kialakulása, csúfolódás stb.) megelőzése/kompenzálása a fő feladat.

A tanulási képesség fejlesztéséhez a pedagógiai, gyógypedagógiai eszközök alkalmazása mellett szükséges a környezeti, szociális feltételek javítása is.

Az enyhe értelmi fogyatékosághoz sok esetben társul más fogyatékosági típus is:

- hallássérülés,
- látássérülés,
- mozgáskorlátozottság,
- autizmus spektrumzavar.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési-oktatási szempontú jellemzői

A tanulói szükségletek ismeretében, ha nincs az intézménynek saját státuszban lévő gyógypedagógusa, szakmai támogatás igényelhető:

- az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményekben (EGYMI) működő utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatoktól;
- pedagógiai szakszolgáltatást nyújtó intézményektől; valamint
- pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézményektől.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési folyamatát meghatározó irányelvek és szempontok:

- tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon vagy (korábban) oligofrénpedagógia szakon végzett gyógypedagógus vesz részt a nevelési-oktatási és/vagy fejlesztési folyamatban, valamint szükségszerűen más szakirányon végzett gyógypedagógus és/vagy egyéb szakember (pszichológus, orvos, szociálpedagógus stb.);
- a tanórák mellett az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kötelezően részt vesznek az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozáson, amelynek célja a pszichikus funkciók fejlesztése a tanulók egyéni szükségleteinek megfelelően;
- a gyógypedagógus a partnerekkel együtt (tanuló, pedagógus, szülők stb.) egyéni fejlesztési tervet állít össze, amely konkrét, mérhető és rövid idő alatt elérhető célokra bontja le a távlati fejlesztési célokat;
- az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása, az elért eredmények összehasonlítása a kiinduló állapottal, a pedagógiai diagnosztika eszközeivel pontos és mérhető információk gyűjtése, ezek alapján az egyéni fejlesztési terv módosítása;
- a tanuló általános fejlettségi állapotának, tanulási képességeinek leginkább megfelelő tanulási tempó és absztrakciós szint biztosítása, amely tanulási területenként/tantárgyanként eltérő lehet;
- a fogalmak lassú érlelése, a sokrétű és intenzív tapasztalatszerzés, az elvonatkoztatás lépéseinek szemléltetésén alapuló folyamat a fogalmak fokozatos „bővítését” teszi lehetővé;
- a megtanultak számbavétele, rendezése és kérdések/problémák segítségével a még nem ismert válaszok keresése. A saját élmények, korábbi tapasztalatok/tudás összekapcsolása a megtanulandó fogalmakkal, cselekvésekkel;
- a gondolkodás rigiditása miatt a kérdések egyszerűsítése, a feladatelemek kis lépésekre bontása vagy analógiák alkalmazása hozzájárul a tanulóban már meglévő tudáselemek megerősítéséhez, a továbblépéshez;
- fontos a különböző képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolása, a tanuló érdeklődésének és motiváltságának elősegítése
- a tanulásra rendelkezésre álló idő változatos strukturálása, az időtartamok rugalmas változtatása, a legkedvezőbb csoportméret kiválasztása;
- az elsajátítás folyamatában alkalmazott eszköztár (pl. számológép, szótár, IKT-eszköz, gondolatérték stb.) alkalmazásának tanítása, majd felhasználásának lehetősége a tanuló számára a pedagógiai folyamat minden szakaszában;
- megfelelő tanulási környezet kialakítása

A tanuló fejlődését támogató feltételek:

- megfelelő osztálylétszám;
- az aktív tanulás biztosítása;
- a szükségleteknek megfelelő tanulásszervezési mód kiválasztása;
- a személyre szabott tanulás lehetősége;
- differenciálás alkalmazása;
- együttnevelés során a kéttanáros modell alkalmazása és/vagy a pedagógus-gyógypedagógus szoros együttműködése, rendszeres konzultációja;
- fejlesztő értékelés (tanulást támogató értékelés) alkalmazása.

A cél az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kompetenciafejlesztése a következő területeken: kommunikációs képességek, kognitív képességek, orientációs képességek, kreatív képességek, motoros képességek és szociális képességek.

Az alapkü képzés első szakaszának (1–4. évfolyam) feladatai

- A tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly.
- A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéketli tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek.

Az iskolába lépéskor a tanulók átlagosan 5-10 percet képesek koncentrálni, ezért a tanóra felépítésénél erre figyelemmel kell lenni.

Várhatóan a 4. évfolyam végére sem tudnak egy teljes tanórát koncentráltan végigdolgozni.

Az alsóban 1. évfolyamán javasolt egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni.

Az alapkü képzés második szakaszának (5–8. évfolyam) feladatai

Kiemelt feladat:

- Az alsó módszertanának további alkalmazása, hogy lehetővé váljon az alkalmazható tudás megszerzése.
- A tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül.
- Hangsúlyosabbá kell tenni az önálló tanulási tevékenységet.
- A tanulás-tanítás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is.

A 9–12. évfolyam feladatai

- A cél elsősorban az ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbe illesztése, alkalmazása, a pályaorientáció, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása, a szociális képességek fejlesztése.
- Kiemelt cél, hogy a tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket és készségeket, amelyek az önálló életvitelhez, a munkaerőpiacra történő belépéshez, helytálláshoz és az egész életen át tartó tanulás megalapozásához elengedhetetlenül szükségesek.
- A nyelvi kommunikáció fejlesztése hangsúlyos feladat.

Tanulási és nevelési célok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelési és tanulási célok megegyeznek a Natanban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul.

Testi és lelki egészségre nevelés

- Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése kiemelt feladat.
- Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek – mint a munkavégzés alapvető feltételének – kiemelt szerepe van a tanulók társadalmi beilleszkedésében. Ennek érdekében nagy hangsúlyt kell helyezni a szabad mozgás, a sport és a rekreáció lehetőségeire. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára érdemes támogatást nyújtani a kortárskapcsolatok kialakításában.
- A konfliktusok megoldásához a pedagógus modellálása és a konfliktuskezelési technikák tanítása/begyakoroltatása is szükséges.

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- A megfelelő önértékelés, a tanuló saját személyiségének megismerése nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a reális énkép, a megfelelő önismeret. Ehhez a mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése.
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés
- A kooperatív csoportmunka segíti megtapasztalni az alkalmazott szabályokat, később pedig hozzájárul a munkavállalás során szükséges együttműködési készségek fejlődéséhez. Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló a szükséges támogatással fokozatosan képessé válik a felelősségteljes döntések meghozatalára.

Médiatudatosságra nevelés

- A tanulók az egyéni sajátosságaiknak megfelelően legyenek képesek a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálására, értelmezésére, közvetítésére és alkotására. Ismerjék fel a hiteles, megbízható és fontos információkat.
- A pedagógus választékos kommunikációval segíti ezt a folyamatot, valamint fejleszti digitális kompetenciáit, és rendszeresen használ digitális eszközöket a nevelés-oktatás folyamatában, amelyeket a tanulók pszichológiai jellemzőinek megfelelően válogat és gyűjt össze.

A tanulás tanítása, pályaorientáció

- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelését ellátó intézmények biztosítják azokat az információkat és tapasztalatokat, amelyek a tanulók egyéni sajátosságainak megfelelően támogatják az életpálya-tervezést és a pályaorientációt.
- Fontos az egyénre szabott motiválás, az egyéni tanulási módok biztosítása, az élményt adó tanulási szokások kialakítása.
- Az életkori sajátosságokhoz illeszkedve törekedni kell a tanulók saját tudásáról való reális ismeretek kialakítására, valamint a növekvő felelősségvállalásra a saját tanulásukért.

- Az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés fontos a társadalmi integráció és a munkaerőpiacra történő sikeres belépés szempontjából.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

- Az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén, megértésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális felismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra.
- Ki kell hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz.
- Fontos felkészíteni a felnőttét és a tágabb környezet közügyeinek megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére. Az iskolai szinten belül ajánlott lehetőséget adni a demokratikus jogok gyakorlására (diákönkormányzat).

A fenntarthatóság, környezettudatosság

- Elengedhetetlenül szükséges a személyes megtapasztalás, a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. Ehhez fontos a környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása, az egyéni felelősség tudatosítása.
- A szorosán vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatként kell hogy jelentkezzen.

Kiemelt kompetenciaterületek

Alapkompetenciák

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Tanulási területek

Magyar nyelv és irodalom: magyar nyelv, irodalom

- Az anyanyelvi kompetencia fejlődése a tanulás célja és egyben minden ismeretszerzés eszköze is; az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kitüntetett helye van.
- Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése.
- Feladata az eredményes olvasás- és írástanulás feltételeinek megteremtése, az alapképességek kialakítása, megerősítése.
- Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában. Az irodalmi ismeretek célja, hogy a tanulókat a műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a világról, az emberi természetről, az emberi létről, az érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról.
- A Magyar nyelv és irodalom tanulási területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- A beszédfeldolgozó folyamatok erősítése.
- Figyelem, a gondolkodás, az emlékezet, az analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése.
- A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése, a relációs szókincs bővítése.
- A grafomotoros készségek fejlesztése.
- Az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció megerősítése:
- vizuális észlelés – jelfelismerés,
- akusztikus észlelés – hangok differenciálása,
- a beszédmotoros észlelés fejlesztése.
- Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.
- A rutinszerű olvasási képesség fejlesztése.
- A szövegösszefüggések megláttatása, a szövegértés fejlesztése.
- Az írás műveleteinek gyakorlása: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás fokozatai, törekvés az eszközszintű használatra.
- Szövegalkotás szóban, majd írásban.
- A helyesírási szokások megerősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- alkalmazza a tanult nyelvi fordulatokat tanulási helyzetben és a spontán beszédben egyaránt;
- képes a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartásra és viselkedésre;
- képes véleménynyilvánításra és mások véleményének meghallgatására;
- fokozódó önállósággal alkalmazza a szövegtartalmat és a beszélő szándékát tükröző kommunikációs eszközöket;
- receptív (passzív) és expresszív (aktív) szókincse bővül;
- egyéni sajátosságaihoz mértén törekszik a rendezett és olvasható írásképre;
- érdeklődésének megfelelően, hagyományos és digitális szövegek által bővíti ismereteit;
- felismer helyesírási problémahelyzeteket, képes hibakeresésre és hibajavításra.

Matematika: matematika

Ezen a területen a kognitív képességek fejlesztési lehetőségei vannak a középpontban.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- A kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos erősítése.
- A finommotorika, a térlátás, a téri és idői tájékozódás, valamint a szem-kéz koordináció fejlesztése.
- Az ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.
- Cselekvésben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése és a tapasztalatok összefoglalása.

- A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.
- A matematika tanulásához szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelt és a tényleges megoldás összevetése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- tájékozódik a térben és időben, valamint a világ mennyiségi viszonyaiban saját élményből kiindulva;
- felhasználja a megszerzett tudást, az elvont fogalmakat, szabályokat, összefüggéseket stb. kezdetben ismert, majd ismeretlen szituációkban;
- használja a problémamegoldó képességét először próbálkozás útján, majd racionális szinten;
- képes kérdéseket megfogalmazni, állításokat bizonyítani, valamint véleményt alkotni;
- ismeri a matematikai fogalmakat, a mennyiségi viszonyokat, valamint a mennyiségállandóság fogalmát a kiválogatás, összehasonlítás, csoportosítás gondolkodási műveleteinek segítségével;
- változatos feladatokban használja számolási készségét;
- emlékszik a szóbeli számoláson túl a műveleti sémákra (analógiákra), így képes műveleteket írásban elvégezni;
  - megtervezi a cselekvési sorrendet; megoldást keres: kiválasztja a lehetséges megoldásokat, a feladatot megoldja a készen kapott sémák szerint, algoritmusok segítségével, később alternatív gondolkodás mentén. A sémák alkalmazásának nehézsége esetén felismeri a lehetséges műveletet, és eszközhasználattal (pl. számológép) váltja ki;
  - összehasonlítja a feltételezést és a valóságot az eredmény helyességének megítélésében;
  - megnevezi a gyakorlatban megfigyelt tulajdonságokat, kiemeli a lényeges jegyeket;
  - elemzi és összehasonlítja a látottakat, felfedezi a különbségeket;
  - képes mennyiségeket elképzelni, cselekvéshez, történéshez fűződő megfogalmazással;
  - tanult ismereteit digitális eszközön is alkalmazza;
  - képes segítséget kérni és elfogadni, valamint együttműködni.

Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

- A tartalmak elsajátításakor figyelembe kell venni a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, ezért előnyben kell részesíteni a sajátélményű tevékenységeket.
- A személyes élmény segíti annak a belátását is, hogy a jelen eseményei nagymértékben a múlt eseményeinek eredményei, és mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára is, azaz a történelemnek, a társadalom eseményeinek mi magunk is részesei vagyunk.

- A fejlesztés kiemelt területként kezeli a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelést, a szociális érzékenységet, az értékvédő magatartás kialakítását, a környezetért érzett felelősséget.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Az időészlelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.
- Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és a társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, a világ nemzetei.
- Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése: bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.
- A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- A kommunikációs képességek fejlesztése.
- A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- Tapasztalatszerzés a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, a valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.
- Az érdeklődés felkeltése és fenntartása a világ, a társadalom eseményei iránt.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- érzékeli a különbséget a múlt és a jelen között, képes beazonosítani eseményeket saját élményből;
- elemzi a történelmi események okait és következményeit fokozatosan csökkenő segítségnyújtás mellett;
- ismeri a közös európai civilizációs és magyar nemzeti kulturális kódrendszer (szimbólumok, történelmi személyek, történetek, fogalmak, alkotások) legalapvetőbb elemeit;
- felismeri a saját szerepét, a saját feladatát, valamint a saját felelősségét;
- felismeri a szabadság, a felelősség és az emberi helytállás jelentőségét;
- tájékozódik a munkalehetőségek és a munkavállalás terén;
- az információk szerzéséhez és rendszerezéséhez infokommunikációs eszközöket használ.

Erkölc és etika

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál különös jelentőséggel bír az önfogadás, a másság elfogadása, a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása. Fontos a szociális érzékenység, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és -megoldás képességének kialakítása.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- A kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.

- Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- elfogadó attitűdöt tanúsít a hátrányos helyzetű és a különleges bánásmódot igénylő tanulók iránt;
- ismeri a különböző közösségekben való létezés formáit és lehetőségeit;
- ismeri az erkölcs, a vallás helyét és szerepét az egyén és a társadalom szempontjából;
- ismeretekkel rendelkezik a családi költségvetéstől az államháztartásig.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

- A tanulók ismeretelsajátításában a természeti-környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul.
- Nagyobb hangsúlyt kap a szemléletformálás, a természethez való pozitív viszonyulás megteremtése, az egyén és a társadalom számára fontos konstruktív – a természet védelmében, valamint a saját és mások egészségének megőrzésében tudatos – magatartás- és viselkedésformák elsajátítása.
- A tanulók a mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit. Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása, az általános és a speciális képességek fejlesztése a specifikumokra figyelve történik.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- A kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése.
- Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése, a tantárgyspecifikus fogalmak használata.
- A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, a viszonzyszavak pontos használata.
- A rész-egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és a térkép összefüggéseinek felismerése.
- Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.
- Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.
- Az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idő és tér változásának észlelése, értelmezése. Az idő észlelésének fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.
- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések, problémák felismerése, megoldások keresése.
- A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.
- A tanulási technikák (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése.
- Tanulási technikák megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, a munkalap használata.

- Kísérletek, saját tapasztalatok, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megkülönböztet anyagokat és halmazállapotokat a hétköznapi élet példáinak segítségével;
- megállapítja, majd összehasonlítja az élőlények érzékelhető jegyeit;
- megfigyeli a természet egyes ciklusait, összegyűjti az ezzel kapcsolatos tapasztalatait és ismereteit;
- irányítással, egyszerű példákkal felfedezi az állandóságot és a változást;
- jól tájékozódik a közvetlen környezetében, a szűkebb lakóterében, lakóhelyén;
- jól tájékozódik a földrajzi térben és időben;
- jól tájékozódik a földrajzi-környezeti kérdésekben, folyamatokban;
- tájékozott a hazai földrajzi-környezeti folyamatokban;
- ismeri a hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elemeit;
- tájékozott a regionális és globális földrajzi-környezeti kérdésekben;
- jól tájékozódik a térben térkép, illetve digitális alkalmazások segítségével;
- felismeri a használati tárgyak anyagait, az anyagfogalmat biztosan használja;
- ismeri saját szervezete működését, felépítését – megfigyelések, vizsgálódások, konkrét tapasztalatok segítségével;
- ismeretekkel rendelkezik a gyakoribb betegségek megelőzéséről, a környezet és az egészség közötti kapcsolat felismeréséről, az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok hatásairól;
- jól használja a háztartás, a környezet ismert és használt egyszerű gépeit, a fizikai ismereteit alkalmazza a működtetés során;
- felismeri a kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémákat;
- ismeri a háztartási szerek használatával, tárolásával kapcsolatos elővigyázatossági szabályokat;
- segítséggel alkalmazza földrajzi tudását a mindennapi életben a környezettudatos döntések meghozatalában, felelősséget érez döntései következményeiért.

Idegen nyelv: élő idegen nyelv

- Az élő idegen nyelv tanításának, tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg.
- A szülők igényei, a tanulók fejlettsége alapján az iskola hozhat döntést a 7. évfolyam előtt megkezdett idegennyelv-tanulás kérdésében.
- Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés kialakulásának támogatása. Ennek érdekében, valamint a későbbi nyelvtanulás megalapozása miatt a tanulót sikerélményekhez kell juttatni.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megismerkedik a nyelvtanulással, nyelvtudással, és pozitív viszonyulása alakul ki ezekhez;
- bekapcsolódik a szóbeliséget, interakciót igénylő alapvető, korának megfelelő játékos, élményalapú nyelvi tevékenységekbe;

- érdeklődik az idegen nyelvi információhordozók, a számítógép nyelve iránt;
- felismeri és használja a legegyszerűbb kérés kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- megérti és értelmezi az adott témakörökben feldolgozott, begyakorolt szavakat.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

- Az iskolai nevelés-oktatás rehabilitációs célú feladatainak megvalósításában kiemelt szerepe van a gyakorlati tevékenységeknek, mert általuk az ismeretek élményszerűvé válnak, segítik a mélyebb megértést, fejlesztik a kreativitást.
- A tevékenységek, az alkotások széles körű kínálata lehetőséget teremt az egyéni adottságok kibontakoztatására, a sikerélmény biztosítására, a pozitív személyiségfejlesztésre, valamint a szabadidő hasznos eltöltésére és az érzelmi feszültség csökkentésére is.

A tanulási terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, a kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése.
- Képzlet, kifejezőkészség, kreativitás fejlesztése.
- Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása, a belső kontroll, a pozitív énkép erősítése, a szegregált élethelyzet oldása.
- Az önkifejezés elősegítése, a szorongás oldása.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes téri helyzetek leírására szóban, megjelenítésére szabadkézi rajzzal;
- egyszerű közlő ábrákat értelmez;
- képes a kezdeményező, alkotó magatartásra;
- változatos technikákat alkalmaz az önkifejezésben és az alkotásban;
- képes az egyéni ízlését, stílusát érvényesíteni egy-egy saját tárgy készítése során;
- értelmezi a művészi alkotásokban megismert konfliktusokat, és ez segíti a toleráns, másokkal szemben empátiás személyiség kialakítását;
- egyszerű dalokat énekel emlékezetből, énekhangját árnyaltan használja;
- ismeri a tempó, hangerő, hangszín, hangmagasság és ritmus fogalmát;
- zeneértő és zeneérző képessége, zenei koncentrációja és érzékenysége fejlődik;
- alapszinten alkalmaz digitális zenei eszközöket, hangfelvétel készítéséhez, szerkesztéséhez és tárolásához.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

- A tanulási terület középpontjába a munkához, az életvitelhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzést és képességfejlesztést állítja.
- A tanulók megismerik a környezet szervezett átalakítását, megtanulják használni a korszerű eszközöket, megértik a kapcsolódó erkölcsi és etikai kérdéseket.
- A digitális kompetenciák elsajátítása az esélyegyenlőség megteremtése, az életvitel kialakítása céljából is kiemelkedő jelentőségű.
- A tanulóknak képessé kell válniuk a digitális kompetenciák alkalmazására a tudás aktív bővítésében, az ismeretszerzésben és a hatékony kommunikációban.
- A tanulási terület tanuló-tanítása során kialakított kompetenciák messze túlmutatnak a tanulási terület keretein, mivel beágyazódnak más tantárgyak tanulásába is.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Érzékszervi megismerések.
- Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.
- Csoportosítások, következtetések.
- Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.
- A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.
- Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- Analízis, szintézis.
- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.
- A problémafelismerő, tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.
- A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás, a környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.
- Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akaratú mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.
  - A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.
  - A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.
  - Szociális képességek fejlesztése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- felhasználja az infokommunikációs eszközöket a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel, később önállóan is;
- kezdetben segítséggel, majd önállóan információkat keres az interneten, később használja kapcsolatok építéséhez, problémák megoldásához;
- megkülönbözteti a számára releváns információt a lényegtelen, illetve hamis információktól;

- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére;
- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- önállóan használja az informatikai eszközök operációs rendszereinek felhasználói felületét, az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- a hulladékokat szelektíven gyűjti, környezetét rendben tartja;
- ismeri a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait;
- munkavégzéskor szabálykövető, kooperatív magatartást követ;
- munkája során odafigyel a takarékos anyag-, idő- és energiafelhasználásra;
- elvégzi a rábízott családi és iskolai feladatokat;
- odafigyel az egészséges étkezés szempontjaira, egyszerűbb ételeket, italokat elkészít;
- a lehetséges továbbtanulási útvonalakkal kapcsolatban segítséggel összehangolja a valóságot és a vágyakat.

Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

- A tanulási területhez kapcsolódó nevelés, fejlesztés célrendszere az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek körében igen sokrétű.
- Általános célként a testi fejlődés segítése, a praktikus mozgások fejlesztése jelölhető meg. A tanulóknál atipikus mozgásfejlődési folyamat tapasztalható, ezért a fejlesztés célja az ebből származó nehézségek kialakulásának megelőzése, csökkentése is.
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók későbbi társadalmi beválása, a munka világába való beilleszkedése szempontjából különösen fontos a megfelelő fizikai állapot; a mozgások elsajátításának előkészítése a munkatevékenységek megtanulásában is szerepet játszhat.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkézséget, bátorítson mozgásos feladatokat, gyakorlatok elvégzésére.
- Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömére.
- Fejlessze a mozgásos alaptechnikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet.
- Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.
- A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonyszavak megértése, használata, a téri biztonság erősítése.
- A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.
- A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás beláttatása.
- Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes önállóan elvégezni koordinációs gyakorlatokat, amelyek a kinesztetikus differenciáló képességet (ezen képességterület az izmokból, inakból, ízületekből

származik, és a finoman szabályozott mozgások működésében nyilvánul meg), a térbeli tájékozódó képességet és az egyensúlyozó képességet fejlesztik;

- képes önállóan elvégezni kondicionálást biztosító gyakorlatokat, amelyek növelik az erőt, az állóképességet és a gyorsaságot;
- megosztott figyelme automatizálódik;
- helyzetfelismerő képessége fejlődik;
- képes helyesen kivitelezni tartásjavító és korrekciós gyakorlatokat, prevenció és rehabilitációs feladatokat sporteszközök alkalmazásával is;
- a testmozgás, a testnevelés és a sport eszközei által megfelelő önismeretre tesz szert, fejlődnek az érzelmi-akarati készségei és képességei;
- toleráns a fogyatékos személyek iránt, tiszteletben tartja a szexuális kultúra alapelveit, elfogadja az egészségügyi szűrések és a környezetvédelem fontosságát.

Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek

- A differenciálás kiindulópontja, hogy nincs két egyforma enyhe értelmi fogyatékos tanuló.
- A differenciálás lényege a tanulók egyéni szükségleteihez igazodó fejlesztés és/vagy az önvezérelt fejlődés körülményeinek biztosítása a nevelés gyakorlatában.
- A differenciálás célja annak biztosítása, hogy a tanulók abban a tempóban fejlődhessenek, amely számukra a legoptimálisabb, illetve önmagukhoz képest érik el a lehető legnagyobb fejlődést, teljesítve a követelmények megfelelő szintjét.

A hatékony differenciálás megtervezéséhez szükséges a tanulókat megismerni a következő tekintetben:

- a továbbhaladáshoz szükséges előzetes, megalapozó tudás;
- az aktivizálhatóság;
- az önálló, egyéni munkavégzés terén való fejlettség;
- az együttműködési képesség;
- a társas helyzet jellemzői.

Fontos, hogy a tudatos differenciált tanulásszervezés használata pozitívan hat az önértékelésre, valamint a társakkal való viszonyra is.

Értékelés

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai teljesítményeit döntően szöveges fejlesztő értékeléssel (tanulást támogató értékeléssel) végezzük, amely a Nat által kijelölt célok elérését is támogatja.

Célja:

A tanulói szükségletek meghatározása, valamint a nevelési-oktatási folyamatnak azokhoz történő igazítása.

A szöveges értékelés történhet szóban vagy írásban, ezt kiegészíthetik egyéb értékelési formák (szimbólumok, tárgyak, pontozás stb.).

A fejlesztő értékelés pedagógiai célja, hogy a gyermek folyamatos támogatást kapjon. Éppen ezért a gyermek számára is jól érthető megfogalmazásnak nagy szerepe van.

A fejlesztő értékelés és az értékelési folyamat részeként a tanulók számára nyújtott visszajelzés rendszeressége, a visszajelzés kultúrája, szakmai minősége az iskolai tanulási környezet

alakulását, a tanulás motivációját és a tanulási célok elérésének sikerességét alapvetően meghatározó tényezők.

- Nagyobb időközönként sor kerül minősítő, szummatív értékelésre is, amelynek célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje eléri-e a tanulási eredményekben foglalt kritériumokat.
- Az értékelés ez esetben tudáspróbák alapján történik, és százalékosan vagy ötfokú skálán lehet kifejezni.
- Kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál, hogy a szummatív értékelés formatív, fejlesztő elemeket is magában foglaljon, lehetőséget biztosítva a tanulók számára egy következő tanulási periódusban a javításra és a további fejlődésre.
- A diagnosztikus és szummatív értékelésnek ugyanakkor létjogosultsága van a továbbtanulás, pályaválasztás reális megítélésének elősegítésében, a szülők és tanulók döntésének támogatásában is.

A tanuló számára a mérési-értékelési helyzetben biztosítjuk az eszközhasználatot, több időt.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás során a probléma jellegéhez legadekvátabb eljárások, módszerek és technikák használatával alakítjuk a gyermek képességeinek fejlődését, egyidejűleg biztosítva az ahhoz szükséges feltételeket.

A fejlesztési célok közé tartozik :

- az akadályozott fejlődésből eredő hátrányok csökkentése, hogy a tanuló ismeretszerzési-tanulási folyamatban való részvétele aktív és eredményes legyen, és a lehető legkevesebb nehézséget tapasztalja a folyamat során.

A foglalkozás célja a hiányzó, sérült pszichikus funkciók kialakítása, magasabb szintre emelése, az esetleges rosszul szerveződött struktúrák megváltoztatása, de a kiemelkedő képességek fejlesztése szintén a fejlesztő munka hangsúlyos tartalmi eleme.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás segít a tananyag és a fejlesztési követelmények differenciálásában, a képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolásában, az egyéni tanulási technika kialakításában, a haladási tempó és a motiváció egyéni biztosításában, a fejlődés és a fejlődést tükröző értékelés megállapításában.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása az egyéni fejlesztési terv (EFT) alapján történik, amelyet a gyógypedagógus készít el, együttműködve a partnerekkel.

Az EFT a szakértői véleményre, illetve a gyógypedagógus által készített pedagógiai diagnózisra alapulva készül.

- Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások megvalósulása lehet osztálytermen belül és kívül is, egyéni vagy kiscsoportos formában.

- Mindehhez szükséges az együttnevelést megvalósító iskola pedagógusai és a tanulás támogatását megvalósító fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok és a pedagógiai munkát segítő más szakemberek közötti együttműködés.
- Ez az együttműködés a pedagógusok kötelező tanórával le nem kötött órakerete terhére tervezhető, s a konzultációkkal alátámasztott pedagógiai tevékenységként valósulhat meg.

A beszédfigyatékos tanulóval kapcsolatos iskolai fejlesztési feladatok

Beszédfigyatékosok csoportjába tartozik minden olyan tanuló, aki a beszéd és/vagy nyelv receptív folyamatainak (beszédfeldolgozás, beszédértés, nyelvi megértés) vagy expresszív folyamatainak (beszéd és nyelvi kifejezés, produkció) szerveződésében súlyos fejlődési eredetű vagy szerzett zavart mutat. A verbális kommunikáció súlyos zavara, valamint a verbális tanulási folyamatok atipikus alakulása, jelentős eltérése miatt az ilyen tanuló a társadalmi beilleszkedés szempontjából akadályozott.

A beszéd- és nyelvi zavarok diagnosztikus kategóriái az iskolába lépéskor és az iskoláskorban jellemzően az alábbiak:

Beszédzavarok

- Hangképzési zavarok
- Rezonanciazavarok (hipernazalitás, hiponazalitás)
- Beszédfolyamatossági zavarok (dadogás, hadarás)
- Artikulációs zavarok (beszédhanghibák)
- Beszédmozgászavarok (verbális diszpraxia)

Auditív feldolgozási zavarok

- Az érintett tanulók a hallható jelek feldolgozásában mutatnak súlyos zavarokat, ez jellemzően a beszédfeldolgozásban, így a beszédértésben is komoly gondot okoz.
- Jelentős számban csak a már kialakult tanulási zavar következtében, sokszor csak 2-3. osztályban kerülnek felismerésre az érintett tanulók beszédfeldolgozási zavarai.

Nyelvi zavarok

A nyelvfejlődési zavart mutató tanulók mindannyian küzdenek a *nyelvi kifejezőkészség* különböző nyelvi szinteken megjelenő zavarával (expresszív nyelvi zavarok). Ez érintheti a tanuló nyelv hangrendszerét, a beszédhangejtést, az aktívan használt szókincset, annak jelentését, a nyelvtani összefüggések kifejezését, a mondatalkotást, valamint a nyelvhasználatot (pragmatika). A nyelvi kifejezés zavara mellé társulhat a *nyelvi feldolgozás, nyelvi megértés* különböző nyelvi szinteken és különböző súlyosságban megmutatkozó zavara (receptív nyelvi zavarok) is.

A beszédfigyatékos tanulók nevelési, oktatási szempontú jellemzői

A nyelvfejlődési zavar következtében kialakuló tanulási zavarok elsősorban az olvasás-írás tanulása során jelentkeznek, ezen belül a dekódolás (olvasástechnika) és a szövegértés is jelentősen eltérő fejlődést mutathat.

A beszéd- és nyelvi zavarokhoz társuló fejlődési zavarok közül a figyelem- és aktivitászavarok, a szenzoros integrációs zavarok, a hallássérülés.

Beszédzavarok

A magyar iskolarendszer nagymértékben a verbális tanulási folyamatokra épít. Ezekben a beszédzavarral küzdő tanuló jelentős hátránnyal indul, ezért napi szinten szenved el kudarcot, frusztrációt. Az ilyen tapasztalatok sokasodásával egyenes arányban a lehetőségekhez képest kerülni igyekszik a szóbeli megnyilvánulásokat. A megjelenő beszédfélelem (logofóbia), szorongás fokozódásával „ördögi körbe” kerül. Társas kapcsolataiban egyre visszahúzódóbbá válik. Egyre növekvő frusztrációja miatt különböző pszichés tünetek jelenhetnek meg: agresszió, bohóckodás vagy éppen apatikus viselkedés (mely kamaszkorban akár depresszióig fokozódhat). Így másodlagos viselkedési, magatartási zavarok keletkeznek, melyek gyökere a beszédzavar. Emellett maguk a kommunikációs partnerek is kerülnek társaságát, mivel őket is frusztrálja, hogy nem értik a beszédet, vagy a természetes beszédől idegen jelenségeket észlelnek.

Az osztályban a beszédzavarral küzdő tanuló könnyen perifériára szorulhat, kapcsolatrendszere beszűkülhet. Ezek a tapasztalatok alacsony önértékeléssel párosulva a közösségben céltáblává, bűnbakká tehetik a gyenge kommunikációs és ezáltal gyenge érdekérvényesítési képességgel bíró tanulót. A nagy emocionális terhelés a tanuló kognitív energiáinak egy részét is felemésztheti, így következményes tanulási zavar is kialakulhat. Különösen olyan esetekben fordul ez elő, ahol a hangzó beszéd jelentős eltérése mellett a beszédértés nehézsége is tapasztalható (pl. rezonanciazavarok).

Az egyes beszédfejlődési vagy szerzett zavarok speciális jellemzői:

- **A hangképzési (fonációs) zavarok** a zöngképzés zavarait jelentik. A hangjakak (hangszalagok) működése zavart, túlságosan összepréselődnek, vagy nem érnek egymáshoz hangadáskor. Ettől függően a hangképzés túl feszes lesz vagy erőtlenné válik. A hang állandóan fátyolos, rekedt, a hangtartás és a levegőbeosztás nehéz, a hang terhelhetősége kicsi. A jelenséget másodlagos tünetek is kísérik. Feltűnő a nyakizomzat vagy az arcizmok hangadás közbeni túlfeszültsége, kidagadása, valamint a kapkodó levegővétel. Az erős izgalmi helyzet vagy a félelem, szorongás fokozza a tüneteket. Az ilyen tanuló általában fizikai és lelki értelemben egyaránt állandó feszültségben él. A problémának lehet funkcionális és organikus oka is, azonban a sokáig fennálló funkcionális zavar a hangjakak (hangszalagok) organikus elváltozását (pl. hangszalagsomó) okozhatja. A probléma rendszeres szakorvosi (főként foniátriai) és logopédiai ellátást igényel.

A hangképzési zavarral élő tanulók számára az önálló szóbeli megnyilatkozások válnak nehezen kivitelezhetővé, és folytonos pluszfeszültséggel járnak. Ezeket az alkalmakat amennyire lehet, érdemes kerülni, mert a teljesítményszorongás hangadási képtelenségig fokozódhat.

- **A rezonanciazavarok** az orális és nazális rezonancia (a szájüregben és az orrüregben képződő hangzók) beszédbeli arányának kóros megváltozását jelentik. Ez lehet a szájhangzók orrhangzós színezetűvé válása (hipernazalitás) vagy az orrhangzók szájhangzóssá válása (hiponazalitás). A hipernazalitás leggyakoribb oka az ajak- és/vagy szájpadhasadék. Ez a súlyos organikus elváltozás már újszülöttkorban nyilvánvaló, a légzésben, a táplálkozásban, a hangadásban és a beszédben egyaránt súlyos nehézségeket okoz. Az egyébként szájrezonanciával képzett magán- és mássalhangzók erős orrhangzós színezetet kapnak, a zárhangzók – pl. k, g – elvesztik zárkarakterüket, ami önmagában is jelentősen csökkentheti a beszéd érthetőségét. Az elváltozás súlyosságától és kiterjedésétől függően egyes beszédhangzók képzéséhez

nincsenek meg a megfelelő anatómiai feltételek, így ezek hiányozhatnak a beszédből, ami tovább rontja az érthetőséget. E mellett a hangadás is préselt, erőltetett lehet, ami pedig társult hangképzési zavart is okozhat. A gyermekek csecsemőkoruktól több ülésben számos helyreállító műtéten esnek át. A műtéti szakasz a kemény szájpad zárásával és a plasztikai helyreállító műtétekkel zárul, melyek még iskoláskorban is tartanak. Így előfordul, hogy a beszéd érthetősége az alsóban még gondos logopédiai kezelés ellenére sem kielégítő.

A lágy szájpad veleszületett rövidülése is okozhat orrhangzósságot, ezen belül hipernazalitást. Ilyenkor a lágy szájpad nem zárja el az orrgarat felé vezető utat, így a szájhangzók erős nazális színezetet kapnak (legjobban a magánhangzók és a zöngés mássalhangzók színezete, ezáltal érthetősége szenved kárt). Itt is lehet műtéti beavatkozás, ami az ezt követő hatékony logopédiai terápiával jelentősen javíthatja a beszéd érthetőségét.

- **A beszédfolyamatossági (fluencia) zavarok** közül legtöbbször a dadogás válik olyan súlyossá, hogy a tanuló külön többletsegítséget igényel. A dadogó gyermek a beszédfolyamat minden fázisában különbségeket mutat az átlagos beszélőtől (a légzés, a hangadás, a beszédtempó, az artikuláció és a mimika működésében is). A dadogó beszédszerveiben megjelenő görcs a dadogás közvetlen oka (függetlenül attól, hogy organikus vagy funkcionális okból jelenik meg). A beszéd folyamatosságának zavara két típusú lehet. A tónusos típusba tartoznak azok a gyerekek, akik a szó első hangjának kiejtésével küszködnek, a klónusosba pedig azok, akik általában az első hangot vagy szótagot ismételtetik. A két forma tünetváltással és egyszerre is jelen lehet. Utóbbi általában a zavar súlyosbodását jelzi. Gyakran jellemző a túl kemény és elnyújtott hangindítás, ami a hangszalagok (hangajak) tartós túlfeszítése miatt rekedtséget vagy hangképzési zavarokat is okoz. A legtöbb megakadás a zárhangzóknál fordul elő, de lehet, hogy egyes magánhangzók válnak kerülendő hangokká. A beszédfélelem fokozódásával vagy társuló beszédzavarok miatt jellemző lehet a monoton beszéd, a bizonytalan vagy elmosódott artikuláció, ami tovább rontja a beszéd érthetőségét, nehezzé teszi a kommunikációs helyzetben a partner figyelmének fenntartását.

A gondolkodásban globálisan „látjuk” a dolgokat, a beszéd pedig időben lineárisan szervezett folyamat. A dadogók a gondolkodásban (belső beszédben) folyamatosan beszélő tanuló társaikhoz hasonlóan működnek, ám a beszédfolyamatban a megakadásoktól való félelem okán kerülőutakat keresnek. Például gazdag passzív szókinccsel mellett is gyakran iktatnak a beszédükbe sztereotip módon megjelenő szavakat vagy fordulatokat, esetleg kötőszavakat; ez az automatizmus segíti a folyamatosság fenntartását. A mondatok szerkezetét gyakran egyszerűsítik, szinonimákat keresnek, hogy a „rettegett” hangot, hangokat elkerüljék. Ez a mondat jelentésének torzulását is okozhatja.

- **A beszédmozgászavarok a fejlődési diszpraxia speciális esetei.** A beszéd motoros tervezésének, szervezésének, kivitelezésének olyan zavarai, melyek a beszéd- és más, a kommunikációban szerepet játszó mozgások (pl. mimika) akaratlagos kivitelezését akadályozzák, míg az automatikus mozdulatok (pl. ásítás) megtartottak. Az ilyen típusú beszédmozgászavarok esetén nincs praktikus diagnosztizálható neurológiai eltérés, valamint az izomtónus-szabályozás vagy a központi idegrendszer sérülése (pl. Cerebrál parézis) sem mutatható ki a háttérben.

Auditív feldolgozási zavarok

Az auditív feldolgozási zavarokkal küzdő tanulók a hallható információk felismerésének, megkülönböztetésének és megértésének zavarát mutatják.

Az auditív észlelés különböző zavarai mellett a hangzó beszéd észlelésében, feldolgozásában, ezért megértésében is zavart mutatnak. Nehézségeik nem perifériás eredetű hallássérülésből vagy intellektuális sérülésből fakadnak.

A tanulási folyamatban a szóbeli közlések, instrukciók, magyarázatok megértése okozza a legnagyobb gondot. A zavar markáns tünete, hogy a tanulók az őket körülvevő auditív, így a verbális ingerekből sem tudják azonosítani a releváns, feldolgozandó információt.

Nyelvi zavarok

Jelentős azon gyermekek száma, akiknek nyelvfejlődési zavarát nem magyarázzák neurológiai, szenzoros, intellektuális vagy társas-érzelmi problémák. Ők is a beszéd fogyatékos SNI-besorolást kapják.

Ebben az esetben a nyelvelsajátítás folyamata már a koragyermekkorban jelentős időbeli és strukturális eltérést mutat.

Nyelvfejlődési zavar esetén a nyelvi kifejezés atipikus volta mindig, míg a nyelvi észlelés, értés zavara csak az esetek egy részében jellemző.

Az eltérő fejlődés tartósan megmarad és a nyelvi hierarchia bármely szintjén megjelenhet:

- a késve induló szókincsfejlődés nem éri be a tipikusan fejlődő társakét még iskoláskorban sem;
- a szókincs szerkezete is eltérő lehet, pl. a főnevek nagyobb, az igék vagy melléknevek, határozószavak kisebb arányban kerülnek be a passzív és/vagy az aktív szókincsbe;
- a kontextusnak megfelelő szó előhívása, aktiválása is gondot okozhat, jellemzőek a szótalálási nehézségek;
- a beszédhangok (fonológiai) feldolgozásában és produkciójában is elmaradás tapasztalható, ami az írott nyelvi zavarok kockázatát vetíti előre;
- a szavak hangalakjának pontos feldolgozása és emlékezeti megőrzése nehéz;
- egy-egy szó hangzósorának jelentős egyszerűsítése nemcsak a beszéd érthetőségét rontja (még iskoláskorban is), hanem nehezíti a szavak emlékezeti tárolását, akadályozza a szótanulást és az előhívást;
- a szókombinációk használata és a mondatalkotás, a spontán beszéd az iskoláskorban is alacsony nyelvtani komplexitású (jellemzően tömondatokat, hiányos mondatokat alkotnak);
- mondataik még a felnőttkorhoz közeledve is nyelvtanilag helytelenek (diszgrammatikusak) lehetnek;
- nem használnak vagy rosszul értelmezik a kötő-, rámutató szavakat, ez főként az összetett alárendelő mondatokat tartalmazó instrukciók, szövegek megértésében okoz gondot.

A tanulók nehézkesen, sok hibával, töredezetten olvasnak, gyakoriak az újratekérések. Az olvasástechnika nem automatizálódik, a gyermekek az alsó végére sem válnak gyakorlott olvasókká. Emiatt az írott szöveg tartalma számukra kevésbé ragadható meg.

A nyelvi feldolgozás az átlagosnál jelentősen több kognitív energiát emészt fel, a tanuló a kognitív-nyelvi feladatokban hamarabb elfárad, mint tipikus nyelvi fejlődésű társai. Ilyenkor teljesítménye hirtelen romlik.

A beszédfigyafat6kos nevel6s6nek-oktat6s6nak alapelvei

Int6zm6nyei, szervezeti form6k

A besz6d 6s a nyelv fejl6d6si vagy szerzett zavar6val k6zsd6 tanul6k nevel6s6t-oktat6sa c6lja, hogy megfelel6 k6szs6g-k6pess6gstrukt6r6t, megk6zsd6si strat6gi6kat 6s alapismereteket alak6tson ki a sikeres t6rsadalmi beilleszked6s 6s az 6n6ll6, 6lethosszig tart6 tanul6s 6rdek6ben.

A logop6dus 6s a t6bbs6gi pedag6gusok szerepe

- A tanul6k besz6d- 6s nyelvi saj6toss6gait, az ezekb6l k6vetkez6 fejleszt6si, kompenz6ci6s sz6ks6gleteiket logop6dia szakon/logop6dia szakir6nyon v6gzett gy6gyopedag6gus ismeri legink6bb, ez6rt a rehabilit6ci6s-rehabilit6ci6s munk6ban kulcsfontoss6g6 szerepe van.
- A logop6dus 6ltal biztos6that6 besz6d-/nyelvi fejleszt6 ell6t6s mindenk6ppen sz6ks6ges.
- A tanul6k s6r6l6sspecifikus t6mogtat6s6nak 6s a kommunik6ci6s akad6lymentes6t6snek a tan6r6k mellett az iskolai 6let minden sz6nter6n jelent6s6ge van, mivel a verb6lis kommunik6ci6s aktusok a teljes folyamatot 6tsz6vik.
- A sikeres integr6ci6 alapfelt6tele, hogy a rehabilit6ci6s-rehabilit6ci6s munk6t v6gz6 logop6dus az egy6ni fejleszt6si terv elk6sz6t6s6ben 6s megval6s6t6s6ban g6rd6l6kenyen m6k6dj6n egy6tt az oszt6lytan6t6val 6s a szaktan6rokkal. Seg6tse a koll6g6kat a verb6lis tanulnival6 mennyis6g6nek, 6sszetetts6g6nek s6r6l6sspecifikus szempontok ment6n val6 meghat6roz6s6ban, a besz6d- 6s nyelvi szempont6 akad6lymentes6t6s6ben, a tanul6 k6pess6gstrukt6r6j6nak, terhelhet6s6g6nek legink6bb megfelel6 feldolgoz6si 6s sz6monk6r6si m6d kialak6t6s6ban, valamint a feladatokra ford6that6 id6 kijel6l6s6ben.

Nevel6si-oktat6si folyamat

- Biztos6tani kell a felt6teleket ahhoz, hogy a besz6d-/nyelvi zavarral k6zsd6 tanul6 akt6van vehessen r6szet az oszt6ly- 6s az iskolak6z6ss6g 6let6ben, megmutathassa tehets6g6t, er6ss6geit.
- Az 6nmag6hoz k6pest m6rlegelve pozit6v, el6remutat6 6s motiv6l6 6rt6kel6s ad6sa.
- Az iskola kezd6 szakas6ban sz6les alap6 k6szs6g-k6pess6gfejleszt6ssel azok kognit6v nyelvi el6felt6teleinek megteremt6s6t biztos6t6juk.
- Az 6letkornak megfelel6en sz6ks6ges a gyermek 6nmag6r6l val6 tud6s6nak, 6nismeret6nek folyamatos fejleszt6se. Az er6ss6gek 6s gyengess6gek tudatos felismer6s6vel alak6tsuk ki a sz6m6ra legmegfelel6bb megk6zsd6si strat6gi6kat, a k6s6bbi 6n6ll6 tanul6shoz vezet6 6ton.
- V6ltozatos, az egyes tant6rgyak nyelvi saj6toss6g6ihoz igazod6 tanul6si, tananyag-feldolgoz6si strat6gi6k kialak6t6sa, folyamatos fejleszt6se sz6ks6g.
- A tananyag-feldolgoz6sban 6s a sz6monk6r6sben el6nyben kell r6szes6teni a nem nyelvi megold6si m6dokat. Pl. a mozg6sas, dramatikus, rajzos vagy m6s k6pi feldolgoz6st, digit6lis alkalmaz6sokat.
- A pozit6v 6nk6p kialakul6s6t, meg6l6s6t 6s a k6vetkezm6nyes emocion6lis vagy viselked6szavarok meg6l6z6s6t szolgálja, az iskolai, sport-, m6v6szeti vagy egy6b tev6kenys6gekben szerzett sikerek.
- A rehabilit6ci6s-rehabilit6ci6s c6l6 egy6ni vagy kiscsoportos fejleszt6sre biztos6tott id6keretben a nyelvi k6pess6gek (fonol6giai tudatoss6g fejleszt6se, sz6kincs aktiviz6l6sa 6s b6v6t6se, grammatikai k6szs6gek fejleszt6se, nyelvhaszn6lat alak6t6sa), az 6rott nyelvi k6pess6gek (olvas6stechnika, sz6veg6rt6si 6s sz6vegalkot6si k6pess6g

egyaránt) és felső től az adaptálható tanulási technikák tanítása (pl. pókhálóábra, idővonal, gondolatterkép készítése) egyenlő súllyal szerepel.

- A rehabilitációs-rehabilitációs célú egyéni vagy kiscsoportos fejlesztő órákon az általános korrepetáló jellegű feldolgozás helyett szaktárgyi szövegek esetén is a sérülésspecifikusan hatékonyabb nyelvi szempontú feldolgozás a terápiás cél

Kommunikációs-nyelvi akadálymentesítés

- Az oldott, biztonságos légkör, a gondolatok kifejtésére biztosított többletidő segíti a beszédfélelem csökkenését és jelentősen növeli a teljesítményt, a beszéd- és nyelvi zavarok esetében egyaránt.
- Az osztályban, tanulócsoporthoz kialakított jó szokások, világos együttélési, együttműködési keretek segítik a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló eligazodását a mindennapi kommunikációs helyzetekben.
- Az órai munka és a házi feladatok szempontjából is szükséges a többletidő ehhez igazodó ütemezése.
- A nyelvfajlárdási zavar esetén a legtöbb tananyagot lehetőleg digitális formában bocsájítjuk a tanuló rendelkezésére, mivel az írott nyelvben való gyenge dekódolási képesség miatt szóbeli feldolgozással vagy a kettő kombinációjával jobban hozzáfér annak tartalmához.
- A nyelvi zavart mutató tanulók számára szükséges a szóbeli és írásbeli instrukciók, feladatok nyelvi egyszerűsítése. Ebben az osztálytanító támaszkodjon a logopédus véleményére.
- Minden tantárgy esetében az órai feladatadásban meg kell győződnünk róla, hogy a tanuló helyesen értette-e a feladatot.
- A beszéd- és nyelvfajlárdási zavarral küzdő tanulók szóbeli számonkérését lehetőség szerint minimalizáljuk.
- A gyenge helyesírási készség, a lassú és pontatlan íráskivitelezés és a gyenge verbális emlékezeti funkciók indokolják, hogy az íráskészséget alapfokon már használó nyelvi zavarral vagy verbális diszpraxiával küzdő tanuló az órai jegyzeteit lappal, más digitális eszközzel készíthesse, a táblai vázlatokat lefotózhassa és/vagy az órán elhangzott fontos magyarázatokat hangzóanyagként is rögzíthesse.
- Egyes projektek vagy feladatok elvégzéséhez érdemes a nyelvi zavarral küzdő tanulók és a tipikus nyelvi képességük között tanuló párokat létrehozni.

Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok

A befogadó nevelés-oktatás minden életkorban az osztálytanító/osztályfőnök, a szaktanárok, a gyógypedagógus és a szülők hatékony együttműködését feltételezi.

Az alapfokú képzés első szakaszának (1–4. osztály) feladatai

- A nyelvi zavarral küzdő tanulók esetében a készség-képességfejlesztés hangsúlya az egész alsó szakasz folyamán megmarad,
- A beszédzavarral küzdő tanuló esetében minden közösség előtti megnyilatkozás, a nyelvi zavarral küzdő tanuló esetében emellett minden verbális tanulási folyamat külön kihívást, jelentős érzelmi és kognitív megterhelést jelent.
- Az alsós tanuló életkori sajátosságainak leginkább az aktív, cselekvéses tanulási helyzetek felelnek meg.

- A frontális, hosszan egy feladatra koncentráló, esetleg hosszú füzetmunkát igénylő órafelépítés a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló számára olyan megfeszített koncentrációt kíván, hogy ezt lehetőség szerint kerüljük az alsóban.
- A tehetséggondozásuk már az alsóban megkezdődhet, ami a tanuló számára sikerélményt és egyben az önbizalom növekedését is biztosítja. A feladatadásban a matematika terén is ügyelni kell a nyelvi akadálymentesítésre, főként a szöveges feladatok és a magyarázatok terén.

Az alapfokú képzés második szakaszának (5–8. osztály) feladatai

- Törekedni kell a kognitív funkciók, kiemelten a deduktív, az induktív és a problémamegoldó gondolkodás és a nyelvi funkciók közös fejlesztésére, ez segíti az elvonatkoztatási folyamatot, a jelenségek mélyebb megértését.
- Minden tantárgyban javasolt, hogy a szaktanár a gyógypedagógussal egyeztetve prioritásokat jelöljön ki az egyes témakörökön belül.
- Az egy-egy tantárgyban tehetséget mutató és a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló számára egyaránt előnyös lehet, ha rendszeres időközönként vagy egy-egy témában gyakorló tanulópárokat állítunk fel a felsőben.
- A szövegértés-szövegalkotás alapképesség fejlesztése a beszéd/nyelv fejlődési vagy szerzett zavarával küzdő tanuló számára korántsem zárul le az alapfokú képzés első szakaszában.
- A nyelvi/írott nyelvi feldolgozás mint eszköztudás fejlesztését a teljes általános iskolai szakaszban folytatni szükséges. A nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló külön segítséget igényel a különböző tantárgyakban szükséges szaknyelvi feldolgozáshoz. Nem pusztán korrepetálásra van szüksége az egyes leckék megtanulásakor. Ebben fontos a szaktanár és a gyógypedagógus szoros együttműködése.
- Külön figyelmet igényel a szövegalkotás és a helyesírási képesség gondozása. A nyelvfejlődési, ennek következtében törvényszerűen írott nyelvi zavarral küzdő tanulók helyesírása jelentősen elmarad tipikus fejlődésű társaikétól.
- Az evidenciaalapú helyesírásban (ahogy mondjuk, úgy írjuk) is hátrányokkal küzdenek, akár még az 5-6. osztályban is. Esetükben általában a szóelemzés elve szerinti helyesírás megszilárdítása is a felső első felének feladata. Szövegalkotási, fogalmazási képességük is jelentős eltérést mutat. Társuló zavarok (pl. diszpraxia) esetén az írásmozgás és a kézírás alak megformálása nem teszi lehetővé pl. az önálló tanulásra alkalmas jegyzetek készítését. Így már az 5-6. osztálytól elengedhetetlen a géppel írás, a klaviatúrahasználata és a digitális tananyag-feldolgozás (pl. felolvasó programok) használatának elsajátítása.
- A beszédfejlődési zavarral küzdő tanuló számára a szóbeli feleletek, a nyelvi és írott nyelvi zavarral küzdő gyermek számára a szóbeli és írásbeli megnyilatkozások egyaránt szorongást keltenek. A nyelvi zavar jellegzetessége, hogy a tanuló nehezen tudja verbális formába önteni az egyébként számára érthető gondolatokat, összefüggéseket is.

• Számonkérésként megfelel montázs, képregény, animációs film (az érintett tanulók általában jó képességeket mutatnak a vizuális átlátásban), de akár idővonal, pókhálóábra vagy kérdéssor készítése, esetleg dramatizálás is.

- A megfelelő önértékelésre épülő önbizalom nagy erőt ad a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanulóknak gyengeségei kompenzálására, tehetsége kibontakoztatására. Így az alapfokú

oktatás második szakaszában kezdhetünk bele az egyéni tanulási és kompenzációs stratégiák tudatos felépítésébe.

- Érdemes minél több feldolgozási és mnemotechnikai stratégiát megtanítani és gyakorolni a tanulóval, illetve vele együtt kiválasztani, hogy az egyéni képességeknek és az egyes tantárgyak jellegének milyen tanulási, feldolgozási technikák felelnek meg a legjobban.
- Ennek gyakorlását nemcsak a rehabilitációs-rehabilitációs órakeretben, hanem „élesben”, a szakórákon is biztosítani szükséges.
- A középfokú tanulmányok megkezdéséig kell kialakítanunk az önálló tanulás minél szélesebb körű lehetőségét. Ide tartoznak a már említett digitális segédeszközök is.

A középfokú képzés szakaszának (9–12. osztály) feladatai

- A középfokú oktatásban a szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése, az egyes tantárgyak szaknyelvének és forrásszövegeinek nyelvi szempontú feldolgozása továbbra is hangsúlyos szerepet kap.
- Döntő jelentősége van annak, hogy az érintett tanuló a tananyaghoz digitális formában is hozzáférjen, így – felolvasó program segítségével – az auditív és vizuális csatornán való egyidejű feldolgozás jelentősen javíthatja a tanulási teljesítményt.
- Ebben a szakaszban is sikerrel alkalmazható az egyéni tanulás megsegítésére tanuló párok, tanuló csoportok alakítása.
- A felosztások, definíciók, szakkifejezések megjegyzésében segítséget nyújthatnak a különböző mnemotechnikai eljárások, melyek egyéni adottságokhoz igazítása és gyakoroltatása a gyógypedagógus, tehát a rehabilitációs-rehabilitációs órák feladata.
- Az eddig megtanult tanulási technikák és a digitális eszköz-használat továbbfejlesztése, alkalmazási körének szélesítése is e keretek között történik.
- Továbbra is szükség van a gyógypedagógus és a szaktanárok közötti szoros együttműködésre a tanuló egyéni adottságaihoz igazodó órai tananyag-feldolgozás, a differenciált feladatadás és számonkérés tervezésében és megvalósításában.
- Új területként jelenik meg az önálló tanuláshoz és az önálló életvezetéshez szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése (pl. használati utasítások, anyagösszetétel, űrlapok kitöltése, hivatalos levelezés, internetes forráskeresés, teszt- és esszéírás). A gondolkodási funkciók és az ítéletalkotás, valamint a metakogníció fejlődése ugyancsak szerepet játszik a társadalmi integrációra való felkészítésben, csakúgy, mint a személyközi és szaktárgyi kommunikációval szorosan összefüggő önkifejezés, véleménykifejtés, érvelés és általában a szituációnak, kontextusnak megfelelő nyelvhasználat fejlesztése.

Tanulási és nevelési célok

- Testi és lelki egészségre nevelés
- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása, pályaorientáció
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- A fenntarthatóság, környezettudatosság
- A Nat és az irányelv meghatározása alapján.

Kiemelt kompetenciaterületek

Alapkompetenciák

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A Nat és az irányelv meghatározása alapján.

Magyar nyelv és irodalom: magyar nyelv és irodalom

- A beszéd- és nyelvi/írott nyelvi megértés mint ismeretszerzési eszköz fejlesztése, a beszéd és nyelvi/írott nyelvi produkció mint önkifejezési és ismeretközlési eszköz fejlesztése kiemelt feladat a nyelvi és beszédzavarral küzdő tanulók számára.
- A beszéd- és nyelvi fejlesztés terén kiemelt feladatként kezeljük minden nyelvi szint fejlesztését (beszédhangzók, fonémafeldolgozás, szókincs és szóhasználat, szóelőhívás, toldalékhasználat, mondatalkotás és kontextushoz, szituációhoz kötött nyelvhasználat).
- Az írás-olvasás tanulásának szakasza a beszéd és nyelvi zavarral küzdő tanuló további boldogulása, tanulási kompetenciája szempontjából kulcsfontosságú, egy életre meghatározhatja a tanulás sikerességét. Ezért igen körültekintően alakítsuk az olvasástanulás folyamatát!
- A beszéd- és nyelvi zavarral küzdő tanulók olvasás-írás tanításának előfeltétele, hogy a tanuló a beszédfeldolgozás során legalább egy-egy szó szótagjait és első hangját biztosan felismerje, leválassa, azonosítsa.
- A szövegértés fejlesztésének minden esetben párhuzamosan kell haladnia a dekódolás (olvasástechnika) fejlesztésével. Kezdetben a tanulók autobiografikus emléknymoihoz kapcsolható, egyszerű nyelvi felépítésű, a mindennapi életben jellemző szituációkat bemutató szövegeket érdemes feldolgozni.
- A szövegértés fejlesztésében fokozatosan, a tipikus nyelvi fejlődésű tanulókhöz képest késleltetve tolódik el a hangsúly az egyre összetettebb gondolkodási műveletek felé (pl. explicit és implicit összefüggések átlátása egy bekezdésen belül és több szövegrész között).
- A nyelvtani szabályok betartásában és a helyesírás terén a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók jelentős elmaradást mutatnak, esetükben a helyes leírás nem válik automatikus készséggé, mindvégig jelentős szerepe van a tudatos hibajavítás megtanításának.
- Nyelvi zavar esetén az általános iskolai szakasz végére konzekvens (mindig csak egy szabályt gyakorló), rendszeres, de rövid gyakorlási periódusok esetén is főként az evidenciaalapú és a szóelemzés elvét figyelembe vevő helyesírás várható el.
- A kötelező olvasmányok megválasztását és elolvasásának idői ütemezését is igazítani kell a tanuló aktuális olvasási és nyelvi feldolgozó képességeihez és pszichomotoros tempójához.
- A műből készült filmet inkább csak az elolvasást és meghallgatást követően, a feldolgozás gazdagításához használjuk. Alkalmazhatunk változatos vizuális és dramatikus feldolgozási módszereket a megértés ellenőrzésére.

Matematika

- A matematikai kompetenciák elsajátítása esetükben a tipikus fejlődésű tanulókéhoz hasonló ütemben haladhat, mélységét az egyéni fejlődési dinamikát figyelembe vevő

tehetséggondozás szabja meg. Más nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók átlagos matematikai képességekkel rendelkeznek, a számolás, számfelismerés, a műveletvégzés, a helyi értékek, később pl. az egyenletek, a kombinatorika, a halmazok, az egyenletek és mértani szerkesztések terén is. Azonban a definíciók, fogalmak megtanulásában, felidézésében nyelvi feldolgozási és verbális emlékezeti gyengeségük miatt jelentős hátrányban vannak. Szintén hátrányba kerülnek az órai magyarázatok szeriális-verbális feldolgozásában, ezért többszöri ismétlésre, időszakosan felzárkóztatásra lehet szükségük.

- Minden nyelvfejlődési zavarban érintett tanuló esetében nehézséget okoz a szöveges feladatok megértése, akár szóban, akár írásban jelennek meg. Itt szükség lehet a szöveg nyelvi egyszerűsítésére (akadálymentesítésre).
- Szintén érdemes gondot fordítani a szöveges példákban gyakran előforduló nyelvi fordulatok gyakorlására, más és más adatokkal való alkalmazására. Csak akkor kaphatunk megfelelő képet a nyelvfejlődési zavart mutató tanuló matematikai készségeiről és tudásáról, ha meggyőződünk arról, hogy megértette a feladatot.
- A nyelvi zavarok mellé leggyakrabban a diszkalkulia és a figyelem-, illetve aktivitási zavarok társulnak. Ezekben az esetekben a matematikatanulást az egyéb pszichés fejlődési zavarokkal küzdő tanulók SNI irányelvei alapján célszerű megszervezni.

Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

- A történelem és az állampolgári ismeretek egyes témaköreinek feldolgozásakor nyelvfejlődési zavar esetén előnyben kell részesíteni az aktív tanulást, a szituációkon, dramatikus feldolgozáson, közvetlen tapasztalatszerzésen alapuló ismeretszerzést
- A feldolgozáskor érdemes egyszerű, célzott kérdésekkel segíteni a nyelvi megfogalmazást.
- A megértést támogatja a történelmi jellemzőkhöz igazodó feldolgozási technikák (pl. idővonal, gondolattérkép) használata is.
- A tankönyv leckéinek, valamint az eredeti források önálló feldolgozása során gondot okozhat a társadalmi folyamatokat leíró szövegekben rejlő implicit összefüggések felismerése, a lényegi események kiemelése is. Ezt kapcsolódó filmrészletekkel, magyarázó animációkkal és a legújabb kor esetén családi elbeszélések gyűjtésével segíthetjük.
- Fontos segítség lehet a digitális tankönyv, melyet felolvasóprogram segítségével is feldolgozhat a tanuló, így több csatornán multiszenzorossá tehető az információfeldolgozás.

Erkölc és etika

- Az erkölccstan tanításában a pedagógusok személyes példaadása, embertársaikkal szemben tanúsított attitűdje legalább annyit nyom a latba, mint az órán elhangzott mesék, történetek.
- Emellett az iskolai konfliktusok közösségi megbeszélése, az együttélés mindennapi szituációit felelevenítő drámajátékok, filmrészletek, interaktív színházi előadások segítségével a nyelvi fejlődésükben zavart mutató tanulók az érzelmek és erkölcsi dilemmák átélése útján könnyebben megértik a társadalmi együttélés etikai elveit, írott és íratlan törvényeit, behelyezkedhetnek mások nézőpontjába. Ezzel válthatjuk ki a számukra nyelvi nehezen feldolgozható elvont filozófiai magyarázatokat.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

- A természettudományos ismeretek gyakorlati példákon, kísérleteken át való megélése, majd megértése elsőbbséget kell hogy élvezzen a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók oktatásában. A jelenségek pontos megfigyelését nemcsak a verbális leírások, hanem rajzok, folyamatábrák, táblázatok és grafikonok, akár rövidfilmek is visszatükrözhetik.
- Az általánosítás és a jelenségek törvényszerűségeinek absztrahálása nyelvileg nehezebb feladat. A definíciók, törvények pontos nyelvi reprodukálásában jelentősen gyengébben teljesítenek a nyelvi zavart mutató tanulók.
- A törvények alkotó alkalmazásában, az intuitív vagy problémamegoldó gondolkodásban azonban kifejezett tehetséget mutathatnak a nyelvi fejlődési hátránnyal küzdő tanulók is.

Idegen nyelv: élő idegen nyelv

- A nyelvfejlődési zavart mutató tanulók az idegen nyelv tanulásában is markáns hátránnyal indulnak, bár a jelenkor nyitott társadalmában és sokszor a szülők igényeinek megfelelően is több nyelvvvel, de főként az angol nyelvvvel a mindennapjaikban is találkoznak.
- Bármelyik élő idegen nyelvet választjuk, az első három évben a nyelvtanulás mindenképpen lassabb haladással, kisebb lépésekre bontva, több gyakorlással valósulhat meg.
- Az alsóban döntően szóbeliséggel találkoznak a tanulók; éljék át az adott nyelv vokális jellemzőit: zenéjét, ritmusát, rímelését, csengését. Erre igen megfelelőek a gyermekversek, dalok, játékok. Egyszerű, a mindennapokban jól használható alapszókincs, néhány mondatos szövegek megtanulására, megértésére érdemes gondot fordítani.
- Javasolt, hogy az idegen nyelvi írásbeliség kialakítását csak azt követően kezdjük el, mikor az anyanyelven való olvasás-írás készsége már megszilárdult. Ez körülbelül harmadik-negyedik osztályban következik be. Ezt megelőzően is lehet bővíteni a szókincset, képes szótárakkal, rajzos mnemotechnikák segítségével tudjuk leküzdeni az esetleges szótalálási nehézségeket.
- A nyelvfejlődési zavart mutató gyermekek szókincse egészen középiskolás korig folyamatosan fejlesztést igényel. Az idegen nyelvi szókincs is ennek megfelelően, lassan, sok gyakorlással bővül. A megjegyzést a gyenge verbális munkamemória, a felidézést a szótalálási nehézségek hátráltatják.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

- Alapvetően minden tanulónak minden művészeti ágban az alkotás szabadságát, az önkifejezés sikerét és az alkotó folyamat „flow” élményét a legfontosabb megélni.
- Az általános iskolai szakaszban is fontos a tehetséggondozás.
- A dadogóknak és más beszédzavart mutató tanulóknak kifejezetten jót tehet az éneklés, közben általában nem dadognak. Érdemes törekedni rá, hogy az együtt éneklés-zenélés öröme megmaradjon, akkor is, ha más készségekben a nyelvfejlődési zavarral küzdő gyermekek nem érik el tipikusan fejlődő társaik teljesítményét (pl. kottaolvasás).
- A nehezített verbális tanulási teljesítmények miatt a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulónak oázis lehet, megnyugvást, kilégzést biztosíthat minden művészeti óra, ha befogadó, alkotó légkör uralkodik, ahol mindenki teljesítményét önmagához méri.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

- A verbalitástól független tanulási folyamatokban tanulóink általában átlagosan teljesítenek. A digitális világ feldolgozása, a problémamegoldó gondolkodás lehet kifejezett erősségük is. A különböző technológiák segítségével kommunikációs-nyelvi akadálymentesítést érhetünk el (gépírás, felolvasó programok, jegyzetelő programok, digitális átalakító programok), és segíthetjük az önálló tanulás kialakulását.
- Fontos, hogy ezek a kompetenciák már az általános iskola felső végére tanulóink birtokába kerüljenek, hiszen a tanulnivaló mennyiségének növekedésével még differenciált feladatadás mellett is csak akkor van esélyük lépést tartani, hogyha a tipikus fejlődésű társaikhoz hasonlóan férnek hozzá az ismeretekhez.
- A technológiai lehetőségek kiaknázásával egyenrangúan fontos az etikus és felelősségteljes használat megértése és megvalósítása.
- A tantárgy feladata a biztonságos internethasználat tanítása is. Ezen a területen a tanulók gyenge kommunikációs kompetenciájuk és nyelvi zavaruk miatt szintén veszélyeztetettek.

Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

- A testnevelés több szempontból is kiemelkedő szerephez jut a beszéd-/nyelvi zavarokat mutató tanulók fejlesztésében. A nagyobb fizikai és szellemi megterhelés miatt fontos a jó erőnlét, a megfelelő állóképesség kialakítása.
- Az alsó szakaszban a mozgáskoordináció, a testtudat, a téri orientáció és az egyensúly fejlődésének nehézségével küzdő tanulók (pl. verbális diszpraxia, nyelvfejlődési zavarhoz társuló tünetek) mozgásfejlesztésére külön gondot kell fordítani.
- Érdemes nehézségeikhez adaptált, differenciált feladatadással segíteni a fenti készségek fejlődését, főképp az olvasástanítás időszakában, legalább az első négy osztályban. A verbális diszpraxiás tanulók számára az egyes mozgásszekvenciákat elemi egységekre lebontva, sok ismétlés segítségével érdemes tanítanunk.
- A rendszeres mozgás segítheti a tanulási helyzetekben felgyülemlett stressz és frusztráció oldását, sikerélményhez juttatva a tanulót, emellett az önértékelés, az önbizalom javulásához is hozzájárulhat.

Differenciálás

- A differenciálás alapfeltétele a tanuló állapotának részletes megismerése, melyben a szakértői vélemény multidiszciplináris diagnózisa mellett a tanítók, szaktanárok pedagógiai megfigyeléseire is támaszkodunk.
- A nyelvi zavarral küzdő tanulók fejlesztésében szinte minden esetben szükséges a tartalom szerinti differenciálás (pl. instrukciók, szövegek egyszerűsítése), a folyamat szerinti differenciálás (pl. nyelvileg egyszerűbb vagy összetett feladat adása, a nyelvi feldolgozás vagy a gondolkodási műveletek különböző szintjei közötti differenciálás).

A differenciálás a tanulás szervezése során sokféle formában jelenhet meg:

- különböző módokon lehet segíteni az eltérő nyelvi képességekkel rendelkező tanulóknak (pl. az instrukció felolvasása, a kulcsszóra való rámutatás, önálló olvasás elvárása);
- különböző feladatok alkalmazhatók (mindenki a képességeinek megfelelő feladatot kapja ugyanabban a témában);

- ugyanazt a feladatot különböző tevékenységekkel lehet végrehajtani (az egyik csoport szövegből, a másik grafikomból, a harmadik egy filmből gyűjti be ugyanazokat az ismereteket);
- különböző szociális keretek között valósul meg a feladat (páros, csoportos, egyéni munkákkal is egyidejűleg);
- különböző információs csatornák felhasználásával valósítható meg a tanulás (vannak, akiknek a hallás utáni észlelés, vannak, akiknek a látott dolog mond többet);
- különböző célok tűzhetők ki (az egyik tanuló a legfontosabb adatokat, a másik az összefüggéseket, a harmadik a szerző szándékát emeli ki);
- különböző érdeklődés szerint adható az olvasnivaló szövege (hasonló nehézségű olvasmány, minden tanuló az érdeklődését követve választ);
- különböző értékelési formák alkalmazása lehetséges, vagy maguk a tanulók választanak;
- a tananyag feldolgozása egyik tanulónál a készségek, másikonál az ismeretek megszerzésére fókuszál;
- az egy-egy tanulóra fordított időben valósítható meg a differenciálás.

A legfontosabb, hogy a pedagógus tudatosan válasszon differenciálási formát minden feladathoz, a tanuló képességeihez és a feladat jellegéhez mérten megfelelően.

Értékelés

A differenciált tanulási eredmények kitűzése szükséges a magyar nyelv és irodalom, valamint az idegen nyelv tantárgyak esetében. Ezek értékelése alól általában a szakértői bizottság véleménye alapján mentesítést is kapnak a tanulók.

A szakértői vélemény nyomán intézményigazgatói hatáskörben megszületik az értékelés alóli felmentés.

A gyógypedagógus feladata:

- a tanulási teljesítmények (olvasás, szövegértés, helyesírás, esetleg matematika) és a nyelvi teljesítmények (fonológiai tudatosság, szókincs, grammatika stb.) terén az évenkénti kontrollméréseket elvégezve, azok mennyiségi és minőségi elemzésével evidenciaalapú fejlesztő diagnózist és fejlesztési tervet állítson fel, majd az eredményeket átbeszélve a pedagógussal a gyermek szükségleteinek és aktuális beszéd-/nyelvi fejlettségének megfelelően az új tanulási célok differenciált kijelölését támogassa.

A szöveges fejlesztő értékelés célja az egyéni képességeknek és egyéni előrehaladásnak megfelelő differenciált értékelés, valamint javaslatokat tartalmaz a továbbhaladásra és a fejlesztés további irányaira vonatkozóan.

A szöveges értékelés jellemzői:

- a konkrét területen elért teljesítményre vonatkozik, sosem minősíti azt, nem címkéz;
- az elért pozitív eredményeket és hiányosságokat egyaránt tárgyilagos formában írja le, nem minősíti azokat;
- viszonyít a kiindulópontoz, az előző teljesítményhez mérten értékeli a fejlődést;
- mindig megjelöli a következő (proximális) fejlődési zónát, a gyermek számára is érthető formában konkrét javaslatokat tesz, és biztat a továbblépésre.

A fejlesztő értékelés kulcsszerepet tölt be a beszéd-/nyelvi zavart mutató tanuló önbizalmának, helyes önértékelésének felépítésében és fenntartásában.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

- A beszéd fogyatékos SNI tanuló a tanórák mellett a szakértői bizottság javaslatának megfelelő mértékben részt vesz egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkozásokon.
- A foglalkozások megszervezésekor figyelembe kell venni a szakértői bizottság fejlesztési területekre, az ellátó gyógypedagógus szakirányára és tanuló képességstruktúrájára, viselkedési jellemzőire vonatkozó leírását.
- A foglalkozások tartalmát a szakértői véleményben megjelölt területeken végzett vizsgálatok és az iskolai gyógypedagógus által végzett kiegészítő vizsgálatok, esetleg a pedagógus által végzett pedagógiai vizsgálatok alapján felállított egyéni fejlesztési terv határozza meg. A habilitációs-rehabilitációs ellátást végző logopédia szakos vagy szakirányos gyógypedagógus feladata, hogy összehangolja a gyermek képességeihez mérten a fejlesztési szükségleteket a tantárgyi célokkal, és erről rendszeresen konzultáljon a tanuló osztálytanítójával, szaktanáraival.
- A habilitációs-rehabilitációs foglalkozások megvalósulhatnak osztálytermen belül és kívül, egyéni vagy kiscsoportos formában egyaránt.
- Az együttműködő felek legalább negyedévente közösen tekintenek rá az egyéni fejlesztési terv megvalósulására, értékelik az elért eredményeket, szükség szerint módosítják a középtávú célokat.
- A rátekintést mindkét fél a pedagógusok kötelező tanórával nem lekötött óraterhe erejéig végzi el.
- Az egyéni fejlesztési terv tartalmazza a tanuló erősségeit, nehézségeit, a vizsgálati evidenciákra támaszkodva megállapított közép- és rövid távú célokat, a hozzájuk vezető út lépéseit, a fejlesztőeszközöket és a fejlesztés helyszínét.
- A fő fejlesztési területek a beszéd fogyatékos SNI tanulók számára a beszéd-/nyelvi képességek fejlesztése, a nyelvi készségekhez szorosan kötődő kognitív funkciók fejlesztése, valamint a tanulási teljesítmények fejlesztése, a reedukáció.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló iskolai fejlesztése

Az autizmus spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és a rugalmas viselkedésszervezés minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányossága, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedésszervezés és -kivitelezés képességének minőségi sérülése, valamint az egyenetlen képességprofil.

Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése.

A nyelvhasználat színvonalától függetlenül az alapvető problémák közé tartozik, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, jelentőségének megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az alapvető gondolkodási és viselkedési képességek spontán elsajátításához szükséges képességek hiánya jellemzően egész életen át megmarad, de a speciális intenzív terápiás és pedagógiai ellátás segítségével jelentős fejlődés érhető el.

Új helyzetben, váratlan események, körülmények hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. A tünetek változatossága mellett a tanulók autizmusának lehetséges súlyossága széles skálán szóródik. Az időben megkezdett sérülésspecifikus fejlesztés nagymértékben hozzájárulhat az állapot pozitív kimenetéhez.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók pedagógiai szempontú jellemzése

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók – a tanítás, illetve a tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából – kiemelkedő jelentőségű tulajdonságai:

- A másik személy szándékának, érzéseinek, gondolatainak, szempontjainak (pl. az információátadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya.
- A szociális megerősítés jutalomértékének hiánya, vagy az ezzel kapcsolatos öröm későbbi, csak direkt tanítás útján való kialakulása, illetve a belső motiváltság gyengesége vagy hiánya. Sokszor nagyon kevés vagy szokatlan dolog okoz számukra örömet.
- A beszéd korlátozott megértése, még az életkornak megfelelő beszédprodukciónál mellett is, amit nehezítenek a beszéd érzelmi, társas aspektusaival kapcsolatos megértési nehézségek, mint pl. a hanghordozás.
- A beszéd vagy más kommunikációs eszköz spontán, funkcionális, rugalmas alkalmazásának eltérései, elmaradása.
- Egyenetlen képességprofil, pl. a szigetszerű ismeretek, képességek (pl. kiváló mechanikus emlékezet, matematikai vagy zenei képesség), jelentős elmaradás az önellátásban, szakadékszerű különbség a mechanikus és a személyes memória között.
- Hiányzó vagy korlátozott belátás, pl. a gyermek saját tudásával, az ismeret forrásával, módjával, a szubjektív jelentőséggel kapcsolatban.
- A változásokkal, újdonsággal kapcsolatos ellenállás, szorongás.
- A társas környezetben, felnőttekhez és gyermekekhez való szokatlan kapcsolódás, mely megnyilvánulhat a teljes visszahúzódástól, passzivitástól az erőteljes, túlzó ragaszkodásig, aktív, de bizarr kezdeményezésekig, vagy megnyilvánulhat az egysíkú, formális kapcsolatteremtésben.

Típusos erősségek, amelyekre építeni lehet a tanulás támogatása során

- Az egyénre szabott vizuális információ általában jól értelmezhető.
- Tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás.
- Jó mechanikus memória.
- Megfelelő környezetben, a gyermek érdeklődésének megfelelő témákban kiemelkedő koncentráció, kitartás, precizitás.
- Egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken – pl. szó szerinti tanulás, nem szöveges számtan, földrajz, zene – jó vagy akár kiemelkedő teljesítmény.

Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanulás támogatása során

- Túlérzékenységre és/vagy fokozott ingerkeresésre utaló viselkedések (hallás, látás, szaglás, tapintás, ízlelés terén, vagy bármely érzékszervi modalitásban).

- A figyelem felkeltésével, irányíthatóságával, fenntarthatóságával és váltásával kapcsolatos gyakori nehézségek.
- Az utánzási képesség hiányosságai.
- Ingerfeldolgozási, vizuomotoros koordinációs problémák.
- Tér-idő értelmezés gyengesége, esetleg hiánya.
- Analízis (sorrendiség)-szintézis műveleteinek problémája.
- Ok-okozati összefüggések felismerésének problémája.
- A lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje.
- Az általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése.
- Felidézési problémák (pl. speciális szociális tartalmaknál és személyes élményeknél).
- Ismert tananyagban váratlan nehézség felmerülése szociális elem bevezetésével vagy új körülmények közötti alkalmazás során.
- A feladat céljának nem értése, a reális jövőre irányultság hiánya.
- A szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékosága.
- Humor, irónia, metafora, képes beszéd félreértése, nem értése.
- A valóság téves értelmezése, felfogása.
- Realitás és fantázia összetévesztése.
- A szóbeli kérések, közlések félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén.
- Szó szerinti értelmezés.
- Képességek, ismeretek önálló, változatos alkalmazásának nehézsége.
- Gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, egyes esetekben szociálisan a helyzetnek nem megfelelő viszonyulás a kortársakhoz.
- Szabadidőben passzivitás, kudarcokból eredő viselkedésproblémák megjelenése.
- Félelmek, fóbiák, szorongás.

Speciális módszerek az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztésében

- A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligenciaszint és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képességprofil, valamint a tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel való folyamatos követésével.
- A fejlesztésben, tanításban, a viselkedésproblémák megelőzésében és kezelésében alapvető a viselkedéses megközelítés és a kognitív viselkedésterápia módszereinek autizmusra adaptált alkalmazása, mint pl. a láncolás, a modellnyújtás, a feladatanalízis módszere, a problémamegoldó stratégiák tanítása, promptolás, azaz megfelelő szintű segítő kulcsinger alkalmazása, szociális történetek, kortárs segítői programok és a videoalapú beavatkozási stratégiák.
- Szükség van az egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítására.
- A strukturált környezet alkalmazása bejósolhatóbbá, kiszámíthatóbbá, érthetőbbé és ezzel érzelmileg biztonságosabbá teszi a környező világot. A struktúra és a vizuális környezeti támpontok (pl. napirendek, vizuális időjelzők, folyamatokat megjelenítő vizuális algoritmusok) elősegítik az autizmussal élő gyermekek, tanulók autonómiáját és önállóságát, csökkentik a tanulók függőségét más személyektől, valamint lehetővé teszik a tevékenységrepertoár bővülését, a rugalmasabb alkalmazkodást, csökkentik a változásokkal szembeni ellenállást és szorongást.
- A szociális sérüléssel összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek megértési szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól

leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott instrukciók, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.).

- A tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, illetve „frontális” tanítási helyzetben való tanulás).

A tanulási környezet szervezési feltételei

Teljes, funkcionális integráció a következő feltételek megléte esetén javasolható:

- A tanuló részéről átlagos vagy átlag feletti intelligencia, enyhe fokú autisztikus fogyatékoság, jól kompenzált, minimális viselkedésproblémák.
- A családtagok részéről egyértelmű szándék a szakemberekkel való szoros együttműködésre és a gyermek intenzív támogatására.

Az iskola részéről:

- a speciális módszertanban jártas pedagógus és asszisztens;
- jól előkészített, ütemezett egyéni fejlesztési terv;
- speciális eszközök, módszerek és környezet;
- együttműködés a családdal és/vagy a diákokthonnal;
- a befogadó gyermekcsoport felkészítése a pozitív hozzáállásra, folyamatos támogatás;
- szakértői csoport, amely rendelkezésre áll a szülők felvilágosításában, a pedagógusoknak nyújtandó szakmai tanácsadásban, problémakezelésben, a fejlesztés irányának kijelölésében, követésében, a szakértői csoporttal való intenzív kapcsolattartás;
- az integrált gyermek legyen elégedett az iskolai élettel, fontos, hogy jól érezze magát.

A fenti feltételek mellett is szükséges az integráció fokozatos megkezdése, a szociális, kommunikációs és kognitív deficittek figyelembevétele, az egyénre szabott mérés, tervezés, fejlesztés, a tananyag szűrése (egyes tantárgyakból, tananyagrészekből felmentés), továbbá a fogyatékoságot kompenzáló alternatív eszközök, módszerek igénybevétele egyéni szükségletek szerint (pl. kézírás helyett gép használata, szóbeli felelet helyett írásbeli beszámoló vagy fordítva).

A tanulási környezet fizikai feltételei

- Az autizmussal élő tanulók esetében a szenzoros ingerfeldolgozás sajátosságai miatt szükség lehet az egyén számára kevésbé megterhelő helyekre a tanteremben és egyéb iskolai helyszíneken (pl. állandó, saját hely a tanteremben, pihenőhely, paraván, fülvédő elérhetősége).
- Megfontolandó az étkezés és a szünet egyénre szabott megszervezése azokban az esetekben, amikor a társas és fizikai környezet túlterhelheti a tanulót.
- A tanulóknak strukturált környezetre és személyre szabott vizuális környezeti támpontokra van szükségük, beleértve a szünetek és a szabadidő megszervezésének támogatását.
- Szintén számítani kell az iskolán kívüli helyszíneken, programokon való részvétel nehezítettségére, így ezekre a helyzetekre is ki kell terjeszteni a specifikus módszerek és eszközök alkalmazását, valamint fel kell készíteni a tanulót a várható körülményekre, a viselkedéssel és teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokra.

A tanulási környezet társas feltételei

A tanulási környezet meghatározó eleme a pedagógusok kommunikációjának stílusa és tartalma:

- Az autizmussal élő tanulók gyakran szó szerint értik a beszédet, ezért fontos, hogy a pedagógus pontosan és konkrétan fogalmazza meg közlendőit.
- Kerülni kell a kétértelmű, szarkasztikus, ironikus megfogalmazásokat.
- A szokásosnál több időt szükséges hagyni a hallottak feldolgozására, mert az autizmus esetében a verbális információ feldolgozása gyakran lassabb a szokásosnál.
- Fontos, hogy az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók előzetes tájékoztatást kapjanak, ha változás következik be az órák sorrendjében, helyszínében, a tanár személyében, a tanulókkal szemben támasztott követelményekben, mert ez jelentősen csökkentheti a változások okozta stresszt, és elősegíti az alkalmazkodást és elfogadást.
- Fontos, hogy a pedagógus hangsúlyozza: természetesnek tekinti a gyermekek közötti eltéréseket viselkedésben, teljesítményben, és rámutasson az autizmussal élő tanulók erősségeire, pozitív tulajdonságaira.
- Az autizmussal élő tanulók szociális naivitásuk, szokatlan társas viselkedésük miatt fokozottan kitettek az iskolai bántalmazásnak. A bántalmazás megelőzésére különösen nagy figyelmet kell fordítani.
- Integrációban az autizmus spektrum pedagógiája szakirányos gyógypedagógus feladata az intézményi közösségek informálása és folyamatos támogatása, a kortárs segítők felkészítése és a kortársakkal való együttműködésben rejlő egyéb lehetőségek kiaknázása, a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztés biztosítása, a családdal való folyamatos kapcsolattartás megszervezése, kooperációban a gyermek pedagógusaival.

A kulcskompetenciák fejlesztése

Alapkompetenciák

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások alkalmazása az Irányelv alapján.

Az iskolai fejlesztés szakaszai

Az alapfokú képzés első szakaszának (alsó - 1–4. évfolyam) feladatai

Óvoda–iskola átmenet

- Az átmenetek az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek, tanulók számára különösen nehezek, számukra a változások, újdonságok megértése, elfogadása jelentős stresszt jelent.
- Az óvodából az iskolába való átmenet gondos előkészítést és a folyamatban részt vevő valamennyi szereplő szoros együttműködését kívánja meg.
- A folyamat tervezését-szervezését az autizmus spektrum pedagógiájában képzett gyógypedagógus végzi.

- A szülők bevonása és aktív részvétele nagyban elősegíti a zökkenőmentes átmenetet.
- Az óvodai és iskolai élet közötti eltéréseket, a várható újdonságokat, a napi rutin megváltozását a szülők is segítenek megérteni és elfogadni.
- Hasznos egyénre szabott vizuális segítséget készíteni, mely tartalmazza azoknak a személyeknek, tevékenységeknek, elvárásoknak, tárgyaknak a listáját (fotókkal, rajzokkal illusztrálva), melyek nem változnak a tanulók életében, és azokat a személyeket, körülményeket, elvárásokat, melyek újak lesznek. A szülőknek fontos szerepük van a fogadó intézmény pontos informálásában a gyermek egyéni szükségleteiről.

Fontos, hogy az *óvoda* részletes tájékoztatást nyújtson az iskola számára a gyermekről a következő területeken:

- stressz megelőzésének és kezelésének stratégiái;
- szenzoros ingerekre adott reakció;
- szociális készségek, felnőttekkel és kortársakkal való együttműködés;
- érdeklődés és motiváció, tanulási stílus (beleértve az egyénre szabott jutalmazási rendszert);
- kommunikációértés és -használat (beleértve a használt AAK eszközt, ha van ilyen, és a használat módját);
- önkiszolgálás, önállóság (beleértve a szervezést-kivitelezést segítő vizuális stratégiákat, ha a gyermek használja azokat).

Az *iskolának* meg kell ismernie a gyermek egyéni szükségleteit, és fel kell készülnie a gyermek fogadására.

A gyermek egyéni szükségletei szerint adaptálni kell a fizikai környezetet és személyre szabottan biztosítani kell az autizmus-specifikus eszközök alkalmazását (pl. szenzoros védelem, napirend, egyénre szabott jutalmazási rendszer, kommunikációs eszköz). A gyermeket fogadó tanítókat segíteni kell az autizmus-specifikus szempontok megismerésében, alkalmazásában: a kommunikáció és beszédstílus adaptálása, vizuális stratégiák alkalmazása, stresszmegelőzés és -kezelés, a követelmények és feladatok egyéni differenciálása terén.

Az 1–4. évfolyam kiemelt céljai és nevelési-oktatási feladatai

Az 1–4. évfolyam, mint nevelési-oktatási szakasz, az iskolába lépő gyermek természetes kíváncsiságára és tanulás iránti vágyára épít, mely az autizmus spektrumán jellemzően sérült, ezért a célok és feladatok eléréséhez egyéni motivációs rendszer kialakítása szükséges. Egyes tanulóknál az automatizált alapkészségek eléréséhez tágabb időkeret biztosítása szükséges, pl. a sikeresen befejezett 1. évfolyam ismétlése.

Korai diagnózis esetén az autizmus-specifikus fejlesztés első szakasza egybeeshet a korai fejlesztés és az óvodai nevelés időszakával, de gyakran belenyúlik az alsó időszakába. Fő célja a habilitáció; a gyermek formális és informális felmérésének tapasztalataira alapozva egyénre szabott hosszú, közép- és rövid távú tervre épül.

Célja a gyermek/tanuló elemi beilleszkedési készségeinek, adaptív viselkedésének kialakítása. Ennek érdekében:

- a szociális/kommunikációs alapkészségek célzott fejlesztése;
- az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása;
- az ismétlődő, sztereotip, helyzetnek nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, illetve rendezése;

- a fogyatékoságspecifikus vizuális információhordozókkal segített környezet kialakítása, valamint az eszközök használatának elsajátítása, adaptív viselkedési formák, szokások kialakítása.

Fejlesztési területek:

a) Kommunikáció/szociális viselkedés

- Beszéd előtti, csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása.
- Szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása (pozitív megerősítéssel).
- Beszéd vagy – beszéd kialakulásának hiányában – augmentatív és alternatív eszközzel történő kommunikáció alkalmazásának tanítása.
- Tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- Augmentatív és alternatív kommunikációs eszközök (nem kizárva pl. az írott nyelvet) használatának tanítása napi rutinokban, a gyermek életének valamennyi színterén.

b) Fejlődési funkcióelmaradások, önkiszolgálás

- Alapvető készségek kialakítása (étkezés, szobatisztaság, tisztálkodás, öltözködés).

c) Kognitív fejlesztés

- Elemi ismeretek, fogalmak.
- Elemi logikai műveletek és összefüggések tanítása.
- Szociális kognitív készségek fejlesztése.
- Egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között (pl. játék-, használati és taneszközök célszerű használata).
- Általánosítás képességének fejlesztése.
- Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.
- Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata.
- Képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben stb.

d) Viselkedésproblémák kezelése

- Viselkedésproblémák megelőzése.
- Alternatív viselkedések kialakítása.

Az alapfokú képzés második szakaszának (5–8. évfolyam) feladatai

Átmenet az alsó és felső között

Az alsóból a felsőbe való átmenet típusos nehézségekkel jár az autizmussal élő tanulók számára. Egyszerre több területen is megelőzni, kezelni szükséges a változások okozta stresszt: új tanárok kommunikációs stílusához és elvárásaihoz kell alkalmazkodni, új tantárgyak lépnek be, növekszik az önállósággal, szervezési készségekkel kapcsolatos követelmény.

Felsőben a tantárgyi tartalom elvontabb, egyre több, nehezebb, kevésbé lehetséges a tevékenységbe ágyazott, közvetlen tapasztalaton alapuló tanulás.

Az autizmus spektrumán jellegzetesen gyengébb értő olvasás, a kommunikációs és nyelvi nehézségek és a grafomotoros gyengeség valamennyi belépő tantárgynál nehézséget okozhat.

A változások okozta stressz kezelésének nehézsége mellett megjelenhet a másság felismerése, megélése, a kortársakhoz való kapcsolódás nehézségének fokozódása.

Az átmenet támogatásának stratégiái:

- Az új tanárok felkészítése a tanuló fogadására.
- Kortárssegítő program működtetése.
- A tanuló felkészítése a változásokra a család bevonásával.

- Saját tanulási ütem és stílus jóváhagyása.
- Számítógép használatának engedélyezése kézírás helyett.
- Hosszabb időkeret biztosítása a feladatok megoldására.
- A tanulási feladatok strukturálása, pl. egyszerre egy probléma prezentálása.
- A képességeket meghaladó feladatok kerülése, sikerélmény biztosítása.

Az 5–8. évfolyam kiemelt céljai és nevelési-oktatási feladatai

Az adott nevelési-oktatási szakasz célja az elsajátított ismeretek bővítése és a változatos aktivitásokban való minél önállóbb részvétel iskolai, otthoni és egyéb iskolán kívüli környezetben.

Fejlesztési területek:

Az előző szakasz területei bővülnek az alábbiakkal:

- képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével;
- egészségmegőrzés, szexuális nevelés;
- a szociális-kommunikációs kompetencia fejlesztése, különös tekintettel a kortársakkal való kapcsolatteremtésre;
- énkép, önismeret fejlesztése;
- érzelmek megértésével és kifejezésével kapcsolatos tudás fejlesztése;
- spontán, funkcionális kommunikáció kiterjesztése;
- kognitív fejlesztés, különös tekintettel a problémamegoldó gondolkodásra;
- a mindennapi élettel kapcsolatos ismeretek bővítése;
- önellátás körének bővítése;
- munkára nevelés megalapozása.

Differenciálás

A személyre szabott tanulás biztosítása, a tanuló fejlődését támogató multidiszciplináris team elérhetősége (szükség esetén gyermekpszichiáter, pszichológus, szociális szakember bevonása), az autizmus szempontú akadálymentesítés, az adaptált tananyag, a differenciált tanulásszervezési módok alkalmazása egyaránt szükséges az iskolai kudarc megelőzése és a tanuló fejlődésének biztosítása szempontjából.

Erősségek, tehetséggondozás

Az autizmus területén a tehetséggondozás gyakran ugyanolyan fontos feladat, mint a fogyatékosságból fakadó nehézségek kompenzálása. Az autizmussal élő tanulók egyes esetekben olyan képességeket mutathatnak, melyek valóban kiemelkedők. Gyakrabban azonban csak az általános fejlődési elmaradáshoz képest jobbak a képességek valamely területen. A fejlesztési elvekben foglaltaknak megfelelően nem törekedhetünk a kiemelkedő képességek egyoldalú fejlesztésére, hiszen ezzel önmagában nem segítenénk elő a felnőttkori adaptációt.

A pedagógusok általános feladata e téren sokrétű: meg kell próbálniuk a jó/kiemelkedő képességeket a későbbi sikeres adaptáció szolgálatába állítani, a speciális érdeklődést a gyermek, fiatal motiválására használni. Segíteniük kell abban is, hogy a családok megértsék az autizmus következményeként kialakult fejlődésmenet sajátosságait. Így érhető el, hogy a családok reális célokat tűzzenek ki a gyermek jövőjével kapcsolatban. Emellett fontos feladat a kiemelkedő képességek felismerése és gondozása. A tehetséggondozás folyamatában nagyon fontos meglátni a különlegest, a speciális adottságot a tehetséges gyermekben, bármilyen területen nyilvánul is meg. Az egyénileg szervezett tehetséggondozással a kiemelkedő

képességek fejleszthetők, és a felnőttkori munka, valamint az örömteli szabadidős tevékenységek alapjául szolgálhatnak.

Fejlesztendő területek

- Szociális kommunikáció
- Önállóság és autonómia
- Adaptív viselkedés támogatása

A leggyakrabban alkalmazott stratégiák:

- Erőszakmentes konfliktuskezelő technikák tanítása.
- A problémás viselkedés megelőzése.
- A kívánatos viselkedések pozitív megerősítése.
- Új készség fejlesztése, megfelelő alternatív viselkedés tanítása.
- Hatékony kommunikációs stratégiák kialakítása.
- Kognitív-viselkedéses stratégiák (pl. képes, ill. írott forgatókönyvek a megfelelő viselkedés szervezéséhez).

Értékelés, célok, tanulási eredmény

A tanulási eredmény értékelésénél elsősorban a tanuló önmagához mért fejlődését kell figyelembe venni, valamint azt, hogy a megszerzett tudást képes-e önállóan, rugalmasan, élethelyzetekben alkalmazni.

A mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál alapvetően módosul. A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés, nevelés-oktatás eredményességét, meghatározzák annak további irányát.

Az érdemjegyekkel történő visszajelzés mellett javasolt egyénre szabott, szöveges fejlesztő értékelést alkalmazni.

A tanulók elért teljesítménye ritkán tudatos törekvés eredménye. A teljesítmény sokszor a természetes érésnek, a jól szervezett környezetnek, a tudatosan és lépésről lépésre megtervezett pedagógiai beavatkozásnak, a jól működő motivációs bázisnak köszönhető. Autizmusspecifikus probléma, hogy az értékelés-minősítés közösségi megegyezésen alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája a tanulók számára nem feltétlenül motiváló és információértékű. A konkrét, azonnali és folyamatos visszajelzés jól érthető, informatív, ezért az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékony az önértékelés, önkontroll kialakításában.

Mivel az autizmusban éppen azok a készségek, képességek sérülnek, amelyeket a magatartás és szorgalom értékelése és minősítése során figyelembe kell venni, javasolt, hogy autizmus diagnózis esetén a tanulók kapjanak felmentést a minősítés alól.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, és elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósíthatók meg. Módszertanilag az autizmusspecifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, gyógytestnevelés alkalmazása szükséges. Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való habilitációs és rehabilitációs célú kezelését soroljuk ide, a következő területeken:

- elemi szociális-kommunikációs készségek;
- viselkedésproblémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.);

- figyelem, emlékezet, utánzás, problémamegoldó gondolkodás, énkép, önismeret;
- érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása;
- elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók;
- önkiszolgálás, önellátás;
- saját speciális segédeszközök mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata;
- lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása;
- szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása;
- iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása;
- a halmozottan fogyatékos tanulók speciális ellátása.

Együttműködés a családdal és más partnerekkel

A szülők, családtagok számára kiemelkedően fontos, hogy folyamatosan információkat kapjanak a tanuló fejlődéséről, teljesítményéről. Kívánatos, hogy a szakemberek kiemeljék a pozitív eredményeket az esetleg eltérő viselkedések és teljesítmények mellett, és segítsenek a reális jövőkép kialakításában. Az összehangolt nevelési célok, a következetes elvárások, a tanuló viselkedésének és teljesítményének közös értékelése nagymértékben hozzájárul a felnőttkorra való sikeres felkészüléshez.

Az egyéb pszichés zavar alapján sajátos nevelési igényű anulók iskolai fejlesztése

Ebbe a kategóriába tartoznak

- a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő tanulók, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése,
- a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló iskolai alulteljesítés esetén folyamatos gyógypedagógiai megsegítést igényel, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, a többségi pedagógus bevonásával, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető.

Az iskolai oktatás, a pedagógiai, gyógypedagógiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció és rehabilitáció a tanulási- vagy figyelem- és magatartásszabályozási zavar jellegétől, súlyosságától, a társuló zavarok meglététől, a háttérben lévő sajátos képességmintázat fejlődési lehetőségeitől, mértékétől, dinamikájától függ.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló oktatása integráltan, a kiemelt figyelmet igénylő (különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű) tanulók személyi és tárgyi feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában vagy intenzív terápiás és oktatási céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. beszéd-fogyatékossgal társulva logopédiai osztályban, tagozaton vagy gyógypedagógiai intézményben) történhet.

A fejlesztés hatékonyságához szükséges, hogy egyéni fejlesztési terv alapján egyrészt komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, másrészt a tanórákon az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történjen.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt figyelmet követel, valamint a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a tanulási zavarral küzdő, ugyanakkor bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, ami a pályaorientáció folyamatára is hatással van.

A tanulók fejlesztésében törekedni kell

- a tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztési terv kialakítására;
- a komplex megközelítésre és módszerválasztásra;
- a fejlődési dinamika nyomon követésére.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt jelentőségű

- a tananyag adaptálása;
- tanulásmódszertani elemek beemelése;
- változatos tanulásszervezési módok, differenciált oktatásszervezés, projektmunka biztosítása;
- a tanuló szükségleteihez illesztett tanulási stratégiák megválasztása, a személyre szabott, tanulóközpontú tanulás;
- az értékelési eljárások megválasztása, a fejlesztő értékelés szükségessége;
- a társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének kiemelt támogatása az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó mindegyik tanulónál, ami lényeges elvi kiindulópontja a gyakorlati munkának;
- az egyéni tanulási utak megismerésének szükségessége, az adekvát pedagógiai támogatás tervezése céljából;
- a kronológiai életkorból adódó sajátosságok kiemelt figyelembevételére;
- az olvasást, írást, számolást megalapozó bázisfunkciók, különösen a nyelvi képességek fejlesztése;
- a környezet illesztése a gyermek szükségleteihez;
- érthető és követhető idői és téri struktúra kialakítása;
- átlátható és érthető szabályok kialakítása.

További fontos tényező a tanulók támogatásában a szülők bevonódásának elősegítése, a partnerségi viszony kialakítása és a pedagógusok (tanórán a pedagógiai asszisztens), a (külső, belső) segítő szakemberek munkájának összehangolása, együttműködése.

Kiemelt feladatok a nevelés-oktatás során

Az iskolai nevelés-oktatás során kiemelt feladat a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása, vagyis a tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését, az esetleges adaptálás lehetőségeit, tekintetbe véve azon tananyagrészeket, amelyek egyéni vagy kiscsoportos korrepetálással, fokozatos felzárkóztatással, kompetenciafejlesztéssel és az így irányított otthoni gyakorlással az osztályfoknak megfelelő ismeretszerzés és -alkalmazás a tanulónál eredményesnek bizonyul.

A pozitív énkép és önértékelés kialakítása érdekében a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek! Ehhez az elváráshoz kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek a várt és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

Az iskola feladata:

- az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- előzetes tudás felmérése;
- érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- énhatékonyság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;
- módszertani sokrétűség megvalósítása;
- differenciálás megvalósítása:
- a feladatok megoldásához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbírásához szükséges igazítani;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve;
- ehhez szükséges a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;
- a különbözőségeket az iskola az emberi viselkedés komplex környezeti hatások szerint alakuló sokféleségére utaló jellegzetességnek, az agyi érés, fejlődés változatos megnyilvánulásának (neurodiverzitás) tekintse;
- a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége.

További feladat a tanulás iránti motiváció, kitartás és a kudarctűrő képesség növelése, a kortársakra és a felnőttközösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása, a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A pedagógusoknak olyan tanulási tapasztalatokra, tanítási módszerekre és támogató stratégiákra szükséges támaszkodniuk, amelyek figyelembe veszik

- a tanulók azonosított tanulási szükségleteit,
- érdeklődését,
- tehetségét,
- célkitűzéseit,
- kulturális háttérét.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően, valamint a jellemző figyelemkoncentráció eltéréseit is figyelembe vevő tanórai foglalkozásokkal, a tanórán belül 15-20 perces tevékenységek váltakozásával segíthető a tanulás konszolidációja, biztosítható a megfelelő terhelés, valamint a figyelem fenntartása.

Olvasási zavar

Az olvasási zavar (diszlexia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő értő olvasás készségének kialakításával az olvasóvá válás elősegítése.

Fő célkitűzések:

- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a magyar nyelv ortográfiai sajátosságait figyelembe vevő analízis-szintetizáló módszerrel;
- stabil betűismeret, betű-hang megfeleltetés kialakítása;
- biztos szóolvasás kialakítása mind valódi, mind álszavak esetében;
- olvasás fluenciájának/gördülékenységének elősegítése;
- az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt;

- szövegértési stratégiák kialakítása;
- a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során;
- az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;
- a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, a tanulás támogatása pl. képekkel, gondolattérképpel, nyomtatott óravázlatokkal, bemutatók rendelkezésre bocsátásával, a szövegek auditív felkínálásával (pl. hangfájlok szerkesztése, hangoskönyvek, optikai karakterfelismerés stb.), gépírással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával;
- speciális olvasástanítási program alkalmazása;
- a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása;
- az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése,
- verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése,
- modalitás-specifikus integráció fejlesztése,
- különböző észlelési funkciók fejlesztése.

Íráskép zavara

Az íráskép (írásbeli kifejezés) zavara (diszgráfia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő íráskészség kialakítása, annak elősegítése, hogy a tanuló képes legyen használni az írott nyelvet (akár folyóírás, akár nyomtatott írás, akár gépírás verziókban) a kommunikáció, ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

Fő célkitűzések:

- az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló íráskivitelezés);
- a különböző írásformák tanulói képességeikhez, szükségletekhez és preferenciákhoz illesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- eszköz (ceruza, ceruzafogó) helyes használata;
- megfelelő testtartás kialakítása az írás során;
- a mozgáskoordináció fejlesztése;
- a testséma biztonságának kialakítása, a szenzomotoros integráció fejlesztése;
- a vizuomotoros koordináció/szem-kézmozgás összerendezettségének fejlesztése;
- célirányos mozgások fejlesztése, különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, praxiára/célirányos mozgások kivitelezésére;
- a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése;
- a végrehajtó működés fejlesztése, különös tekintettel a motoros output optimalizálására.

Helyesírás zavara

A helyesírás zavara (diszortográfia) esetében kiemelt feladat az írott nyelv ortográfiájának/helyesírásának tudatosítása, lehetőség szerint a fluens/gördülékeny íráskészség elérése, az önellenőrzés különböző módjainak (pl. infokommunikációs technológia, helyesírás-ellenőrző és -javító szoftver) készségszintű elsajátíttatása.

Fő célkitűzések:

- a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása;

- a fő helyesírási szabályok begyakoroltatása (a kivételek megtanulásának mellőzésével), analógiás stratégiahasználat kialakítása;
- önmonitorozás, önellenőrzés rögzítése;
- a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése;
- beszédpercepció fejlesztése;
- verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése;
- modalitás-specifikus integráció fejlesztése;
- hang-betű megfeleltetés fejlesztése.

Számolási zavar

A számolási zavar (diszkalkulia) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló az osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat szinterein.

Fő célkitűzések:

- a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése;
- matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása;
- a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása;
- a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;
- segítő, kompenzáló eszközök használatának lehetővé tétele;
- a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása;
- a matematikai gondolkodás és érvelés (kérdésfeltevések, szóbeli kifejezés, érvelés, divergens, ill. konvergens gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, problémamodellezés, algoritmikus gondolkodás) fejlesztése;
- a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése;
- szám- és mennyiségfogalom kialakítása, magasabb szintű matematikai fogalmak kialakítása, alkalmazása, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldásának segítése, fejlesztése;
- a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése;
- a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése;
- az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar

A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló a figyelmi, aktivitási és impulzivitási nehézségei ellenére elsajátítsa az osztályfokának megfelelő ismereteket és kompetenciákat minden tantárgy esetében. Cél, hogy az ismeretszerzés és -

alkalmazás, a tudásgyarapítás és képességfejlődés osztálytermi és hétköznapi szintereken is megvalósuljon.

Fő célkitűzések:

- a figyelem- és viselkedésszabályozás egyensúlyának megteremtése személyre szabott támogatással;
- teammunka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés;
- a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése;
- a túlzott viselkedéses aktivitás veszélytelen és nem zavaró levezetésének megteremtése;
- fokozott egyéni bánásmód;
- az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése;
- önbecsülés és pozitív énkép kialakítása;
  - szociális készségek fejlesztése, beilleszkedés elősegítése;
  - feladatkivitelezés idői és téri struktúrájának megtervezése és kivitelezése;
  - dicséret, jutalom, motiválás, sikerélmény biztosítása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- ADHD esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése;
- a társas szabályok, a mindennapi együttéléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;
- a mindennapi együttéléshez szükséges szociális/társas készségek kialakítása, fejlesztése;
- a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
- speciális figyelemtréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
- koncentráció fejlesztése;
- utasításkövetés gyakorlása, fejlesztése;
- a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;
- mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásos aktivitás biztosítása.

Magatartásszabályozási zavar

A magatartásszabályozási zavar esetében kiemelt feladat a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

Fő célkitűzések:

- az önszabályozás fejlődésének támogatása pedagógiai eszközökkel;
- kihívást jelentő viselkedések/viselkedésproblémák csökkentése;
- adaptív viselkedés, szabálykövetés, szabálytartás kialakulásának támogatása;
- társas készségek, kapcsolatok fejlesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- düh- és agressziókezelés fejlesztése,
- érzelmfelismerés és érzelmkifejezés fejlesztése,
- kommunikáció fejlesztése,
- konfliktuskezelési képesség, problémamegoldás fejlesztése,
- megküzdési képesség fejlesztése,
- figyelmi működés fejlesztése.

Eszközei lehetnek:

- kognitív viselkedésterápiás eljárások egyes elemeinek alkalmazása pedagógiai helyzetben;
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása (napirend);
- tevékenységek végzésének, iskolai feladatok teljesítésének lépésekre bontása (folyamatábra/forgatókönyvek);
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása;
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során

A helyi tantervben az egyes tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, megvalósításukat a gyermekkel foglalkozó pedagógus és gyógypedagógus közösen támogatja az egyéni fejlesztési tervben rögzítettek alapján, és ennek megvalósulását rendszeresen felülvizsgálják.

Mindennek megvalósulása az osztálytermi környezetben folyó munka és az egyéni vagy kiscsoportos habilitatív/rehabilitatív tevékenység, valamint az esetmegbeszélés, teamtanítás, közös tervezés, közös értékelés, tananyag-adaptáció együttes alkalmazásával lehetséges.

A Nat kiemelt célkitűzése :

- az aktív tanulás, az egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján SNI tanulóknál mindezen célok megvalósulását támogatja a rugalmas tanulásszervezés, a heterogén tanulócsoportok, a tanulók közötti kooperációra építő módszerek, a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet létrehozása, a differenciált céljelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek a feladatra vonatkozó instrukciók adásában és az értékelésben, valamint szükség szerint adaptált tananyag használata.

A helyes módszertan megválasztásában fontos a tanulókat nevelő, oktató pedagógusok, a szülők és a szakszolgálatok közötti széles körű szakmai együttműködés, a tapasztalatok cseréje, a jó gyakorlatok megosztása (kölsönös együttműködés, partneri, bizalmi kapcsolat kialakítása).

Az együttgondolkodást, a közös szemléleti alapokat a pedagógiai szakszolgálatok és a nevelést-oktatást végző intézmények között **valódi tudásmegosztáson alapuló, átjárható információáramlás támogatja.**

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését! E feladatok minden tanulási területen meg kell hogy jelenjenek.

Kulcskompetenciák fejlesztése az irányelv alapján

Alapkompetenciák

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák

- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az iskolai fejlesztés szakaszai (alapozó [első félév, óvoda–iskola átmenet, felső, középiskola]

Az alapkészségek biztos kialakítása, a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges alapkompentenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozása, valamint a tanulási motiváció felkeltése és fenntartása az egyéb pszichés fejlődést mutató tanulók esetében is kiemelt jelentőségű.

Az első tanév első féléve olyan előkészítő szakasz, amely tananyagában, módszereiben és értékelési formáiban eltér a későbbiekétől. Ez az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába eső tanulóknak kedvező, a Nat-ban javasoltak alkalmazása megfelelő.

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a Nat-ban rögzítettektől. A helyi tantervben indokolt lehet esetükben az 1. évfolyam két tanévi időtartamra történő széthúzása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

Értékelés

Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek, már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek. Ehhez kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek az elvárás és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

A differenciált pedagógiai tervezés alapját a tanulási folyamat kezdetén ismert, a fenntartó által felkínált és/vagy az iskola pedagógiai programjában rögzített, diagnosztikus céllal történő értékelés adja.

A tanulási folyamat követését szolgáló felméréseket, ellenőrző méréseket minden esetben a tanulást támogató, fejlesztő-segítő értékelésnek és visszajelzésnek kell követnie. Ezeknek az eszközöknek a kiegészítése a tanulói önértékeléssel, a társértékeléssel és a csoportos értékelési formákkal lehetővé teszi, hogy az értékelés a tanuló számára örömteli, élvezetes eseménnyé váljon, fejlesztve ezzel a reflektivitást és az érzelmi, szociális intelligenciát, valamint a pozitív énkép és önbecsülés fejlődését.

A szummatív értékelés helyett fejlesztő és diagnosztizáló mérés és fejlesztő szöveges értékelés bevezetése indokolt.

Habilitáció/rehabilitáció

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro-, ill. makrotervezés) tájékoztatást kell kapniuk az osztálymunkában részt vevő pedagógusoknak, szaktanároknak, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökre.

A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.

A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációnak is kiemelt feladata a tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozás mellett.

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban az egyéb pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába.

Ennek érdekében a diagnózisalkotás fontos része a gyermekpszichiátriai vizsgálat (ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), szükség esetén kiegészítésként gyermekneurológiai, fül-orr-gégészeti, valamint gyermekszemészeti vizsgálat, továbbá az ezekhez kapcsolódó beavatkozások és rendszeres kontroll.

Érzékszervi fogyatékossgal (hallási fogyatékossg-nagyothalló) rendelkező tanulók integrált nevelése-oktatása

Az érzékszervi fogyatékossgal (hallási fogyatékossg-nagyothalló) rendelkező tanulókat intézményünkben a sajátos nevelési igényű tanulók ellátásának keretein belül látjuk el, illetve rehabilitációs ellátásuk a területileg illetékes utazótanári szurdopedagógiai szakszolgáltatással valósul meg.

Hallássérültek megsegítése a tanítási órán:

- A tanár minden esetben figyel arra, hogy a magyarázat során szemben legyen a diákkal, lehetőleg közel álljon hozzá. Az első padban üljön, és a beérkező fény a tanár arcát érje.
- Táblán kulcsszavas vázlattal segíti a pedagógus a feladat megértését.
- A gyermek a tanártól előre kapott jegyzettel követheti az óra anyagát.
- Az óra folyamán visszajelző kérdésekkel győződik meg a szaktanár, hogy megértette-e az információt a hallássérült fiatal.
- Szóbeli számonkérés helyett írásbeli számonkérés előnyben részesítése.
- A tanuló helyesírásának méltányos elbírálása.
- Méltányos elbírálás élő idegen nyelv értékelésénél. (Esetenként a szakértői vélemény alapján az idegen nyelv értékelése alóli felmentés indokolt.)

18. Különleges helyzet szabályozása a középfokú jelentkezőknél, akik azonos összesített eredményt értek el

Azonos összesített eredményt elért jelentkezőknél sorsolással döntünk a felvétel sorrendjéről.

19. Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek, témanapok, témahetek és projektoktatás

- Kompetenciaalapú oktatás: a kompetenciaterületeket és a nevelési feladatokat a nevelési program részletesen tartalmazza.
- Témahét: A tananyag komplex elsajátításának egyik lehetséges formája az ún. témahét, amikor az adott tárgykört a diákok három-öt tanítási napon, iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között változatos tevékenység típusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel.
- Szervezésének területei: környezetvédelem, természetismeret, évfordulók, ünnepek.
- Tanulásszervezési eljárások: Első osztálytól kezdve fokozatosan tanítjuk meg tanulóinkat ezekre a tanulásszervezési eljárások, technikákra alkalmazására. A páros munkából kiindulva jutnak el a csoportmunkáig, mindig az adott osztályhoz és a gyerekek életkori sajátosságaihoz, illetve a tananyaghoz igazodva. Az osztály fejlettségi szintjét, tudását, előzetes ismereteiket és az egyéni képességeket figyelembe véve, élve a differenciálás lehetőségével, szervezik órájukat. Az új ismeretek szerzése mellett, elsősorban a gyakorló, összefoglaló, rendszerező órákon dolgoznak ily módon.
- Kooperatív tanulásszervezés: A kooperatív tanulás együttműködést jelent a tanulásban, melynek legfontosabb jellemzői:
  - Egyenlő esélyt biztosít a lassabban haladóknak is a munkában való részvételhez
  - Egymás elfogadására, segítségére nevel.
  - Fejleszti a különböző képességeket: empátia, tolerancia, figyelem, felelősségvállalás, egymás segítése, együttműködés, kommunikáció
  - Mindenki számára biztosítja a tanuláshoz való kedvet, a sikerélményt, az eredményességet.
- Tanórai differenciálás: A tanulók egyéni képességeit és haladási, fejlődési ütemét figyelembe véve a pedagógus él ezzel a lehetőséggel.
- Drámapedagógia: Alkalmazása a szociális kompetenciák fejlesztésével összefüggésben alkalmazható.
- IKT alapú módszerek: Interaktív tábla és egyéb számítástechnikai eszközök alkalmazása a tanórán.

Tanulásszervezési eljárások:

- moduláris oktatás,
- projekt
- témahét,
- drámapedagógia,
- differenciált óravezetés

Az adott témának megfelelő tanulási-tanítási módszerek alkalmazása

- egyéni, frontális, pár, csoport, kooperatív tanulási módszerek
- belső és külső mérések eredményeinek figyelembe vétele.

- az országos kompetenciamérések évenkénti elemzése, értékelése, felhasználása a tanulási program módosításában

Differenciált tanórai képességfejlesztés

- A tanuló életkorától, szociális státusától, egyéni képességeitől függően több szempont szerint differenciáltan tudjuk csak meghatározni azt a tanulási stratégiát, amely mind a tanulászervezés céljainak, mind az egyes tanulók érdekeinek megfelel, így aktív és produktív tanuláshoz vezet.
- A differenciált rétegmunka biztosítja a tanulók egyéni képességeihez igazodó fejlesztést, az egyéni tanulási utak kimunkálását.
- A differenciálás alapja nem merev, homogén csoportokba történő sorolás, hanem rugalmas, átjárható rendszer kialakítása.
- A differenciálás lehetőség a gyermek számára a képességeihez igazodó nehézségű feladat kiválasztására, amely sikerélményt biztosít számára.
- A differenciálás formái: a tanulócsoporthoz képest és érdeklődés szerinti felbontása (párhuzamos óravezetés), szervezeti differenciálás (csoportbontás), szervezeti és tartalmi differenciálás (képességszerinti csoport eltérő tananyagtartalom feldolgozása)
- A differenciálás akkor hatékony, ha differenciált értékelési –és követelményrendszer társul hozzá.

Differenciált osztálymunka

A

- A tanítás tartalma szerinti differenciálás (pl.: alapkészségek fejlesztése, kiegészítő anyagok nyújtása, stb.)

B

- Azonos témában a logikai műveletek nehézségi foka szerinti differenciálás.
  - Differenciált feladatok az egyes tanulók számára a képességek szerinti gyakoroltatáshoz.
  - Individuális foglalkoztatás (pl.: nyomtatott szöveg egyéni feldolgozása, feladatlapok megoldása, programozott oktatás, stb.)
  - Csoportmunka, adott témák, problémák közös megoldása.
  - Problémafelvető, gyakorlati alkalmazást igénylő feladatok megoldása, a gondolkodási műveletek és logikai alapformák komplex, integratív alkalmazásával.
  - Kooperatív tanulási-tanítási technikák gyakoroltatása. (pl. projektek, élethelyzetek megoldása, stb.)

Az értékközvetítés módszere; projekt

A projekt olyan tanulásszervezés, amelynek középpontjában valamilyen gyakorlati életből adódó problémafelvetés áll. A probléma megoldása a gyermekek tapasztalatára, érdeklődésére, tevékenységére épül, amelyben a hangsúly az ismeretszerzés folyamatára kerül.

A projektmódszer lényege az a nagyfokú szabadság, amelyet a tanuló számára biztosít a célok kiválasztásától a tervezésen, a feladat végrehajtásán, át a produktumig, az értékelésig.

A projektpedagógia célja valamilyen produktum, végeredmény, amely a valóság igényeire épülő szükséglet alapján kerül kiválasztásra, így biztosítja a világ integrált megismerését oly módon, hogy a tanulás mellékterméke a tevékenységnek.

A projekt a tanulást, az ismeretek, készségek, jártasságok elsajátítását indirekt módon biztosítja, kihívásra épít, ezzel belső motivációt teremt, komplex módon teremti meg a probléma mind több összefüggésének megismerését.

A kooperatív tanulás együttműködést jelent a tanulásban, melynek legfontosabb jellemzői:

- Egyenlő esélyt biztosít a lassabban haladóknak is a munkában való részvételhez
- Egymás elfogadására, segítésére nevel.
- Fejleszti a különböző képességeket: empátia, tolerancia, figyelem, felelősségvállalás, egymás segítése, együttműködés, kommunikáció
- Mindenki számára biztosítja a tanulóhoz való kedvet, a sikerélményt, az eredményességet.

Kooperatív csoportmunka

- A kooperatív csoport erős, pozitív összetartozás-tudattal rendelkezik, a csoporttagok ismerik, elfogadják, támogatják egymást, összetétele heterogén.
- A heterogén csoportkülönböző teljesítményű tanulókból alakul, amely kedvező feltételeket teremt a tanulók egymástól tanulására
- A véletlenszerű csoportszervezés során a diákok különböző helyzetekben fejleszthetik és tanulhatják meg hasznosítani kooperatív készségeiket.
- A tudatos, tartós feladatmegoldáshoz kapcsolódó csoportszervezés előnye az erős közösségtudat, a közös tanulási tapasztalat pozitív hatása.
- A kooperatív csoportmunka tárgyi feltétele az egyenlő esélyekkel történő elérhetőség, a rugalmas téri és idő környezet megteremtése.
- A csoportok működtetésének személyi feltétele a pozitív közösségtudat, kölcsönös bizalom, szeretet, megbecsülés.
- A csoportmunka alapelvei: a párhuzamos, egyidejű interakciók, az egyidejű felelősség elve, az egyenrangú részvétel elve, az építő egymásrautaltság.
- A kooperatív munka alkalmazkodik a gyerekek szükségleteihez, a tanulás cselekvés és aktív részvétel révén jön létre, segíti az ismeretszerző és társas készségek fejlődését.

Témahét

A tananyag komplex elsajátításának egyik lehetséges formája az ún. témahét, amikor az adott tárgykört a diákok három-öt tanítási napon, esetleg hosszabb időkeretben iskolai és iskolán

kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között, változatos tevékenységtípusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel. Az évfolyam szintű tanulásszervezés a hagyományostól eltérő csoportalkotási módokat is lehetővé tesz, s így az egyéni fejlesztés szempontjából hatékonyan épülnek egymásra az alapkövetelményekhez kapcsolódó kötelező foglalkozások és az egyes részterületekhez kötődő, kutatást és alkotó tevékenységet biztosító választható programok. Az intézmény pedagógiai programjába rendszerszerűen beépített témahetek egy-egy kulcstéma integrált, a keressztantervi szempontokat érvényesítő feldolgozására alkalmasak. (Ilyenek lehetnek például: városi ökológiai téma; a lovagkor; a nagyföldrajzi felfedezések; antik tudomány, vallás, művészet; vállalkozási kompetenciák, idegen nyelvi hét, stb.)

Tanulás tanítása, logikus gondolkodás fejlesztése

- figyelem
- érzékelés, észlelés
- emlékezet
- képzelet
- gondolkodási műveletek
- információszerzés, tájékozódás
- lényegkiemelés, szelektálás
- rendszerezés, felhasználás
- új kontextusban alkalmazás
- komplex gondolkodás a tantárgyi ismeretek között
- önálló véleményalkotás
- tanulási technikák
- jegyzetelés, vázlat

Tárgyi eszközök használata a tanórai és tanórán kívüli munka során.

- A hagyományos tantárgyi szemléltető eszközök rendszeres használata, (pl.: térképek, makettek, modellek, hang- és képanyagok, írásvetítő stb.)
- Interaktív eszközök használata.
- Számítógép és internet-használat.
- Digitális technikák alkalmazása.

A nyelvoktatás modern technikáinak az alkalmazása

- Számítástechnikai programcsomagok használata az egyes tantárgyak tanítása során.(pl.: SDT kínálta lehetőségek, az egyes kompetencia területekre készített programok, stb.)
- Egyéni fejlesztő programok alkalmazása a felzárkóztató, fejlesztő és tehetséggondozó foglalkoztatások során.
- Az önálló tanulás támogatásához színvonalas könyvtári szolgáltatás nyújtása.
- Tanulói portfólió készítése, a tanuló éves munkáinak és eredményeinek az összegyűjtése.

- Gyakorlólapok, feladatlapok, differenciált munkalapok készítése a tanulók egyéni munkájának segítéséhez.
- Mérőlapok alkalmazása. A diagnosztikus és formatív mérések eszközeit iskolai szinten készítjük el vagy választjuk meg. A szummatív mérésekhez standardizált mérőeszközöket alkalmazunk.
- A tehetséggondozás érdekében tehetséggondozó szakkörök működtetése, a tehetséges gyerekek részvételének a biztosítása a tanulmányi versenyeken.
- A tanulók önnevelésének az iskolai megalapozása. Ezek elemei: a tanulói felelős magatartás kialakítása, egyéni programokkal képességek szerinti differenciálás, a tanulói teljesítmények optimalása, a kiteljesedő személyiség folyamatos motiválása.

Tanórai differenciálás: A tanulók egyéni képességeit és haladási, fejlődési ütemét figyelembe véve a pedagógus él ezzel a lehetőséggel.

Dramapedagógia: Alkalmazása a szociális kompetenciák fejlesztésével összefüggésben alkalmazható.

IKT. alapú módszerek: Interaktív tábla és egyéb számítástechnikai eszközök alkalmazása a tanórán.

20. Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendjét

Az ismeretek, készségek elsajátítása a tárgyi követelmények szintjére. A megszerzett ismereteket ellenőrizhetjük szóban és írásban.

A szóbeli feleltetést tantárgyaktól függően legalább 1-4 alkalommal, témazáró dolgozat íratását egy-egy nagy témakör lezárásakor, röpdolgozatot az előmenetel ellenőrzése érdekében a szaktanár döntése alapján kell végezni.

A házi feladatot, a tanulók szükséges felszerelését folyamatosan, míg a füzeteket alkalmasszerűen ellenőrzi a szaktanár.

A mérés megkezdése előtt dönteni kell, hogy milyen tantárgyakban, illetve adott tantárgyon belül milyen témakörben akarunk vizsgálatot végezni. Végezheti pedagógus, osztályfőnök, munkaközösség vezető, iskolavezetés.

Kiterjedhet a hangos olvasásra, szövegértésre, a matematika, magyar irodalom és magyar nyelvtan tantárgyakra, valamint a felsőben az osztályok neveltségi szintjének a mérésére. A feladatok tartalmazzák a továbbhaladáshoz szükséges minimális követelményeket, fejlessze a problémamegoldó gondolkodást.

Diagnosztikus méréseket alkalmazunk a tanítás-tanulás valamely nagyobb egységének megkezdése előtt, illetve témazárás után, a témazáró dolgozat megírása előtt. Célja, hogy megismerjük, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik el az oktatás-nevelés adott szakaszát, miben kell tovább fejlődniük, mit kell intenzíven gyakorolniuk, melyek azok a területek, amelyekben kiemelkedők.

Az eredménymérés tárgya:

- a rögzített teljesítmény
- tudásszint
- képességszint
- neveltségi szint.

A beszámoltatások formái:

- feladatlapok:-egy tanórai ismeretanyag számonkérése, összefoglaló jellegű (több tanórai anyag)
- témazáró dolgozatok esszé vagy feladatlap formájában
- házi dolgozat
- vizsgadolgozatok (humán félévi vizsgák, érettségi, szakmai, ECDL, különbözeti, osztályozó vizsgák)
- „Kisérettségi” vizsga matematikából
- 12. évfolyamon próbaérettségi vizsga matematikából, történelemből
- felmérő szövegértésből a 9. évfolyamon
- szóbeli feleletek, vizsgák (humán osztályok, érettségi, szakmai, ECDL, különbözeti, osztályozó vizsgák)
- topográfiai ismereteket számonkérő feladatlap
- projekt értékelése(pl. egy témakörből vagy a drámajátékokban való tevékenységből)
- portfólió készítése.

A képességszint mérésének eszközei:

- helyesírási felmérők
- az olvasási készség vizsgálata
- intelligenciatesztek
- pályaalkalmassági tesztek

A neveltségi szint mérésének eszközei:

- elbeszélgetés
- a megfigyelés

- a „kérdőíves” módszer
- szociometria
- személyiség tesztek

Az értékelés szempontjai:

- A kerettanterv követelményeinek teljesítése
- A tantárgyak helyi tantervi követelményszintjének és a specialitásoknak az ötfokú skála osztályzataival történő mérése
- Az ismeretek, fogalmak, összefüggések, törvények ismerete és alkalmazása
- Reprodukív és kreatív gondolkodás fejlesztése
- Önálló feldolgozások: a tanult ismeretek újszerű és alkotó felhasználása egy új téma feldolgozásában

A beszámoltatás eszközrendszere:

- Érdemjegyek: évközi, folyamatos információszerzés
- Szummatív jellegű: félévi, tanév végi osztályzatok (tantárgyi vizsgák)
- Szöveges értékelés szóban és írásban: átfogó, személyre szabott (dolgozatok, pályázatok, versenyek)

A beszámoltatás rendje és korlátai:

- Feladatlap (1 tanórai) bármikor íratható (tanári jogkörbe utalva)
- Összefoglaló feladatlap: bejelentése a számonkérést megelőző órán, a naplóba történő előzetes beírással
- Témazáró dolgozat: egy napon legfeljebb két témazáró vagy egy témazáró és egy összefoglaló feladatlap íratható
- Vizsgadolgozat (humán, érettségi, szakmai, különbözeti, osztályozó vizsgák) az érvényben lévő vizsgaszabályzatok szerint
- Házi dolgozat: elkészítésére legalább két hét áll rendelkezésre; beadható kézírással vagy nyomtatott, illetve elektronikus formában,
- Kiselőadás követelményei: önálló felkészülés alapján, vázlatból szabadon kell előadni, maximum 10 perc időtartamban, a témát legalább egy héttel előbb ki kell adni szakirodalmi segédanyaggal
- A próbaérettségi dolgozat a 12. évfolyamon azonos időpontban 180 perc időtartamban kerül megírásra a munkatervben meghatározott napon és osztályokban és tantárgyakból.
- A 9. évfolyamon a tanév elején –munkaterv szerint –szövegértésből felmérő dolgozat készül.

- Szóbeli felelet: tanórán maximum 10 perc, szummatív jellegű tantárgyi vizsgán legfeljebb 15 perc az aktuális témán belüli tananyagra vonatkozó lehet.
- Topográfiai feladatlap: a tananyag 3 héttel a dolgozatírás előtt kerül kijelölésre. A beszámoltatások szerepe és súlya a tanulók tudásának értékelésében
- Feladatlap (1 tanórai), szóbeli felelet, kiselőadás: a folyamatos információszerzést szolgálják.
- Összefoglaló feladatlap, házi dolgozat, topográfiai feladatlap, témazáró dolgozat dupla értékű a felelethez képest.
- A szummatív érdemjegyek kialakításában elvként fogalmazzuk meg, hogy a második csoportba tartozó érdemjegyek nagyobb mértékben befolyásolják a félévi és az év végi érdemjegyeket, míg az. első csoportba tartozók a félévi és év végi munka elbírálásakor +/-befolyásolják a végső érdemjegyet. Ha az összes témazáró dolgozat elégtelen és a tanuló javítási lehetőséget kapott függetlenül a feleleti jegyek minőségétől -, akkor az év végi jegy elégtelen.
- A közép/emelt szintű érettségi előkészítő jegyei az adott tantárgyértékelésekor 1/3 arányban számítanak be a végleges érdemjegybe.
- A „kisérettségi” dolgozat érdemjegye a témazáró dolgozat érdemjegyénél 1,5-szer nagyobb súllyal szerepel az év végi jegy megállapításakor.
- A próbaérettségi dolgozat érdemjegye a témazáró dolgozat érdemjegyénél 1,5-szer nagyobb súllyal szerepel az év végi jegy megállapításakor.
- A szövegértésből végzett felmérő minősítése egy feleletjeggyel egyenértékű.
- Az írásbeli dolgozatok értékelésére az alábbi irányelvet követjük (a tanár az alsó határt lejjebb viheti), melytől a tantárgy helyi tanterve 10-20%-kal eltérhet

Minimálisan elért teljesítmény:

- 85% jeles (5)
- 71% jó (4)
- 55% közepes (3)
- 31% elégséges (2)
- 30 % alatt elégtelen (1)

21. Az otthoni, napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli házi feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A házi feladatok kiadásának szempontjai:

- a tanulók napi és heti terhelése,
- az egyes diákok képességei, adottságai,
- az életkori sajátosságok,
- az értelmi fejlettség,
- a fejlődés üteme,
- házi feladat előkészítettsége,

A házi feladatok kiadásának és ellenőrzésének alapelvei:

- A házi feladatok korosztálytól függetlenül sarkallják a diákokat állandó önellenőrzésre, kötelességtudat fejlesztésére.
- A házi feladatok segítsék elő a szülők tájékoztatását gyermekük iskolában végzett munkájáról, az iskolában folyó munkáról.
- Folyamatosan tájékoztassák az önálló tanulást segítő nevelőket a házi feladatok mennyiségéről, azok megoldásáról.
- A házi feladatok kerüljenek ellenőrzésre.
- Az önálló kutatómunkát, a kötelező tananyagon kívüli ismereteket kívánó feladatok elvégzését – a befektetett munka arányában – jutalmazni kell.
- Tanítási szünet idejére legfeljebb annyi kötelező házi feladat adható, amennyi egyik óráról a másikra szokásos.
- A nagyobb elmélyülést, több időt igénylő feladatok kitűzésekor (könyvtári vagy internetes kutatómunka, képzőművészeti alkotás, technikai eszköz készítése) az elkészítés határidejét különös gonddal, a tanulók egyéb kötelezettségeire tekintettel kell megállapítani.
- A tantervi anyagot meghaladó mennyiségű vagy mélységű ismereteket kívánó feladatokat(pl. versenyfeladatok) csak annak a diáknak lehet kötelezően előírni, aki a versenyzést, illetve az önálló kutató vagy más jellegű alkotómunkát önként vállalta.

Napköziben és tanulószobán történő felkészülés elvei

- A csoportot vezető pedagógus naponta szervezze meg és ellenőrizze a tanulási folyamatot. Törekedjen arra, hogy a tanulási időben a gyerekek valamennyi iskolai feladatukat elkészítsék.
- Ismerje és vegye figyelembe a tantervei követelményeket.
- Differenciált számonkérés érdekében folyamatosan tartsa a kapcsolatot a gyermekeket tanító szaktanárokkal.
- Ismerje csoportjának fejlettségi színvonalát.
- Biztosítson elegendő időt a felkészülésre.
- A tanulás rendszeres „védett” tanulási időben /14. 00 -15. 55 között/ történik.
- Nyújtson segítséget a házi feladatok elkészítéséhez, úgy, hogy ne akadályozza az önállóság fejlődését.
- A tanulót szoktassa a rendelkezésre álló idő hatékony kihasználására.
- Általában a következő napra készülés a jellemző.
- Szóbeli és írásbeli házi feladatok elvégzése történjen meg.

- A gyerekek tudásszintjének alaposabb megismerésével, személyre szabott komplex személyiségfejlesztés történhet.

A tanuló mentesítése a 16 óráig tartó bent tartózkodás alól

A köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. § (2) és az 55. § (1) bekezdésében megfogalmazottak szerint a 2013 szeptemberétől az általános iskoláknak a nevelést- oktatást úgy kell megszervezni, hogy a tanórai és egyéb foglalkozások legalább tizenhat óráig tartanak.

A törvény 55. § (1) bekezdése a főigazgatónak lehetőséget ad arra, hogy a szülő kérelmére felmentse a tanulót a tizenhat óráig tartó bent tartózkodás alól. A nem mentesített tanuló hiányzása igazolatlanul számít, ha azt a tanuló vagy a szülő a házirendben meghatározottak alapján nem igazolja.

Nevelőtestületi döntés értelmében a mentesítés szabályai (csak felsőben) a következők:

- a tizenhat óráig tartó benttartózkodás alól felmentést a szülő kérésére a főigazgató adhat.
- az intézmény főigazgatójának benyújtott kérelemben a szülőnek meg kell jelölni a kérelem indokát.
- hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulóknak csak indokolt esetben adható felmentés,
- iskolán kívüli szervezésű sportfoglalkozás, edzés, különóra esetén a mentesítés során figyelembe kell venni a tanuló tanulmányi eredményét,
- ha nagyszülő, szülő felügyelete mellett a gyermek otthoni tanulása megoldott és a tanuló eredménye nem romlik, ha a tanuló nem jogosult kedvezményes étkezésre, ezért otthon ebédel,
- mentesített tanuló tanulmányi eredménye romlik a főigazgató a tanuló osztályfőnökének a véleményét kikérve megszüntetheti a tanuló mentességét, mentesíthető a tanuló, ha orvosi javaslatra otthoni tanulása indokolt.
- egyéb indok, amelyről a főigazgató mérlegelés után dönt.
- A tanuló lemorzsolódással veszélyeztetett, 3-as alatti vagy átlaga az előző félévhez képest 1,1 –es romlást mutat.

A szülői kérvény beadási határideje minden tanév szeptemberének első hete. Rendkívüli esetben a szülői kérvény a tanév során is beadható.

22. Magasabb évfolyamba lépés feltételei

- A tanuló, az egyéni munkarenddel rendelkező is, az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.
- Az egyéni előrehaladású nevelésben és oktatásban részt vevő tanuló esetében az előírt tanulmányi követelményeket az Nkt felhatalmazása alapján kiadott miniszteri rendeletben meghatározott évfolyam végéig kell teljesíteni.
- Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben csak a megismételt évfolyamról kap bizonyítványt a tanuló.
- Középfokú iskolai tanulmányok folytatása esetén a sikeresen teljesített kilencedik évfolyam megismétlését az iskola igazgatója a tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal akkor engedélyezheti, ha arra a gimnáziumi, szakgimnáziumi, szakiskolai nevelés-oktatásba való bekapcsolódás vagy másik szakképesítés megszerzésére irányuló tanulmányok folytatása vagy másik tanulmányi terület választása miatt van szükség.
- Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.
- Az évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait az a tanuló is, akit fegyelmi büntetésként az adott iskolában eltiltottak a tanév folytatásától.
- Ha a tanuló valamely tantárgyból előrehozott érettségi vizsgát tett, ezáltal az adott tantárgy tanulmányi követelményeit teljesítette. Az iskola magasabb évfolyamán vagy évismétlés esetén e tantárgy tanulásával kapcsolatban a pedagógiai programban foglaltak szerint kell eljárni.
- Az évfolyam megismétlése nem tagadható meg abban az iskolában, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.
- A tanuló az iskola főigazgatójának engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.
- Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszázötven tanítási órát, egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.

- A nevelőtestület az osztályozó vizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett a szülő felé az értesítési kötelezettségének.
- Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozó vizsgát kell tennie.
- Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyam ismétléssel folytathatja.
- Osztályozó vizsga letétele után folytathatja tanulmányait az egyéni munkarendben tanuló és az a tanuló, akinek engedélyezték, az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti. A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

Egyéni munkarend

- Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető.
- Az OH dönt arról, hogy a tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarend keretében tehet eleget.
- Az eljárás során az OH megkeresheti a gyámhatóságot, a gyermekjóléti szolgálatot, az iskolaigazgatót, gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő tanuló esetén a gyermekvédelmi gyámot.
- A külföldi tanulmányok alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait egyéni munkarenddel rendelkezőként Magyarországon folytatja.
- A külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanuló esetében a félévi minősítés a főigazgató döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.
- Az egyéni munkarenddel rendelkezőt – az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével – az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.
- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség vagy a sajátos nevelési igény miatt a szakértői bizottság véleménye alapján, vagy súlyos betegség miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytatók egyéni foglalkozás keretében történő felkészítésére az

iskolának tanulónként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre.

- A sajátos nevelési igény miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók esetében az e bekezdésben meghatározott időkereten belül kell biztosítani az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat. Az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható.

23. A közlekedési ismeretekkel kapcsolatos tananyagrészt oktatása, a tanulók értékelése, minősítése során a miniszter által jóváhagyott elektronikus tanulmányi rendszerben e célra kifejlesztett program is használható.

Iskolánk a közlekedési ismeretekkel kapcsolatos tananyagrészt oktatását, értékelését és minősítését a miniszter által jóváhagyott elektronikus tanulmányi rendszerben e célra kifejlesztett programot használ.

SZAKMAI PROGRAM

1. Nevelési program

A Szkr. 14. § (2) bekezdés a) pontja értelmében a szakképző intézmény szakmai programja meghatározza a szakképző intézmény nevelési programját.

1.1. A szakmai oktatás pedagógiai alapelveit, értékeit, céljait, feladatait, eszközeit, eljárásait

1.1.1. Pedagógiai alapelvek, értékek:

Pedagógiai alapelvünk, hogy:

- iskolánk nevelő-oktató munkájában demokratizmus, humanizmus, az egyén tisztelete, a lelkiismereti szabadság, a személyiség fejlődése, az alapvető közösségek (család, nemzet, emberiség) együttműködésének kibontakoztatása a nemzetek, etnikai csoportok és nemek egyenlősége, szolidaritás és tolerancia értékei hatják át a tanítási-tanulási folyamatokat.
- az emberiség problémáira és a különböző kultúrákra nyitottak vagyunk.
- a nevelés két alapvető tényezője: a pedagógus és a diák egyenrangú félként vesznek részt a folyamatokban.
- az iskola valamennyi dolgozója és tanulója kölcsönösen tiszteletben tartja egymás emberi méltóságát.

- tiszteletben tartjuk a gyermekek személyiségének jogait, mindenek felett álló érdekeit, bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül.
- minden iskolai tevékenységünket az oktatás és a nevelés terén egyaránt a szeretet járja át.
- célunk a szilárd alapkészségek kibontakoztatása.
- a tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a tevékenység központú tanítási gyakorlatot honosítjuk meg.
- alkotó pedagógiai klímát teremtünk.
- esélyegyenlőséget teremtünk.
- differenciált foglalkozást szervezünk tanulóink sajátos igényeinek megfelelően.
- kompetencialapú oktatást szervezünk.
- a nevelési-oktatási folyamatunkat a következetesség jellemzi.
- célunk az egészséges életmódra nevelés.
- a 2020-as Nat irányelveinek figyelembevételével fejlesztjük a kulcskompetenciákat.
- a képességkibontakoztatás, a személyiségfejlesztés, a közösségfejlesztés hozzájárulnak a szociális hátrányból eredő lemaradás csökkentéséhez.
- fontos pedagógiai elvünk a partnerközpontúság, a szülők és tanuló beavatása az iskolai dokumentumokba.

A pedagógiai célok

Nevelési céljainkat, feladatainkat megvalósultnak tekintjük ha:

- Sikerül tanulóinkkal elsajátíttatnunk a helyi tantervben továbbhaladási feltételként meghatározott ismeretanyagot, kifejlesztjük az adott életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelő kulcskompetenciákat, képességeket, készségeket, gondolkodási műveleteket, a kulturált magatartási szokásokat.
- Nem következik be nagymértékű csökkenés a tantárgyi tanulmányi eredményekben, a különböző szintű és tartalmú versenyeken elért eredményekben.
- Javulnak a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók továbbhaladási mutatói.
- A közvetlen illetve közvetett partnerek körében végzett, az iskola működésével, eredményességével, hatékonyságával kapcsolatos elégedettségi vizsgálatok tapasztalatai nem mutatnak tartósan negatív tendenciát.
- Különböző pénzügyi források, pályázatok igénybevételével, megszerzésével biztosítani tudjuk a hatékony nevelő-oktatómunka, a tanórán kívüli tevékenységi formák, a szabadidő hasznos eltöltésének személyi tárgyi feltételeit.
- A felzárkóztatásra szoruló gyermekek fejlesztése az iskolai mérőprogrammal alátámasztva fejlődést mutat, illetve nem mutat negatív irányt.

- Felderítjük tanulóink veszélyeztetettségének okait és megtaláljuk a segítségnyújtás leghatékonyabb módját.
- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek a közösség tagjaivá válnak – a pedagógiai segítségnyújtás révén.
- A mérési program alkalmazásával – a célirányos, tervszerű fejlesztést valósítjuk meg.
- Szülők, tanulók, nevelők együtt tudnak működni, a konfliktusokat, vitás helyzeteket kompromisszumra törekvően oldjuk meg.
- Nem növekszik az iskolai balesetek száma.
- Sikerül gazdag programkínálattal élnünk a gyermekek felé.
- Neveltségi szintjük pozitív irányultságot vesz.
- Hitükben erősebbé válnak, magatartásuk megfelel az egyházi szellemiségnek.
- Sikerül felhívni a tanulók figyelmét az egészségtudatos magatartásra, egészséges napirendre.
- Az egészséges táplálkozás kialakításának elindítása – a konyhai menza kínálatának egészségessé tételével.
- A családi életre nevelés hangsúlyosabbá tétele (osztályfőnöki órán, hittanórán, projekteken, szakkörökön, táborok alkalmával).

Célunk, hogy a pedagógiai programunkban a központilag szükséges és helyileg lehetséges tartalmak a tanulók személyiségének mind teljesebb kibontakozását elősegítő módon jelenjenek meg.

1.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat

A személyiség olyan egyedi és megismételhetetlen, dinamikus, funkcionális rendszer, amely veleszületett testi és idegrendszeri sajátosságai bázisán, a társadalmi és természeti környezettel való folytonos kölcsönhatásban, állandó fejlődés és változás folyamatában „én tudata” birtokában többé – kevésbé tudatos viselkedésválasztással határozza meg önmagát.

A személyiséget a biológiai tényezők és a környezeti, nevelési hatások – egymással szoros kölcsönhatásban – együttesen határozzák meg.

A személyiség fejlődését három tényező befolyásolja:

- az öröklés
- a környezet
- és a nevelés

A személyiség jellege, kialakulása az örökletes és környezeti hatások és ezek egymásra hatásának eredménye.

Az emberben az adottságok, mint diszpozíciók jelennek meg, melyek génjeiben, azok kódjában benne van.

A környezeti hatások – társadalom, nevelőintézmények, család – befolyásolják, hogy az adottságból mi, mikor és milyen mértékben és miképpen valósul meg.

Ezen tényezők közül a legfontosabb a nevelés – oktatás személyiségformáló hatása.

A nevelő hatások forrásai a nevelési tényezők: felnőtt tekintélyi személyek, a feladatok és a kortársi interakciók.

A nevelési tényezőkből eredő nevelő hatásokat orientálják és optimalizálják a nevelési módszerek; alkalmazásuk végső célja és eredménye a személyiség formálása.

A nevelési módszerek főbb csoportjait meghatározhatjuk a hatásszervező funkciók szerint:

- közvetlen nevelési módszerek
- közvetett nevelési módszerek Személyiségformáló funkciók szerint
- szokásformáló eljárások
- a példakép – eszménykép formálásának módszerei
- meggyőződés – formáló eljárások.

A pedagógusok bánásmódja, kontrollmódszerei változnak a nevelés folyamán, alkalmazkodnak a gyerek életkorához, alkatához, reakciómódjaihoz.

Lelki gondozás, mentálhigiénia

Problémás esetekben családlátogatás alkalmával felderítjük a gyermek családi körülményeit, az ennek hátterében húzódó problémákat. Elbeszélgetésekkel, odafigyeléssel és meggyőzéssel igyekszünk segíteni közösen az adott problémán.

Ha szükséges, felvesszük a kapcsolatot a gyermek- és ifjúságvédelem felelősével, majd a Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival, ill. a pszichológussal.

A pedagógus pálya szépsége abban rejlik, hogy nap mint nap a gyerekek között részesei lehetünk, személyiségük ezerféle megnyilvánulásának, testi, lelki, értelmi fejlődésüknek, rövidebb-hosszabb ideig végig kísérhetjük őket azon az úton, aminek a neve: ÉLET

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos iskolai feladatok rendszerét felépíthetjük: a pedagógiai alapelvekből, célokból, feladatokból, eljárásokból és az eszközökből.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat az alábbi négy területre bontjuk:

- a. az értelem kiművelése /kognitív kompetencia/
- b. segítő életmódra nevelés /szociális kompetencia/
- c. egészséges és kulturált életmódra nevelés /személyes kompetencia/
- d. a szakmai képzés alapozása /speciális kompetencia/

Alapvető fontosságú a személyes kompetenciák megismertetése, magalapozása, fejlesztése, hogy minden tanuló ismerje saját személyiségének jellemzőit, erősségeit, gyengeségeit: éntudatosság, önismeret, helyes önértékelés, egészséges önbizalom jellemezze őket. Képesek legyenek a tudatos önszabályozásra a viselkedés, a tanulás és a játék során is.

A fejlesztés során figyelembe kell venni, hogy tanulóink:

- különböző egyéni adottságokkal,
- eltérő ütemű fejlettséggel,
- eltérő tudásháttérrel,
- eltérő érdeklődési körrel,
- eltérő tapasztalatokkal rendelkeznek.

A személyiségfejlődés segítésében kiemelt szerepe van:

- a tanult motívumok kialakításának,
- a képességek, kompetenciák fejlesztésének,
- egyéni tanulási útvonal a differenciált fejlesztés biztosításának,
- a magartási készségek fejlesztésének.

A személyiségfejlesztő tevékenység kiemelt területei az iskolai sportkör és a tanítási órák keretében nem megvalósítható csoportos tevékenységi formák, így különösen a környezeti nevelés, kulturális, illetőleg sportrendezvények.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink iskolánk gyermekideáljának szellemiségéből fakadnak.

A fentiekből következően iskolánk tanulója:

- Legyen nyitott, de ha zárkózott, akkor igyekszünk kinyitni.
- Legyen eleven, de ha csöndes, akkor igyekszünk bátorítani.
- Legyen magabiztos, de ha bizonytalan önmagában, segítünk önbizalmat ébreszteni benne.
- Legyen kedves, de ha morcos, akkor kedvességgel közeledünk hozzá
- Legyen barátkozó természetű, de ha magányos, igyekszünk magányát oldani.
- Legyen szorgalmas, de ha lusta, igyekszünk kedvet ébreszteni benne a tanulás iránt.
- Legyen okos, de ha nem annyira az, akkor keresünk benne más értékeket.
- Legyen tisztelettudó, de csak akkor, ha meg is érdemeljük.
- Legyen szófogadó, de csak akkor, ha értelmes dolgokban kell szót fogadnia.

- Legyen kitartó, de ne legyen önfejű.
- Legyen ambiciózus, de ne legyen törtető.
- Legyen együttműködő, de ne legyen konformista.

Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink:

A tanulók erkölcsi nevelése terén

- a különböző szociokulturális háttérrel rendelkező tanulóink között a hátrányok feltárásával és kompenzálásával az esélyegyenlőség biztosítása,
- a szociális motívumok fejlesztése a tanulók csoportokba, közösségekbe való beilleszkedéséhez,
- az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása (szociális kompetenciák fejlesztése).
- A tanulók értelmi nevelése terén
- az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése,
- a világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása, felkészülés az egész életen át tartó tanulásra (hatékony, önálló tanulás kompetenciájának fejlesztése),
- a tanulás, tudás értékének tudatosítása, céltudatos tanulási tevékenység kialakítása,
- a tanulók kötelességtudatának és önbizalmának fejlesztése reálisan elvégezhető feladatok adásával, melyeket ellenőrzés és értékelés is követ,
- a belső motiváltság fejlesztése (megismerési vágy, felfedezési vágy, alkotásvágy, teljesítményvágy, érdeklődés),
- a tanulói aktivitás, rugalmasság, nyitottság, problémaérzékenység kialakítása,
- játékos módszerek beépítése a tanítás-tanulás folyamatába,
- a szorongás csökkentése, a kudarcból való félelem oldása.
- A tanulók érzelmi nevelése terén
- a tanulókat körülvevő környezet jelenségeire, a közösségre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek kialakítása (énkép, önismeret fejlesztése),
- a tanulók közösségi nevelése terén az emberi együttélés szabályainak megismertetése,
- az együttműködési készség kialakítása az önismeret fejlesztésével (szociális kompetencia),
- a kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása (anyanyelvi kommunikáció).

A tanulók esztétikai nevelése terén

- szűkebb és tágabb környezetünk esztétikájának tudatosítása, értékmegőrző magatartás kialakítása,
- igényesség önmagunkkal és környezetünkkel szemben,

- az önismeret kialakításával a kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség formálása (énkép, önismeret fejlesztése).

A tanulók nemzeti nevelése terén

- a haza, a szülőhely múltjának és jelenének megismerése,
- a nemzeti hagyományok ápolása, megbecsülése; a hazaszeretet érzésének felébresztése (szociális és állampolgári kompetencia).
- A tanulók állampolgári nevelése
- az alapvető emberi, állampolgári és európai uniós jogok és kötelességek megismertetése.
- problémaérzékenység kialakítása a társadalmi jelenségek és problémák iránt (állampolgári kompetencia).

A tanulók munkára nevelése terén

- a munka fontosságának tudatosítása,
- a munkavégzés, mint az ember egész személyiségét fejlesztő folyamat iránti tudatos törekvés, igény kialakítása (kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia).
- A tanulók egészséges életmódra nevelése
- a testmozgás képességének fejlesztése, a testmozgás iránti vágy felkeltése,
- az egészséges, edzett személyiség bemutatása,
- az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása.

A tanulók környezeti nevelése

- a természetes és mesterséges emberi környezet értékeinek megismerése,
- értékmegőrző és fejlesztő, környezettudatos magatartás kialakítása,
- az egészséges természet kialakításáért és megtartásáért tevékenykedő tudatos és felelős személyiség kialakítása (természettudományos kompetencia),
- a tanuló személyiségének fejlesztésében a szülővel együttműködve, az iskola felelős a gyermek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődéséért, a tanulói közösség kialakulásáért és működéséért.

A tanulók közösségi nevelése

- az emberi együttélés szabályainak megismerése,
- az együttműködési készség alakítása,
- a kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása.
- Multikulturális nevelés
- multikulturális tartalmak beépítése az iskolai tantervbe, az egyes tantárgyak anyagába,
- a kisebbségi kultúrát megjelenítő könyvek, gyűjteményes kötetek, kiadványok, ismeretterjesztő anyagok, filmek, antológiák megismerése,
- a diákok megtanítása a kritikai gondolkodásra,
- a különbözőség hangjainak és perspektíváinak megjelenése az oktatási anyagokban.

1.3. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokat

Az egészségnevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék minden tagja képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az egészségi állapotot érintő hatásokat és ez által képessé váljon az egészség megőrzésére, illetve a veszélyeztető hatások csökkentésére.

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskolának segítenie kell azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják.

Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely lehetőséget teremt, és képessé teszi az embereket arra, hogy egyre fokozódó kontrollt szerezzenek saját egészségi állapotuk felett, és ez által képessé váljanak annak javítására, alakítására. Az egészséget tehát, mint a mindennapi élet erőforrását, nem pedig mint életcélként kell értelmezni.

Az egészségfejlesztés sarokpontjai a következők:

- az egész lakosságra irányul, és az együttműködésre épít
- az okok feltárására és a feltételek megteremtésére irányul a társadalom különböző szereplőivel való együttműködésben
- az egyén autonómiája érvényesül az egészséget befolyásoló döntésben és aktivitásban.
- Az egészséges életmódra nevelés nem csak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteletére is nevel.

A Köznevelési törvény szerint (128. § (1))a teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

A mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiénié területére terjednek ki.

A teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, és beilleszthető az átfogó prevenciós programokba.

Célunk olyan egészségfejlesztő program kidolgozása, amelynek eredményeként a tanulóknál erősödjenek a személyiségfejlesztő hatások, csökkenjenek az ártótényezők, és az iskola befejezésekor a diákok saját életükre alkalmazni tudják az elsajátítottakat.

Képesek legyenek figyelemmel kísérni:

- viselkedésüket, az életvezetésük helyes alakítását,
- az egészségkárosító magatartásformák elkerülését,
- a betegségeket a korai szűrésekben való részvétel révén megelőzni,
- tudjanak sajátos étrendet, mozgásprogramot kialakítani egészségük megőrzése érdekében,
- erősítsék a társas-kommunikációs készségeik fejlesztését és a konfliktuskezelési magatartásformák fejlesztését.

Általános céljaink a következők:

1. Minden rendelkezésre álló eszközzel elősegíteni a tanuló, a nevelőtestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.
2. Együttműködést alakítunk ki az egészségügyi és gyermekvédelmi szakemberekkel, a szülőkkel, diákokkal annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.

3. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az egészséges étkezésnek, a testedzésnek, a szabadidő helyes eltöltésének.
4. Teret adunk a lelki egészségfejlesztést és tanácsadást biztosító programoknak.
5. Olyan nevelési-oktatási gyakorlatot folytatunk, amely tekintetbe veszi a tanulók és a pedagógusok jóllétét és méltóságát.
6. Az egészség megőrzésére törekszünk a tanulók, családjaik és az iskola dolgozóinak körében.

Az egészségi állapotot szakemberek szerint négy alapvető tényező határozza meg:

- a) genetikai tényezők,
- b) környezeti tényezők,
- c) életmód,
- d) az egészségügyi ellátó rendszer működése.

Az iskola a fentiek közül érdemi hatást az iskola-egészségügyi ellátás minőségére és az életmódra, vagyis a két utóbbira tud gyakorolni.

Az egészségfejlesztés magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéné, az önsegítés feladatait, módszereit. Valójában az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi a gyerekeket és felnőtteket az egészséget meghatározó tényezők felügyeletére és ezáltal, egészségük javítására.

Egészségfejlesztési célunk iskolánkban: testi, pszichikai, szellemi szempontból egészséges fiatalok nevelése,

Módszereink:

1. Higiénikus, egészséges életvitel

Az ember legfontosabb biológiai, pszichológiai, szociálpszichológiai jellemzőinek megismertetése (biológia órák).

Emberismeret, empátia, alkalmazkodó készség (osztályfőnöki órák). Egyén és közösség (osztályfőnöki órák).

Kulturált viselkedés (osztályfőnöki órák).

2. Betegségek elkerülése, egészség megóvása

Testi és személyi higiénia, tisztálkodás, öltözködés (osztályfőnöki és természetismeret, biológia órán)

Személyi higiénia, öltözködés (osztályfőnöki órák)

Közlekedés kultúra és biztonság (osztályfőnöki órák) Étrend (osztályfőnöki órák)

Baleset-megelőzés, elsősegély-nyújtási ismeretek Testnevelési, tömegsport rendezvényeken való részvétel

Bőrgyógyász és kozmetikus meghívása a tanszalomba, ill. a Csuha-hétre

3. Lelki egészség megóvása, krízis prevenció

önismeret, mely vonatkozik a fiatalok szociális egészségi és érzelmi állapotára, magatartásbeli hiányosságokra,

stresszt oldó technikák: sikeres emberek életútjának bemutatása (művészek, tudósok), emberismeret, empátia egyéni képességek és célok összhangja (osztályfőnöki órán)

4. Függőséghez vezető motívumok feltárása, egészségkárosító szokások megelőzése

egészségkárosító élvezeti szerek, serkentők, nyugtatók drogok, szenvedélybetegségek, függőséghez vezető okok feltárása, tudatosítása.

5. A családi életre, szülővé nevelés témakörei

barátság, partnerkapcsolatok, a család funkciója, jelentősége, érzések – érzelmek – értékek, családtervezés,

terhesség, szülés, csecsemőgondozás,

AIDS és más szexuális úton terjedő betegségek, szülői felelősség – konfliktusok feloldása, családalapítás, családjogi törvény,

betegbiztosítás, egészségügyi szolgáltatások igénybevételek módjai.

6. Szabadidő – kultúra fejlesztése

A mai családok életére a túlterheltség, a túlhajszoltság a jellemző, ezért a szülő „nem ér rá” gyermekével foglalkozni. Hiányzik az értékorientált nevelés, így fiataljaink gyakran nem tudják mi a helyes és helytelen szórakozási mód. A szociálisan hátrányos helyzetű tanulóinknál a család különböző okok miatt nem tudja ezt a feladatot ellátni, illetve nem megfelelően. Emiatt a kulturált szórakozás megtanítása rendkívüli jelentőséggel bír, hogy gyerekeink a stressz és unalom elől ne az alkohol, drog és egyéb pótcselekvések világába meneküljenek.

A kitűzött célok megvalósítása a tanuló, az egyén autonómiájára épül, hiszen ahogy nevelni nem lehet önmaga ellenében az embert, úgy egészséges emberré sem válhat senki anélkül, hogy ehhez önmaga ne járulna hozzá.

Az egészség pedig azáltal keletkezik, hogy az ember törődik saját magával és másokkal, hogy képes döntéseket hozni és életkörülményeit kézben tartani. Erre kell ösztönözni diákjainkat, és rajtuk keresztül az új nemzedéket.

Tantárgy	Téma	Cél
Biológia	Erdei és vízi élőhelyek, fajok védelme; tengerek élővilága	Ökológiai gondolkodás kialakítása, ok-okozati összefüggések, környezet egészségügyi problémák megismerése
Természetismeret/ Természettudomány	Környezetszennyezés hatása az életközösségekre	Az élettelen környezeti tényezők (levegő, víz, talaj) változásainak hatása az élőlények túróképessége, ennek eredményei.
Földünk és környezetünk	Földtörténeti korok, az emberi beavatkozás hatásai. Megújuló és nem megújuló energiaforrások használata.	Környezetünk megismerése, megóvása. Természeti, társadalmi folyamatok hatásai, eredményei.
Osztályfőnöki	A hely, ahol élünk.	Közösségi életre nevelés.
Kémia	A víz. Építőipari anyagok. A levegő. Szervetlen kémia: nemfémes elemek és vegyületeik. Fémek és vegyületeik. Korrózió és korrózió-védelem.	Technológiák hatása a természeti és az épített környezetre, környezetbiztonságos életvitel.
Ének-zene		A természet zenei ábrázolása
Vizuális kultúra		Érzelmi, esztétikai, vizuális nevelés

Fizika	Galvánelemek tárolása	szakszerű	Környezeti változások magyarázata. Fizikai törvényszerűségek, élőlények életjelenségei közötti összefüggések, erőforrások.
Idegen nyelv			Nemzetközi felelősség a környezettel szemben. Külföldi példák elemzése
Magyar			Tájnyelv, köznyelv, irodalmi nyelv egymásra hatása. Pozitív érzelmi és intellektuális közeledés a környezet- és természetvédelmi témájú

1.4. A közösségfejlesztéssel, a szakképző intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatokat

Egy iskolában a feladatok végrehajtása nem oldható meg egy, esetleg néhány évfolyam pedagógiai munkájával, nem köthetők egy műveltségi területhez, egy tantárgyhoz. Olyan készségek fejlesztéséről, olyan ismeretek átadásáról kell sok esetben gondoskodnia az iskolának, amelyeknek meg kell jelenniük szinte minden pedagógus ismeretközlő tevékenységében, igazodva az éppen adott tanulói csoporthoz, az érintett tanulók életkorához, személyiségéhez, felkészültségéhez. Ezek az ellátandó feladatok az iskola pedagógiai érték közvetítő tevékenységének lényegét adják, amelyek célja elsősorban a személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés.

Ezek közé tartoznak:

- az erkölcsi ismeretek
- a családi és közösségi kapcsolatok elmélyítését támogató fejlesztési feladatok, és azok részét képező ismeretek,
- az előítéletek felismerésére való képesség,
- a testi és lelki egészség megőrzésére történő felkészítés,
- a bűnmegelőzés,
- a drog-prevenció,
- fogyasztóvédelmi nevelés.

E körben minden pedagógusnak van feladata. Ahhoz, hogy a tanuló eredményesen dolgozhasson, biztosítani kell számukra a tudás megszerzéséhez szükséges jó klímát, azaz közösséget kell formálni az osztályból. Ez tudatos pedagógiai, szociológiai, pszichológiai ismereteket és azok alkalmazását követeli meg az osztályfőnöktől.

Sajnálatos és gyakran tapasztalható, hogy a diákokban alacsony szintű az egymáshoz való alkalmazkodás képessége vagy szinte teljesen hiányzik belőlük a tapintat, mások tisztelete. Egymás közt is gyakran kíméletlenek, szolidaritásuk felszínes, és általában a felnőtt világgal szembeni dacszövetség jellemzi őket. Nagymértékű a kulturálatlanság: szinte természetes a trágár beszéd, fegyelmezetlen és senkire tekintettel nem lévő magatartás, az udvariatlanság, a bántó és sértő viselkedés az utcán. Gyakori a vandalizmus, a randalírozás.

A pedagógusoknak a szülőkkel együtt közösen kell harcolniuk ezen negatív jelenségek ellen. Fontos nevelési feladat a szociális képességek kialakítása és fejlesztése, ami a következő területeken nyilvánul meg:

- kulturáltság a mindennapi érintkezésben, kommunikációban, viselkedésben,
- másokkal való együttélés, együttműködés,
- egymás elfogadása, tisztelete, segítése,
- a másság tolerálása, türelem egymás iránt,
- aktív részvétel a közösség életében, tevékenységében,
- a személyes érdekek összehangolása a közösség érdekeivel,
- önfegyelem, önkontroll.

Tanulóink pozitív személyiséggé formálódásához kellene a közös célkitűzések, erőfeszítések és élmények, az összetartozás érzése, az emberi kapcsolatok fontosságának felismerése.

A közösségi nevelés lehetséges szinterei az iskolában:

- elsősorban az osztályközösségek és gyakorlati oktatási csoportok,
- egyéb iskolai szerveződések: szakkörök, sportkörök, iskolai diákönkormányzat
- közös programok: iskolai rendezvények, ünnepek, kirándulások, közös színház-, mozi-, múzeumlátogatások, diáknapiak.

A közösség formálásában minden - a tanulókkal kapcsolatba kerülő pedagógus - részt vesz. Kiemelkedő szerepe van a csoport vezetőjének, osztályközösség esetén az osztályfőnöknek.

Középiskolában már lehet támaszkodni a tanulók korábban szerzett közösségi élményeire, tapasztalataira.

A középiskola első osztályába érkező gyerekek csoportjából közösséget formálni csak következetes nevelőmunkával lehet. Ezért az osztályfőnök munkája rendkívül összetett tevékenység. A kilencedik osztályba érkező, egymás számára idegen gyerekből kell az osztályfőnöknek közösséget kialakítani. Kivéve, ha az általános iskolai évfolyamtársak nagy része egy osztályban folytatja tanulmányait a középiskolában.

Az osztályfőnök legaktuálisabb feladatai a tanévkezdéskor:

- a gyermekek személyiségének, életkörülményeinek megismerése,
- a közösség és a közösségi érzés kialakítása,
- érzelmi kötődés kialakítása az iskola hagyományaihoz,
- bizalmas, szeretetteljes légkör kialakítása,
- közös értékrendszer kialakítása,
- az iskolai rend és fegyelem elfogadtatása,
- képességek szerinti teljesítmény elérése,
- a tudásvágy, a tanulási képesség kialakítása,
- távlatadás, jövőkép, célok kialakítása.

A gyerekek eltérő szociális környezetből érkeznek. Van közöttük helybeli, bejáró is. Ugyanakkor különböző a család, az iskola és a társadalmi környezet is, amely eddig befolyásolta őket.

A közösség kapcsolatrendszerének megismerésére végezhetünk szociometriai felmérést, melynek során a következőkről kell tájékozódni:

- aktivizálhatóság,
- együttműködési képesség szintje,
- a tanulók társas helyzete.

Ezeket a sajátosságokat a közösség tagjainak esetében együtt kell látnunk, együttesen kell mérlegelnünk, érzékelnünk kell a változásait is, és a fejlesztésükre kell törekedni. Az erősebb, magasabb szintű közösség fokozza a személyiségnevelő hatást is.

A közösség alakításának folyamata és módszerei:

- A véletlenszerű együttléttől a szerveződésen át a tudatos együttműködésig és aktív cselekvésig kell eljutni.
- Legfontosabb egy aktív mag kialakítása az osztályközösségben, akik legelőbb képesek magukévá tenni a feladatokat és húzóerőt jelentenek társaik számára.
- Lényeges a bomlasztó elemek kiszűrése, negatív befolyásuk háttérbe szorítása.
- Célszerű a közösséget állandó, illetve ideiglenesen kisebb csoportokra bontani, majd kollektív megbízásokat adni, felszítani az egészséges versenyszellemet.
- Fontos, hogy legyen lehetőség olyan osztályfőnöki órára, ahol a tanulók megvitathatják a közösség életének fontos kérdéseit és feladatait, közös elhatározásra juthatnak.

A végső cél, hogy az egyes tanulóközösségek ne izolálódjanak, és ne csupán önmagukban, és önmagukért tevékenykedjenek, hanem az egész iskolaközösség életében (Diákönkormányzat) is vállaljanak szerepet.

Megvalósítási helyek:

Tanórai foglalkozásokon:

- Minden tantárgynak van csatlakozási pontja az egészségneveléssel, ezért fontos a tantárgyak, szaktanárok, ill. munkaközösségek közötti folyamatos kapcsolat.
- A testi nevelés feladatait a testnevelési és az osztályfőnöki órák tanterve részletesen tartalmazza.
- Az egészséges életmódra nevelés elméleti anyagát a szaktantárgyi – természetismeret, biológia, egészségtan, földünk és környezetünk, technika, kémia, fizika és osztályfőnöki órák tanterve tartalmazza. Meghívott vendégek színesíthetik az órákat: védőnő, gyermekorvos, fogorvos, iskola rendőr stb.
- Minden óra jellege és adott témaköre határozza meg, hogy milyen problémát milyen módszerekkel dolgozunk fel (filmvetítés, szituációs játék, előadás stb.).

Tanórán kívüli foglalkozásokon:

- Szakkörökön.
- Délutáni szabadidős foglalkozásokon: sportesemények, programok, vetélkedők, versenyek, Pl. a helyes táplálkozás versenye, az egészségnap programja, az ünnepi terítés versenye, a kulturált társas viselkedés versenye, melyeket lehetőség szerint igyekszünk megtartani.
- Kirándulások alkalmával, tanítási szüneti napokon való iskolai programok során, gyalog- és kerékpártúrák, akadályversenyek szervezésével.

- Sportrendezvények, kulturális programok, szabadidős rendezvények kapcsán.
- Drogprevenációs program.
- Környezetvédelmi napok.
- Előadások.
- Diáknapi rendezvények.
- Csuha-hét programjai

A programokba lehetőség szerint a szülőket is bevonjuk.

Erőforrások:

Iskolán belüli együttműködés:

- Tanárok: Az iskola minden tanárának feladata, hogy magatartásával, életvitelével, gondosságával, munkájával minden szempontból – így természetesen az egészségnevelés szempontjából is – példaértékű legyen a tanulók számára. Gondoskodniuk kell arról, hogy az iskolai környezet biztosítsa számukra az egészséges testi, lelki és szociális fejlődést. Pl. osztálytermek berendezése, ülésrend, a tanulók egészségi állapota, napi munkarend – melyben kiemelt szerepe van a mozgásigény helyes levezetésének-, helyes testtartás.
- Diákok: Az osztályközösségben a tanulók vigyázzanak a saját és társaik egészségére, a tisztaságra, higiéniára, és figyelmeztessék társaikat az egészségnevelési szempontból is kulturált magatartásra.
- Szülők: Az egészségnevelés területén is nélkülözhetetlen a szülők, a családi háttér és az iskola együttműködése. A családban elsajátított viselkedési formákat, ismereteket hozzák magukkal a tanulók az iskolába, tehát nélkülözhetetlen a két szféra – szülők és tanárok – együttműködése. Minden programunkhoz szükséges a családok erkölcsi-fizikai támogatása, míg egyes esetekben anyagi hozzájárulást is kérünk (pl.: kirándulás, család nap, stb.).
- Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak: Az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói munkájukkal aktív részesei az egészségnevelési programunknak (egészséges táplálkozás, higiénikus környezet stb.).

Iskolán kívüli kapcsolatok:

- Iskolai egészségügyi szolgálat: iskolaorvos, védőnő, pszichológus, fogorvos. A tanulók rendszeres egészségügyi és higiéniai szűrővizsgálata. Osztályfőnöki órák keretében egészségügyi és higiéniai előadások tartása.
- Gyermekjóléti szolgálat.
- Pedagógiai szakszolgálatok
- Rendőrség.
- DÖK.

- Volt tanítványaink, akik kortárs oktatóként segítik munkánkat.
- Tanárok és szülők harmonikus együttműködése.

A teljes-körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi részterületeken jelentkező hatások révén eredményezi a hatékonyság növekedését:

- a tanulási eredményesség javítása;
- az iskolai lemorzsolódás csökkenése;
- a társadalmi befogadás és esélyegyenlőség elősegítése;
- a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a kábítószer-fogyasztás és egyéb szenvedélyek elsődleges megelőzése;
- bűnmegelőzés;
- a társadalmi kapcsolatok javulása a kortársakkal, szülőkkel, pedagógusokkal;
- az önismeret és önbizalom javulása;
- az alkalmazkodó készség, a stressz kezelés, a problémamegoldás javulása;
- érett, autonóm személyiség kialakulása;
- a krónikus, nem fertőző megbetegedések (lelki betegségek, szív-érrendszeri, mozgásszervi és daganatos betegségek) elsődleges megelőzése;
- a társadalmi tőke növelése.

1.5. Az oktatók feladatait, az osztályfőnöki munka tartalmát, az osztályfőnök feladatait

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése, sajátos nevelési igényű tanuló esetén az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével.

1. A pedagógus kötelessége, hogy

- nevelő és oktató munkája során gondoskodik a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárható, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,
- a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint működjön együtt a gyógypedagógussal vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkózását elősegítse,
- segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartsa a tehetséges tanulókat,
- előmozdítsa a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartatására,
- a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások

- betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő - és szükség esetén más szakemberek - bevonásával,
- a gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon,
  - az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, oktatómunkáját éves és tanórai szinten, tanulócsoporthoz igazítva, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a tanulók tevékenységét,
  - a Kerettantervben és a Pedagógiai Programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szövegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját, a dolgozataikat időben kijavítva adja ki azokat megtekintésre,
  - folyamatosan képezze magát, részt vegyen a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken, határidőre megszerezze a kötelező minősítéseket,
  - tanítványai pályaaorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítsa,
  - adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesítse,
  - pontosan és aktívan részt vegyen a nevelőtestület, illetve munkaközösségi értekezleteken, a fogadóórákon, az iskolai ünnepeken és az éves munkatervben előírt rendezvényeken,
  - megőrizze a hivatali titkot,
  - hivatásához méltó magatartást tanúsítson,
  - a tanulók felügyeletét óráközi szünetekben következetesen, felelősségteljesen lássa el,
  - a tanuló érdekében működjön együtt munkatársaival és más intézményekkel,
  - képzéseken való részvétel, önképzés,
  - módszertani megújulás,
  - együttműködés partneriskolákkal,
  - digitális kompetencia folyamatos fejlesztése,
  - pályázatírás, pályázatirányítás,
  - részvétel a taneszközök fejlesztésében,
  - innováció.

Az osztályfőnöki munka

Általánosságban a nevelési programunkban megfogalmazott elvek alapján képzeljük el az osztályfőnöki munka lényegét:

„Kísérjük óvó szemmel, formáljuk a fiatal korában még szertelen embert, hogy felnőve ne csak természetben, de igazi emberi értékekben is nagy legyen.”

Ezen túlmenően azonban a nevelés nem csak az osztályfőnöki órák keretein belül zajlik, hanem minden osztályfőnöknek feladata:

- közösség- és személyiségfejlesztés,

- egymás szeretetére és tiszteletére,
- a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére,
- együttműködésre,
- környezettudatosságra,
- egészséges életmódra,
- hazaszeretetre nevelés,
- a rábízott közösség minél mélyebb megismerése, a koordináció érdekében látogatja osztályát,
- tapasztalatcsere a nevelők között,
- a szülőket folyamatosan tájékoztatja az elektronikus napló felületén is,
- szülők bevonása az iskolai életbe,
- naprakészen, pontosan végzi az adminisztrációs teendőket,
- az osztályfőnök joga, hogy az osztálya tanítási óráit rendszeresen, bejelentett és bejelentés nélküli alkalmakkor is látogassa,
- tudomásul veszi, hogy a főigazgató az óráit rendszeresen, előre bejelentett és bejelentés nélküli alkalmakkor is ellenőrizheti,
- folyamatos feladata osztálytermének rendjének kialakítása,
- tanítványai pályaorientációját segíti és figyelemmel kíséri,
- osztályával aktívan részt vesz minden iskolai rendezvényen.

A tanuló nevelése nem csak az iskolában történik, szükség van a szülőkkel való gyümölcsöző kapcsolattartásra, együttműködésre is.

Az osztályfőnöknek, mint nevelési feladatok megvalósítása koordinátorának feladatai:

Az osztályfőnök és a diákok kapcsolata:

- Az osztályfőnök közvetíti az osztályának a kulturált iskolai élet szabályrendszerét. Megismerteti, értelmezi és betartatja az osztály tanulóival a Házirendben rögzített szabályokat.
- Tájékoztatja a tanulókat a tanév rendjéről, az iskolai rendezvényekről, az aktuális eseményekről.
- Az osztályfőnök megismerteti osztálya tanulóit az iskola hagyományaival, múltjának és jelenének értékével.
- Motiválja a diákokat, hogy aktívan vegyenek részt az iskola által szervezett programokban. Különösen fontos az ünnepeken való ünnepélyes megjelenés.
- Az osztályfőnök felelős az osztály által szervezett rendezvényekért (pl.: megemlékezés, múzeumlátogatás), ezeket előkészíti és lebonyolításában személyesen is részt vesz.

- Az osztályfőnök felelős az osztály termének dekorációjáért, amely legyen összhangban az iskola által közvetített értékekkel.
- Tiszteletben tartja az egyes tanulók emberi méltóságát, törekedve önismeretük fejlesztésére. Nyomon követi a tanulók fejlődését, tevékenységét, és segít a felmerülő problémák megoldásában.
- Az iskola pszichológusával és a szociális segítővel együtt közreműködik a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Az iskolai élet bármely területén (tanulmányi, kulturális, sport, stb.) elért kiemelkedő teljesítményeket jutalmazza, a tanulók iskolai szintű jutalmazását kezdeményezi.
- A szabályok ellen vétőket megbünteti, büntetésüket kezdeményezi.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, az osztályozó értekezletek előtt.
- Az osztályfőnök figyelemmel kíséri az osztályban tanító tanárok munkáját. (pl. órák beírása a naplóba, dolgozatok kijavítása, kiadása, fegyelmezési problémák), törekszik a kollégák tevékenységét összehangolni.
- Az osztályfőnök kivizsgálja az osztályban tanító tanárok bármelyike számára problémát okozó eseteket. Kollégái kérésére összehívja az osztályban tanító tanárok értekezletét, ha szükségesnek látja, ilyen értekezletet maga is kezdeményezhet.
- Képviseli az osztályba járó diákok érdekeit. A tudomására jutott jogsérelmeket saját hatáskörében vagy az iskolavezetés bevonásával orvosolja.
- Irányítja tanulóit a mindennapi életben eligazodni, segítséget nyújt a tanulónak a pályaválasztásban.

A szülők és az osztályfőnök kapcsolata:

- Az osztályfőnök kötelessége, hogy kapcsolatot tartson a szülőkkel. A munkatervben meghatározottak szerint, illetve szükség esetén szülőértekezletet tart, ahol tájékoztatja őket a házirendről, gyermekük iskolai teljesítményéről, és magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő kérdésekről.
- Gondoskodik arról, hogy a szülők szavazás útján megválasszák képviselőiket.
- Az osztályfőnök az osztály tanulóinak szociális helyzetével kapcsolatos információval segíti az iskolai szociális döntések meghozóit, családot látogat.
- A tanuló iskolából való igazolatlan távolmaradásáról értesíti a szülőt, intézkedéseket tesz a törvényi előírások szerint.
- A szülők figyelmét felhívja arra, hogy a szakmai gyakorlaton való részvétel is a tanítás része. A hiányzásokat attól függően kell igazolni, hogy az iskolai tanműhelyben (ellenőrző) vagy tanulószervezővel/munkaszervezővel külső

gazdálkodó szervezetnél van (táppénzes papír). Fontos, hogy igazolt 20%-os hiányzás is évisméltést jelent a szakképzési törvény szerint.

Adminisztrációs feladatok:

- osztálynapló, törzslapok, bizonyítványok pontos vezetése, a tanulói jogviszony megszűnésének, a tanuló tovább haladásának, osztályozó, javító, és egyéb vizsgák záradékolása,
- a tantárgyak pontos beírása, (a tantárgyak nevét nem lehet rövidíteni)
- adatváltozások bejegyzése, a „bejáró” megjegyzés beírása a naplóba, a gyakorlati hely beírása a különböző dokumentumokba,
- féléves és év végi osztályozó konferencia előkészítésével kapcsolatos teendők elvégzése, statisztikai összesítések elkészítése,
- • az osztályozó és különbözeti vizsgák időben történő megszervezése, lebonyolítása,
- hiányzások havi, félévi és év végi összesítése, az igazolatlanul hiányzó tanuló szüleinek értesítése a törvényi előírások szerint,
- a gyakorlati oktatásvezetővel hetente a hiányzók és a jegyek egyeztetése,
- a szaktanárok, a tantárgyak nevének és a fogadóórák beírása az ellenőrzőbe,
- az órarend ismertetése (változás esetén is!) (HONLAP),
- az ellenőrzőben a jegyek ellenőrzése legalább kéthavonta, szülők számára fontos információk beírása.

1.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje a különleges bánásmódot igénylő tanulók nevelése-oktatása, a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók nevelése, a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő, és HH és HHH tanulók, a gyermek –és ifjúságvédelemi feladatok ellátása, a tartós gyógykezelés alatt áll tanulók ellátása

Az Nkt. 4. § 13-14. pontja határozza meg a kiemelt figyelmet igénylő tanuló fogalmát, s két nagyobb kategóriát definiál:

a) különleges bánásmódot igénylő tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló,

ac) kiemelten tehetséges tanuló,

ad) tartós gyógykezelés alatt álló tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

- A kiemelten tehetséges tanuló a törvény szerint az a különleges bánásmódot igénylő tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. Iskolánk bármelyik kategóriába tartozó tanulóval készen áll a fejlesztésre, a törődésre.
- A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:
- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékkal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

7.1 A különleges bánásmódot igénylő tanulók nevelése-oktatása

Az Nkt. 4. § 13-14. pontja határozza meg a kiemelt figyelmet igénylő tanuló fogalmát, s két nagyobb kategóriát definiál:

a) különleges bánásmódot igénylő tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló,

ac) kiemelten tehetséges tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

Sajátos nevelési igényű tanulók

- A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók

lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékkal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

Integrált nevelés, oktatás:

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációjuk).

Sikerkritériumok:

- a tanulók beilleszkedése,
- önmagához mért fejlődése,
- a többi tanulóval való együtt haladása.

Ezeknek az eléréséhez szükséges:

- a pedagógusok részvétele az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.
- a pedagógusok, egyéb dolgozók, gyermekek és szülők közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása.
- az egyes gyermek vagy csoport igényeihez igazodó pedagógiai – egészségügyi – eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanítás-tanulást segítő speciális eszközök alkalmazása.

Pedagógusok elvárható kompetenciái:

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógus:

- a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait,
- egyéni fejlesztési tervet készít a gyógypedagógus – konduktív nevelés esetén konduktor
- együttműködésével, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából,
- individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján – szükség esetén – megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez;
- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- javaslatot tesz a fogyatékoság, a pszichés fejlődési zavar típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
- segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
- javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;
- együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon – egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben –, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;

- segíti a befogadó pedagógust az egyéni értékelés kialakításában, a gyermek önmagához mért fejlődésének megítélésében;
- segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását.

A sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez, oktatásához igénybe vesszük a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiaiszakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségével a köznevelés-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók nevelése, oktatása

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók fogalma:

„beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.”

A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézség komplex jelenség, a személyiség problémája, amelyben értelmi, érzelmi és akaratú tényezők ötvöződnek.

A beilleszkedési zavar, a magatartási rendellenesség nemcsak azoknál a tanulóknál figyelhető meg, akiknek gyenge a tanulmányi eredményük.

Sok jó tanulónál is előfordul az idegrendszeri labilitás, a depresszió, a teljes zárkózottság, esetleg az ellenkezője: az agresszió, a túlzott önbecsülés stb. Ezek a zavarok más életmódbeli problémákkal is jelentkezhetnek.

Minden esetben elvárás a pedagógussal, gyógypedagógussal, fejlesztőpedagógussal különösképpen az osztályfőnökkel szemben:

- nevelje a közösséget a másság, a különbözőség tolerálására,
- a tanuló problémáit értesse meg a szaktanárokkal,
- a szülővel kiemelten foglalkozzon, figyelmesen és tapintatosan viselkedjen,
- szükség esetén forduljon szakemberhez a tanuló ügyében, kérjen segítséget az iskolaorvostól, pszichológustól
- kísérje figyelemmel a tanuló szakellátásának eredményességét,
- gondoskodjon a tanuló megfelelő pályaválasztásáról,

-szükség esetén a tanuló iskolai magatartásáról, teljesítményéről adjon írásbeli véleményt

Fejlesztőpedagógus/ gyógypedagógus feladatspecifikációja

- bemeneti méréseket végez
- segíti a pedagógiai diagnózis értékelését.
- javaslatot tesz a fogyatékoság, illetve a sérülés típusához, a tanuló egyéni igényeinek megfelelő környezet kialakításához
- segítségnyújtás a speciális eszközök és módszerek kiválasztásához és alkalmazásához
- figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz az értékelésben
- terápiás, fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon egyéni fejlesztési terv alapján, támaszkodva az ép funkciókra.

A beilleszkedési, tanulási és magtartási nehézséggel küzdő tanulókkal kapcsolatos tevékenység:

A fejlesztő munka eltér a „hagyományos” pedagógiai tevékenységtől. A fejlesztés alkalmával a szakember nem felzárkóztat, hanem olyan képességeket fejleszt, melyek a tanulók iskolai teljesítményét javítják.

A komplexitás elvének érvényesítése szellemében a fejlesztés az alábbi területeket öleli fel: mozgás (nagy- és finommozgás), testséma, téri orientáció, percepció (vizuális, auditív, taktilis), figyelem, emlékezet gondolkodás és egyéb szakvéleményben meghatározott kompetens terület

A fejlesztésbe bekerülők köre:

Azon tanulók, akik az intelligencia szintjük alapján elvárhatóan lényegesen alacsonyabb tanulási teljesítményt mutatnak. A tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok (továbbiakban: szakértői bizottságok) tanulási képességvizsgálata alapján részképesség zavarokkal, tanulási nehézséggel, illetve másodlagosan kialakuló magatartási zavarokkal küzdők. A gyerekek iskolai elhelyezésének lehetőségei:

-Integráltan, azaz normál osztályban. Ez esetben ajánlatos a létszám maximum 30%-ig különféle problémákkal küzdő tanulók elhelyezése, mert ellenkező esetben a tanító, a tanár figyelme nagyon le van terhelve.

Szervezeti formái:

Egyéni vagy mikro csoportos fejlesztés (1-3 fő) szakfejlesztő órákon a szakvéleményben, illetve a szakértői véleményben rögzített óraszámok szerint.

A fejlesztés célja:

- Személyiségfejlődés segítése (boldog, egészséges, erkölcsös ember)
- Pozitív énkép, jó kommunikációs képesség
- Idegrendszer fejlődésének biztosítása
- Mozgásfejlődés
- Érzelmi élet fejlődése
- Beszéd fejlődése
- Érzékszervek fejlődése
- Figyelem-, viselkedési-, tanulási nehézségek csökkentése
- Ismeretek bővítése
- Iskolai szerepeknek, elvárásoknak való megfelelés támogatása, sikerélmény nyújtása.

A beilleszkedési zavar, a magatartási rendellenesség nemcsak azoknál a tanulóknál figyelhető meg, akiknek gyenge a tanulmányi eredményük. Sok jó tanulónál is előfordul az idegrendszeri labilitás, a depresszió, a teljes zárkózottság, esetleg az ellenkezője: az agresszió, a túlzott önbecsülés stb. Ezek a zavarok más életmódbeli problémákkal is jelentkezhetnek. Minden esetben elvárás a pedagógussal, különösképpen az osztályfőnökkel szemben:

- nevelje a közösséget a másság, a különbözőség tolerálására,
- a tanuló problémáit értesse meg a szaktanárokkal,
- a szülővel kiemelten foglalkozzon, figyelmesen és tapintatosan viselkedjen,
- szükség esetén forduljon szakemberhez a tanuló ügyében, kérjen segítséget az iskolaorvostól,
- kísérje figyelemmel a tanuló szakellátásának eredményességét,
- gondoskodjon a tanuló megfelelő pályaválasztásáról,
- szükség esetén a tanuló iskolai magatartásáról, teljesítményéről adjon írásbeli véleményt.

A kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók nevelése

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység, tanórán kívüli foglalkozások

Iskolánk kiválóan akkreditált tehetségpont, illetve a tanulóink egyre nagyobb elvárásokkal találkoznak az érettségi vagy a szakmai vizsgák után, ezért kiemelt gondot fordítunk a tehetséggondozásra. A tehetség, képesség kibontakoztatását elsősorban tanórai keretek között biztosítjuk, azonban az iskola a tanulók érdeklődése, igényei és szükségletei szerint tanórán kívüli foglalkozásokat szervez. Ezek a foglalkozási formák lehetnek szakkörök, iskolai sportkör, korrepetálás, tanulmányi és sportversenyek, kulturális rendezvények, könyvtárlátogatás stb. Ezeknek a foglalkozásoknak helyét és időtartamát a főigazgatóhelyettes rögzíti a tanórán kívüli órarendben, terembeosztással együtt.

A tanórán kívüli tehetséggondozás szinterei:

Szakköröket a tanulók érdeklődésétől függően – az iskolai tantárgyfelosztás és az iskola költségvetési lehetőségeinek figyelembevételével – a munkaközösség-vezetők javaslata alapján indítunk. A szakkörök vezetőit a főigazgató bízza meg. A foglalkozások előre meghatározott éves munkaterv alapján történnek. Erről, valamint a látogatottságról szakköri naplót kell vezetni. A szakkörök térítésmentesek.

Az iskolai sportkör (ISK) a tanulók mozgásigényének kielégítését, a mozgás és a sport megszerettetését szolgálja. Az ISK tanulóinknak nyújt lehetőséget sportköri foglalkozásokon, versenyeken való részvételre. A tanulók a heti kötelezően megállapított órarendi testnevelési órákon túl részt vehetnek tanári vezetéssel a délutáni tömegsport-foglalkozásokon: pl. kézilabda, kosárlabda, röplabda, labdarúgás, torna, asztalitenisz, tenisz stb.

Tehetséges tanulóink tanulmányi- és sportversenyeken (intézményi, városi, területi és az országos meghirdetésű versenyeken) vehetnek részt.

Az iskolai könyvtár segíti a tanulók felkészülését; használatát a könyvtár működési rendje szabályozza.

Az iskola tanulóközösségei egyéb rendezvényeket is tarthatnak. Az ilyen jellegű rendezvényeket a főigazgató engedélyezheti – pedagógus részvétele szükséges.

A kiemelkedően jó képességű tanulók esetében – ha a többi tanulóval való közös munka számára nem nyújt elég lehetőséget a tehetsége kibontakozására – egyéni foglalkozás szervezhető.

A tehetséggondozás és felzárkóztatás módszereiben megújuló tanulószervezési eljárások alkalmazásával tesszük hatékonyabbá a fejlesztő munkát. Sikeresen alkalmazhatók a differenciált tanulószervezésnek az alábbi formái:

a) **individuális tanulás:** valamennyi gyerek számára biztosítja az egyéni haladást, figyelembe véve a tanuló sajátosságait. Egyénre szabott elsajátítási, készség- és képességfejlesztési utakat biztosít, az ennek megfelelő eszközrendszerrel.

b) **kooperatív tanulás:** a tanulási tartalom elsajátítása, és a készség- és képességfejlesztés csoportos formában történik. A tanulók aktívan együttműködnek a siker érdekében. A tanulási képességek, és a szociális készségek a kooperatív tanulási módszerrel egyszerre fejleszthetők. (Leghatékonyabb más tanulásszervezési módokkal vegyesen alkalmazva). Nő az önrányítás szerepe.

c) **projekt módszer:** ez az a módszer, amely összefogja mindazt a sok-sok módszert és eszközt, amelyek külön-külön is nagyon sokat segítenek a gyerekek sikeres tanulásában. A projekt a gyerekek érdeklődésére épít, ami kizárja, hogy csak a tankönyvet tanítsuk, lapozzuk és évekig központi vagy irányító tanmenet alapján dolgozzuk fel. A projekt komplex fejlesztési lehetőség, amely tartalmazza az önálló tanulást, a kutatást az önálló ismeretszerzést és a nagyfokú integrációt.

d) **témanap/témahét:** az adott napon vagy héten iskolánk (vagy legalábbis bizonyos csoportjai) minden tagja ugyanazzal a témával foglalkozik. Lényegük a következő: egy vagy több témát(projektet) a pedagógusok a hagyományostól eltérő formában dolgoznak fel, a lehető legkomplexebb módon. A résztvevő diákoknak is jó kedvet és sikerélményt adjon, mely a projektpedagógia segítségével lehetséges, ennek lényege, hogy nem a tényszerű ismeretekre, hanem az ismeretek megszerzésének folyamatára, a kivitelezés módjára helyezi a hangsúlyt úgy, hogy a téma a tanulók által kiválasztott és elfogadott legyen és a megoldása csoportban történjék, megszüntetve a hagyományos osztály és tanórai kereteket. A projektkeretek közötti tanulásban – így témanap vagy témahét alkalmával is – megszűnik a verbális képességek fölénye.

e) **Feltételek:**

- **Tárgyi feltételek:**

- iskolai könyvtár,
- fénymásolási lehetőség,
- számítógép, mint fejlesztőeszköz,
- videó, zenei anyagok, meghallgatásukhoz, megnézésükhöz szükséges eszközök,
- projektor, interaktív tábla,
- variálható tanterem-berendezés a csoportfoglalkozásokhoz,
- megfelelő tankönyvek és szakmai könyvek (egyszerű alapfeladatokkal, többszintű nehézségi fokkal, szorgalmi és választható feladatokkal).

Személyi feltételek:

- A tanár gyerekekkel szembeni beállítódása (igenlő legyen, ne ambivalens, ne előítéletes).

- A tanár nevelési stílusa megfelelő legyen (együttműködő, ne erőszakos, ne tehetetlen, ne korlátozó, ne közömbös).
- A tanár tudása megfelelő legyen.
- Legyen képes a pedagógus önművelésre, önképzésre.
- Jó kapcsolat a családdal. Szükség esetén bevonva a családsegítő szolgálat munkatársait.
- Továbbképzések a differenciált tanulásszervezéshez.

HH és HHH tanulók, a gyermek –és ifjúságvédelemi feladatok ellátása

Az, hogy a tanuló hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek minősül-e az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 67/A.§-a alapján a gyámhatóság állapítja meg.

A jogszabály értelmében: Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.
- A halmozottan hátrányos helyzetű a tanuló, aki esetében a fenti szabályozásban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- a nevelésbe vett gyermek,
- az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A veszélyeztetett és hátrányos helyzet kialakulásának többféle formája jelenik meg. Családok szétesése, alacsony kereset, munkanélkülivé válás, a nagycsaládról való gondoskodás terhe, érzelmi, erkölcsi elhanyagottság, egészségügyi problémák, tanulási nehézségek és magatartászavarok.

A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek esetén szükséges a külön odafigyelés, egyéni bánásmód, szükség esetén kapcsolatfelvétel külső intézményekkel, melynek iskolai koordinátora a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős (pszichopedagógus).

Az anyagi gondokkal küzdő családok segítésére a következő juttatásokra van lehetőség:

- étkezési hozzájárulás (törvényi előírás szerint)
- tankönyvtámogatás (törvényi előírás szerint)
- alkalmi segélyek alapítványi forrásokból (osztálykirándulás, nagyobb kiadások esetén)

A szociálisan hátrányos helyzetben lévő családokból érkezett gyermekek fokozottan veszélyeztetettek, így rájuk külön figyelmet kell fordítani, mely megvalósulhat:

- fokozott odafigyelés, egyéni beszélgetés formájában (ifjúságvédelmi felelőssel - iskolai pszichopedagógussal),
- kapcsolattartás a szülőkkel családlátogatás formájában (osztályfőnök és az iskolai szociális segítő közösen),
- felzárkóztató, korrepetáló foglalkozások keretében,
- az osztályfőnök és az iskolai szociális segítő rendszeres kapcsolattartása külső intézményekkel (Családsegítő- és Gyermejkölési Szolgálat, Nevelési Tanácsadó, Gyermekpszichiátriai Gondozó, Rendőrség)
- logopédiai foglalkozás, gyógytestnevelés, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás az iskolai keretek között oldható meg.
- A gyermeket veszélyeztető helyzetben minden pedagógusnak gyors és hatékony intézkedést kell tennie!
- Meg kell vizsgálni, hogy a családi minta, törődés, érzelmi kötődés mennyire szolgálja a tanuló erkölcsi, érzelmi, értelmi fejlődését;
- hogy mennyire ellenőrzött a tevékenysége, szabad mozgása;
- hogy használ-e a tanuló egészségére káros anyagokat, szereket, folytat-e fejlődésére káros életmódot;
- hogy a tanuló szociális helyzete szükségessé teszi-e egyéb támogatások igénybevételét (alapítványi forrásokból);
- hogy folyamatos ellenőrzést igényel-e a hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett környezetben nevelkedő gyermekek otthoni életformája, ellátása, pihenése;
- hogy szükséges-e rendszeres segítségnyújtás tanulmányai befejezéséhez, pályaválasztásához és eredményes beiskolázásához;
- hogy tudunk-e olyan érzelmi kötődést biztosítani, amelyben a gyermek őszintén feltárhatja problémáit.

A fent felsorolt tények kialakulásának vizsgálata az osztályfőnök, az esetmenedzser és az iskolai szociális segítő közös feladata, majd a vizsgálat eredményeként fejlesztési terv kidolgozása és annak folyamatos monitorozása a feladatuk, illetve szükség esetén kapcsolatfelvétel külső intézménnyel.

Tartós gyógykezelés alatt álló tanulók

Tartós gyógykezelés alatt álló tanuló, az a tanuló, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbetegszakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni, illetve tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni.

Az iskolának heti 10 órában biztosítani kell ezeknek a tanulóknak az ellátását, ha a szakértői bizottság előírja, akkor a rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat is biztosítani kell. A pedagógusok a tanulót a tanuló saját otthonában látják el.

2. A tanulóknak a szakképző intézményi döntési folyamataiban való részvételi joga gyakorlásának rendjét

A tanulók intézményi érdekképviseleti közössége a diákönkormányzat, amelyet e feladatra kijelölt, felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segít. A köznevelési törvény előírja, hogy a diákönkormányzat segítőjét – a diákönkormányzat javaslatára – az intézményvezető ötéves időtartamra bízza meg.

A tanulóközösségek döntési jogkörébe tartozik az iskolai diákönkormányzat megválasztása. A diákközösségek képviselőket delegálnak az intézményi szintű diákönkormányzatba. A delegálás és a választás módjáról a közösségek döntenek. A választás módját a diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatában (SZMSZ) kell szabályozni. Fontos elv: mindenki választható és választható. A választás módja lehet:

- A DÖK képviselőit közvetlenül választja az intézmény összes tanulója,
- Az osztály képviselőket delegálják, az elnököt, a tisztségviselőket közvetlenül választják.

A diákönkormányzat működésének részletes szabályait a köznevelési törvényhez kapcsolódó végrehajtási rendelet szabályozza.

3. A tanuló, a kiskorú tanuló törvényes képviselője, az oktató és a szakképző intézmény partnerei kapcsolattartásának formáit

Társadalmi ügy az új generációról való gondoskodás, az ifjúság nevelése. Ebben fontos szerepe van az iskolának és a munkahelyeknek, de a legfontosabb szerep a családé.

A cél olyan tartalmas, érdemi, kölcsönös kapcsolat kialakítása szülő és iskola között, mely érvényesíti mind a szülőt, mind a tanulót, mind a pedagógust megillető jogokat, ugyanakkor ügyel kötelességeik maradéktalan betartására.

A szülő és az iskola kapcsolata:

- a szülő és az iskola kapcsolata egyenrangú partneri kapcsolat, az eredményes pedagógiai munka ennek függvénye.

Ennek formái:

- szülői értekezlet,
- fogadóóra,
- telefon,
- e-mail,
- e-napló.

Mindez előre megtervezett és megszervezett. A fő cél a tanuló testi, lelki, értelmi és erkölcsi fejlődésének elősegítése.

A szülőknek jogaik és kötelességeik vannak. A gyermek a mindennapi életvitelben a szükséges segítséget és támogatást elsősorban a szüleitől kaphatja meg, így jogainak gyakorlásában is rájuk számíthat elsősorban. Ez abból következik, hogy a gyermek - életkora, érettsége és adottságai miatt – jogainak személyes gyakorlásában erősen korlátozott, így segítségre és támogatásra szorul. A szülőknek kötelessége gyakorolnia a gyermek törvényes képviselőjének jogát, s köteles a szülői felügyeleti jog részeként a gyermek megfelelő gondozására és nevelésére.

A szülő jogai:

- Köznevelési intézmény választása,
- Megválaszthatja a tankötelezettség teljesítésének módját: iskolába járással, vagy indokolt esetben (az Oktatási Hivatal határozata alapján) egyéni munkarendben.
- Megismerheti és véleményezheti az iskola Pedagógiai Programját, Házi rendjét.
- Gyermek fejlődéséről, magaviseletéről és tanulmányi előmeneteléről rendszeres tájékoztatást kaphat, a felmerülő problémák megoldásához pedagógiai segítséget és tanácsokat kérhet.
- Kezdeményezheti a szülői szervezet létrehozását, részt vehet a tagok megválasztásában, mint választó és mint választható személy, és közreműködhet annak tevékenységében.
- Írásbeli javaslatára a pedagógustól, a főigazgatótól, a nevelőtestületől 30 napon belül érdemi választ kaphat problémáival kapcsolatban.
- A gyermekkel együtt független vizsgabizottság előtti beszámolási lehetőséget kérhet.
- Bármely iskolai eljárásban (fegyelmi, kártérítési) képviselheti gyermekét.

A szülő kötelességei:

- Meg kell tennie minden tőle elvárhatót gyermeke fejlődése érdekében.
- Biztosítani gyermeke tankötelezettségének, képzési kötelezettségének teljesítését.
- Megtenni a szükséges intézkedéseket gyermeke jogainak érvényesítésében.
- Rendszeresen kapcsolatot tartson a gyermeke pedagógusaival.
- Elősegíteni gyermekének a közösségbe történő beilleszkedését, az iskola rendjének és a közösségi élet magatartási szabályainak elfogadását.
- Tiszteletben tartani az iskola pedagógusainak és alkalmazottainak emberi méltóságát.

Szülői szervezet (SzSz):

- A szülők jogaik érvényesítése, kötelességük teljesítése érdekében, az intézmény működését, munkáját érintő kérdésekben véleményezési, javaslattevő joggal rendelkező szülői szervezetet (közösséget) hozhatnak létre.
- A szülői szervezet a jogainak megsértése esetén tizenöt napon belül a fenntartóhoz jogszabálysértésre hivatkozással fellebbezést nyújthat be.
- Az iskola és szülők közti tartalmas és érdemi munkakapcsolat kialakulásához figyelembe kell vennünk a szülőknek a köznevelési törvény által rögzített kötelességeit és jogait, hiszen a törvénymódosítás a korábban hatályos rendelkezéshez képest egyértelművé és pontosabbá teszi, milyen kötelezettségek terhelik, és milyen jogok illetik meg a szülőt. Ezek ismerete és betartása elengedhetetlen az eredményes együttműködéshez.

Véleményezési jog

A szülői szervezetet véleményezési jog illeti meg:

- az iskolai munkaterv elkészítésénél;
- az adatkezelési szabályzat elkészítésénél, módosításánál;
- a fenntartó a köznevelési intézmény megszüntetésével, átszervezésével, feladatának megváltoztatásával, nevének megállapításával, vezetőjének megbízásával és megbízásának visszavonásával összefüggő vagy véleményének kialakítása előtt;
- az SZMSZ elfogadásakor az iskolai szülői szervezet, közösség véleményét kell beszerezni;
- a fakultatív hit- és vallásoktatás idejének és helyének meghatározásához be kell szerezni az iskolai szülői szervezet, közösség és az iskolai diákönkormányzat véleményét.
- Az iskolai szülői szervezet, közösség figyelemmel kíséri
- a tanulói jogok érvényesülését;
- a pedagógiai munka eredményességét.

A tanulók csoportját érintő bármely kérdésben tájékoztatást kérhet a nevelési- oktatási főigazgatójától, az e körbe tartozó ügyek tárgyalásakor képviselője tanácskozási joggal részt vehet a nevelőtestület értekezletein.

Együttműködési területek

- a szülői szervezet tájékoztatása legalább évi két alkalommal
- célja: a pedagógiai, szervezési kérdések megbeszélése, megvitatása és értékelése, illetve észrevételeik hasznosítása
- osztályonkénti szülői értekezlet félévenként legalább egy alkalommal
- célja: tájékoztatás az iskola, illetve az osztály munkájáról, lehetőség teremtése ahhoz, hogy a szülők a törvény adta döntési és véleményezési jogukat gyakorolhassák
- konzultációk a szülőkkel történt egyeztetést követően
- célja: tájékoztatás a tanulók tanulmányi eredményeiről, személyiségének fejlődéséről, a szülők javaslatainak, véleményének meghallgatása és hasznosítása a pedagógiai munka folyamatában
- fogadóóra félévente egy alkalommal, a negyedéves kiértékelést követően vagy egyénileg a pedagógus által meghatározott időpontban
- elektronikus ellenőrző könyv útján folyamatosan

Minden osztály, az osztály valamennyi szülőjének képviselőjében a tanítási év első szülői értekezletén megválaszt 3 szülőt, akik az osztály tanulóinak és azok szüleinek közös akaratát képviselik a SzSz üléseken és tájékoztatják a szülőket a SzSz ülésen történtekről, illetve a felmerülő kérdéseket és véleményeket a szülők felé továbbítják.

A SzSz megválasztja saját tisztségviselőit (elnök, elnökhelyettes). A SzSz elnök közvetlenül az iskola főigazgatójával tartja a kapcsolatot.

A SzSz akkor határozatképes, ha az érdekeltek több mint 50%-a jelen van, döntéseit nyílt szavazással, vagy egyszerű többséggel hozza.

Szülői értekezletek:

- Kialakítja osztálya tanulóközösségét, és havonta tájékoztatja a szülőket az ellenőrzőn keresztül gyermekük tanulmányi előmeneteléről.
- A szülő és osztályfőnök közötti kapcsolattartás gyakori módja a telefonon történő személyes beszélgetés is, közösségi oldalon közös csoport, e-mail.
- Minden évben, a 1., 5., 9. évfolyamba járó gyerekek szüleinek tájékoztatása egy közös, iskolaszintű szülői értekezlettel kezdődik, melyet az iskola főigazgató az osztályfőnökök közreműködésével hív össze.
- A főigazgató megismerteti a szülőket az iskolai vezetőkkel (főigazgatóhelyettesek, SzSz elnök, munkaközösség-vezető) és azok feladataival.
- Tájékoztatást tart az iskola nevelési-oktatási céljairól, feladat- és követelményrendszeréről, a helyi adottságokról és lehetőségekről.

- Szól az iskola egészségnevelési programjáról, annak legfontosabb feladatairól, hogy ebben a témában a pedagógusok a szülők feltétlen együttműködését érje el.
- Felhívja a figyelmet a Házirend legfontosabb részeire.
- Az értekezlet végén az munkaközösség-vezető bemutatja az osztályokban tanító tanárokat, majd ezután az elsős, ötödikes és kilencedikes osztályfőnökök megtartják első osztályszintű szülői értekezletüket.
- Az iskola és a családi ház kapcsolattartásának folyamatos és legintenzívebb eszköze ez a fórum, amelyen a szülőnek nemcsak joga, hanem kötelezettsége is megjelenni.
- Az osztályfőnök itt részletesen ismerteti a Házirendet, az iskola követelményrendszerét, az iskola pedagógiai tervében szereplő célkitűzéseket és feladatokat.
- Tájékoztatja a szülőket az osztály tanulmányi helyzetéről, a tanulók magatartásának és szorgalmának alakulásáról, az aktuális problémákról és az aktuális feladatokról.
- Felhívja a figyelmet az iskola által szervezett tanórán kívüli foglalkozásokra (korrepetálások, szakkörök, sportköri foglalkozások, kulturális rendezvények) és a szaktanárok fogadóóráinak rendjére.

Fogadóórák:

A fogadóóra célja, hogy a szülők egyénileg információt kapjanak gyermekük előmeneteléről, magatartásáról, a szaktanár gyermekéről alkotott véleményéről, valamint a pedagógus és a szülő megbeszélhesse a tanuló neveléséből adódó problémákat. A beszélgetés alapja az őszinteség és a bizalomteljes légkör. A fogadóóra akkor éri el célját, ha az iskola pedagógusait sok szülő keresi fel.

A szülőkkel a szülői értekezleteken, fogadóórákon és egyéb alkalmakkor úgy kell foglalkoznunk, hogy a szülő érezze, hogy a pedagógus szereti a gyermekét. Csak így számíthatunk a bizalmukra és a további együttműködésükre.

Iskolánk az intézményi önértékelés keretében kérdőíveket készít a szülőkkel és a tanulókkal is az iskolában folyó nevelő- oktató munka eredményességének visszajelzése céljából.

Iskolaszék

Iskolánkban eredményesen működik az Iskolaszék, melynek tagjai a szülők és a pedagógusok képviselői. A szülők közösségének fő képviselői szerve; a 8 tagú iskolaszékben 4 fővel képviseltetik magukat.

Feladata: a rendszeres tájékoztatás megszervezése és működtetése a pedagógusok és a szülők kapcsolatában.

Nyílt napok

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

Feladata, hogy a középfokú tanulmányok megkezdése előtt álló gyermekek szülei tájékoztatást kapjanak iskolánkról, megismerhessék az itt dolgozókat, illetve a tárgyi feltételeket, az iskolai környezetet.

Egyéni kapcsolatfelvétel

Feladata: a szülők és a pedagógus személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal, pl. otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb. A szülő telefonon vagy írásban történt egyeztetés után bármikor felkeresheti a pedagógust.

A tanuló és az iskola kapcsolata:

A Diákönkormányzat a diákok érdekérvényesítő szerve.

A Diákönkormányzattal folyamatos kapcsolatot tart a főigazgató-helyettes, valamint a Diákönkormányzatot patronáló, segítő tanár.

A főigazgató vagy helyettesei negyedévente, vagy szükség esetén gyakrabban egyeztetést folytat a Diákönkormányzat képviselőivel a felvetődő aktuális kérdésekről, a programoknak megfelelően egyeztetett időben.

A tanulók szervezett véleménynyilvánításának formái:

- a diákönkormányzat elnöke képviseli tanuló társait bizonyos esetekben az
- iskola vezetésével, a nevelőtestület értekezleteinek diákokra vonatkozó napirendi pontjainál,
- az osztályközösségek a problémák megoldására megbízott diákjaik révén
- képviselik a tanuló csoportot a főigazgatójánál,
- a tanulók gondjaikkal, kéréseikkel közvetlenül is felkereshetik a főigazgatót.

A kapcsolattartás eszközei:

- személyes megbeszélés
- diákönkormányzati ülések

- diáksparlament
- írásos tájékoztató
- elektronikus úton

A tanulók véleménynyilvánításának lehetőségei iskolánkban:

- A tanulónak véleménynyilvánítása során be kell tartania a Házirend szabályait.
- A tanuló véleményét önállóan, saját maga, ill. a tanulók képviselője útján is elmondhatja.
- A tanuló képviselő útján nyilváníthatja ki véleményét a Diákönkormányzat, az egyéb iskolai közösség működése által.
- Az önálló véleménynyilvánításra az egyes iskolai fórumok adnak teret.

Ennek formái:

- személyes megbeszélés
- gyűlésen való felszólalás, véleményközlés
- írásos megkeresés, véleménynyilvánítás,
- diáksparlament.

A főigazgató és a pedagógusok feladata, hogy biztosítsák a tanulók vélemény nyilvánításának a szabadságát.

A tanulók és pedagógusok együttműködésének formái

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, illetve az aktuális feladatokról az iskola főigazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola főigazgatója legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
- a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
- a diákönkormányzat faliújságján keresztül,
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon,
- a tanulókat és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve az ellenőrzőn, elektronikus naplón keresztül írásban) tájékoztatják.

Szülő – tanár – diák együttműködés

- A szülők és/vagy tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, elektronikus úton illetve választott képviselőik útján közölhetik az iskola vezetőjével nevelőtestületével, pedagógusával vagy az iskolaszékkel.
- A pedagógusok együttműködésének formái
- A tanév során a nevelőtestület a következő állandó értekezleteket tartja: alakuló, majd tanévnyitó (augusztus), félévzáró értekeztet (január), tanévzáró értekeztet (június), félévi és év végi osztályozó (január, a végzős tanulókra vonatkozóan: április, illetve június), őszi és tavaszi nevelési értekeztet.
- Ha a nevelőtestület legalább 30 %-a, valamint a főigazgató szükségesnek tartja, rendkívüli nevelőtestületi értekeztet hívható össze.
- Munkaközösségi ülések, melyet egyes nevelési, oktatási kérdés megvitatására, szervezési feladat egyéni lebontására, illetve szükség szerinti aktuális téma megbeszélésére a munkaközösség-vezető hív össze.

A tanulók együttműködésének formái:

- Osztályközösségek.
- Diákönkormányzat (DÖK): a tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviseletére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában DÖK működik.
- Az iskolai DÖK munkáját az osztályokban megválasztott küldöttekből álló diákönkormányzati vezetőség irányítja. A DÖK tevékenységét az iskola főigazgatója által öt tanévre megbízott nevelő segíti.
- A diákközgyűlés (iskolagyűlés) az iskola tanulóinak legnagyobb tájékoztató-tájékoztató fóruma, amely a tanulóközösségek által megválasztott küldöttekből áll. A diákközgyűlés nyilvános, azon bármelyik tanuló megteheti közérdekű észrevételeit, javaslatait, kritikai megjegyzéseit.
- A diákközgyűlés a főigazgató által, illetve a diákönkormányzat működési rendjében meghatározottak szerint hívható össze. A tanulóifjúság tájékoztatásának fóruma még a faliújság.

Az iskola partnereivel való kapcsolattartás formái

Nyitott oktatási intézményként működünk, céljainkat és feladatainkat csak akkor tudjuk megvalósítani, ha külső kapcsolatainkat oly módon tudjuk kialakítani, működtetni, hogy azok diákjaink ismereteit bővítsék, tanulási motivációját erősítsék. Ezek a kapcsolatok elősegítik azt, hogy szakmai együttműködés alakuljon ki, tevékenységünk eredményességéről visszacsatolást

kapjunk, melynek hasznosításával iskolánk pedagógiai munkája gazdagodik. Kiváló kapcsolatot ápolunk a jelzőrendszer tagjaival, a partneriskolákkal,

A gyakorlati képzést folytatókat, szervezőket be kell avatni minden olyan intézményi döntés előkészítésbe, mely érinti a gyakorlati képzést. Ennek érdekében a gyakorlati képzés folytatójának, szervezőjének képviselőjét meg kell hívni azokra az értekezletekre, melyeken szóba kerülnek a gyakorlati képzés olyan vetületei:

- melyre érdemi rálátása a gyakorlati képzést folytatóknak, szervezőknek van,
- melyek hatással lehetnek az eddig végzett tevékenységre.
- napi kapcsolattartás a kommunikációs eszközök segítségével (telefon, e-mail, levél) személyes megkeresés az érintettek között (az iskolában vagy a képzőhelyen).
- Értékeljük és elismerjük a képzőhelyek szakmai képzésben kifejtett munkáját.
- Segítjük a képzőhely és a szülők közötti kommunikációt.
- Figyelemmel kísérjük a szakképzéssel kapcsolatos pályázati lehetőségeket, és informáljuk a képzőhelyeket a lehetőségekről.
- Együttműködés a gyakorlati képzés belső szakmai ellenőrzésében.
- A gyakorlati képzést folytató és szervező jogosult az intézmény számára: javaslatokat tenni az általa folytatott tevékenységgel kapcsolatban, véleményezni az iskola olyan tevékenységét, mely hatással van a gyakorlati képzésre.
- Iskolánkban az iskolavezetésen kívül, a szakmai munkaközösségek vezetői és tagjai, valamint az osztályfőnökök jogosultak meghatározott szintű kapcsolattartásra a képzőhelyekkel a Szervezeti és működési szabályzat vonatkozó rendelkezéseiben olvasható.

A külső kapcsolatok rendszere, formája és módja a Szervezeti és működési szabályzatban megtalálható.

4. A a tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményeit és az alkalmassági vizsga szabályait, valamint középfokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményei

Lásd: A tanulmányok alatti vizsga követelményei mellékletekben találhatóak

Ágazati alapvizsga

Az ágazati alapvizsga állami vizsga, amely a tanulónak, illetve a képzésben részt vevő személynek az adott ágazatban történő munkavégzéshez szükséges szakmai alaptudását és kompetenciáit országosan egységes eljárás keretében méri.

- A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy az ágazati alapoktatás elvégzését követően tehet ágazati alapvizsgát.
- Az ágazati alapvizsga az adott ágazatba tartozó valamennyi szakma tekintetében azonos szakmai tartalmát a képzési és kimeneti követelmények határozzák meg.

Ágazati alapoktatást és ágazati alapvizsgát szakképzésben 9. évfolyamon, technikumban a 10. évfolyamon kell megszervezni.

Ágazati alapvizsgát a szakképző intézmény oktatóiból és az elnökből álló vizsgabizottság előtt kell letenni.

A vizsgabizottság elnökét a szakképző intézmény székhelye szerint illetékes területi gazdasági kamara delegálja.

- Az ágazati alapvizsga teljesítését az év végén adott bizonyítványba kell bejegyezni.
- Az ágazati alapvizsga bizonyítványba bejegyzett teljesítése a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott munkakör betöltésére való alkalmasságot igazol.

Az érettségi vizsga

Az érettségi vizsgán a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy az Nkt.-ban meghatározott vizsgatárgyakból ad számot tudásáról azzal, hogy az érettségi vizsga kötelezően választandó vizsgatárgya helyett szakmai vizsgát kell tenni.

Az érettségi vizsgáról valamennyi érettségi vizsgatárgy és a szakmai vizsga sikeres letételét követően lehet bizonyítványt kiállítani.

Az, aki a szakképző iskolában folytatott tanulmányokhoz kapcsolódóan szakmát szerzett és annak megszerzését követően kíván érettségi vizsgát tenni, mentesül az érettségi vizsga kötelezően választandó vizsgatárgya alól.

Az érettségi vizsgán az érettségi vizsga kötelező vizsgatárgyai helyett a sajátos nevelési igényű tanuló másik tantárgyat választhat.

A szakmai vizsga

A szakmai vizsga állami vizsga, amely a szakirányú oktatás során megtanult, a képzési és kimeneti követelményekben az adott szakmára speciálisan előírt szakmai ismeretek elsajátítását országosan egységes eljárás keretében méri.

Az akkreditált vizsgaközpont feladata:

- kijelöli a szakmai vizsga helyét és időpontját, valamint megszervezi a javító- és pótlóvizsgát,

- gondoskodik a szakmai vizsga lebonyolításához szükséges feltételek biztosításáról,
- vezeti a szakmai vizsgával kapcsolatos nyilvántartásokat és ellátja a Kormány rendeletében a szakmai vizsgával összefüggésben meghatározott feladatokat.

Vizsga lebonyolítása:

- az akkreditált vizsgaközpont háromtagú vizsgabizottsága előtt kell letenni.
- a szakmai vizsgát a Kormány rendeletében meghatározott rend szerint kell lebonyolítani.
- szakma megszerzéséről kiállított oklevelet, illetve szakmai bizonyítványt az kaphat, aki sikeres szakmai vizsgát tett.

A szakmai vizsgát 2025. december 31-ig a szakképző intézményben az Szkt.-ban meghatározott feltételekkel kell megszervezni azzal, hogy akkreditált vizsgaközpont alatt a szakképző intézményt kell érteni.

Osztályozó vizsga:

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha;

- felmentették a foglalkozáson való részvétele alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- az e rendeletben meghatározott időnél többet mulasztott, és az oktatói testület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

Egy osztályozó vizsga, kivéve, ha a tanulónak engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget – egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. Osztályozó vizsgát a szakképző intézmény a tanítási év során bármikor szervezhet.

A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

Különbözeti vizsga

- Különbözeti vizsgát a tanuló abban a szakképző intézményben tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja.
- A különbözeti vizsgákra tanévenként legalább két vizsgaidőszakot kell kijelölni.
- A vizsgázó pótlóvizsgát tehet a főigazgató által meghatározott vizsganapon, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.
- A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.
- A főigazgató engedélyezheti, hogy a vizsgázó a pótló vizsgát az adott vizsganapon tegye le, ha ennek a feltételei megteremthetők.
- A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

Javítóvizsga

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, illetve a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

Javítóvizsga letételére az augusztus tizenötödikétől augusztus hónap utolsó napjáig terjedő időszakban a főigazgató által meghatározott időpontban van lehetőség.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgaidőszakát az iskolának a tanulmányok alatti vizsgát megelőző három hónapon belül kell kijelölni, a vizsga időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.

Tanulmányok alatti vizsgát független vizsgabizottság előtt vagy abban a szakképző intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételtető.

A vizsgázó, kiskorú vizsgázó esetén a törvényes képviselő írásbeli kérelmére engedélyezhető, hogy a vizsgázó a szakképző intézmény által előre meghatározott időponttól eltérő időben tegyen vizsgát.

- A szakképző intézményben tartott tanulmányok alatti vizsga esetén a főigazgató adhat engedélyt erre,
- A független vizsgabizottság előtti vizsga esetén a szakképzési államigazgatási szerv adhatja meg az engedélyt.

A tanulmányok alatti vizsga követelményeit és az értékelés szabályait a szakképző intézmény szakmai programjában kell meghatározni.

Az olyan tantárgyból, amely követelményeinek teljesítésével a szakképző intézmény szakmai programja alapján valamely vizsgatárgyból a tanuló érettségi vizsga letételére való jogosultságot szerezhethet, a tanulmányok alatti vizsgán minden évfolyamon kötelező követelmény a minimum hatvanperces, az adott vizsgatárgy legfontosabb tanulmányi követelményeit magában foglaló írásbeli vizsgatevékenység és szóbeli vizsgatevékenység sikeres teljesítése.

Tanulmányok alatti vizsga szabályzata:

Lásd: Az érettségi, a szakmai vizsga és az ágazati alapvizsga szabályait a melléklet tartalmazza.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700100.kor> (2024.05.15.)

Iskolánkban szóbeli felvételi vizsgát nem tartunk.

Lásd: A szakmai vizsgához kapcsolódóan szervezett egybefüggő felkészítés rendjét a melléklet tartalmazza.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000012.kor> (2024. 05. 15.)

5. A felvétel és az átvétel helyi szabályai

Átvétel más intézményből:

A középfokú oktatás átvétel, jogviszony létesítés:

Iskolánk felvételi vizsgát nem tart, csak egy kötetlen beszélgetést folytat a tanulóval és a szüleivel. A felvételi kérelmekről a tanulók általános iskolai tanulmányi eredménye alapján dönt, a felvételiző tanuló általános iskolai tanulmányait igazoló bizonyítványában, félévi értesítőjében (ellenőrzőjében) szereplő osztályzatait, minősítései alapján.

A felvételi eljárás során a 7. osztály év végi és a 8. osztály félévi eredményeket vesszük figyelembe az alábbi tantárgyakból: magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, fizika, kémia, biológia, földrajz, digitális kultúra.

Az intézménybe történő felvételi eljárás során előnyt élvez a baptista felekezetű családból érkező vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkező tanuló.

Általános iskolánkból jelentkező tanulók felvételének szabályai:

- 4.0 feletti tanulmányi átlag feletti eredmény,
- a hetedik év végi és a nyolcadik félévi magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, fizika, kémia, biológia, földrajz, digitális kultúra jegyek átlaga
- Az intézménybe történő felvételi eljárás során előnyt élvez a baptista felekezetű családból érkező vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkező tanuló.
- A beiratkozás feltétele a jogszabály által előírt iskolai végzettség igazolása. Szakképző iskolában csak ugyanabban a szakmában lehetséges az iskolaváltás, ill. eltérő szakma esetén kilencedik osztályban a tanév második hónapjának végéig, amíg a gyakorlati hiányzás ezt nem teszi kizárttá a Szakképzési törvény értelmében.

Átvétel során a tanuló bizonyítványa bemutatása után a főigazgató felvételi határozata után különbözeti vizsga nélkül a következő magasabb évfolyamon folytathatja tanulmányait. Külföldi tanuló vagy eltérő jellegű iskolából érkező diák átvétele a főigazgató egyedi elbírálása alá esik.

A 9-13. évfolyamba történő átvételnél be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát,
- a tanuló személyi igazolványát,
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt,
- sajátos nevelési igényű gyermek esetében a bizottsági szakvéleményt,
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

Átjárhatóság a szakközépiskola és más iskolatípusok között

Az iskolai rendszerű szakképzésben kiemelkedő jelentősége van az egyes iskolatípusok, szakmacsoportok, szakképesítések közötti átjárhatóságnak. Az alapfokú iskolából a szakképzésbe történő bekapcsolódás kérdése mellett legalább olyan fontos szabályozási kérdés a technikum és az egyes szakképző iskolai képzési típusok közötti átjárhatóság.

A szakképzési törvény biztosította lehetőségek az általános képzési-oktatási utak kiegészítései, ám nem jelentenek kizárólagosságot. A szabályozás érinti a szakképző iskola első három éve után megszerezhető érettségit, az érettségire épülő szakképesítések érettségi nélkül történő megszerzésének a lehetőségét, valamint az érettségit nem adó és az érettségit adó iskolatípusok közötti átjárhatóságot is.

A szakképző iskolában és a technikumban is ágazati alapképzés történik a képzés első szakaszában, a 9. évfolyam végén van átjárhatóság a két iskolatípus között különbözeti vizsga nélkül. Az ágazati alapképzés ágazati alapvizsgával zárul. Az ágazati alapvizsga alkalmas egyszerű munkakörök betöltésére. A szakmai képzés lehetőséget biztosít a csak érettségizett,

gimnáziumot végeztek, valamint az egyetemi tanulmányaikat feladó fiatalok részére. Erre szolgál a technikum 2 éves képzése.

Átvétel vagy felvétel a szakközépiskolából:

Az átvétel csak azonos ágazaton belül lehetséges az egyes szakmák esetében.

A szakképző iskolában és a technikumban is ágazati alapképzés történik a képzés első szakaszában, a 9. évfolyam végén van átjárhatóság a két iskolatípus között különbözeti vizsga nélkül. Az ágazati alapképzés ágazati alapvizsgával zárul. A szakmai képzés lehetőséget biztosít a csak érettségizett, gimnáziumot végeztek, valamint az egyetemi tanulmányaikat feladó fiatalok részére. Erre szolgál a technikum 2 éves képzése.

Felnőttoktatás, felnőttképzés

Iskolánk felnőttoktatás keretén belül érettségire készít fel esti munkarendben. A felnőttoktatás igazodik a tanuló munkahelyi, családi vagy más irányú elfoglaltságához.

Felvételi eljárás nincs. A felvétel az előzőleg benyújtott jelentkezési lap, illetve a beiratkozás napján bemutatott személyi okmányok és a legmagasabb iskolai végzettséget igazoló dokumentumok alapján történik.

Az főigazgató a tanuló felvételi kérelme, valamint előzetes tanulmányai alapján dönt a tanuló évfolyamba sorolásáról. Ebben az esetben a felvett tanuló adatai mellett a beírási naplóban, a törzslapban és a bizonyítványban rögzíteni és záradékolni kell az alsóbb évfolyamok elvégzését.

Az esti munkarend szerinti oktatás heti 2-3 napos iskolába járással történik. A tanulók a Köznevelési törvényben meghatározottak szerint kötelesek a tanítási órákon részt venni, teljesítményüket félévkor és év végén osztályozóvizsgán értékeljük.

A négyéves képzésre jelentkezhet, aki nem tanköteles, és sikeresen elvégezte az általános iskola 8. évfolyamát.

Két éves képzésre (előzetes eredmények beszámításával) jelentkezhet, aki nem tanköteles, gimnáziumban vagy szakgimnáziumban a 9-10. évfolyamot sikeresen elvégezte. A különbözeti vizsgák szükségességéről az főigazgató dönt.

OKTATÁSI PROGRAM

1. A kötelező és a nem kötelező foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható foglalkozások megnevezését, számát

A Szkr. értelmében a szakképző intézmény szakmai programja meghatározza a szakképző intézmény oktatási programját.

A kötelező és a nem kötelező foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga a mellékletben található.

1.1. Technikumi szakmai képzések

A technikumi képzés közismereti helyi tanterve megegyezik a gimnáziumokra vonatkozókkal, mely elérhető a következő linken:

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_gimn_9_12_evf

(Letöltve: 2024.05.10.)

Tantárgyi struktúra és óraszámok

A tantárgyi struktúrát a kerettanterv – az eltérő szakképzési irányoknak megfelelően – különböző változatban közli. A helyi tantervben a tantárgyak kötelező óraszámát a szakmabesorolásnak megfelelő változat alapján kell meghatározni. A tantárgyak kerettantervében megjelölésre kerültek a tantárgyak összekapcsolásának lehetséges pontjai. Mivel azonban a tantárgyi struktúra az egyes szakmacsoportok esetében különbözik, ezért a kapcsolódási pontok értelemszerűen különbözőképpen valósulnak meg, és ebből adódóan az intézmények helyi tantervei szabályozzák.

* Az Nkt. értelmében az iskolának az adott osztályokban csak azokon a tanítási napokon kell megszervezniük a mindennapos testnevelést (legalább napi egy testnevelésóra keretében), amelyeken közismereti vagy szakmai elméleti oktatás is folyik.

Ha ennek eredményeként a heti öt testnevelésóra nem teljesíthető, a fennmaradó órák a szabad órakeret részévé válnak, így annak felhasználásáról az intézmények dönthetnek.

**A szabad órakeret felhasználásáról az iskola dönt, így például a Digitális kultúra oktatását is beemelheti a helyi tantervébe (ehhez a kerettanterv külön Digitális kultúra tantárgyi kerettantervet is ajánl).

***A szakképző iskola 11. évfolyamán a technikum számára készült testnevelés és sport kerettanterv 11–12. évfolyamának tartalmából lehet választani a rendelkezésre álló óraszámoknak megfelelően. (Ez nem érvényes a háromórásra tervezett testnevelés és sport kerettantervre, amely már csak három évfolyamra [9–11.] készült.

Technikumi szakmai képzések, óraszámok

KERESKEDŐ ÉS WEBÁRUHÁZI TECHNIKUS	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam	13. évfolyam	9-13. évfolyam összesen
Magyar nyelv és irodalom	5	5	3	4	0	596

Közismereti oktatás	Idegen nyelv	4	4	3	3	7	716
	Matematika	5	5	4	4	0	632
	Történelem	4	3	2	2	0	388
	Állampolgári ismeretek	0	0	0	1	0	32
	Digitális kultúra	1	0	0	0	0	36
	Testnevelés	4	4	3	3	0	492
	Osztályfőnöki	1	1	1	1	1	172
	Kötelező komplex természettudományos tantárgy	3	0	0	0	0	108
	Ágazathoz kapcsolódó tantárgy: pl. fizika, kémia, biológia, idegen nyelv	0	2	2	0	0	144
	Érettségire felkészítő tantárgy (a matematikához és a magyar nyelv és irodalomhoz adtuk)	0	0	2	2	0	136
	Pénzügyi és vállalkozói ismeretek	0	1	0	0	0	36
	Bibliaismeret	1	1	1	1	1	172
	Szakmai matematika	0	0	0	0	2	64
	Ágazati/ Szakirányú oktatás	Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0	0	0
Munkavállalói idegen nyelv		0	0	0	0	2	64
Gazdasági ismeretek		3	3	0	0	0	216
Vállalkozások működtetése		0	2	0	0	0	72
Kommunikáció		1	2	0	0	0	108
Digitális alkalmazások		2,5	2	0	0	0	162
Kereskedelem alapjai		0	0	1	1,5	1	122
Termékismeret		0	0	1	0,5	0,5	70
Vállalkozási ismeretek		0	0	0	0	2,5	80
Kereskedelmi gazdaságtan		0	0	2	3	1,5	228
Digitalizáció		0	0	1,5	1,5	1	140
Webáruház működtetése		0	0	0	0	3	96
Jogi ismeretek		0	0	0	0	1	32
Marketing alapjai		0	0	1,5	1,5	0	108
Marketing kommunikáció	0	0	0	0	1	32	
Szakmai gyakorlat	Kereskedelem alapjai	0	0	2	3,5	1	230
	Termékismeret	0	0	3	1,5	0,5	178
	Vállalkozási ismeretek	0	0	0	0	1,5	48
	Kereskedelmi gazdaságtan	0	0	1	0	0,5	52
	Webáruház működtetése	0	0	0	0	3	96
	Marketing alapjai	0	0	1	1	0	72

	Marketing kommunikáció	0	0	0	0	4	128
	Összesen	35	35	35	35	35	6076

1.2. Szakképző iskolai szakmai képzések, óraszámok

A 9-11. évfolyam az adott szakképesítés megszerzéséhez szükséges közismereti képzést és szakmai elméleti és gyakorlati oktatást foglalja magába.

A 9-11. évfolyam az adott szakképesítés megszerzéséhez szükséges közismereti képzést és szakmai elméleti és gyakorlati oktatást foglalja magába.

Tantárgyak PÉK		9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	9-11. évfolyam összesen
Közismereti oktatás	Kommunikáció- magyar nyelv és irodalom	2	2	2	208
	Idegen nyelv	2	2	2	208
	Matematika	3	3	2	280
	Történelem és társadalomismeret	3	0	0	108
	Természetismeret	3	0	0	108
	Testnevelés	4	1	1	212
	Osztályközösség- építő Program	1	1	1	104
	Bibliaismeret	1	1	1	104
	Pénzügyi és munkavállalói ism.	0	0	1	32
Ágazati/ Szakirányú oktatás	Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0	18
	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	2	64
	Élelmiszerismeret	2	0	0	72
	Műszaki alapismeretek	1	0	0	36
	Munkavédelem és higiénia	0,5	0	0	18
	Sütőipari ismeretek	0	2,5	2,5	170
	Szakmai gépek	0	1	1,5	84
	Minőség- ellenőrzés és minőségbiztosítás	0	2	0	72
	Gazdasági és vállalkozási ismeretek	0	3	2	172
Portfóliókészítés	0	1	1	68	

Szakmai gyakorlat	Élelmiszervizsgálat	2	0	0	72
	Alapozó gyakorlatok	4	0	0	144
	Munkavédelem és higiénia	0,5	0	0	18
	Álágazati specializáció	5,5	0	0	198
	Sütőipari ismeretek	0	0	1,5	48
	Szakmai gépek	0	0	1,5	48
	Sütőipari termékek készítése	0	15	13	956
	Minőség-ellenőrzés és minőségbiztosítás	0	0,5	0	18
	Összesen	35	35	35	3640

Tantárgyak GÉPI ÉS CNC FORGÁCSOLÓ		9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	9-11. évfolyam összesen
Közismereti oktatás	Kommunikáció- magyar nyelv és irodalom	2	2	2	208
	Idegen nyelv	2	2	2	208
	Matematika	3	3	2	280
	Történelem és társadalomismeret	3	0	0	108
	Természetismeret	3	0	0	108
	Testnevelés	4	1	1	212
	Osztályközösség- építő Program	1	1	1	104
	Bibliaismeret	1	1	1	104
Ágazati/ Szakirányú oktatás	Pénzügyi és munkavállalói ism.	0	0	1	32
	Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0	18
	Villamos alapismeretek	4	0	0	144
	Gépészeti alapismeretek	3,5	5	0	306
	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	2	64
	Forgácsoló megmunkálások	0	0	2	64

Szakmai gyakorlat	Gépészeti alapismeretek gyakorlat	4	0	0	144
	Villamos alapismeretek gyakorlat	4	0	0	144
	Gyártás- előkészítés	0	2	0	72
	Forgácsoló megmunkálások	0	16	9	864
	Minőségellenőrzés	0	2	0	72
	CNC gépkezelés és -forgácsolás	0	0	8,5	272
	CNC programozás alapjai	0	0	3,5	112
	Összesen	35	35	35	3640

Tantárgyak IPARI GÉPÉSZ		9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	9-11. évfolyam összesen
Közismereti oktatás	Kommunikáció- magyar nyelv és irodalom	2	2	2	208
	Idegen nyelv	2	2	2	208
	Matematika	3	3	2	280
	Történelem és társadalomismeret	3	0	0	108
	Természetismeret	3	0	0	108
	Testnevelés	4	1	1	212
	Osztályközösség- építő Program	1	1	1	104
	Bibliaismeret	1	1	1	104
	Pénzügyi és munkavállalói ism.	0	0	1	32
Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0	18	
Villamos alapismeretek	4	0	0	144	
Gépészeti ismeretek	0	3	0	108	

Ágazati/ Szakirányú oktatás	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	2	64
	Anyagismeret	0	2	0	72
	Műszaki rajz	0	2	0	72
	Gépelemek	0	2,5	2,5	170
	Fémmegmunkálások	0	2,5	4,5	234
	CAD-rajzolás	0	0	2	64
Szakmai gyakorlat	Villamos alapismeretek	4	0	0	144
	Gépészeti alapismeretek	7,5	0	0	270
	Mérés és anyagvizsgálat	0	2	0	72
	Gépészeti gyakorlatok	0	3	0	108
	Szerelési gyakorlat	0	8	7	512
	Üzembehelyezés gyakorlata	0	0	7	224
	Összesen	35	35	35	3640

Tantárgyak KERESKEDELMI ÉRTÉKESÍTŐ		9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	9-11. évfolyam összesen
Közismereti oktatás	Kommunikáció- magyar nyelv és irodalom	2	2	2	208
	Idegen nyelv	2	2	2	208
	Matematika	3	3	2	280
	Történelem és társadalomismeret	3	0	0	108
	Természetismeret	3	0	0	108
	Testnevelés	4	1	1	212
	Osztályközösség- építő Program	1	1	1	104
	Bibliaismeret	1	1	1	104
	Pénzügyi és munkavállalói ism.	0	0	1	32
Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0	18	
Gazdasági ismeretek	6	0	0	216	

Ágazati/ Szakirányú oktatás	Vállalkozások működtetése	2	0	0	72
	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	2	64
	Kommunikáció	3	0	0	108
	Kereskedelmi ismeretek	0	4	4	272
	Üzlet működtetése	0	2,5	0,5	106
	Pénztárgépkézelés	0	0	0,5	16
	Termékismeret és - forgalmazás	0	2,5	2,5	170
	Üzleti kommunikáció	0	2	1,5	120
	Digitális alkalmazások	4,5	0	0	162
Szakmai gyakorlat	Kereskedelmi ismeretek	0	4	5,5	320
	Üzlet működtetése	0	3,5	0,5	142
	Pénztárgépkézelés	0	0	4	128
	Termékismeret és- forgalmazás	0	3,5	2,5	206
	Üzleti kommunikáció	0	3	1,5	156
	Összesen	35	35	35	3640

Tantárgyak HEGESZTŐ		9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	9-11. évfolyam összesen
Közismereti oktatás	Kommunikáció- magyar nyelv és irodalom	2	2	2	208
	Idegen nyelv	2	2	2	208
	Matematika	3	3	2	280
	Történelem és társadalomismeret	3	0	0	108
	Természetismeret	3	0	0	108
	Testnevelés	4	1	1	212
	Osztályközösség- építő Program	1	1	1	104
	Bibliaismeret	1	1	1	104
	Pénzügyi és munkavállalói ism.	0	0	1	32
Ágazati/ Szakirányú oktatás	Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0	18
	Villamossági alapismeretek	4	0	0	144
	Gépészeti alapismeretek	3,5	0	0	126
	Műszaki dokumentáció	0	3	0	108
	Gépészeti alapmérések	0	1,5	0	54
	Anyagismeret, anyagvizsgálat	0	1,5	0	54
	Hegesztés alapismeretei	0	3	0	108
	Fogyó elektródás ívhegesztés bevont elektródával (kézi ívhegesztés)	0	1	0,5	52

	Gázhegesztés	0	1	1	68
	Fogyó elektródás védőgázos (MIG/MAG) ívhegesztés	0	0	1,5	48
	Volfrámelektródás semleges védőgázos ívhegesztés (TIG)	0	0	1,5	48
	Egyéb hegesztési eljárások	0	0	1	32
	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	2	64
Szakmai gyakorlat	Villamossági alapismeretek	4	0	0	144
	Gépészeti alapismeretek	4	0	0	144
	Gépészeti alapmérések	0	1,5	0	54
	Anyagismeret, anyagvizsgálat	0	1,5	0	54
	Hegesztés alapismeretei	0	3	0	108
	Fogyó elektródás ívhegesztés bevont elektródával (kézi ívhegesztés)	0	4	1,5	192
	Gázhegesztés	0	4	3,5	256
	Fogyó elektródás védőgázos (MIG/MAG) ívhegesztés	0	0	6	192
	Volfrámelektródás semleges védőgázos ívhegesztés (TIG)	0	0	6	192
	A hegesztett kötések minőségi követelményei	0	0	0,5	16
	Összesen	35	35	35	3640

2. A közismereti kerettantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályait

Tantárgyak	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	9-11. óraszám összesen
Kommunikáció-magyar nyelv és irodalom	2	2	2	206
Idegen nyelv	2	1	1	139
Matematika	2	2	1	175
Történelem és társadalomismeret	3	0	0	108
Természetismeret	3	0	0	108
Testnevelés ²	4	1	1	211
Osztályközösség-építő Program	1	1	1	103

Pénzügyi és vállalkozási ismeretek	0	0	1	31
Összes közismereti óraszám	17	7	7	1081
Ágazati alapoktatás	16	0	0	576
Szakirányú oktatás	0	25	25	1675
Szabad órakeret	1	2	2	170
Tanítási hetek száma	36	36	31	
Éves összes óraszám	1224	1224	1054	3502
Rendelkezésre álló órakeret/hét	34	34	34	

Megjegyzés a kommunikáció-magyar nyelv és irodalom és a matematika tantárgyak korábbi kerettanterveikhez képest megnövelt óraszámhoz igazodó tartalmú kerettantervek hamarosan rendelkezésre fognak állni a jelenleg elérhető kerettantervek lecserélésével. Valamint a pénzügyi és vállalkozási ismeretek tantárgy kerettanterve is itt lesz elérhető.

2.1. Technikumi szakmai képzések

Egységesség és differenciálás

A nevelési-oktatási folyamat egyszerre egységes és differenciált: megvalósítja az egyéni sajátosságokra tekintettel levő differenciálást és az egyéni sajátosságok ismeretében az egységes oktatást.

Az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe a tehetséggondozás, amelynek feladata, hogy felismerje a kiemelkedő teljesítményre képes tanulókat, segítse őket, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el, és alkotó egyénekké váljanak. A tanuló csak akkor képes erre, ha lehetőséget és bátorítást kap. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket.

A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk. Esetükben a

tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangja ugyanolyan fontos, mint más gyermekeknél. Iskolai nevelés-oktatásuknak alapvető célja a felnőttélet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelés-oktatása során a Nat-ban meghatározott és a kerettantervben részletezett kiemelt fejlesztési feladatok megvalósítása javarészt lehetséges, de mindenkor figyelembe kell venni az Irányelv fogyatékosági kategóriákra vonatkozó ajánlásait. Ezért a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósul meg, és segíti a minél teljesebb önállóság elérését. A fejlesztési követelmények igazodnak a fejlődés egyéni üteméhez. A tartalmak kijelölésekor lehetőség van egyes területek módosítására, elhagyására vagy egyszerűsítésére, illetve új területek bevonására.

A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia és az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

A fentiekre vonatkozó konkrét javaslatokat minden fogyatékosági területre vonatkozóan A Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve tartalmazza. Az Irányelv egyaránt vonatkozik a sajátos nevelési igényű tanulóknak a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt (integráltan) és a tőlük elkülönítetten (gyógypedagógiai intézményekben) történő nevelésére, oktatására.

Célok, feladatok

A középiskola általános célja, hogy érvényesítse a humánus értékeket, közvetítse az egyetemes és nemzeti kultúra alapértékeit, testi és lelki egészségre törekvő, az emberi kapcsolatokban igényes felnőtteket, demokratikus elveket követő állampolgárokat neveljen, akik képesek a társadalmi, gazdasági, technikai változások követésére és az ezekhez alkalmazkodó cselekvésre.

A technikumnak négy középiskolai és az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott számú szakképzési évfolyama van. A 9–13. évfolyamokon az általános műveltséget megalapozó közismereti, valamint szakmai elméleti és szakmai gyakorlati oktatás folyik. A tanulók az érettségi bizonyítvány, valamint a középfokú szakképesítés megszerzése mellett felkészülnek a szakirányú felsőfokú továbbtanulásra vagy a szakirányú munkába állásra. A közismereti képzés alapvetően egységes kerettanterv alapján történik, de a szakképzési irányok alapján egyes tantárgyak óraszámja eltérő, ezért az ágazatok összevonásával hat csoportot határoztak meg.

Az életfeltételek kialakítása és a társadalomba való beilleszkedés sokoldalú tájékozási képességet és tájékozottságot kívánó feladatát a középiskola azzal támogatja, hogy felkészíti tanulóit a társadalmi jelenségek, kapcsolatrendszerek megértésére, alakítására, az alkalmazható tudás megszerzéséhez nélkülözhetetlen munka felvállalására. Mindehhez nélkülözhetetlen a tanulók tudatos, önkéntes, aktív, segítőkész együttműködése az iskolával.

A középiskola feladata, hogy előmozdítsa a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését; a nevelési-oktatási folyamat segítse elő a tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon módot tudásuk átrendezésére, továbbépítésére, integrálására. A nevelő-oktató munka megtervezésekor figyelembe veszi a kulturális intézményrendszer által kínált nem formális, informális tanulási lehetőségeket.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsei nevelés

A tanulóban kialakul a kötelességtudat, érti egyéni és közösségi (társadalmi) felelősségének jelentőségét. Felismeri, hogy az egyes törvények és társadalmi egyezségek általában azért érvényesek, mert saját magunk által választott etikai elvek követésén alapszanak. Megérti és belátja a normakövetés társadalmi jelentőségét és a normaszegés következményeit. Ismer közösségi egyezségeket és normákat, képes egy-egy közösség etikai elveinek felismerésére és a különböző kultúrák etikai elveinek összevetésére. Érti az etikai elvek, a normák és a törvények kapcsolódását. Képes értékkonfliktusok felismerésére, ismer eseteket, példákat értékkonfliktusok kezelésére.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Megnevez és felismer magyar történelmi személyiségeket, feltalálókat, tudósokat, művészeket, sportolókat, tudatosul benne munkásságuk (egyetemes) jelentősége. Ismeri a szakmája fejlődésével kapcsolatos fontosabb magyar találmányokat, a szakmájában ismert kiemelkedő magyar személyiségeket. Tisztában van nemzeti ünnepeink jelentőségével, kontextusával, hagyományaival. Részt vesz a nemzettel, a hazával való érzelmi azonosulást erősítő tevékenységekben. Ismeri a népi hagyományokon alapuló és vallási gyökerű éves ünnepkört, van tapasztalata az ezekhez kötődő szokásokról. Ismeri lakóhelye és iskolája környékének természeti és kulturális örökségét, tisztában van a helytörténeti események főbb állomásaival. Ismer az UNESCO kulturális örökség kincséhez és a magyar örökséghez tartozó kiemelkedő jelentőségű hazai természeti és kulturális értékeket. Tájegységekhez kötve is ismer hungarikumokat. A hagyományos (népi) életmód, szokások megismerésén keresztül értékeli ezek fenntarthatósággal kapcsolatos szerepét. Ismeri a nemzeti kultúrák jelentőségét, tiszteli a különböző népek és kultúrák hagyományait.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló érti az egyén felelősségét a közösség fenntartásában és a normakövetésben. Ismeri alapvető állampolgári jogait és kötelességeit. Ismeri a normaszegések társadalmi jelentőségét, képes az antidemokratikus eljárások, a korrupció és a hatalmi visszaélések veszélyével

kapcsolatban érvelni. Ismer a demokratikus jogok fenntartásáért küzdő szervezeteket, és tud példát hozni az ENSZ és az Európai Unió ezzel kapcsolatos tevékenységére. Gyakorolja jogait és kötelességeit szűkebb környezetében, ismeri és tiszteli szűkebb közösségei tagjait, törekszik a jó együttműködésre az együttélésben. Képes a helyi közösségekkel való együttműködésre, ismeri a civil szervezetek működési formáit és lehetőségeit.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanulóban tudatosul, hogy számos olyan mindennapi élethelyzet van, amelyben az ember személyisége alapvető befolyással bír céljai elérésére, a társas kapcsolatai alakítására, feladatai elvégzésére. Tisztában van a társas kapcsolatok építésének lényegével és az emberi együttműködés lehetőségeivel. Rendelkezik a harmonikus (társas) kapcsolatok kialakításához szükséges ismeretekkel, készségekkel, empátiával; ez jellemzi a tőle különböző embertársaival való kapcsolatát is. Tud különbséget tenni az ideális és a reális énkép között, és tisztában van azzal, hogyan befolyásolhatja a társas környezet az önmagáról alkotott képet. Felismeri a normakövetés szerepét, fontosságát.

Családi életre nevelés

A tanuló tudatosan készül az örömteli, felelősségteljes párkapcsolatra, a családi életre. Jártas a munkaeszközök célszerű, gazdaságos használatában, kialakítja egyéni, eredményes munkamódszereit. Megismeri a háztartásban, közvetlen környezetében alkalmazott, felhasznált anyagokat (különös tekintettel az egészségkárosító anyagokra). Képes önálló életvitelét, önmaga ellátását megszervezni. Képes szükségletei tudatos rendszerezésére, rangsorolására, megismeri a takarékoság-takarékoskodás alapvető technikáit. Ismeri a családtervezési módszerek alkalmazásának módját, ezek előnyeit és kockázatait, tud ezzel kapcsolatban információkat keresni és azokat döntéseiben felhasználni. Tud információkat szerezni a szexuális problémákkal kapcsolatban, ugyanakkor képes felismerni egyes információforrások veszélyeit. Tudja, hová fordulhat krízishelyzetekben. Képes tájékozódni a gyermekszülést és az örökbefogadást érintő kérdésekről. Érti a családnak a társadalomban betöltött szerepét. Érti a családtagok felelősségét a család egységének megtartásában, belátja a szerepek és feladatok megosztásának módjait, jelentőségét. Értelmezi a szülői és gyermeki felelősség fogalmát, tiszteli a különböző generációk tagjait.

Testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló tudja, hogy környezetünk is hatással van testi és lelki egészségünkre, ezért igényévé válik környezetének tisztán tartása, szépítése és a személyes higiéné. Képes egészséges étrend összeállítására, ismeri a mennyiségi és minőségi éhezés, valamint az elhízás kockázatait. Tájékozott az e témakörben meglévő elemi lakossági szolgáltatásokról, azok használatáról. Ismeri a kultúra szerepét a lelki egészség megőrzésében. Képes stresszoldó módszereket alkalmazni, választani. Tudatában van annak, hogy életvitelét számos minta alapján, saját döntéseinek sorozataként alakítja ki, és hogy ez a folyamat hatással van testi és lelki egészségére. Ismeri az egészségre káros, szenvedélybetegségek kialakulásához vezető élvezeti szerek használatának kockázatait, ezektől tudatosan tartózkodik. Ismeri a rizikófaktor fogalmát,

képes értelmezni erre vonatkozó információkat. Tudja, milyen szakemberek segítenek testi és lelki egészségünk megőrzésében és helyreállításában. Tud a gyász szakaszairól és az ilyenkor alkalmazható segítő technikákról, ismeri a hospice szolgáltatás fogalmát. Képes értelmezni a gyógyszerekhez tartozó betegtájékoztatót. Ismeri az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés módját, képes tájékozódni a betegjogokról és az orvosválasztás lehetőségeiről. Tisztában van a védőoltások szerepével, ismeri ezek alapvető hatásmechanizmusát, tud példákat sorolni védőoltásokra.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanuló felismeri, ha szűkebb vagy tágabb környezetében egyes emberek vagy csoportok segítségre szorulnak. Az adott helyzethez és lehetőségeihez mérten kötelességének érzi a segítségnyújtást, és próbálja ebbe társait is bevonni. Egyes helyzetekben képes felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért), és vállalásaiért helyt is áll. Felismeri, hogy a beteg, sérült, fogyatékkal élő embereken egyes helyzetekben kötelessége segíteni. Tisztában van az önkéntesség értékével, jelentőségével, formáival.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló érti a fenntarthatóság, illetve a fenntartható fejlődés különbözőségeit. Konkrét példákon keresztül érti, hogyan függ össze a fenntarthatóság három vetülete (a gazdaságossági, a környezeti és a szociális fenntarthatóság) globális problémákkal. Belátja, hogyan vezetett az emberiség tevékenysége környezeti problémák kialakulásához, érti ezek kockázatát, és látja ezzel kapcsolatos felelősségét. Képes fokozatosan megérteni és értelmezni egyes globális problémák és a lokális cselekvések, valamint az egyéni életvitel közötti összefüggéseket. A tanulóban felelősség ébred abban, hogy saját életvitelével legyen tekintettel a fenntarthatóság kritériumaira. Képes a fenntarthatósággal kapcsolatban információkat keresni és értelmezni. Érti a nemzetközi összefogás jelentőségét a fenntarthatósággal kapcsolatban.

Pályaorientáció

Tudatosul a tanulóban, hogy élete során többször pályamódosításra kényszerülhet, ezért is van jelentősége a folyamatos tanulásnak, önképzésnek. Megfelelő ismeretekkel rendelkezik tervezett szakmájával, hivatásával kapcsolatban, munkaerő-piaci lehetőségeiről, munkavállalói szerepéről. Felkészült az álláskeresésre, tisztában van azzal, milyen személyes tulajdonságokkal, ismeretekkel, gyakorlatokkal és képességekkel rendelkezik. Érti, hogy ezek közül melyek piacképesek, és melyek állnak kapcsolatban az általa kitűzött céllal, illetve hogy a munkáltató érdeklődését melyek keltik fel igazán. Képes önéletrajzot készíteni, vagyis képes írásban összegezni céljait, képességeit, végzettségét, felkészültségét és mindazt, amit az alkalmazónak egy konkrét állással kapcsolatban nyújtani tud.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló rendelkezik ismeretekkel az euróövezetről, a valutaforgalomról, a tőzsdeindexekről, a GDP-ről és ezek hatásairól az ő személyes életére. Törekszik rá, hogy a fejlődési, megélhetési, biztonsági, önérvényesítési, társas szükségleteit minél magasabb szinten, tartalmasabb

életvitellel elégítse ki. Érzékeli az anyagi és a kapcsolati tőke értékét és szerepét a társadalomban. Képes eligazodni pénzügyi és közgazdasági fogalmak között. Képes információkat keresni és értelmezni különböző egyéni pénzügyi döntésekkel (pl. befektetések, hitelek) kapcsolatban. Kellő ismerettel rendelkezik ahhoz, hogy számlát nyisson, és azt használja.

Médiatudatosságra nevelés

A tanuló tudatosan választ a tanulását, művelődését és szórakozását segítő médiumok között. Képes a média által alkalmazott figyelemfelkeltő eszközöket, képi és hangzó kifejezőeszközöket értelmezni, médiatartalmakat használni, megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik a nemkívánatos tartalmak elhárítására.

A tanulás tanítása

A tanuló megtanul jegyzetelni, képes kiemelni a lényegét a hallott vagy az olvasott szövegből. Képes saját tanulási stílusának, erősségeinek és gyengeségeinek megfelelő tanulási stratégiák kialakításával önálló tanulásra. A tanuló ismeri az időmenedzsment jelentőségét, alkalmaz azt segítő technikákat. Képes a különböző információkat különböző formában feldolgozni és rendszerezni, használ tudásmegosztó és tudásépítő platformokat. A tanulás folyamatában gyakorolja a szóbeli, az írásbeli és a képi kifejezés különböző formáit. Tud különböző természeti és társadalmi jelenségeket megkülönböztetni, összehasonlítani; alkalmazza a különböző tantárgyakban szerzett ismereteit ezek értelmezésében.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

A tanulás kompetenciái

A tanuló rendelkezik a hatékony tanuláshoz szükséges alapvető készségekkel, azaz eszközhasználat szintjén tud írni, olvasni, számolni, továbbá a tanulási folyamatban sokoldalúan tudja használni az IKT-eszközöket. Képes kitartóan tanulni, a figyelmét összpontosítani, képes saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Képes a figyelem és a motiváció folyamatos fenntartására, elég magabiztos az önálló tanuláshoz. A tanulás iránti attitűdje pozitív, ismeri és érti saját tanulási stratégiáit, felismeri szükségleteit és lehetőségeit, készségeinek erős és gyenge pontjait, valamint képes megtalálni a számára elérhető oktatási és képzési lehetőségeket, útmutatásokat, támogatásokat. Képes arra, hogy saját munkáját tárgyilagosan értékelje, és szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A tanuló alkalmazza hétköznapi kommunikációs helyzetekben a különféle beszédműfajok kommunikációs technikáit. Beszélgetés, vita során képes mások álláspontjának értelmezésére, saját véleménye megosztására, megvédésére vagy korrekciójára. Önállóan olvas és megért nyomtatott és elektronikus formájú irodalmi, ismeretterjesztő, publicisztikai szövegeket. Képes különböző műfajú és rendeltetésű szóbeli és írásbeli szövegek szerkezetének, jelentésrétegeinek feltárására és értelmezésére. Szabatosan használja a választott

szakmacsoport tanult szakszókincsét. Kritikus és kreatív módon vesz részt az infokommunikációs társadalom műfajainak megfelelő információszerzésben és információátadásban. Képes szövegalkotásra a társadalmi (közösségi) élet minden fontos területén a papíralapú és az elektronikus műfajokban. Törekszik a nagyobb anyaggyűjtést, önálló munkát igénylő szövegek alkotására. Törekszik a normakövető helyesírásra, képes az önálló kézikönyvhasználatra. Képes nem verbális természetű információk adekvát verbális leírására, értelmezésére.

A tanuló képes tudatos nyelvtanulóként tanulni az idegen nyelvet. Képes nyelvtudását önállóan fenntartani és fejleszteni. Képes az idegen nyelvet saját céljaira is felhasználni utazásai, tanulmányai során. Megérti a fontosabb információkat a világos, mindennapi szövegekben. Önállóan elboldogul a legtöbb olyan helyzetben, amely a nyelvterületre történő utazás során adódik. Egyszerű, összefüggő szöveget tud alkotni ismert vagy az érdeklődési körébe tartozó témában. Le tudja írni az élményeit, a különböző eseményeket, az érzéseit, reményeit és törekvéseit, továbbá röviden meg tudja indokolni a különböző álláspontokat és terveket.

A digitális kompetenciák

A technikumban a tanuló képes a számítógép nyújtotta lehetőségek (pl. szövegszerkesztés, táblázatkezelés, prezentációkészítés) igényes, esztétikus, önálló alkalmazására a tanulásban és a mindennapi életben. Nyitott és motivált az IKT nyújtotta lehetőségek kihasználásában. Gyakorlattan kapcsolódik be az információmegosztásba, képes részt venni az érdeklődési körének, választott szakterületének megfelelő együttműködő hálózatokban. Felismeri és ki is használja az IKT nyújtotta lehetőségeket a kreativitást és innovációt igénylő feladatok, problémák megoldásában saját szakterületéhez kapcsolódóan. A tanulóban kialakul az IKT alkalmazásához kapcsolódó helyes magtartatás, elfogadja a kommunikáció és az információfelhasználás etikai elveit. Felismeri az IKT interaktív használatához kapcsolódó veszélyeket, tudatosan törekszik ezek mérséklésére. Ismeri a szerzői jogból és a szoftvertulajdonjogból a felhasználókra vonatkozó jogi elveket, amelyeket a digitális tartalmak felhasználása során figyelembe vesz.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A tanuló követni és értékelni tudja az érvek láncolatát, matematikai úton képes indokolni az eredményeket. Kialakul az absztrakciós, analizáló és szintetizáló képessége. Megérti a matematikai bizonyítást, képes a matematikai szakkifejezéseket szabatosan használni, biztossággal alkalmazza a megfelelő segédeszközöket. Képes megérteni egyes természeti és társadalmi-gazdasági folyamatokra alkalmazott matematikai modelleket, és ezeket alkalmazni a jelenségek megértésében, a problémák megoldásában a mindennapi élet különböző területein is. Felismeri a matematikai műveltség szerepét és fontosságát a valós tények feltárásában, más tudományokban és a mindennapi gyakorlatban is.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanuló nyitott a személyek és kultúrák közötti párbeszédre. Él a véleménynyilvánítás lehetőségével a közösségét, a társadalmat érintő kérdésekben. Képes érveit megfogalmazni és

vitahelyzetben is kulturáltan kifejezni, mások véleményét meghallgatni és elfogadni. Figyelembe veszi és megérti a különböző nézőpontokat, tárgyalópartnereiben bizalmat kelt, és empátiával fordul feléjük. Képes helyes döntéseket hozni, illetve konfliktushelyzetekben segítséget elfogadni. Képes a stressz és a frusztráció megfelelő kezelésére. Tudatosan készül a munka világához kapcsolódó döntéshelyzetek megismerésére. Igyekszik a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva aktívan részt venni az őt érintő közügyekben. Nyitott és érdeklődő a helyi és a tágabb közösségeket érintő problémák iránt, képes a különböző szinteken hozott döntések kritikus és kreatív elemzésére. Pozitív attitűdje alakul ki az emberi jogok teljes körű tisztelete, az egyenlőség, a demokrácia, a vallási és etnikai sokszínűség tiszteletben tartása iránt, törekszik a személyes előítéletek leküzdésére, képes a kompromisszumra. Kialakul a reális alapokon és ismereteken nyugvó nemzeti identitástudata, a hazához, illetve Európához való kötődése.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A tanuló felismeri, hogy a művészetek érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élmények, a tapasztalatszerzés forrásai. Tudatosan benne a helyi, a nemzeti, az európai és az egyetemes kulturális örökség jelentősége. Megérti az európai országok, nemzetek és a kisebbségek kulturális sokféleségét, valamint az esztétikum mindennapokban betöltött szerepét. Nyitott műalkotások befogadására, képes a koncertélmények, színházi előadások, filmek és képzőművészeti események életkorának megfelelő szintű értelmezésére. Képes makettek, modellek konstruálására. Hajlandó kísérletezni új technikákkal, módszerekkel és anyagokkal.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A tanuló képes csoportos munkavégzésben részt venni, a közös feladatok, az iskolai élethez kapcsolódó problémák megoldása során képes a munka megtervezésére és irányítására, társai vezetésére. Együttműködik társaival, képes a feladatmegoldást segítő információk megosztására, és ezt igényli is. Vannak elképzelései az egyén társadalmi-gazdasági feladataival, boldogulásával kapcsolatban. Nyitott a gazdaság működéséhez, az egyén gazdasági szerepéhez (pl. vállalkozás) kapcsolódó témák iránt, egyre reálisabb elképzelései vannak saját jövőjét illetően. Érdeklődik a választott szakterületéhez kapcsolódó gazdasági kérdések iránt, és képes ezzel kapcsolatos elképzeléseket megfogalmazni. A pénz, a gazdaság, a vállalkozások világához kapcsolódó témákról szóló vitákban képes ismereteit felhasználva érvelni. Nyitott és érdeklődő a mindennapi életét és választott szakterületét érintő pénzügyi és jogi kérdések iránt. Mind reálisabban méri fel tevékenysége kockázatait, adott esetben képes ezek vállalására. Problémamegoldó tevékenységét egyre inkább a függetlenség, a kreativitás és az innováció jellemzi.

2.2. Szakképző iskolai szakmai képzések

Egységesség és differenciálás

A nevelési-oktatási folyamat egyszerre egységes és differenciált: megvalósítja az egyéni sajátosságokra tekintettel levő differenciálást és az egyéni sajátosságok ismeretében az egységes oktatást.

Az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe a tehetséggondozás, amelynek feladata, hogy felismerje a kiemelkedő teljesítményre képes tanulókat, segítse őket, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el, és alkotó egyénekké váljanak. A tanuló csak akkor képes erre, ha lehetőséget és bátorítást kap. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket.

A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk. Esetükben a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangja ugyanolyan fontos, mint más gyermekeknél. Iskolai nevelés-oktatásuknak alapvető célja a felnőttélet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelés-oktatása során a Nat-ban meghatározott és a kerettantervben részletezett kiemelt fejlesztési feladatok megvalósítása javarészt lehetséges, de mindenkor figyelembe kell venni az Irányelv fogyatékosági kategóriákra vonatkozó ajánlásait. Ezért a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósul meg, és segíti a minél teljesebb önállóság elérését. A fejlesztési követelmények igazodnak a fejlődés egyéni üteméhez. A tartalmak kijelölésekor lehetőség van egyes területek módosítására, elhagyására vagy egyszerűsítésére, illetve új területek bevonására.

A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia és az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

A fentiekre vonatkozó konkrét javaslatokat minden fogyatékosági területre vonatkozóan A Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve tartalmazza. Az Irányelv egyaránt vonatkozik a sajátos nevelési igényű tanulóknak a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt (integráltan) és a tőlük elkülönítetten (gyógypedagógiai intézményekben) történő nevelésére, oktatására.

Célok, feladatok

A szakképző iskolai képzés különös hangsúlyt helyez arra, hogy a tanítási-tanulási folyamat megalapozza és továbbfejlessze a tanulók képességeit, motivációit az egész életen át tartó tanuláshoz; beépítse a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tudásértelmezést, és ennek megfelelően az egész tanítási-tanulási folyamatot a szakmatanuláshoz nélkülözhetetlen kompetenciák fejlesztésének szolgálatába állítsa.

A szakképző iskola további célja, hogy az egyes integrált tartalmakat hordozó műveltségi területek segítségével érvényesítse a közismereti és szakmai tananyagok interdiszciplináris és problémaközpontú szemléletét és szervezését; valamint a tartalmak feldolgozása, elsajátítása során a köznevelési törvényben előírtaknak megfelelően érvényesüljön a Nemzeti alaptantervnek a tanulásról és a tanulásszervezésről kialakított felfogása.

Az egyes műveltségi területek témakörei, témái a valóság problémáit és az azok felismeréséhez, megértéséhez, kezeléséhez szükséges tudásokat, képességeket is a mindennapi élet kontextusába helyezik, kiemelve ezzel a társadalmilag releváns, alkalmazható tudás fontosságát.

Fejlesztési területek – nevelési célok

A helyi tanterv kialakításakor törekedni kell arra, hogy az iskolatípus céljainak megvalósítása érdekében a tanulók közismereti tudása a szakmai ismeretek elsajátításához is hozzájáruljon. Továbbá a hároméves nevelési-oktatási-képzési folyamat után a tanuló számára a további tanulási utak is elérhetővé váljanak, azaz az egész életen át tartó tanulás megalapozása is fontos fejlesztési feladat.

Az erkölcsi nevelés

A tanulóban kialakul a kötelességtudat, érti egyéni és közösségi (társadalmi) felelősségének jelentőségét. Felismeri, hogy az egyes törvények és társadalmi egyezségek általában azért érvényesek, mert saját magunk által választott etikai elvek követésén alapszanak. Megérti és belátja a normakövetés társadalmi jelentőségét és a normaszegés következményeit. Ismer közösségi egyezségeket és normákat, képes egy-egy közösség etikai elveinek felismerésére és a különböző kultúrák etikai elveinek összevetésére. Képes bizonyos értékkonfliktusok felismerésére, ismer eseteket, példákat ezek kezelésére.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Megnevez és felismer magyar történelmi személyiségeket, feltalálókat, tudósokat, művészeket, sportolókat, tudatosul benne munkásságuk jelentősége. Ismer a szakmája fejlődésével kapcsolatos fontosabb magyar találmányokat, szakmájában ismert kiemelkedő magyar személyiségeket. Tisztában van nemzeti ünnepeink jelentőségével, hagyományaival. Ismeri lakóhelye és iskolája környékének természeti és kulturális örökségét. Ismeri a nemzeti kultúrák jelentőségét, tiszteli a különböző népek és kultúrák hagyományait.

A családi életre nevelés

A tanuló jártas a munkaeszközök célszerű, gazdaságos használatában, kialakítja egyéni, eredményes munkamódszereit. Megismeri a háztartásban, közvetlen környezetében alkalmazott, felhasznált anyagokat (különös tekintettel az egészségkárosító anyagokra). Képes önálló életvitelét, önmaga ellátását megszervezni. Képes szükségletei tudatos rendszerezésére, rangsorolására, megismeri a takarékoság, takarékoskodás alapvető technikáit. Készül az örömteli, felelősségteljes párkapcsolatra, a családi életre. Ismeri a családtervezési módszerek alkalmazásának módját, ezek előnyeit és kockázatait, tud ezzel kapcsolatban információkat keresni és azokat döntéseiben felhasználni. Tud információkat szerezni a szexuális problémákkal kapcsolatban, ugyanakkor képes felismerni egyes információforrások veszélyeit. Tudja, hová fordulhat krízishelyzetekben. Képes tájékozódni a gyermekszülést és az örökbefogadást érintő kérdésekről. Érti a családnak a társadalomban betöltött szerepét. Érti a családtagok felelősségét a család egységének megtartásában, belátja a szerepek és feladatok megosztásának módjait, jelentőségét. A tanuló értelmezi a szülői és gyermeki felelősség fogalmát, tiszteli a különböző generációk tagjait.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló tudja, hogy környezetünk is hatással van testi és lelki egészségünkre, ezért igényévé válik környezetének tisztán tartása, szépítése és a személyes higiéné. Tájékozott az e témakörben meglévő elemi lakossági szolgáltatásokról, azok használatáról. Ismeri a kultúra szerepét a lelki egészség megőrzésében. Tudatában van annak, hogy életvitelét számos minta alapján, saját döntéseinek sorozataként alakítja ki, és hogy ez a folyamat hatással van testi és lelki egészségére. Ismeri az egészségre káros, szenvedélybetegségek kialakulásához vezető élvezeti szerek használatának kockázatait, tudatosan tartózkodik ezektől. Képes értelmezni a gyógyszerekhez tartozó beteg tájékoztatót. Ismeri az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés módját, képes tájékozódni a beteg jogokról és az orvosválasztás lehetőségeiről. Tisztában van a védőoltások szerepével, tud példákat sorolni védőoltásokra.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló érti az egyén felelősségét a közösség fenntartásában és a normakövetésben. Ismeri alapvető állampolgári jogait és kötelességeit. Ismeri a normaszegések társadalmi jelentőségét. Gyakorolja jogait és kötelességeit környezetében, ismeri és tiszteli szűkebb közösségei tagjait, törekszik a helyi közösségekkel való jó együttműködésre. Ismeri a civil szervezetek működési formáit és lehetőségeit.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanulóban tudatosul, hogy számos olyan mindennapi élethelyzet van, ahol az ember személyisége alapvető befolyással bír céljai elérésére, a társas kapcsolatai alakítására, feladatai elvégzésére. Tisztában van a társas kapcsolatok építésének lényegével és az emberi együttműködés lehetőségeivel. Tud különbséget tenni az ideális és a reális énkép között, és tisztában van azzal, hogyan befolyásolhatja a társas környezet az önmagukról alkotott képet. Felismeri a normakövetés szerepét, fontosságát.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanuló felismeri, ha szűkebb vagy tágabb környezetében egyes emberek vagy csoportok segítségre szorulnak. Az adott helyzethez és lehetőségeihez mérten kötelességének érzi a segítségnyújtást és próbálja ebbe társait is bevonni. Egyes helyzetekben képes felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért), és vállalásaiért helyt is áll. Felismeri, hogy a beteg, sérült, fogyatékkal élő embereken egyes helyzetekben kötelessége segíteni. Tisztában van az önkéntesség értékével, jelentőségével, formáival.

A tanulás tanítása

A tanuló megismer olyan alapvető tanulást segítő technikákat, amelyek segítségével hatékonyabbá teszi az önálló felkészülését, pl. a tanuláshoz szükséges külső (rend, fény, csend) és belső (munkakedv, jutalom, kíváncsiság, elérendő cél) feltételeket. Tud a tanult témák kapcsán tájékozódni a könyvtárban (pl. egyszerűbb kézikönyvekben) és a világhálón. Ismer tudásmegosztó és tudásépítő platformokat. Képes gondolatait, megállapításait kifejezni, nyelviileg szabatosan indokolni. Megismeri saját tanulási stílusát, ezzel hatékonyabb információfeldolgozásra képes, tudatában van, mely területeket kell fejlesztenie. Elegendő önismerettel, önértékeléssel, önbizalommal rendelkezik ahhoz, hogy megfelelő teljesítményt nyújtson, de tisztában van vele, hogy ehhez megfelelő fizikai állapotban kell lennie. Ismer olyan módszereket, amelyekkel ezt megteremtheti.

Pályaorientáció

A tanuló tisztában van azzal, milyen személyes tulajdonságokkal, ismeretekkel, gyakorlatokkal és képességekkel rendelkezik. Érti, hogy ezek közül melyek piacképesek és melyek állnak kapcsolatban az általa kitűzött céllal, illetve, hogy a munkáltató érdeklődését melyek keltik fel igazán. Megfelelő ismeretekkel rendelkezik tervezett szakmájával kapcsolatban, munkaerőpiaci lehetőségeiről, munkavállalói szerepéről. Rendelkezik ismeretekkel, és tapasztalatot szerez a felkészült álláskereséshez. Képes önéletrajzot készíteni, vagyis képes írásban összegezni céljait, képességeit, végzettségét, felkészültségét és mindazt, amit a munkaadónak egy konkrét állással kapcsolatban nyújtani tud.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló törekszik arra, hogy a fejlődési, megélhetési, biztonsági, önérvényesítési, társas szükségleteit minél magasabb szinten, tartalmasabb életvitelben elégítse ki. Érzékeli az anyagi és a kapcsolati tőke értékét és szerepét a társadalomban. Képes információkat keresni és értelmezni különböző egyéni pénzügyi döntésekkel (pl. befektetések, hitelek) kapcsolatban. Kellő ismerettel rendelkezik ahhoz, hogy számlát nyisson, és azt használja.

Médiatudatosságra nevelés

A tanuló tudatosan választ a tanulását, művelődését és szórakozását segítő médiumok között. Képes a média által alkalmazott figyelemfelkeltő eszközöket, képi és hangzó kifejezőeszközöket értelmezni, médiatartalmakat használni. Megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik a nem kívánatos tartalmak elhárítására.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló érti a fenntartható fejlődés jelentőségét. Belátja, hogyan vezetett az emberiség tevékenysége környezeti problémák kialakulásához, érti ezek kockázatát és látja ezzel kapcsolatos felelősségét. Ismer egyes globális problémák és a lokális cselekvések, valamint az egyéni életvitel közötti összefüggéseket. A tanuló saját életvitelével tekintettel van a fenntarthatóság kritériumaira. Képes a fenntarthatósággal kapcsolatban információkat keresni és értelmezni. Érti a nemzetközi összefogás jelentőségét a fenntarthatósággal kapcsolatban.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Az Európai Unió által ajánlott, a Nat-ban meghatározott kulcskompetenciák, az ezeket célzó kompetenciafejlesztés a szakképző iskolák helyi tanterveinek kialakításakor is mérvadó.

A tanulás kompetenciái

A tanuló a 9-10. évfolyam végére képes figyelmét összpontosítva kitartóan, önállóan tanulni, saját tanulását megszervezni. A tanuláshoz való hozzáállása pozitív. Képes motivációja folyamatos fenntartására, felismeri képességeinek, készségeinek erős és gyenge pontjait, munkáját tárgyilagosan értékeli. Képes arra, hogy szükség esetén tanácsot, támogatást kérjen. A tanuló megtanulja saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Ismeri és érti saját tanulási stratégiáit, felismeri szükségleteit és lehetőségeit. Képes arra, hogy szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A tanuló hétköznapi kommunikációs helyzetekben alkalmazza a különféle beszédműfajok kommunikációs technikáit. Beszélgetés, vita során képes mások álláspontjának értelmezésére, saját véleménye megosztására, megvédésére vagy korrekciójára. Önállóan olvas és megért nyomtatott és elektronikus formájú irodalmi, ismeretterjesztő szövegeket. Szabatosan használja a választott szakmacsoport tanult szakszókincsét. Mérlegelő módon vesz részt az infokommunikációs társadalom műfajainak megfelelő információszerezésben és információátadásban. Képes szövegalkotásra a társadalmi (közösségi) élet legfontosabb területein a papíralapú és az elektronikus műfajokban. Törekszik a normakövető helyesírásra, képes az önálló kézikönyvhasználatra. Képes egyes nem verbális természetű információk verbális leírására, értelmezésére.

Valós élethelyzetekben is tudja használni a tanult idegen nyelvet a produktív készségek (írás és beszéd) alkalmazásával is. Megérti a fontosabb információkat a világos, mindennapi szövegekben. Egyszerű, összefüggő szöveget tud alkotni ismert vagy az érdeklődési körébe tartozó témában. Megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Képes egyszerű interakcióra, ha a másik személy lassan, világosan beszél és segítőkész.

A digitális kompetenciák

A tanuló egyre motiváltabbá válik az IKT-eszközök használatában. A tanuló képes a számítógép használatára, lehetőségeinek önálló alkalmazására a tanulásban és a mindennapi

életben. Nyitott és motivált az IKT nyújtotta lehetőségek kihasználásában. Gyakorlotta kapcsolódik be az információmegosztásba, képes részt venni az érdeklődési körének, választott szakterületének megfelelő együttműködő hálózatokban. Felismeri és ki is használja az IKT nyújtotta lehetőségeket a feladatok, problémák megoldásában saját szakterületén. A tanulóban kialakul az IKT alkalmazásának adekvát magatartása, elfogadja a kommunikáció és az információfelhasználás etikai elveit. Felismeri az IKT interaktív használatából adódó esélyeket, tudatosan törekszik ezek mérséklésére.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A tanuló képes matematikai problémák megoldása során és mindennapi helyzetekben egyszerű modellek alkotására, illetve használatára. Felismer egyszerű ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, és törekszik ezek pontos megfogalmazására. Gyakorlott a mindennapi életben is használt mennyiségek becslésében, a mennyiségek összehasonlításában. Képes következtetésre épülő problémamegoldás során egyszerű algoritmusok kialakítására, követésére. Kialakul az absztrakciós, analízáló és szintetizáló képessége. A tanuló mérlegelő gondolkodásának fejlesztése többek között a feladatok megoldása során kapott eredmények elemzésén és értékelésén keresztül történik.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanuló képes együttműködni társaival az iskolai és az iskolán kívüli életben egyaránt. Önként vállal feladatokat különböző, általa választott közösségekben. Képes társai számára segítséget nyújtani ismert élethelyzetekhez kapcsolódó problémák megoldásában. Megérti és elfogadja, hogy a közösség tagjai felelősek egymásért. Képes megfogalmazni véleményét a közösséget érintő kérdésekben, meghallgatja és képes elfogadni mások érvelését. A magyar és az európai kultúra, illetve hagyományok megismerésével kialakul a tanulóban az országhoz, a nemzethez és Európához való tartozás tudata.

A tanulmányok végére képes helyes döntéseket hozni, illetve segítséget elfogadni konfliktushelyzetekben. Képes a stressz és a frusztráció megfelelő kezelésére. Törekszik a személyes előítéletek leküzdésére, képes a kompromisszumra.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A tanuló képes korának megfelelő, különböző művészeti (zenei, irodalmi, dramatikus, képzőművészeti, fotó- és film-) élmények több szempontú befogadására, élvezetére. Képes szabad asszociációs játékokra, gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezésére különböző művészeti területeken alkalmazott kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával.

Felismeri, hogy a művészetek érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élmények, a tapasztalatszerzés forrásai. Tudatosul benne a helyi, a nemzeti, az európai és az egyetemes kulturális örökség jelentősége. Nyitott műalkotások befogadására, életkorának megfelelő szintű értelmezésére.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A tanuló ismert élethelyzetekben egyre inkább képes mérlegelni, önálló döntéseket hozni és felmérni döntései következményeit. Terveket készít céljai megvalósításához és – esetenként segítséggel – meg tudja ítélni ezek realitását. Csoportos feladathelyzetekben részt tud venni a végrehajtás megszervezésében, a feladatok megosztásában. A tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. Tudatosan készül a munka világához kapcsolódó döntéshelyzetek megismerésére. A tanuló képes csoportos munkavégzésben részt venni, a közös feladatok, az iskolai élethez kapcsolódó problémák megoldása során képes a munka megtervezésére és irányítására, társai vezetésére. Együttműködik társaival, képes a feladatmegoldást segítő információk megosztására. Vannak elképzelései az egyén társadalmi-gazdasági feladataival, boldogulásával kapcsolatban. Nyitott a gazdaság működéséhez, az egyén gazdasági szerepéhez (pl. vállalkozás) kapcsolódó témák iránt, egyre realisabb elképzelései vannak saját jövőjét illetően. Nyitott és érdeklődő a mindennapi életét érintő pénzügyi és jogi kérdések iránt.

Egységesség és differenciálás

A nevelési-oktatási folyamat egyszerre egységes és differenciált: megvalósítja az egyéni sajátosságokra tekintettel levő differenciálást és az egyéni sajátosságok ismeretében az egységes oktatást.

Az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe a tehetséggondozás, amelynek feladata, hogy felismerje a kiemelkedő közismereti vagy szakmai teljesítményre képes tanulókat; segítse őket, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el szakmájuk gyakorlása közben, és alkotó egyénekké váljanak. A tanuló csak akkor képes erre, ha lehetőséget és bátorítást kap. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a közismereti és szakmai tárgyakat tanító pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket.

A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okok felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal lehetőség szerint együtt történő – integrált – oktatásuk. Esetükben a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangja ugyanolyan fontos, mint más gyermekeknél. Iskolai nevelés-oktatásuknak alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra és a munkába állásra való felkészítés.

2.3. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a Nkt. 27.§ (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg.

A mindennapi egészségfejlesztő hatékonyságú testmozgásprogram lényege, hogy azokon a napokon, amikor nincs testnevelésóra, testnevelő tanáraink szaktudásán alapuló egyéb játékos testmozgás-programot biztosítunk „tömegsport” néven a gyerekek számára. Cél, hogy a köznevelés is segítse a gyermekek egészséges fizikumának fejlődését, egyéni életükbe a mozgásigény beépülését. A személyiség egészséges fejlődését elősegítő tevékenységek között az örömmel végzett, rendszeres testmozgás hangsúlyos szerepet tölt be, - nem feltétlenül jelent sporteredményeket, de a tehetségkutatás színtere.

A teljesítendő egészség szempontok:

- minden gyermek minden nap részt vesz a testmozgásban órarendbe, napirendbe szervezeten,
- minden alkalommal megtörténik a megfelelő keringési és légzőszervi terhelés,
- minden alkalom örömet, sikerélményt, játékot, lazulást, stresszoldást biztosít a gyerekeknek, köztük az eltérő adottságúaknak is,
- minden testnevelés órán van gimnasztika, benne légzőtorna, tartásjavító gyakorlatok,
- a szakszolgálat közreműködésével gyógytestnevelés keretében biztosítjuk a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, fenntartását szolgáló, speciális tartásjavító tornát,
- életmódsportok alapjait nyújtjuk labdajátékok kézilabda, kosárlabda, röplabda, atlétika alapelemeinek elsajátíttatásával,
- szeretnénk, ha a szülők megismernék a lehetőségeket, gyermekük érdekében családi mozgásprogramokkal is kiegészítsék kínálatunkat,
- évi rendszerességgel mérjük fel gyerekek fittségét (állóképesség, izomerő, gyorsaság, hajlékonyság, egyensúly antropometriai méretek).
- Az iskola a tanulók számára a mindennapi testedzést a kötelező heti 5 testnevelés óra vagy 2 óra keretében a szabadon választható délutáni sportfoglalkozások biztosítják.

A könnyített testnevelés és a gyógytestnevelés szervezése

A tanulót az iskolaorvosi, szakorvosi szűrővizsgálat alapján könnyített testnevelés- vagy gyógytestnevelés órára kell beosztani.

- A könnyített testnevelés- vagy gyógytestnevelés órát, lehetőség szerint, amennyiben megoldható, a többi tanulóval együtt, azonos csoportban kell szervezni.
- Az orvosi szűrővizsgálatot május 15-éig kell elvégezni, kivétel, ha a vizsgálat oka később következik be.

- Az orvos által vizsgált tanulókról az iskola védőnője nyilvántartást vezet, amelyben feltünteti a felvételi állapotot és az ellenőrző vizsgálatok eredményét, majd átadja a nyilvántartást az intézmény vezetőjének.
- A könnyített testnevelés órát az iskolaorvosi, szakorvosi vélemény alapján a testnevelés óra vagy az iskola által megszervezett külön foglalkozás keretében úgy kell biztosítani, hogy a mindennapos testnevelés ezekben az esetekben is megvalósuljon.
- A gyógytestnevelés órákat a pedagógiai szakszolgálat feladatainak ellátására kijelölt nevelési-oktatási intézményben kell megszervezni legkevesebb heti három, de legfeljebb heti öt tanóra keretében.
- Ha a tanuló a szakorvosi javaslat alapján a testnevelés órán is részt vehet, akkor számára is biztosítani kell a mindennapos testnevelésen való részvételt. Ebben az esetben a gyógytestnevelés- és a testnevelés órákon való részvételnek együttesen kell elérnie a heti öt órát, ezek arányára a szakorvos tesz javaslatot.
- Fel kell menteni a tanulót a testnevelés órán való részvétel alól, ha mozgásszervi, belgyógyászati vagy egyéb, szakorvos által megállapított egészségkárosodása nem teszi lehetővé a gyógytestnevelés órán való részvételét sem.

Amennyiben a tanuló csak gyógytestnevelés órán vesz részt, értékelését a gyógytestnevelő végzi el. Amennyiben a tanuló gyógytestnevelés és testnevelés órán is részt vesz, értékelését a testnevelő és a gyógytestnevelő együtt végzi.

3. Választható érettségi vizsgatárgyak megnevezését, amelyekből a középiskola tanulóinak közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítését az iskola kötelezően vállalja, továbbá a tanulók milyen helyi tantervi követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát

Intézményünk a kötelező érettségi vizsgatárgyakon kívül a technikai képzésben szakmai érettségi vizsgát szervez ötödik tantárgyként. Így nincs szabadon választható tantárgy.

4. Az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témakörei:

Az érettségi vizsga részei és tantárgyai

Az érettségi témakörök a jogszabálynak megfelelő kidolgozásáért minden évben a munkaközösségek felelősek. A témakörök kidolgozásának alapja a 40/2002. (V. 24.) OM rendelet az érettségi vizsga részletes követelményeiről, mely a következő linken érhető el:

https://www.oktatas.hu/koznevelés/erettsegi/erettsegi_vizsgatargyak (Letöltve: 2024.05.06.)

11–12. évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatokat és követelményeket a Nat és az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendelet alapján

Az emelt szintű érettségire történő felkészítés a 11-12. évfolyamokon a 40/2002. (V:24.) OM rendelet az érettségi vizsga részletes követelményeiről alapján történik.

5. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módját, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formáit

A tanulók folyamatos beszámoltatása, az ismeretek és azok alkalmazásának számonkérése biztosítja a pedagógus, a diák és a szülők számára azt, hogy

- figyelemmel kísérhessék a tanuló egyéni előrehaladását,
- a felmerülő problémákat időben észrevegyék,
- a jól teljesítők megerősítést nyerjenek,
- a lemaradó tanulók segítséget kaphassanak

Értékelés és motiváció

- A gyermekek és szülők számára is ismert és elfogadott értékelési rendszert alkalmazunk. A szülői értekezleten a szülőkkel részletesen ismertetjük és elfogadtatjuk.

Az értékelés céljai

- meggyőződés a tananyag elsajátításának mértékéről és a továbbhaladás lehetőségéről,
- motiválás,
- az adott pillanatban a tudásállapot meghatározása,
- a hiányosságok feltárása,
- fejlesztési feladatok meghatározása,
- minősítés,
- a szülők tájékoztatása arról, hogy milyen a gyermeke viszonya az iskola követelményeihez,
- a lényegkiemelő gondolkodásfejlesztés,
- kommunikációs képességek fejlesztése,

- önismeret fejlesztése,
- kötelességtudatra nevelés.

A beszámoltatás, a számonkérésének értékelésének formái

Diagnosztikus értékelés:

- Alapvető funkciója, hogy a tanárt informálja a tanuló felkészültségéről.
- Alkalmazzuk tanítási év elején vagy egy új témakör felvétele előtt a tanulók előzetes ismereteinek felmérésére.

Formatív értékelés:

- Feladata az, hogy visszajelzést kapjon a tanuló arról, hol tart, mit tud és mit nem tud vagyis segítse a tanuló önértékelését.

Szummatív értékelés:

- Feladata, hogy összegezze, lezárja a tanulási ciklust, tehát a folyamat végén alkalmazzuk.

Elvei:

- Az értékelés, minősítés mindig előremutató legyen, soha ne megbélyegző.
- Lényeges feladatnak kell tekinteni a tanulói önértékelés rendszerének kialakítását.
- A tantárgyi tudás értékelésébe a viselkedési problémák nem számíthatók be.

Feladatai:

- a tanulócsoportok eredményeinek viszonyítása általános (standard) értékekhez, illetve országos eredményekhez,
- a következtetés, a tanítás-tanulás hatékonyságára,
- a követelmény teljesítésének szintjei alapján a korrekció és további gyakorlás témáinak kijelölése,
- a tanuló egyéni eredményeinek viszonyítása a korábbi teljesítményéhez,

- a tanulók tantervi követelményekhez viszonyított tényleges teljesítményének minősítése érdemjeggyel.

Az ismeretek számonkérésének, a tanuló teljesítménye értékelésének követelményei és formái

- A tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősítjük.
- Az érdemjegyekről a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell. A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján kell meghatározni.
- Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri.
- Az iskola az osztályzatról a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét félévkor értesítő, év végén bizonyítvány útján értesíti.
- Az érdemjegy és az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.
- Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését.
- Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzi.
- A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tantervben előírt követelményekből hogyan teljesített a tanuló, emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott-fejlődött-e vagy hanyatlott-az előző értékeléshez képest.
- Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.
- A magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, környezetismeret tantárgyakból az első-negyedik évfolyamon, a tanév végén a tanulók a követelményekből átfogó írásbeli dolgozatban is beszámolnak.
- A következő elméleti jellegű tantárgyak: magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv (2-8. évfolyamon), matematika, környezetismeret, természetismeret/természettudomány, történelem, állampolgári ismeretek, fizika, kémia, biológia, földrajz ellenőrzésénél:

- a nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizhetik,
- az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.

A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában.

Ennek érdekében egy-egy tantárgy esetében egy témakörön belül – a témazáró dolgozaton kívül- minden tanulónak legalább egyszer kell felelnie szóban:

- az ének zene, a rajz, a digitális kultúra és a technika és tervezés tantárgyból legalább félévente, valamilyen gyakorlati tevékenységgel összekapcsolva,
- a többi tantárgy esetében pedig egy-egy témakörön belül. (A testnevelés követelményeinek elsajátítását csak gyakorlati tevékenység révén ellenőrizzük.)

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak esetében a következők szerint történik:

- Az első évfolyamon és a második év első félévében minden tantárgy esetében csak szöveges értékelést alkalmazunk.
- A második évfolyam második félévében és a magasabb évfolyamokon a tanulók teljesítményét, előmenetelét év közben minden tantárgyból érdemjegyekkel minősítjük.
- Az első évfolyamon, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük
- A bibliaismeret és a sakk értékelése minden évfolyamon félévkor és évvégén is szövegesen történik.
- Az idegen nyelvet 3. évfolyamtól érdemjeggyel értékeljük, addig a szöveges értékelésnek megfelelően.

Az első évfolyamon félévkor és év végén, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük. A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

- kiválóan teljesített

- jól teljesített
- megfelelően teljesített
- felzárkóztatásra szorul

Az első évfolyamon félévkor és év végén, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók munkáját az egyes tantárgyakhoz készített saját értékelő lapok, a szöveges értékelést szoftverrel előállított, illetve a tájékoztató füzetben lévő értékelő lapok segítségével értékeljük.

A második évfolyamon év végén, valamint a harmadik-nyolcadik, kilencedik-tizenkettedik évfolyamon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét osztályzattal minősítjük.

- Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1), kitűnő (5)

Dicséretet kaphat az a tanuló, aki a tanév során az adott tantárgy tantervi követelményeit magas szinten sajátította el. Csak jeles osztályzata van a tantárgyból az adott tanévben. Félévi értesítőbe, bizonyítványba ezt „D”-vel jelöljük.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

1-8. évfolyamon:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-30%	elégtelen (1)
31-54%	elégséges (2)
55-70%	közepes (3)
71-84%	jó (4)
85-100%	jeles (5)

9-12. évfolyamon:

Teljesítmény Érdemjegy

0-39% elégtelen (1)

40-59% elégséges (2)

60-79% közepes (3)

80-89% jó (4)

90-100% jeles (5)

A tanuló mentesítése

A főigazgató a tanulót kérelmére – kiskorú tanuló esetében a szülő kérelmére – felmentheti az iskolai kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,

- ha a tanuló egyéni adottságai,
- sajátos nevelési igénye,
- továbbá sajátos helyzete ezt indokolttá teszi.

Ha a kérelem az összes tanórai foglalkozás alóli felmentésre irányul, egyéni munkarend szerint való tanulási formát a szülő kérése alapján az OH engedélyezhet.

A főigazgató a tanulót kérelmére mentesítheti a készségtárgyak tanulása alól, ha azt egyéni adottsága vagy sajátos helyzete indokolttá teszi.

A mentesítés, az értékelés a szakértői véleményben foglaltak szerint történik.

A magatartás és a szorgalom helyi minősítésének elvei:

A tanuló magatartásának értékelésénél és minősítésénél:

- példás
- jó
- változó

- rossz

A tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél:

- példás
- jó
- változó
- hanyag

A tanulók magatartásának értékelése

Példás:

- Annak a tanulónak a szorgalma, aki a tantervi követelményeket képességeinek megfelelő szinten, példamutató törekvéssel igyekszik elsajátítani.
- Munkája pontos, megbízható, precíz, törekszik a hibátlan munkavégzésre.
- Társaitól, közösségtől kapott feladatokat a legjobb tudása szerint teljesíti. Egyenletes és kiemelkedő tendenciát mutat szorgalom terén.
- Kötelességtudásában példát mutat a közösségnek, ha képessége olyan segíti társait. A tanórákon aktívan részt vesz az ismeretszerzésben, igen érdeklődő.
- Érdeklődése sokirányú, egyes tantárgyakban a tananyagon felül is produkál, ismeretanyaga a tananyagon kívülre is kiterjed.
- Igazolatlan hiánnyal nem rendelkezik.

Jó:

- Életkori sajátosságoknak megfelelően az a tanuló, aki jó kezdeményezéseivel tevékenyen részt vesz a közösségi munkában. Felsőben önként vállalt, míg alsóban a rábízott közösségi feladatokat maximálisan teljesíti.
- A házirendben foglaltakat betartja, s ezzel társainak jó példát mutat. Fegyelmezett és aktív a tanítási órákon az iskolai és az iskolán kívüli rendezvényeken, foglalkozásokon.
- Viselkedésével, jellemével pozitívan befolyásolja közössége fejlődését
- Fegyelmező intézkedés vele szemben nincs, és igazolatlan mulasztása sincs.

- Munkavégzése megbízható, pontos és lelkiismeretes.
- Megnyilvánulásaiban őszinte.
- A példás magatartás megítélésénél egyértelmű a tanár és a tanuló közösség állásfoglalása.
- Az a tanuló, akinek neveltségi szintjében, emberi kapcsolataiban apróbb hiányosságok tapasztalhatók, de törekszik a kijavításukra.
- Részt vesz a közösség munkájában, a rábízott feladatokat legjobb tudása szerint teljesíti.
- A házirendet igyekszik betartani és igazolatlan mulasztása nincs.
- A tanítási órákon, a tanórán kívüli foglalkozásokon nem merül fel visszatérően olyan kifogás, amely fegyelmi eljárást von maga után.
- Viselkedését képes szabályozni, jellemét engedi a nevelők és a közösség által irányítani.

Változó:

- Az a tanuló, aki kivonja magát a közösségi munkából, vagy vonakodva vesz részt benne.
- Rendezetlen, ingadozó, fegyelmezetlen magatartásával bomlasztja közösséget, annak egészséges fejlődését.
- A tanítási órákon, óráközi szünetekben, iskolán kívüli foglalkozásokon, az utcán megszegi a házirend előírásait.
- Szabadidejét nem hasznosan tölti.
- Társaival szemben időként durva, goromba, nem segítőkész.
- Önértékelése irreális, felelősségérzete, rendszeretete ingadozó.
- Viselkedésében megbánás tapasztalható.

Rossz:

- Az a tanuló, aki kivonja magát a közösségi munkából, fegyelmezetlenségével hátráltatja a közösség fejlődését, hibáit nem látja be, szándékosan árt a közösségnek.
- Viselkedésével zavarja a tanórák rendjét és hátráltatja tevékenységükben társait.
- Igazolatlan mulasztásai vannak, igazolatlanul távol marad a kötelező iskolai foglalkozásokról.

- Olyan fegyelmi vétséget követ el, hogy fegyelmi ügyének elbírálása főigazgató
- főigazgatói vagy nevelőtesti szinten történik.
- Viselkedése alig korlátozható, általában rossz példát mutat társainak, rontja az iskola hírnevét.
- Felnőttekkel szemben gyakran nevetlenül viselkedik, tiszteletlen, társaival durván beszél, verekedik.
- Szabad idejét csavargással, környezetének háborításával tölti.

A tanulók szorgalmának értékelése

Példás:

- Annak a tanulónak a szorgalma, aki a tantervi követelményeket képességeinek megfelelő szinten, példamutató törekvéssel igyekszik elsajátítani.
- Munkája pontos, megbízható, precíz, törekszik a hibátlan munkavégzésre.
- Társaitól, közösségtől kapott feladatokat a legjobb tudása szerint teljesíti. Egyenletes és kiemelkedő tendenciát mutat szorgalom terén.
- Kötelességtudásában példát mutat a közösségnek, ha képessége olyan segíti társait. A tanórákon aktívan részt vesz az ismeretszerzésben, igen érdeklődő.
- Érdeklődése sokirányú, egyes tantárgyakban a tananyagon felül is produkál, ismeretanyaga a tananyagon kívülre is kiterjed.

Jó:

- A tanuló szorgalma, az érdeklődésének megfelelő tantárgyban a képességeinek és körülményeinek megfelelően folyamatos, jó teljesítmény tanúsít.
- A többi tantárgykból kötelességtudóan, képességei és hajlamai arányában igyekszik a tantervi anyagot elsajátítani.
- A kapott megbízásokat rendszeresen elvégzi, esetenként önként is vállal munkát. A tanításhoz szükséges felszereléseket, eszközöket magával hordja, és rendben tartja.
- Szorgalma általában egyenletes, de ha lanyhul is, nevelői ösztönzésére ismét a tőle megszokott teljesítményt nyújtja.

Változó:

- Annak a tanulónak, akinek a teljesítménye alacsonyabb, mint amilyenre képessége vagy szociális körülményei folytán lehetősége van.
- A kapott feladatokat felületesen, hibásan végzi el. Kötelességét csak állandó figyelmeztetésre és ellenőrzés hatására végzi el.
- Taneszközeit, felszerelését gyakran otthon hagyja.
- Munkája változékony, gyakran dolgozik képességszintje alatt.
- Szétszórtság jellemzi, ritkán figyel valamire.

Hanyag:

- A tanuló szorgalma, ha fegyelmezetlenül dolgozik, megbízhatatlan, a munkáját nem végzi el.
- Akaratgyenge, teljesítménye jóval alacsonyabb, mint amilyenre képessége, vagy szociális körülményei indokolnák.
- A tanításiórákon nem figyel, passzívmagatartást tanúsít, munkavégzése megbízhatatlan, pontatlan.
- Érdektelenség, teljes közömbösség jellemzi.
- A kapott feladatokat egyáltalán nem, vagy csak néha végzi el.

6. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket

Az főigazgató felelős azért, hogy az intézmény minden dolgozója, tanulója, a szülők és a társadalmi partnerek számára elérhető legyen a köznevelési intézményi esélyegyenlőségi program, ismerjék és kövessék a benne foglaltakat. Az ő felelőssége annak biztosítása is, hogy az intézmény dolgozói minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a program végrehajtásához. Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg kell tennie a szükséges lépéseket.

Az főigazgató felelős a köznevelési intézményi esélyegyenlőségi program megvalósításának koordinálásáért, a program végrehajtásának nyomon követéséért, és az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálásáért.

A nevelőtestület minden tagja felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjon minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteit bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyen. A

nevelőtestület minden tagjának felelőssége továbbá, hogy ismerje a programban foglaltakat és közreműködjön annak megvalósításában; illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezze azt a felettesének, illetve az illetékes munkatársának.

Minden, az intézménnyel szerződéses viszonyban álló, szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy ismerje a köznevelési intézményi esélyegyenlőségi programot és magára nézve is kötelezőként kövesse azt.

Esélyegyenlőség működtetésének feladatai:

- a társadalmilag hátrányos helyzetű, valamint a pszichésen sérült tanulók számára olyan pedagógiai programok, eljárások, információs fórumok, oktatásszervezési technikák biztosítása, amelyek segítik e tanulók társadalmi integrációját, hogy képességeiknek megfelelő egyéni tanulási utat járhassanak be,
- az intézmény szolgáltatásaihoz való hozzáférés egyenlőségének biztosítása,
- az esélyteremtést támogató intézkedések, szolgáltatások megvalósítása a hátrányok kompenzálása és az esélyegyenlőség érdekében,
- a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülése,
- a testi fogyatékosok számára az intézmény teljes körű akadálymentesítése,
- az intézmény minden dolgozója, tanulója, szülők és társadalmi partnerek számára elérhető legyen az intézményi esélyegyenlőségi program, ismerjék és kövessék a benne foglaltakat,
- iskolánkban a hátránnyal élő tanulók semmilyen módon ne legyenek megkülönböztetve társaiktól,
- az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben a szükséges lépések megtétele.

Az esélyegyenlőség biztosítására kiemelt céljaink:

- olyan pedagógiai környezet kialakítása, mely tiszteletben tartja a sokszínűséget, mentes a hátrányos megkülönböztetéstől, jogellenes elkülönítéstől, biztosítja a közneveléshoz való egyenlő esélyű hozzáférést,
- biztosítani az intézményben a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését,
- elősegíteni a hátrányos helyzetű csoportok esélyteremtését, szükség szerint egyének, társadalmi csoportok előnyben részesítése által az esélyegyenlőtlenség felszámolásának érdekében az alábbi tevékenységek során:
  - a beiratkozásnál, felvételinél,
  - tanításban, ismeretközvetítésben,

- a gyerekek egyéni fejlesztésében,
- az értékelés gyakorlatában,
- tanulói előmenetelben,
- a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában,
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében,
- a továbbtanulásban, pályaorientációban,
- a humán erőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében,
- a partnerség-építésben és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

Méltányos oktatásszervezés keretében biztosítjuk az intézmény szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáférést (pl. tanulószoba, napközis foglalkozás, szakkörök, szabadidős és szülői programok stb.)

A gyermeknek, a tanulónak joga, hogy

- képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeit figyelembe véve – a Nkt. 2. § (1) bekezdésében meghatározott jogát szabadon érvényesítve - továbbtanuljon, továbbá alapfokú művészetoktatásban vegyen részt tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében,
- a nevelési és a nevelési-oktatási intézményben, biztonságban és egészséges környezetben neveljék és oktassák, óvodai életrendjét, iskolai tanulmányi rendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki,
- nemzetiségi hovatartozásának megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön,
- részére az állami iskola egész pedagógiai programjában és tevékenységében a nevelés- oktatás során a tájékoztatás nyújtása és az ismeretek közlése tárgyilagosan és többoldalú módon történjék,
- egyházi köznevelési intézményben vagy magán köznevelési intézményben vegye igénybe az óvodai, iskolai, kollégiumi ellátást, továbbá, hogy az állami vagy települési önkormányzati fenntartású nevelési-oktatási intézményben fakultatív hitoktatásban, hit- és erkölcsoktatásban vegyen részt,
- személyiségi jogait, így különösen személyiségének szabad kibontakoztatásához való jogát, önrendelkezési jogát, cselekvési szabadságát, családi élethez és magánélethez való jogát a nevelési-oktatási intézmény tiszteletben tartsa, e jogának gyakorlása azonban nem

korlátozhat másokat ugyanezen jogainak érvényesítésében, továbbá nem veszélyeztetheti a saját és társai, a nevelési-oktatási intézmény alkalmazottai egészségét, testi épségét, valamint a művelődéshez való jog érvényesítéséhez szükséges feltételek megteremtését, fenntartását,

- állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban - különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban - részesüljön, és életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért,
- az oktatási jogok biztosához forduljon.

7. A tanuló jutalmazásával összefüggő szabályok

A tanulók jutalmazásának formái

Jutalmazás formája	Mely tevékenységért	Az adományozás ideje	Az adományozó
Szaktanári dicséret	kiemelkedő szaktárgyi munka	folyamatos	szaktanár
Osztályfőnöki dicséret / szóbeli, írásbeli/ Napközis nevelői dicséret.	A közösségért tett munkáért A napközis csoportban végzett kiemelkedő munkáért	folyamatos	Az osztályfőnök, a szaktanár, a napközis nevelő, a DÖK javaslata alapján
főigazgatói dicséret	- versenyeken elért I-III. helyezés, - megyei verseny -5 osztályfőnöki dicséret után -városi rendezvényen való részvétel	folyamatos	Az főigazgató az osztályfőnök javaslatára
Jutalomkönyv	A versenyekért és kiemelkedő tanulmányi munkáért, példamutató magatartásáért	Évenként egy alkalommal	Gyermekszervezet vezetője

Oklevél	Kiemelkedő tanulmányi munkáért és példamutató magatartásáért	A tanév végén	Az főigazgató
Nevelőtestületi dicséret	Országos versenyértés példamutató magatartásáért, kiemelkedő tanulmányi eredményért	A tanév végén	A nevelőtestület
Emléklap	Nyolcadik osztály, középiskolai tanulmányok befejezésekor	8.11.12. osztály év végén	A nevelőtestület
Napsugár-díj	Legjobb tanuló, legjobb sportoló (fiú, leány), legjobb közösségi ember	év végén	DÖK patronáló tanár
Csuhá-émlékplakett	Kiemelkedő szaktárgyi, kulturális, sportteljesítményért és közösségi munkájáért.	8. 11. 12. osztály év végén	A nevelőtestület
Dr. Drótos Richárd András-díj	Kiemelkedő angol nyelvtudásért	8.és 13. osztály év végén	A nevelőtestület

8. Az oktatói testület által szükségesnek tartott további elveket

Iskolánk többcélú köznevelési intézmény, melyben pedagógusok tanítanak, a szükséges elveket a korábbi fejezet tartalmazza.

9. Az érettségi vizsgával összefüggésben az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témaköreit, az emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítéshez – a közismereti kerettanterv és az érettségi vizsga általános és részletes követelményei alapján – az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatokat és követelményeket, továbbá annak meghatározását, hogy milyen követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehető érettségi vizsga, ehhez kapcsolódóan pedig azon választható érettségi vizsgatárgyak megnevezését, amelyekből a közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítést a szakképző intézmény kötelezően vállalja

Lásd: Pedagógiai program helyi tanterve tartalmazza

A fentiek kiegészülnek azzal, hogy a technikumi szakmai oktatás 13. évfolyamán a végzős tanulók szakmai vizsgát tesznek, mely vizsga 5. érettségi tantárgyként emelt szintű érettséginek felel meg. Ezen kívül az intézmény nem vállal emelt szintű érettségire felkészítést.

10. A képzési és kimeneti követelmények és programtervezés alapján a szakképzőintézményre konkretizált képzési program

KERESKEDŐ ÉS WEBÁRUHÁZI TECHNIKUS SZAKMA

1. A szakma alapadatai

- 1.1 Az ágazat megnevezése: Kereskedelem
- 1.2 A szakma megnevezése: Kereskedő és webáruházi technikus
- 1.3 A szakma azonosító száma: 5 0416 13 03
- 1.4 A szakma szakmairányai: -
- 1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5
- 1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5
- 1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Kereskedelem
- 1.8 Kapcsolódó részsakmák megnevezése: -
- 1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):
  - 1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 5 éves technikumi oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.
  - 1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1. pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.
- 1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: -, Technikumi oktatásban: 280 óra, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 160 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

KERESKEDŐ ÉS WEBÁRUHÁZI TECHNIKUS		9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam	13. évfolyam	9-13. évfolyam összesen
Közismereti oktatás	Magyar nyelv és irodalom	5	5	3	4	0	596
	Idegen nyelv	4	4	3	3	7	716
	Matematika	5	5	4	4	0	632
	Történelem	4	3	2	2	0	388
	Állampolgári ismeretek	0	0	0	1	0	32
	Digitális kultúra	1	0	0	0	0	36
	Testnevelés	4	4	3	3	0	492
	Osztályfőnöki	1	1	1	1	1	172

	Kötelező komplex természettudományos tantárgy	3	0	0	0	0	108
	Ágazathoz kapcsolódó tantárgy: pl. fizika, kémia, biológia, idegen nyelv	0	2	2	0	0	144
	Érettségire felkészítő tantárgy (a matematikához és a magyar nyelv és irodalomhoz adtuk)	0	0	2	2	0	136
	Pénzügyi és vállalkozói ismeretek	0	1	0	0	0	36
	Bibliaismeret	1	1	1	1	1	172
	Szakmai matematika	0	0	0	0	2	64
Ágazati/ Szakirányú oktatás	Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0	0	0	18
	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	0	0	2	64
	Gazdasági ismeretek	3	3	0	0	0	216
	Vállalkozások működtetése	0	2	0	0	0	72
	Kommunikáció	1	2	0	0	0	108
	Digitális alkalmazások	2,5	2	0	0	0	162
	Kereskedelem alapjai	0	0	1	1,5	1	122
	Termékismeret	0	0	1	0,5	0,5	70
	Vállalkozási ismeretek	0	0	0	0	2,5	80
	Kereskedelmi gazdaságtan	0	0	2	3	1,5	228
	Digitalizáció	0	0	1,5	1,5	1	140
	Webáruház működtetése	0	0	0	0	3	96
	Jogi ismeretek	0	0	0	0	1	32
	Marketing alapjai	0	0	1,5	1,5	0	108
Marketing kommunikáció	0	0	0	0	1	32	
Szakmai gyakorlat	Kereskedelem alapjai gyakorlat	0	0	2	3,5	1	230
	Termékismeret gyakorlat	0	0	3	1,5	0,5	178
	Vállalkozási ismeretek gyakorlat	0	0	0	0	1,5	48
	Kereskedelmi gazdaságtan gyakorlat	0	0	1	0	0,5	52

Webáruház működtetése gyakorlat	0	0	0	0	3	96
Marketing alapjai gyakorlat	0	0	1	1	0	72
Marketing kommunikáció gyakorlat	0	0	0	0	4	128
Összesen	35	35	35	35	35	6076

PÉK SZAKMA

1. A szakma alapadatai

- 1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar
- 1.2 A szakma megnevezése: Pék
- 1.3 A szakma azonosító száma: 4 0721 05 11
- 1.4 A szakma szakmairányai: -
- 1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
- 1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
- 1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar
- 1.8 Kapcsolódó részsakmák megnevezése: Sütőipari és gyorspékségi munkás
- 1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):
- 1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 3 éves szakképző iskolai oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.
- 1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.
- 1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140 óra, Technikumi oktatásban: -, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 160 óra
- A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

Tantárgyak PÉK		9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	9-11. évfolyam összesen
Közismereti oktatás	Kommunikáció- magyar nyelv és irodalom	2	2	2	208
	Idegen nyelv	2	2	2	208
	Matematika	3	3	2	280
	Történelem és társadalomismeret	3	0	0	108

	Természetismeret	3	0	0	108
	Testnevelés	4	1	1	212
	Osztályközösség- építő Program	1	1	1	104
	Bibliaismeret	1	1	1	104
	Pénzügyi és munkavállalói ism.	0	0	1	32
Ágazati/ Szakirányú oktatás	Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0	18
	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	2	64
	Élelmiszerismeret	2	0	0	72
	Műszaki alapismeretek	1	0	0	36
	Munkavédelem és higiénia	0,5	0	0	18
	Sütőipari ismeretek	0	2,5	2,5	170
	Szakmai gépek	0	1	1,5	84
	Minőség- ellenőrzés és minőségbiztosítás	0	2	0	72
	Gazdasági és vállalkozási ismeretek	0	3	2	172
Portfóliókészítés	0	1	1	68	
Szakmai gyakorlat	Élelmiszervizsgálat gyakorlat	2	0	0	72
	Alapozó gyakorlatok	4	0	0	144
	Munkavédelem és higiénia gyakorlat	0,5	0	0	18
	Alágazati specializáció gyakorlat	5,5	0	0	198
	Sütőipari ismeretek gyakorlat	0	0	1,5	48
	Szakmai gépek gyakorlat	0	0	1,5	48
	Sütőipari termékek készítése gyakorlat	0	15	13	956
	Minőség- ellenőrzés és minőségbiztosítás gyakorlat	0	0,5	0	18
	Összesen	35	35	35	3640

GÉPI ÉS CNC FORGÁCSOLÓ SZAKMA

1. A szakma alapadatai

- 1.1 Az ágazat megnevezése: Gépészet
- 1.2 A szakma megnevezése: Gépi és CNC forgácsoló
- 1.3 A szakma azonosító száma: 4 0715 10 07
- 1.4 A szakma szakmairányai: -
- 1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
- 1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
- 1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Műszaki
- 1.8 Kapcsolódó részsakmák megnevezése: -
- 1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):
- 1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 3 éves szakképző iskolai oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.
- 1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.
- 1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140 óra, Technikumi oktatásban: -, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 160 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

Tantárgyak GÉPI ÉS CNC FORGÁCSOLÓ		9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	9-11. évfolyam összesen
Közismereti oktatás	Kommunikáció- magyar nyelv és irodalom	2	2	2	208
	Idegen nyelv	2	2	2	208
	Matematika	3	3	2	280
	Történelem és társadalomismeret	3	0	0	108
	Természetismeret	3	0	0	108
	Testnevelés	4	1	1	212
	Osztályközösség- építő Program	1	1	1	104
	Bibliaismeret	1	1	1	104
	Pénzügyi és munkavállalói ism.	0	0	1	32
	Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0	18
	Villamos alapismeretek	4	0	0	144

Ágazati/ Szakirányú oktatás	Gépészeti alapismeretek	3,5	5	0	306
	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	2	64
	Forgácsoló megmunkálások	0	0	2	64
Szakmai gyakorlat	Gépészeti alapismeretek gyakorlat	4	0	0	144
	Villamos alapismeretek gyakorlat	4	0	0	144
	Gyártás- előkészítés gyakorlat	0	2	0	72
	Forgácsoló megmunkálások gyakorlat	0	16	9	864
	Minőség-ellenőrzés gyakorlat	0	2	0	72
	CNC gépkezelés és – forgácsolás gyakorlat	0	0	8,5	272
	CNC programozás alapjai gyakorlat	0	0	3,5	112
	Összesen	35	35	35	3640

IPARI GÉPÉSZ SZAKMA

1 A szakma alapadatai

- 1.1 Az ágazat megnevezése: Gépészet
- 1.2 A szakma megnevezése: Ipari gépész
- 1.3 A szakma azonosító száma: 4 0715 10 09
- 1.4 A szakma szakmairányai: Ipar, Vegyipar
- 1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
- 1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
- 1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Műszaki
- 1.8 Kapcsolódó részs szakmák megnevezése: -
- 1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):
  - 1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 3 éves szakképző iskolai oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.
  - 1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.
- 1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140 óra, Technikumi oktatásban: -, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 160 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

Tantárgyak IPARI GÉPÉSZ		9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	9-11. évfolyam összesen
Közismereti oktatás	Kommunikáció- magyar nyelv és irodalom	2	2	2	208
	Idegen nyelv	2	2	2	208
	Matematika	3	3	2	280
	Történelem és társadalomismeret	3	0	0	108
	Természetismeret	3	0	0	108
	Testnevelés	4	1	1	212
	Osztályközösség- építő Program	1	1	1	104
	Bibliaismeret	1	1	1	104
	Pénzügyi és munkavállalói ism.	0	0	1	32

Ágazati/ Szakirányú oktatás	Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0	18
	Villamos alapismeretek	4	0	0	144
	Gépészeti ismeretek	0	3	0	108
	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	2	64
	Anyagismeret	0	2	0	72
	Műszaki rajz	0	2	0	72
	Gépelemek	0	2,5	2,5	170
	Fémmegmunkálások	0	2,5	4,5	234
	CAD-rajzolás	0	0	2	64
Szakmai gyakorlat	Villamos alapismeretek gyakorlat	4	0	0	144
	Gépészeti alapismeretek gyakorlat	7,5	0	0	270
	Mérés és anyagvizsgálat gyakorlat	0	2	0	72
	Gépészeti gyakorlatok	0	3	0	108
	Szerelési gyakorlat	0	8	7	512
	Üzembehelyezés gyakorlata	0	0	7	224
	Összesen	35	35	35	3640

KERESKEDELMI ERTEKESITO SZAKMA

1. A szakma alapadatai

- 1.1 Az ágazat megnevezése: Kereskedelem
- 1.2 A szakma megnevezése: Kereskedelmi értékesítő
- 1.3 A szakma azonosító száma: 4 0416 13 02
- 1.4 A szakma szakmairányai: -
- 1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
- 1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
- 1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Kereskedelem
- 1.8 Kapcsolódó részsakmák megnevezése: Bolti előkészítő,
Pénztáros
- 1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):
- 1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 3 éves szakképző iskolai oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.
- 1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.
- 1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140 óra, Technikumi oktatásban: -, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 140 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

Tantárgyak		9.	10.	11.	9-11. évfolyam
KERESKEDELMI ÉRTÉKESÍTŐ		évfolyam	évfolyam	évfolyam	összesen
Közismereti oktatás	Kommunikáció- magyar nyelv és irodalom	2	2	2	208
	Idegen nyelv	2	2	2	208
	Matematika	3	3	2	280
	Történelem és társadalomismeret	3	0	0	108
	Természetismeret	3	0	0	108
	Testnevelés	4	1	1	212
	Osztályközösség- építő Program	1	1	1	104
	Bibliaismeret	1	1	1	104
	Pénzügyi és munkavállalói ism.	0	0	1	32
Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0	18	

Ágazati/ Szakirányú oktatás	Gazdasági ismeretek	6	0	0	216
	Vállalkozások működtetése	2	0	0	72
	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	2	64
	Kommunikáció	3	0	0	108
	Kereskedelmi ismeretek	0	4	4	272
	Üzlet működtetése	0	2,5	0,5	106
	Pénztárgépkezelés	0	0	0,5	16
	Termékismeret és - forgalmazás	0	2,5	2,5	170
	Üzleti kommunikáció	0	2	1,5	120
	Digitális alkalmazások	4,5	0	0	162
Szakmai gyakorlat	Kereskedelmi ismeretek gyakorlat	0	4	5,5	320
	Üzlet működtetése gyakorlat	0	3,5	0,5	142
	Pénztárgépkezelés gyakorlat	0	0	4	128
	Termékismeret és- forgalmazás gyakorlat	0	3,5	2,5	206
	Üzleti kommunikáció gyakorlat	0	3	1,5	156
	Összesen	35	35	35	3640

HEGESZTŐ SZAKMA

1. A szakma alapadatai

- 1.1 Az ágazat megnevezése: Gépészet
- 1.2 A szakma megnevezése: Hegesztő
- 1.3 A szakma azonosító száma: 4 0715 10 08
- 1.4 A szakma szakmairányai: -
- 1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
- 1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
- 1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Műszaki
- 1.8 Kapcsolódó részsakmák megnevezése: Fémipari gyártás előkészítő
- 1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):
- 1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 3 éves szakképző iskolai oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.
- 1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.
- 1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140 óra, Technikumi oktatásban: -, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 160 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

Tantárgyak HEGESZTŐ		9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	9-11. évfolyam összesen
Közismereti oktatás	Kommunikáció- magyar nyelv és irodalom	2	2	2	208
	Idegen nyelv	2	2	2	208
	Matematika	3	3	2	280
	Történelem és társadalomismeret	3	0	0	108
	Természetismeret	3	0	0	108
	Testnevelés	4	1	1	212
	Osztályközösség- építő Program	1	1	1	104
Bibliaismeret	1	1	1	104	

	Pénzügyi és munkavállalói ism.	0	0	1	32
Ágazati/ Szakirányú oktatás	Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0	18
	Villamossági alapismeretek	4	0	0	144
	Gépészeti alapismeretek	3,5	0	0	126
	Műszaki dokumentáció	0	3	0	108
	Gépészeti alapmérések	0	1,5	0	54
	Anyagismeret, anyagvizsgálat	0	1,5	0	54
	Hegesztés alapismeretei	0	3	0	108
	Fogyó elektródás ívhegesztés bevont elektródával (kézi ívhegesztés)	0	1	0,5	52
	Gázhegesztés	0	1	1	68
	Fogyó elektródás védőgáz (MIG/MAG) ívhegesztés	0	0	1,5	48
	Volfrámelektrodás semleges védőgáz ívhegesztés (TIG)	0	0	1,5	48
	Egyéb hegesztési eljárások	0	0	1	32
	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	2	64
	Szakmai gyakorlat	Villamossági alapismeretek gyakorlat	4	0	0
Gépészeti alapismeretek gyakorlat		4	0	0	144
Gépészeti alapmérések gyakorlat		0	1,5	0	54
Anyagismeret, anyagvizsgálat gyakorlat		0	1,5	0	54
Hegesztés alapismeretei gyakorlat		0	3	0	108
Fogyó elektródás ívhegesztés bevont elektródával (kézi ívhegesztés) gyakorlat		0	4	1,5	192
Gázhegesztés gyakorlat		0	4	3,5	256
Fogyó elektródás védőgáz (MIG/MAG) ívhegesztés gyakorlat		0	0	6	192
Volfrámelektrodás semleges védőgáz ívhegesztés (TIG) gyakorlat		0	0	6	192
A hegesztett kötések minőségi követelményei gyakorlat		0	0	0,5	16
Összesen		35	35	35	3640

A részletes képzési és kimeneti követelmények intézményre vonatkozó tartalma a mellékletekben található.

11. Képzési program

A gyakorlati oktatást duális képzés keretein belül valósul meg.). évfolyamon tanműhelyet bérel az iskola a képzőhelytől oktatóval együtt. Az elméleti oktatást az iskolában teljes munkaidős és óraadói státusszal foglalkoztatott köznevelési foglalkoztatottakkal látjuk el. Az elméleti és a szakmai órákat a KKK követelményeinek és a helyi tanterveknek megfelelően látjuk el. A hagyományos tantárgyi rendszer szerint oktatunk a KKK követelményei alapján. Ennek konkrét megvalósulása a mellékletekben találhatóak. A gyakorlati képzőhelyek rendelkeznek minden személyi és tárgyi feltétellel.

Felnőttképzéssel kapcsolatos rendelkezések

A felnőttképzési jogviszony felnőttképzési szerződés alapján szervezett oktatás és képzés nyújtására irányuló szolgáltatásra, illetve felnőttképzési tevékenységhez kapcsolódó szolgáltatásra és abban való részvételre a felnőttképző és a képzésben részt vevő személy között létrejött viszony, amelyben a képzés a képzésben részt vevő személy sajátos elfoglaltságához, egyedi életkörülményeihez igazodóan valósul meg.

A felnőttképző és a képzésben részt vevő személy egymással – az Fktv.-ben meghatározott tartalommal - írásban felnőttképzési szerződést köt.

Amennyiben a képzésben részt vevő felnőttképzési jogviszonyban áll, a korábbi tanulmányok, az előzetesen megszerzett tudás, illetve gyakorlat beszámításával legfeljebb a negyedére, az óraszám legfeljebb a nappali rendszerű szakmai oktatás óraszámának negyven százalékáig csökkenthető. Ehhez beszámítási rendszert működtet az intézmény. Felmérjük a jelentkező tudását és munkatapasztalatát, és ezek alapján teszünk ajánlatot arra, hogy milyen mértékben számítjuk be a korábban megszerzett tudást, munkatapasztalatot. Ezek beszámításáról a főigazgatója dönt, s döntését a felnőttképzési szerződésben rögzíti.

A felnőttképzési szerződésben a képzés tervezett befejezésének időpontjánál figyelembe kell venni a főigazgató döntése alapján az előzetesen megszerzett tudás beszámítását.

Mellékletek

- 1. A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése és oktatása fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő program*
- 2. Az érettségi vizsga lebonyolításának vizsgaszabályzata*
- 3. Az ágazati alapvizsga és a szakmai vizsga lebonyolításának vizsgaszabályzata*
- 4. Helyi tanterv 1-8. évfolyam*
- 5. Helyi tanterv technikum közismeret*
- 6. Helyi tanterv szakképző iskola közismeret*
- 7. A középszintű érettségi vizsga témakörei*
- 8. A tanulmányok alatti vizsgák követelményei*
- 9. A részletes képzési és kimeneti követelmények (KKK) kereskedő és webáruházi technikus intézményre vonatkozó tartalma*
- 10. A részletes képzési és kimeneti követelmények (KKK) kereskedő értékesítő intézményre vonatkozó tartalma*
- 11. A részletes képzési és kimeneti követelmények (KKK) gépi és CNC forgácsoló intézményre vonatkozó tartalma*
- 12. A részletes képzési és kimeneti követelmények (KKK) pék intézményre vonatkozó tartalma*
- 13. A részletes képzési és kimeneti követelmények (KKK) ipari gépész intézményre vonatkozó tartalma*
- 14. A részletes képzési és kimeneti követelmények (KKK) hegesztő intézményre vonatkozó tartalma*
- 15. A szakmai vizsgához kapcsolódóan szervezett egybefüggő felkészítés rendje*

Záró rendelkezés

A pedagógiai program 2026.09.01. lép hatályba.

A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és a fenntartó hagyja jóvá.

Átdolgozás esetén az új pedagógiai program készítésének és elfogadásának a szabályait kell alkalmazni.

A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület minősített többséggel, a fenntartó határozatában kezdeményezheti.

A módosításnál a pedagógiai program elfogadásának jelenlegi szabályait kell alkalmazni.

A nevelőtestület elfogadó határozatához a pedagógusok 76 %-ának igenlő szavazata szükséges. A jóváhagyott pedagógiai program végrehajtása az iskola minden dolgozójának munkaköri kötelessége.

A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni. A nyilvánosságra hozás módját a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet 82. §-a tartalmazza.

A pedagógiai programot a tanulók, szüleik, az munkavállalók és más érdeklődők megtekinthetik az intézményvezetői irodában munkaidőben, továbbá az intézmény honlapján.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

- A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
- A nevelők szakmai munkaközösségei (ahol ilyen nem működik, ott a szaktanárok) minden tanév végén írásban értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.

A pedagógiai program módosítása

- A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:
  - az iskola intézményvezetője;
  - a nevelőtestület bármely tagja;
  - a nevelők szakmai munkaközösségei;
  - az iskolaszék;
  - a szülői szervezet
  - az iskola fenntartója.

- A tanulók a pedagógiai program módosítását az iskolaszék diákönkormányzati képviselői útján az iskolaszéknek javasolhatják.
- A pedagógiai program azon rendelkezésinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra vagy a működtetőre a jogszabályi előírásokon felül többletkötelezettség hárul, be kell szerezni a fenntartó, illetve a működtető egyetértését.
- A módosított pedagógia programot a jóváhagyást követő tanév szeptember első napjától az első és az ötödik évfolyamtól kezdve felmenő rendszerben kell bevezetni.

BAPTISTA OKTATÁS

Nyilatkozat

A Csuha Antal Baptista Általános Iskola, Technikum és Szakképző Iskola főigazgatója nyilatkozom, hogy az intézmény Pedagógiai programja az Nkt. 26. § (1) bekezdésében leírtak szerint a nevelőtestület bevonásával készült el.

Kelt: Nagyhalász, 2026. március 03.

Kasdyne' Gönczi' Kálmán'
főigazgató

BAPTISTA OKTATÁS

Nyilatkozat

A Csuha Antal Baptista Általános Iskola, Technikum és Szakképző Iskola szakmai munkaközösségei képviselőiben és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a munkaközösség(ek) a Pedagógiai program - adott szakterületét/szakterületüket érintő kérdéseiben – a 2026. 03. 03. napján megtartott ülésen a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rend. 118. § (3) bekezdés a) pontja értelmében véleményezési jogát/jogukat gyakorolta/gyakorolták.

Kelt: Nagyhalász, 2026.március 03.

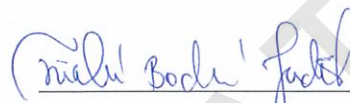
Láda Emília

a szakmai munkaközösség vezetője

Nyilatkozat

A Csuha Antal Baptista Általános Iskola, Technikum és Szakképző Iskola iskolaszéke képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy az Iskolaszék a 2026. március 03. napján megtartott ülésén a Pedagógiai program elfogadásához a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rend. 122. § (9) bekezdésében előírt véleményezési jogát gyakorolta.

Kelt: Nagyhalász, 2026. március 03.

az iskolaszék elnöke

BAPTISTA OKTATÁSI

Nyilatkozat

A fenntartó képviseletében a Csuha Antal Baptista Általános Iskola, Technikum és Szakképző Iskola Pedagógiai programját az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján jóváhagyom.

Kelt: Budapest, 2026. 03. 17.

fenntartó

BAPTISTA OKTATÁS